

ONVFI

Περίοδος Β', τεύχος 237, Παρασκευή 22 Ιουλίου 1983 Δρχ. 50

ΕΠΙΤΕΛΟΥΣ! ΤΕΡΜΑ ΣΤΗΝ ΕΞΑΡΤΗΣΗ
31-12-1988 ΟΙ ΒΑΣΕΙΣ ΑΠΟΜΑΚΡΥΝΟΝΤΑΙ
Η ΕΛΛΑΔΑ ΑΝΗΚΕΙ ΣΤΟΥΣ ΕΛΛΗΝΕΣ

ΦΤΑΝΕΙ ΠΙΑ
ΑΝΤΡΕΑ!
ΣΥΓΚΡΑΤΗΣΟΥ....
ΑΦΟΥ ΤΗΝ ΥΠΕΓΡΑΨΕ
ΤΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ
Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ

ΟΙ ΒΑΣΕΙΣ
ΑΠΟΜΑΚΡΥΝΟΝΤΑΙ
ΕΘΝΙΚΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ
ΑΓΩΝΑΣ ΤΟΡΑ
ΔΙΚΑΙΟΝΕΤΑΙ
Ν. ΠΑΣΟΚ
ΤΟΥΡΚΟΒΟΥΝΙΣΜ

ΟΙ ΒΑΣΕΙΣ
ΑΠΟΜΑΚΡΥΝΟΝΤΑΙ
ΕΘΝΙΚΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ
ΑΓΩΝΑΣ ΤΟΡΑ
ΔΙΚΑΙΟΝΕΤΑΙ
Ν. ΠΑΣΟΚ
ΤΟΥΡΚΟΒΟΥΝΙΣΜ

ΟΙ ΒΑΣΕΙΣ
ΑΠΟΜΑΚΡΥΝΟΝΤΑΙ
ΕΘΝΙΚΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ
ΑΓΩΝΑΣ ΤΟΡΑ
ΔΙΚΑΙΟΝΕΤΑΙ
Ν. ΠΑΣΟΚ
ΤΟΥΡΚΟΒΟΥΝΙΣΜ

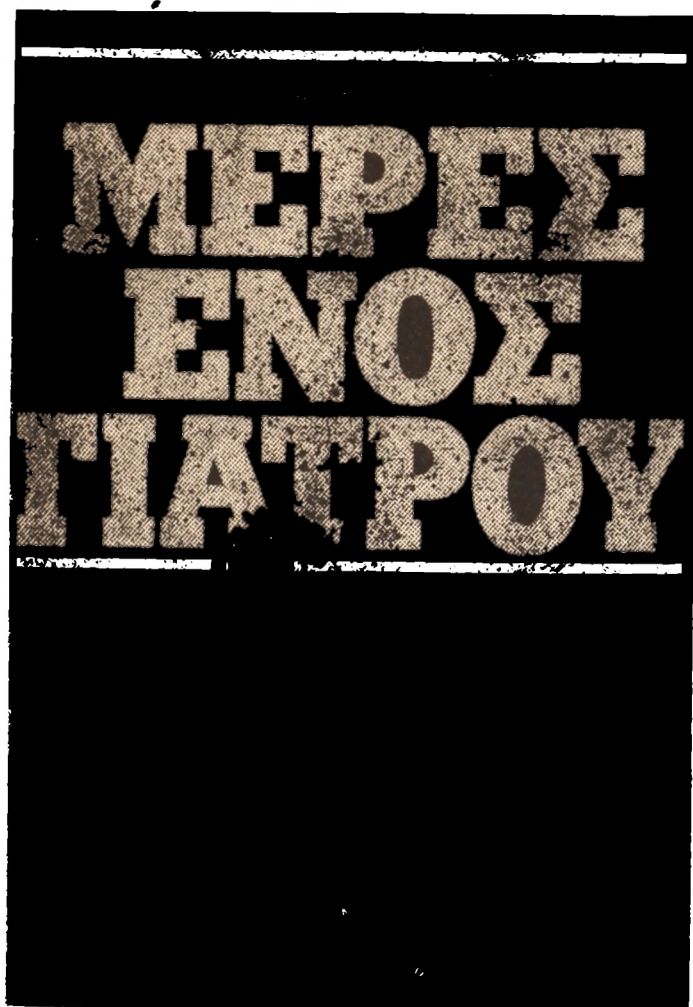
ΔΥΟ ΠΕΖΟΓΡΑΦΟΙ ΔΥΟ ΕΠΟΧΕΣ

•
Κυκλοφόρησαν

ΦΕΡΝΑΝΤΟ ΝΑΜΟΡΑ

ΜΕΡΕΣ ΕΝΟΣ ΓΙΑΤΡΟΥ

Τα συνταρακτικά βιώματα ενός
γιατρού στην πορτογαλική επαρχία

ΠΟΠΗ ΓΕΡΩΝΥΜΑΚΗ
ΜΩΡΟ ΜΟΥ

38 αφηγήματα όπου καταγράφονται σαρκαστικά το αδιέξοδο
που δημιουργεί η στέρηση ενός αγαπημένου προσώπου.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ - ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΕΣ

Α.Α. ΛΙΒΑΝΗ & ΣΙΑ Ε.Ε.
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ
«ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ»

Σόλωνος 94, Τηλ. 3600.398 - 3610.589

ΕΤΕΡΟΧΡΟΝΙΚΑ

ΤΟ «κλείσιμο» του θέματος των βάσεων έδειξε πόσο λαμπρή είναι η μέθοδος του ετεροχρονισμού στην αντιμετώπιση όχι μόνο των εσωτερικών αλλά και των εξωτερικών προβλημάτων της χώρας.

ΜΕ τη συμφωνία που επιτεύχθηκε αναστάληκε για πέντε χρόνια η οριστική απόφαση για την τύχη των αμερικανικών βάσεων αλλά και για το όλο πλέγμα των ελληνοαμερικανικών σχέσεων. Έτσι, μπορεί μεν τώρα να πανηγυρίζει το ΠΑΣΟΚ ότι επέτυχε ταυτόχρονα και επωφελή παραμονή και προσδιορισμένο χρόνο απομάκρυνσης, όσοι όμως γνωρίζουν πόσο λίγο είναι για την πολιτική ένα διάστημα 5 χρόνων, καταλαβαίνουν πως και το ίδιο το ΠΑΣΟΚ δεν έχει προσδιορίσει τη θέση του για το τι θα πράξει το Δεκέμβρη του 1988, αν τότε δηλαδή, εφόσον συνεχίσει να βρίσκεται στην κυβέρνηση, θα πει στους Αμερικάνους το οριστικό «έξω από τη χώρα».

ΕΜΕΙΣ δεν ανήκουμε σε εκείνους που θεωρούν ότι οι βάσεις εκδιώκονται με θεατρικές χειρονομίες και ότι η εκδίωξή τους συνδυάζεται μόνο με ωφέλη. Αντίστροφα, τα ωφέλη (που είναι σαφή και μακροπρόθεσμα) μπορούν να διακινδυνευθούν στο κρίσιμο διάστημα που η υπερδύναμη με όλα τα μέσα που διαθέτει και τις δυνάμεις που μπορεί να επιστρατεύσει (μέσα και έξω από τη χώρα) θα κάνει το παν για να επιβάλλει εκ νέου την αδιατάρακτη ηγεμονία της.

ΘΕΩΡΟΥΜΕ λοιπόν ότι με τη συμφωνία έγινε ένα θετικό βήμα με την ύπαρξη καταληκτικής ημερομηνίας. Αλλά το βήμα αυτό θα αξιολογηθεί μόνο αν το Δεκέμβρη του '83 θα μπορούμε με μινιμαρισμένο κόστος να απαλλάξουμε τη χώρα οριστικά από τις αμερικανικές βάσεις.

ΑΥΤΟ σημαίνει πρακτικά, πως κυβέρνηση, κόμματα και λαός, πρέπει να προετοιμάσουν εκείνες τις προϋποθέσεις για την οριστική αποκοπή μας από το άρμα των ΗΠΑ στη διάρκεια της πενταετίας.

ΕΠΙΒΑΛΛΕΤΑΙ δηλαδή η ισχυροποίηση του εσωτερικού μετώπου με το βάθαιμα της «Αλλαγής» δηλαδή με την ισχυροποίηση των δημοκρατικών θεσμών, την πραγματοποίηση των μεγάλων τομών που εκκρεμούν στην Οικονομία, τη Διοίκηση, την Εθνική Άμυνα.

ΑΝ, για παράδειγμα, τα νέα αεροσκάφη που θα προμηθευτούμε είναι στον κορμό τους αμερικάνικα, το 1988 θα αποτελούν την κύρια δύναμη αποτροπής στο Αιγαίο. Θα είμαστε λοιπόν και πάλι υπό τον εκβιαστικό ζυγό μιας τουρκικής επέμβασης που θα εύρισκε τα αεροπλάνα μας στο έδαφος από έλλειψη ανταλλακτικών κτλ., θα είμαστε δηλαδή ευάλωτοι σε κλασικούς στρατιωκοδιπλωματικούς εκβιασμούς.

ΑΡΑ, πρόκριμα για την απομάκρυνση ή μη των βάσεων το '88 θα είναι οι επιλογές μας σε όλη την έκταση από αύριο κιόλας.

ΤΟ εσωτερικό μάλιστα μέτωπο πρέπει κυρίως πια να προσεχθεί σε εκείνα τα σημεία που μέχρι σήμερα το «σασπένς» των βάσεων τα άφηνε στο περιθώριο. Αναφερόμαστε κυρίως στον τομέα της Οικονομίας, όπου πολύ καλά η κυβέρνηση γνωρίζει πως καμιά διεθνής ανάκαμψη δεν μπορεί να δράσει επιβοηθητικά για τη χώρα πριν τα μέσα του '85.

Σ' ΑΥΤΟ το διάστημα λοιπόν των δυσπραγιών —κατ' ανάγκη— ετών, πρέπει να στραφεί όλη η προσοχή και να εξαντληθούν όλα τα μέσα σε εκείνα τα κοινωνικά και οικονομικά μέτρα που θα ανακουφίσουν τις λαϊκές τάξεις απ' αυτή την εφιαλτική καθημερινή διολίσθηση στη στέρηση και την ανεργία.

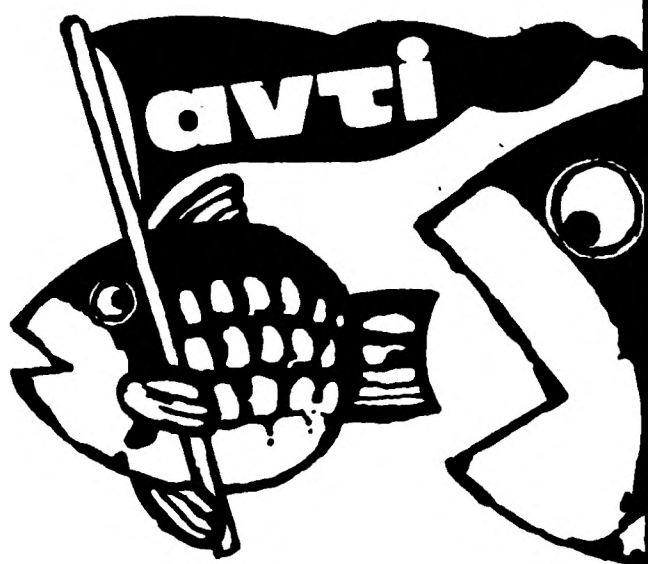
ΕΙΝΑΙ δε σαφές ότι επειδή οι λύσεις, οι «απαντήσεις» στα οικονομικά προβλήματα μπορούν να προκύψουν μόνο από ενδογενείς δυνάμεις, δεν υπάρχει άλλη δυνατότητα από το συνδυασμό των οικονομικών μεταβολών με αντίστοιχες κοινωνικές αλλαγές.

ΓΙΑ παράδειγμα, αν αποφασιστική είναι η συμβολή της «παραγωγικότητας» στην ανάκαμψη, η «παραγωγικότητα» αυτή μπορεί να προκύψει στο Δημόσιο μόνο με ριζικές αλλαγές των δομών της Δημόσιας διοίκησης αλλαγές μάλιστα που πρέπει να διακρίνονται από ένα βαθύ δημοκρατικό χαρακτήρα.

ΤΟ ΙΔΙΟ ισχύει και στις «υπό κοινωνικοποίηση» επιχειρήσεις όπου η παραγωγικότητα δεν μπορεί να προκύψει από μια νέα πνοή ευθύνης, που όμως ήδη έχει υποσκαφεί από αναστολές του τύπου «άρθρο 4».

ΟΠΩΣ επίσης, ενδεχόμενες φορολογικές επιβαρύνσεις νέων στρωμάτων όπως τμήμα των αγροτών, δεν θα γίνουν αποδεκτά αν συνεχιστεί η επιβάρυνση των μισθωτών που μέχρι σήμερα φέρνουν το κύριο βάρος στήριξης των δημοσίων εσόδων...

ΚΑΙ μάλιστα, θα προσθέταμε ότι η επιτυχία όλων των σχετικών μέτρων που αναφέρονται στο «εσωτερικό μέτωπο» έχουν ως σταθερή κοινή παράμετρο, την κατάκτηση της μεγαλύτερης δυνατής συναίνεσης. Δηλαδή της κατάκτησης του μεγαλύτερου βαθμού δημοκρατίας. Και εδώ η κυβέρνηση έχει και πρέπει να κάνει πολλά...

Περίοδος Β' • Χρόνος 10ος • Τεύχος 237

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ρεπόρτερ	
Ετεροχρονισμός και στην αποχώρηση των βάσεων	10
Αλ. Ξύδης	
Έξι ερωτήματα για τις βάσεις	12
Στ. Κούλογλου	
Νέες διαγραφές αλλά και αντιδράσεις στο ΚΚΕ	16
Γ. Ιωάννου	
Το Πάρκο της Δικαιοσύνης	18
Π. Ευθυμίου	
Σύγχυση ιδεών και έκθεση ιδεών	20
Β. Ξυδιάς	
Νέα Δημοκρατία: Ενότητα που διασπά	23
ΚΥΠΡΟΣ — ΡΕΠΟΡΤΑΖ	
Του απεσταλμένου μας Στ. Κούλογλου	
Κύπρος: Κάθε πέρσι και καλύτερα;	24
Από το ψήφισμα του ΟΗΕ στις τουρκικές προκλήσεις	25
Συνέντευξη Σπ. Κυπριανού	26
Συνέντευξη Γλ. Κληρίδη	28
Συνέντευξη Β. Λυσσαρίδης	29
Οι θέσεις του ΑΚΕΛ	30
Συνέντευξη με ελληνοκύπριο εγκλωβισμένο στα κατεχόμενα εδάφη	31
Άντεια Φραντζή	
Κύπρος - Πολιτιστική πράξη '83	
Ρεπορτάζ εκδηλώσεων	34
Ποιητικές Αναγνώσεις	36
Λ. Μόσχου	
Α' Διεθνές Συνέδριο Ελληνοαραβικών Σπουδών	44
ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ	
ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ	
Αντήνωρ	
Η διάσταση ενός «θριάμβου»...	4
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ	6
ΕΠΙ ΤΟΥ ΔΑΚΤΥΛΙΟΥ	9
ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑ	
Γ. Καλαϊτζής	
Είναι θρίαμβος!	8
ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	42
ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ	
Π. Καρακάση	
Ευρωπαϊκός κινηματογράφος χωρίς ταυτότητα	45
ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΗ	
Αλ. Πολίτη	
Τα όπλα και τον άντρα	46
Τ. Γκριτση - Μιλλιέξ	
Για την ποιητική συλλογή της Χρύσας Προκοπάκη «Ο χλωρός Παράδεισος»	47
ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ	49
ΔΙΑΛΟΓΟΣ	50

Σκίτσο εξωφύλλου: Γ. Ιωάννου

αντί

Η διάσταση ενός «θριάμβου»...

ΑΦΟΥ, λοιπόν, επιτεύχθηκε η συμφωνία για τις βάσεις —που αποτέλεσε, όπως είπε ο πρωθυπουργός Α. Παπανδρέου, «σημαντικό ιστορικό προηγούμενο», αλλά και «δείγμα ότι κατακτήθηκε, σε μεγάλο βαθμό η εθνική μας ανεξαρτησία»— αφού η Ουάσιγκτον υποχρεώθηκε, «ύστερα από τη σθεναρή στάση της Ελλάδας» να υποχωρήσει σχεδόν ατάκτως, αφού, επί τρεις μέρες και τρεις νύχτες, σύσσωμος ο φιλοκυβερνητικός Τύπος, συν ραδιόφωνο, συν τηλεόραση, εξηγούσαν, στον ελληνικό λαό, τη διάσταση ενός θριάμβου, η κυβέρνηση ανακοίνωσε ότι, θα στρέψει τώρα την προσοχή της σε τρεις μεγάλους στόχους: στις επενδύσεις, στην αύξηση της παραγωγικότητας και στο χτύπημα της ανεργίας. Οι τρεις αυτοί στόχοι, είπε ο πρωθυπουργός, καλύπτουν και τα τρία μείζονα προβλήματα που αντιμετωπίζει σήμερα η χώρα.

ΚΑΙ ΩΣ ΠΡΟΣ την επίτευξη των τριών αυτών στόχων, οι αρμόδιοι κυβερνητικοί παράγοντες (διάβαζε οι επιτελείς του υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και των άλλων οικονομικών υπουργείων), παραμένουν, όπως συνήθως, υπέρμετρα αισιόδοξοι... Μετρούν και ξαναμετρούν, ενπρώτοις, τα 500 εκατομμύρια δολάρια που θα εισπράξει, φέτος, η κυβέρνηση, υπό μορφή αμερικανικής «βοήθειας». Αν δεν είχε υπογραφεί η συμφωνία για τις βάσεις —τονίζουν— τότε, το ποσό αυτό, περίπου 45 δισεκατομμύρια δραχμές, θα επιβάρυνε τις αμυντικές δαπάνες του προϋπολογισμού και το ισοζύγιο πληρωμών, οπότε, οι δυνατότητες ανάκαμψης θα ήσαν «ακόμα δυσχερέστερες». Δεύτερο, αν οι Αμερικανοί φανούν εντάξει (και όλιγον «φιλέλληνες»...), τότε, μπορούν να δεχτούν ώστε η αποπληρωμή της «βοήθειας» —δηλαδή του δανείου— να γίνει με προϊόντα της ελληνικής πολεμικής βιομηχανίας, πράγμα που θα έχει «θετικές επιπτώσεις στην εγχώρια παραγωγή και απασχόληση». Τρίτο, η υπογραφή της συμφωνίας —λένε οι ίδιοι πάντοτε κυβερνητικοί επιτελείς— δεν μπορεί παρά να επηρεάσει «εποικοδομητικά» το επιχειρηματικό κλίμα, να ενθαρρύνει, δηλαδή, τις επενδύσεις από Έλληνες και ξένους επιχειρηματίες, μια και η μονογραφή της συμφωνίας για τις βάσεις, θα πρέπει να έπεισε τους πάντες ότι η περίοδος των ταλαντεύσεων, των «ήξεις - αφήξεων», των «συμβολαίων», κτλ., παρήλθε. Η Ελλάδα, μπορεί ν' ανήκει στα Βαλκάνια και στη Μεσόγειο, αλλ' ανήκει και στη Δύση.

Τι είδους συμφωνία;

ΑΣΦΑΛΩΣ, η συμφωνία για τις βάσεις περιορίζει, ως ένα βαθμό —τουλάχιστο για τα τρία ή τέσσερα πρώτα χρόνια της πενταετίας...— τις δυνατότητες πιέσεων, εκβιασμών, κτλ. Τα ερωτήματα, όμως, από πλευράς δημοκρατικών σχολιαστών, παραμένουν: Θα προχωρήσει η κυβέρνηση σε μια ουσιαστική παρέμβαση στην οικονομία, με στόχο την αντιμετώπιση των οξυτάτων διαρθρωτικών προβλημάτων της; Θα επιμείνει στην, μέχρι τώρα, πολιτική συρρίκνωσης του εργατικού εισοδήματος (κάτω από τη γνωστή θεωρία ότι μια τέτοια πολιτική «σταθεροποιεί» την οικονομία...) ή θα στηριχθεί, κατά κύριο λόγο, στις δυνάμεις των εργαζομένων; Θα ασκήσει πραγματικό έλεγχο σε ό,τι αφορά την κατεύθυνση (τουλάχιστον) των πόρων που διαχειρίζονται οι ιδιωτικές επιχειρήσεις σε παραγωγικές αναπτυξιακές δραστηριότητες ή θα περιορίσει το «άπαντον» του σοσιαλιστικού μετασχηματισμού στο (ένα και μοναδικό...) εμποτικό συμβούλιο που θα γίνει στα μεταλλεία της Εύβοιας; Τα ερωτήματα είναι πλήθος και αναμένουν, φυσικά, απάντη-

ση, πέραν από τους «ποταμούς επενδύσεων» που θα έλθουν, υποτίθεται, από την Ουάσιγκτον, τη Βόννη, το Παρίσι, το Κουβέιτ, το Αλγέρι...

ΑΛΛΑ ΠΟΙΟ είναι, τέλος πάντων, το περιεχόμενο αυτής της συμφωνίας Καψή - Μπαρτόλομιου, που έπρεπε να υπογραφεί στη μία, μετά τα μεσάνυχτα, της Πέμπτης προς Παρασκευή 15 Ιουλίου; Και δικαιολογούνται, άραγε, αυτοί οι υψηλοί δοξαστικοί τόνοι που δέσποσαν σ' όλες τις κυβερνητικές ανακοινώσεις; Πρόκειται για συμφωνία «απομάκρυνσης των αμερικανικών βάσεων», όπως υποστηρίζει η κυβέρνηση, ή για συμφωνία «παραμονής των βάσεων», όπως υποστηρίζουν ορισμένοι άλλοι;

Η ρήτρα της «προειδοποίησης»

ΜΕ ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ της συμφωνίας άγνωστο στις λεπτομέρειές του, δε θα ήταν σοφό αν έσπευδε κανείς να υιοθετήσει τη γραμμή των «αγιογράφων» της συμφωνίας ή των άτεγκτων αρνητών της... Υπάρχουν, όμως, ορισμένες ενδείξεις —και πληροφορίες— που δικαιολογούν κάποιες επιφυλάξεις στην αβασάνιστη αποδοχή της πρώτης εκδοχής —ότι, δηλαδή, είναι συμφωνία «απομάκρυνσης των βάσεων».

ΑΠΟΚΑΛΥΦΘΗΚΕ, πριν απ' όλα (ατυχώς, όχι από ελληνικές πηγές ...) ότι η συμφωνία δεν προβλέπει την αυτόματη απομάκρυνση των βάσεων, με την εκπνοή της πενταετίας (30 Δεκεμβρίου 1988), εφόσον απαιτείται —μεταξύ άλλων— μια «πεντάμηνη προθεσμία προειδοποίησης» για την καταγγελία ή ανανέωση της συμφωνίας. Την ύπαρξη της ρήτρας αυτής αναγνώρισε και ο κυβερνητικός εκπρόσωπος, Δημ. Μαρούδας, δηλώνοντας πως «δεν μπορούμε να δεσμεύσουμε την κυβέρνηση που θα βρίσκεται στην εξουσία το 1988».

ΑΛΛΑ Η ΥΠΑΡΞΗ της ρήτρας αυτής, ακριβώς, ήταν μια από τις αιτίες που είχε αναβληθεί η υπογραφή της συμφωνίας, τη «δραματική» νύχτα της Τρίτης προς Τετάρτη 15 Ιουνίου, και είχε προκαλέσει την παρέμβαση του Εκτελεστικού Γραφείου του ΠΑΣΟΚ, με το σκεπτικό ότι κάθε αναφορά, στο δικαίωμα καταγγελίας της συμφωνίας, εξασθενίζει την έννοια του χρονοδιαγράμματος, εφόσον «δίνεται η εντύπωση ότι η συμφωνία μπορεί και να ανανεωθεί, μετά την εκπνοή της πενταετίας». (Βλέπε «ΑΝΤΙ» τχ. 235 της 24ης Ιουνίου).

ΥΠΑΡΧΟΥΝ, όμως, και οι δηλώσεις Αμερικανών αξιωματούχων, που, όταν δεν αναφέρονται στο στοιχείο της «εσωτερικής κατανάλωσης», σε ό,τι αφορά τις ανακοινώσεις που γίνονται μέσα στην Ελλάδα, βλέπουν τα πράγματα από μια τελείως άλλη σκοπιά: Με την εκπνοή της πενταετίας —δήλωσε, σχετικά εκπρόσωπος του Στάνιτ Ντηπάρτμεντ— «καθένα από τα δύο μέρη, είναι ελεύθερο, αν το επιθυμεί, να πάρει την πρωτοβουλία, είτε για να τερματίσει τη συμφωνία, είτε για να επαναδιαπραγματευθεί νέους όρους». Αλλά και τα σχόλια σειράς εφημερίδων ή ειδησεογραφικών πρακτορείων («Ουάσιγκτον Πόστ», «Μοντ», «Ασοσιαίητετ Πρες», κτλ.), προσφέρουν έδαφος για πολλές αμφισβητήσεις σε ό,τι αφορά ορισμένα τουλάχιστον, σημεία των ελληνικών επισήμων ανακοινώσεων. Τα «ευχολόγια», οι πονηρίες, οι κακότητες, δε λείπουν, βέβαια, καθώς η «Φραγκφούρτερ Αλγκεμάινε» λ.χ., συμβουλεύει τον Έλληνα πρωθυπουργό να εγκαταλείψει οριστικά τους «μαθητευόμενους μάγους της ουδετερότητας» (!) και η «Γκάρντιαν» διερωτάται αν, το 1990, θα είναι πρωθυπουργός ο Α. Παπανδρέου —«οπότε το πιθανότερο, θα διαπραγματευθεί μια περαιτέρω, τελική επέκταση της συμφωνίας»— ή μια κεντροδεξιά κυβέρνηση, «που θα είναι πολύ απασχολημένη με την αντιστροφή

ενεργειών της προηγούμενης κυβέρνησης». Αυτά όλα, όμως, δεν αναιρούν τις επιφυλάξεις εκείνων που δυσκολεύονται να παρακολουθήσουν την κυβερνητική γραμμή θριάμβου ή αδυνατούν να αντιληφθούν γιατί η νέα ελληνοαμερικανική συμφωνία είναι «κυριολεκτικά μοναδική», γιατί «δεν υπάρχει περίπτωση ανάλογης συμφωνίας» και γιατί «αποτελεί, πραγματικά, σημαντικό ιστορικό προηγούμενο».

Η τοποθέτηση των δύο ΚΚ

ΟΙ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΕΙΣ των πολιτικών κομμάτων, απέναντι στη συμφωνία, είναι γνωστές. Ωστόσο, κάποιο ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η τοποθέτηση των δύο ΚΚ. Ο γενικός γραμματέας του ΚΚΕ, Χ. Φλωράκης, ζήτησε —αμέσως μετά την ενημέρωση που του έκανε ο πρωθυπουργός— τη διενέργεια δημοψηφίσματος, για να τεθεί η συμφωνία «στην κρίση του ελληνικού λαού». Με την άποψη αυτή, όμως, (που διατυπώθηκε μόνο στους δημοσιογράφους, αλλ' όχι και στον πρωθυπουργό ...) διαφώνισε, φαίνεται, το Πολιτικό Γραφείο, όπως προκύπτει τουλάχιστον, από την ανακοίνωση που έδωσε στην δημοσιότητα, λίγες ώρες αργότερα. (Η ανακοίνωση του Πολιτικού Γραφείου του ΚΚΕ, αποφεύγει κάθε αναφορά στη λέξη «δημοψήφισμα» και, προφανώς, για να μην αφήσει ακάλυπτο το γενικό γραμματέα του, μιλάει για την ανάγκη «ν' ακουστεί αποφασιστικά η φωνή όλου του λαού, που αγωνίστηκε για την αλλαγή, όλων των δημοκρατών και πατριωτών, πέρα από παρατάξεις».

ΑΛΛΑ ΚΑΙ τα όσα είπε ο γενικός γραμματέας του ΚΚΕ, στους δημοσιογράφους, μετά την ενημέρωσή του από τον πρωθυπουργό («στο κόμμα μας λειτουργούν οι δημοκρατικές διαδικασίες», «ο Κάππος λειτούργησε με αυτοτέλεια, χωρίς να ενημερώσει καν το γραμματέα του κόμματός», «αποδείχτηκε ότι δεν περιμέναμε να μας έλθει η γραμμή απ' έξω», κτλ.), προκάλεσαν απανωτές αντιδράσεις, ιδιαίτερα από μέρους των «σκληρών»: «Ο γραμματέας μας μίλησε σα να συνέχει όλους μας κάποιο πλέγμα εξάρτησης, πράγμα απαράδεκτο» είπαν μερικοί.

ΤΗΝ ΠΡΟΤΑΣΗ ΦΛΩΡΑΚΗ απόρριψε και το ΚΚΕ εσωτ. Ο ευρωβουλευτής του, Λ. Κύρκος, μάλιστα, τη χαρακτήρισε «ανεύθυνη», αφού τυχόν αποδοχή της από τον πρόεδρο της Δημοκρατίας και την κυβέρνηση, «θα μπορούσε να οδηγήσει, κάτω από τις σημερινές συγκεκριμένες συνθήκες, στη λαϊκή επικύρωση της συμφωνίας». Το ζήτημα, συνέχισε ο Λ. Κύρκος, δεν είναι να διχαστεί ο κόσμος, που δε θέλει τις βάσεις. Αλλά «πώς, χωρίς πισωγυρίσματα και αναθέματα, να οικοδομήσουμε, σε βάθος, ένα στέρεο συσχετισμό δυνάμεων, που θα τις διώξει».

● ΚΑΤΑ ΤΑ ΑΛΛΑ, ένα από τα γεγονότα του δεκαπενθήμερου, ήταν, ασφαλώς, η προσπάθεια του κ. Αβέρωφ να εμφανιστεί —και αυτός— σαν «κεντρώος».... Να μη ξεχνάτε —είπε, απευθυνόμενος σε σύσκεψη κομματικών στελεχών της Νέας Δημοκρατίας, στην Πάτρα— ότι οι μισοί βουλευτές και πολιτευτές του κόμματός μας, προέρχονται από το Λαϊκό Κόμμα, και οι άλλοι μισοί από το Κέντρο. «Εμείς, είμαστε καβάλα στο Κέντρο»!

ΤΕΛΙΚΑ, φαίνεται πως το «σύνδρομο του Κέντρου» συνέχει —τις μέρες αυτές— και τη Νέα Δημοκρατία, και το ΠΑΣΟΚ, αφού κανείς, από τους ανώτερους αξιωματούχους του κινήματος δεν επιχείρησε, μέχρι στιγμής, να ερμηνεύσει την πρόσφατη συνέντευξη του πρωθυπουργού Α. Παπανδρέου, στη «Γνώμη», όπου το ΠΑΣΟΚ εμφανίζεται να ισταται πέραν από τη Δεξιά και την Αριστερά και ο σοσιαλισμός να αφιππεύει κάπου σε μια αποτελεσματωμένη Αλλαγή...

ΑΝΤΗΝΩΡ

Τα βιβλία της «Γνώσης»

ΜΙΧΑΛΗΣ ΔΩΡΗΣ

Πολιτισμός και κοινωνική εξέλιξη

Μελέτη

Η τέταρτη αντίστιξη

ποίηση

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΓΝΩΣΗ», ΓΡΗΓ. ΑΥΞΕΝΤΙΟΥ 26, ΙΛΙΣΙΑ
ΑΘΗΝΑ 621, ΤΗΛ. 7794879 - 7754963 - 7786441

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

Βασίλη Λαμνάτου

οι μήνες στήν αγροτική και ποιμενική ζωή του λαού μας

Αθήνα 1982

ΤΟ «ΑΝΤΙ» ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΤΗΚΕ

Σε 3 μήνες και 15 ημέρες φυλάκιση καταδικάστηκε τις πρωινές ώρες της 14ης Ιουλίου ο εκδότης του ΑΝΤΙ Χρήστος Παπουτσάκης και ο συνεργάτης μας Στέλιος Κούλογλου για εξύβριση της «Ελευθέρης Ώρας». Όπως ίσως θυμούνται οι αναγνώστες μας, η υπόθεση αφορούσε ένα δημοσίευμα του ΑΝΤΙ για την κρίση του Τύπου, στο οποίο παρεκβατικά η εφημερίδα αυτή χαρακτηρίζονταν «χουντικό και λαθρόβιο έντυπο».

Το Δικαστήριο (Πρόεδρος Α. Δανιήλ, Ι. Φιλόπουλος, Έφη Καλογεράκου), ύστερα από σύμφωνη πρόταση του Εισαγγελέα κ. Σάμιτα, δέχτηκε ότι ο χαρακτηρισμός της «Ελευθέρης Ώρας» ως χουντικού εντύπου ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα και δεν είναι προσβλητικός, αφού η εφημερίδα εκφράζει τις απόψεις των απριλιανών πραξικοπηματιών, γεγονός που είχαν αρνηθεί στη διαδικασία οι υπεύθυνοι και συνεργάτες της εφημερίδας. Για το σκέλος αυτό της κατηγορίας οι υπεύθυνοι του ΑΝΤΙ κηρύχθηκαν αθώοι.

Για το χαρακτηρισμό όμως «λαθρόβιο» το Δικαστήριο έκρινε, με σύμφωνη και στο σημείο αυτό εισαγγελική πρόταση, ότι η ετυμολογική ερμηνεία του όρου, όπως προκύπτει από το λεξικό, είναι προσβλητική και για το λόγο αυτό κήρυξε ένοχους τον εκδότη και το συνεργάτη του ΑΝΤΙ. Στο σημείο αυτό οι μάρτυρες υπεράσπισης (Κώστας Καλλιγιάς και Μανώλης Γλέζος), οι κατηγορούμενοι και οι συνήγοροί τους (Χριστόφορος Αργυρόπουλος και Νίκος Κωσταντόπουλος) υποστήριξαν, ότι με τον όρο «λαθρόβιο» χαρακτηρίζεται τόσο η μικρή κυκλοφορία της εφημερίδας σε συνδυασμό με την εξαιρετικά περιορισμένη απήχυσή της στην κοινή γνώμη, όσο και η λαθροβίωσή της απέναντι στη δημοκρατική νομιμότητα, που την καταδολιεύεται συστηματικά με την προβολή των κατάδικων δικτατόρων και με τις μεταβολές της ιδιότητας του εκδότη και ιδιοκτήτη της εφημερίδας, ώστε να παραμένουν ακαθόριστοι, παρά την αντίθετη επιταγή του νόμου.

Το ΑΝΤΙ κατά νομική αναγκαιότητα περιορίζεται στην ενημέρωση των αναγνωστών του για τη δίκη αυτή και απέχει από το σχολιασμό της απόφασης, ως την αμετάκλητη κρίση της υπόθεσης, που πιστεύουμε ότι δεν ενδιαφέρει μόνο το ΑΝΤΙ.

Κράτος και Λαός

Το ΠΑΣΟΚ έχει εφεύρει (είτε από σχεδιασμό είτε από πολιτικό ένστικτο) ένα ενδιαφέροντα τρόπο χρησιμοποίησης του λαού. Άλλοτε ο λαός κρίνεται ανώριμος να συμμετέχει στις μεγάλες ή τις μικρές αποφάσεις, τις οποίες επωμίζεται αποκλειστικά η κυβέρνηση και τις εκτελεί το κράτος.

Άλλοτε ο λαός κρίνεται ως εξαιρετικά υπεύθυνος, πού πρέπει όμως να προστατευθεί από τις «δυναμικές μειοψηφίες» στους κόλπους του. Τότε η ευθύνη του λαού περνάει από τις κρισάρες των διαδικασιών όπως αυτή του άρθρου 4.

Θά παρατηρηθεί εδώ ότι ο κοινός μηχανισμός και στις δυο περιπτώσεις έγκειται στην έλλειψη εμπιστοσύνης της κυβέρνησης προς το λαό και την επιστράτευση της κρατικής ισχύος για τη χειραγώγηση των εκδηλώσεών του.

Άλλες όμως φορές διάφοροι υπουργοί ανακαλύπτουν την «απεριόριστη δύναμη του λαού» που «όταν θέλει μπορεί» κτλ. Είναι οι στιγμές της φαντασίας και του ονείρου, όπου ακούς το όνομα «Τρίτης» και φαντάζεσαι πως συναντιέσαι με μια μεταμφίεση του Φιντέλ Κάστρο.

Έτσι λοιπόν ο κ. Τρίτης κάλεσε το λαό να απελευθερώσει τις παραλίες από όσους εντελώς παράνομα έχουν αποκλείσει την πρόσβαση προς αυτές. «Επιτροπές πρωτοβουλίας και αυτενέργειας» ας φυτρώσουν λοιπόν απ' άκρη σ' άκρη στην Ελλάδα εναντίον των παρανομούντων...

Αλλά γιατί ξαφνικά ανακάλυψε ο κ. Υπουργός το λαό την ώ-

ρα που βρισκόμαστε μπροστά στην πιο κλασική περίπτωση στοιχειώδους καθήκοντος του κράτους να επιτελέσει όσα ο νόμος του επιβάλλει ως καθήκον και αρμοδιότητα.

Αλλά εδώ προκύπτει όχι η επαναστατική εμπιστοσύνη στις μάζες αλλά η πιο τυπική νεοελληνική «κουτοπονηριά», να βάλουμε δηλαδή το λαό ενάντια στο λαό. Διότι βέβαια τα χιλιάδες χιλιάδων κτίσματα που φράζουν τις ακτές δεν τα κατέχει η ολιγαρχία των «100 οικογενειών» αλλά χιλιάδες οικογένειες «μικρομεσαίων» που οι περισσότεροι είναι θιασώτες, οπαδοί ή και στελέχη της Αλλαγής.

Άρα αντί ο κ. Υπουργός να αναλάβει τις ευθύνες του ως κρατικού λειτουργού ανακαλύπτει το λαό για να μεταφέρει στις πλάτες του στην δικιά του πολιτική ατολμία.

Και μια τελευταία παρατήρηση: αν ο κ. Υπουργός θέλει πραγματικά να παραδειγματίσει τον κόσμο ας πείσει πρώτα ορισμένους αξιωματούχους —και συναδέλφους του υπουργούς επίσης— να γκρεμίσουν τους φράκτες από τα παραθαλάσσια κτήματά τους, τα οποία βρέχονται ανενόχλητα μέχρι σήμερα από το «χειμέριο κύμα».

Ελπίζουμε το σχόλιό μας παρά το καλοκαίρι να μην τύχει σε περίοδο «χειμερίας νάρκης» τον κατά τα άλλα συμπαθή Υπουργό Χ.Ο.Π.

Υπηρεσιακοί φόννοι...

Υπάρχουν ορισμένα θέματα που το ΑΝΤΙ δεν έχει θίξει ποτέ, όχι γιατί δεν τα θεωρεί σοβαρά, αλλά από ένα είδος αυτονόητης συμφωνίας «περί του πρακτέου». Για παράδειγμα το περίφημο θέμα της μόνιμης οπλοφορίας των ανδρών των Σωμάτων Ασφαλείας δεν έχει θιγεί από τις στήλες αυτές γιατί δεν έχουμε να προσθέσουμε ούτε γραμμή σε όσα γράφονται με κάθε σχετική αφορμή στον καθημερινό Τύπο.

Αλλά επιτέλους, επειδή η σιωπή είναι κάπου συνενοχή, νιώθουμε πια την ανάγκη να εγκαλέσουμε σε κάποια στοιχειώδη πολιτική συνέπεια σ' αυτό το θέμα τον Υπουργό-Δημόσιας Τάξης κ. Σκουλαρίκη.

Το θέμα είναι απλό: δικαίωμα οπλοφορίας δεν μπορούν να έχουν οι άνδρες των Σωμάτων Ασφαλείας παρά μόνον τις ώρες υπηρεσίας τους. Τα όπλα θα παραλαμβάνονται και θα κατατίθενται την ώρα ακριβώς που αρχίζει και τελειώνει η υπηρεσία. Την υπόλοιπη ώρα της μέρας δεν υπάρχει κανένας λόγος για κανένα «όργανο της τάξεως» να οπλοφορεί.

Ο λόγος βέβαια που δεν ανατρέπεται το καθεστώς που ισχύει μέχρι σήμερα είναι πως η ηγεσία των σωμάτων καλλιεργεί έντεχνα στον εκάστοτε Υπουργό ένα δυσμενές κλίμα με εμπιστευτικές εισηγήσεις ότι «ο πρώτος αστυφύλακας που θα σκοτωθεί ανυπεράσπιστος από αντεκδίκηση κακοποιού θα οδηγήσει τα σώματα Ασφαλείας σε στάση και σε ανεξέλεγκτες αντεκδικήσεις» έτσι ώστε να αδρανούν οι όποιες προθέσεις μπρος σε τέτοια φοβερά ενδεχόμενα.

Στην ουσία πρόκειται περί κλασικού πολιτικού εκβιασμού με έμμεσες απειλές ότι θα οδηγηθούμε σε ανεξέλεγκτες καταστάσεις τύπου Αργεντινής με ομαδοποιήσεις αλληλοπροστασίας των αστυνομικών. Έτσι λοιπόν για να αποφύγουμε τις ένοπλες ομαδοποιήσεις επιμέρους, οπλοφορεί η ομάδα εν συνόλω. Υπέροχη διαλεκτική και κατά σύμπτωση πολύ εξυπηρετική ενός εμφυλιοπολεμικού κλίματος όπου καλλιεργείται έντεχνα η απόσταση των Σωμάτων Ασφαλείας από τον υπόλοιπο λαό.

Τα θύματα αυτής της σκοπιμότητας δεν είναι μόνο «που και που» η δημοκρατική ομαλότητα ή κάποιος διαδηλωτής. Αλλά και οι καθημερινές περιπτώσεις «αμέλειας» ή και εν ψυχρώ εκτελέσεων του κάθε κομπλεξικού που αποδείχνει τον ανδρισμό του με το φαλλό-πιστόλι του.

Ελπίζουμε ότι ο κ. Υπουργός κατανοεί ότι αυτά όλα είναι θέματα που δεν σηκώνουν εκ των υστέρων ερμηνείες και εξηγήσεις αλλά επιβάλλουν εκ των προτέρων μέτρα, που άλλωστε, δεν είναι τόσο ξένα και σε σημαντικό τμήμα των ίδιων των Σωμάτων Ασφαλείας...

ΧΙΛΗ: 10 ΧΡΟΝΙΑ ΕΙΝΑΙ ΑΡΚΕΤΑ...

Δεν υπάρχει ίσως άλλος λαός στον κόσμο που να μπορεί να καταλάβει τόσο καλά το δράμα της Χιλής όσο ο ελληνικός. Παρά τις γεωγραφικές και κοινωνικές διαφορές, η Χιλή και η Ελλάδα συμπίπτουν με «διαφορά φάσεως» σε ουσιώδεις πλευρές της σύγχρονης πολιτικής τους ιστορίας.

Κυρίως συμπίπτουν οι δυο χώρες στο γεγονός ότι αποτέλεσαν πεδίο άσκησης στις τεχνικές διείσδυσης του αμερικάνικου ιμπεριαλισμού. Έχει επανειλημμένα τονιστεί η συγκλονιστική ομοιότητα της αποσταθεροποίησης που γκρέμισε τον Αλλιέντε με την ελληνική προδικτατορική περίοδο. Έχει σημειωθεί η τρομερή ομοιότητα της πρώτης διακήρυξης του Πινοσέτ το '73 με την πρώτη διακήρυξη της χούντας το '67. Η συγγένεια των καταπιεστικών μεθόδων, ο ρόλος του κεφαλαίου, της δεξιάς κτλ.

Αυτό όμως που εγγίζει τα όρια του εφιαλτικού είναι η ομοιότητα μιας προετοιμαζόμενης «μεταπολίτευσης αλά Γκρέκα» στη Χιλή. Η αποτυχία της χούντας σε όλα τα επίπεδα η μεταστροφή εναντίον της ακόμα και των στρωμάτων που πριν 10 χρόνια την ευνόησαν, η ανάπτυξη ενός λαϊκού αντιστασιακού κινήματος που μπορεί να εξελιχθεί σε «ανεξέλεγκτο», οδήγησαν την Αμερική σε ολόπλευρη επέμβαση για «ομαλοποίηση».

Έτσι κατασκευάζεται ο εκεί χριστιανοδημοκράτης Καραμανλής ενώ το Στάιτ Ντιπάρτμεντ προανήγγειλε τη συνεργασία των «μετριοπαθών πολιτικών» που μπορούν να βγάλουν τη χώρα από το αδιέξοδο...

Δεν ανήκουμε σε εκείνη τη γελοιογραφική αριστερά που θα δώσει από την Αθήνα «γραμμή» στους αγωνιστές του Σαντιάγκο ώστε να μην παγιδευτούν στις ιμπεριαλιστικές μεθοδεύσεις.

Απλά, μετά τη συμφωνία για τις βάσεις, μπορούμε να πούμε «γεμάτοι σοφία» πως τα γραμμάτια που υπογράφονται άπαξ, εξοφλούνται πάντοτε, αργά ή γρήγορα, ακόμα και από εκείνους που δεν συνέπραξαν στη συναλλαγή.

Για μια Χιλή λοιπόν ελεύθερη, ανεξάρτητη και δημοκρατική..

ΥΓΕΙΑ: ΕΠΙΤΕΛΟΥΣ ΑΡΧΙΣΑΜΕ!

Είναι πολύ θετικό πως η κυβέρνηση ολοκλήρωσε τις επεξεργασίες της για το νομοσχέδιο περί Υγείας που παίρνει πια το δρόμο για την κοινοβουλευτική επικύρωσή του.

Είναι εξίσου θετικό πως οι καινοτομίες που εισάγει όπως ο νοσοκομειακός γιατρός πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης κτλ., δεν έχουν αλλοιωθεί όπως πολλοί φοβόντουσαν και ορισμένες ενδείξεις επικύρωναν.

Η αταλάντευτη εφαρμογή του νόμου θα αποτελέσει μια πράξη ιστορικής σημασίας που θα αλλάξει πραγματικά τα δεδομένα σε ένα από τα σημαντικότερα χρόνια προβλήματα της κοινωνικής και πολιτικής μας ζωής.

Όση συνέπεια περιμένουμε από την κυβέρνηση, τόση ενεργοποίηση ευθύνης επιβάλλεται και στις παρατάξεις που με τις κινητοποιήσεις τους απέτρεψαν ενδεχόμενες υποχωρήσεις από τις καταρχήν κυβερνητικές διακηρύξεις.

Έτσι ώστε επιτέλους σε κάποιο σημαντικό τομέα να δούμε ένα ολοκληρωμένο βήμα αλλαγής...

ΠΡΕΣΒΕΥΤΗΣ - ΠΡΟΒΟΚΑΤΩΡ

● Από τον «επί τιμή πρέσβη» κ. Θ. Λ. Χρυσανθόπουλο πήραμε την ακόλουθη επιστολή:

Αξιότιμε Κύριε Διευθυντά,
Αναφέρομαι στο αρθρίδιό σας «Πρεσβευτική καλλιέργεια» που δημοσιεύεται στο τεύχος σας της 8 Ιουλίου.

Φοβούμαι ότι σας διέφυγε η πραγματική έννοια της δικής μου όντως ακρότητας στο έγγραφό μου που δημοσιεύεται σε ακριβή φωτοτυπία. Η ακρότης μου ήταν ηθελημένη, θέλοντας να σημειώσω με τον τρόπον αυτόν την άλλη κυβερνητικήν ακρότητα της μεταβολής της γλώσσας από μια στιγμή στην άλλη με κυβερνητικήν απόφαση. Η διγλωσσία υπάρχει παντού. Μόνο στην Ελλάδα έχει καταντήσει πολιτικό ζήτημα. Μόνο στον τόπο μας η γλώσσα επιβάλλεται εκ των άνω: Πότε έτσι πότε αλλιώς. Γιατί να μην την αφήσουμε να εξελιχθεί μόνη της; Εξάλλου έχουμε τόσα προβλήματα να επιλύσουμε. Ο γλωσσικός φερετζές μας λείπει.

Σαν παλιός πρέσβης όμως, επιτρέψατέ με να διαμαρτυρηθώ για τη φράση σας «Πρεσβείες της Ν.Δ.». Ο ελληνικός λαός έχει την δι-

καιη αξίωση οι πρεσβείες μας να είναι ελληνικές. Και είναι. Αλλιμονο αν καταντήσουν κομματικές.

Και αυτό ισχύει για ολόκληρο τον κρατικό μηχανισμό, όπως επί χούντας, βρισκόμενος στο μακρινό Τόκυο, ποτέ δεν χρησιμοποίησα τον όρο «Εθνική κυβέρνηση» που ήταν τότε του συρμού, έτσι και τώρα σαν απλός πολίτης δεν δέχομαι τους όρους «κυβέρνησης της Ν.Δ.» ή «κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ». Νομίζω ότι υπεραρκεί και επιβάλλεται ο όρος «Ελληνική κυβέρνηση». Αρκετά ο τόπος μας έχει υποφέρει από τον κομματισμό και τις κομποποιήσεις.

Δυστυχώς δεν έχουμε πια χρονικά περιθώρια. Πρέπει πια να σοβαρευθούμε και να ασχοληθούμε με τα μεγάλα προβλήματα του τόπου μας, αφήνοντας κατά μέρος το εύκολο γλωσσικό που φανατίζει και διαιρεί καθώς και τη φθηνή «λεξιλογία» που και σεις κακίζετε.

Με έξοχη τιμή και υπόληψη
Θ. Λ. Χρυσανθόπουλος
Πρέσβης επί τιμή

● Πράγματι λοιπόν, μας διέφυγε η βαθύτερη πρόθεση εκείνου του «πισοκολλητά» του πρεσβευτικού εγγράφου που δημοσιεύσαμε στο προηγούμενο τεύχος. Δεν μπορέσαμε ούτε προς στιγμήν να υποψιαστούμε πως ένας σεβάσμιος πρέσβης θα μπορούσε να δράσει ως «προβοκάτωρ» προκειμένου να συνεγείρει τις συνειδήσεις γύρω από το «γλωσσικό»...

Αλλά είναι γεγονός πως γενικότερα μας διαφεύγει ο κόσμος του κ. Πρεσβευτή, οι αξίες του και η λογική του. Κατά κάποιο τρόπο ομολογούμε πως δεν έχουμε καν το κέφι και τη διάθεση να συνεχίσουμε κάποιο «διάλογο» που έχει εντελώς διαφορετικές βάσεις αναφοράς, από το γλωσσικό μέχρι τη διαφορά της «εθνικής κυβέρνησης» και της «ελληνικής κυβέρνησης» της χούντας.

Ευχόμαστε ολόψυχα στον κ. Πρεσβευτή να αποβάλλει κάθε γλωσσικό «φερετζέ» και να ασχολείται απερισπαστος με τα μεγάλα προβλήματα της χώρας σε ακομμάτιστη βάση και ποτέ οι περιστάσεις να μην τον εξαναγκάσουν και πάλι να δράσει ως γλωσσικός προβοκάτωρ...

Για τους φίλους συνδρομητές

Επειδή στο νέο Ταχυδρομικό κατάλογο που αφορά στους κωδικούς αριθμούς διευθύνσεων, επισημάνανε ορισμένες ελλείψεις, παρακαλούμε τους φίλους μας που έχουν ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΕΣ ΘΥΡΙΔΕΣ, να μας γράψουν ή τηλεφωνήσουν το νέο αριθμό. Επίσης οι φίλοι μας συνδρομητές από τα ΠΡΟΑΣΤΙΑ της ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ πρέπει να μας πληροφορήσουν για τους νέους κωδικούς των διευθύνσεών τους.

Ευχαριστούμε

ΕΝΤΟΣ ΕΚΤΟΣ & ΕΠΙ ΤΟΥ ΔΑΚΤΥΛΙΟΥ

 ΣΥΜΦΩΝΙΑ για τις βάσεις. Είναι βέβαια «καταληκτική» μπορεί όμως και να παραταθεί —πέραν της 5ετίας— αν δεν καταγγελθεί ένα 5μηνο προ της λήξεώς της. Έγκυροι κύκλοι του «Δακτυλίου» —όταν τους ζητήθηκε η γνώμη για το «καταληκτικό», τουτέστι διά το εάν φεύγουν όντως οι βάσεις του θανάτου, από την Ελλάδα— εδήλωσαν τα εξής:

«Παραμερίστε για να μην σας κουτουλήσει το βόδι που θα πάει να φέρει ο θεός από τη χώρα».

 ΣΥΜΦΩΝΙΑ για τις βάσεις. Είθισται —ύστερα από κάθε χρήσιμη για τον τόπο συμφωνία— να αναζητούνται και να ανευρίσκονται οι ενθουσιωδώς ικανοποιημένοι. Στους ενθουσιωδώς ικανοποιημένους —αυτή τη φορά— συγκαταλέγεται και η-ηγεσία του Σωματείου των εργαζομένων στα Ελληνικά Υαλουργεία Ελευσίνας που αποποιήθηκε μετά βδελυγμίας το δίλημμα «φεύγουν ή δεν φεύγουν οι βάσεις» και ανακοίνωσε:

«Συγχαίρομε πρωτόγνωρη στάση κυβέρνησης στο θέμα των βάσεων».

Στους ενθουσιωδώς ικανοποιημένους συγκαταλέγονταν πριν 24 χρόνια —όταν γνωστοποιήθηκε η Συμφωνία της Ζυρίχης για το κυπριακό— και οι ηγέτες μιας άλλης —γραφικής και αλησμόνητης— κατηγορίας εργαζομένων. Έκαναν —ένα μέρος της ικανοποίησής τους— «πανώ» και το ανάρτησαν στο αεροδρόμιο του Ελληνικού την ώρα της υποδοχής του πρωθυπουργού Καραμανλή:

«Καλώς ώρισε νικητά»
Οι Πειραταί

 ΙΟΥΛΙΟΣ. Ένας μήνας που —όπως και ο Απρίλιος όπως και ο Νοέμβριος— καθιερώθηκε να υπενθυμίζει κάποια από «τα σημεία και τα τέρατα» του νεοελληνικού μιλιταρισμού. Ο Ιούλιος είναι όμως κι ο μήνας των διακοπών. Ιούλιο —πριν λίγες μέρες— διάβασα αυτές τις «Συμβουλές για διακοπές» του Νίκου Πολίτη που σκοπόν είχαν να αποδείξουν —στους αναγνώστες της «Καθημερινής»— πόσο ανυπεράσπιστοι βρίσκονται σαν καταναλωτές τουριστικών υπηρεσιών στα χέρια των κάθε λογής σερβιτόρων:

«.....
Στο λόχο λοιπόν που υπηρετούσά ως

κληρωτός, ο αξιωματικός είχε διαλέξει χωρίς κανένα συγκεκριμένο λόγο, ένα κοινότατο, όπως κι όλοι οι άλλοι μας, φαντάρο για να του φέρνει κάθε πρωί τον καφέ από τη λέσχη. Κι επειδή η λέσχη απείχε κάμποσο, κι επειδή από την ώρα που ο καφές είχε παραγγελθεί ως την ώρα που έφτανε στον προορισμό του μεσολαβούσε κάμποσο διάστημα, το αποτέλεσμα ήταν να φτάνει προ των χειλέων του αξιωματικού χωρίς ίχνος καϊμάκι. Έγκλημα καθοσιώσεως φυσικά.

Έτσι, κάθε πρωί διαδραματιζόταν η ακόλουθη σκηνή. Ο ατυχής φαντάρος με τον καφέ στο χέρι χτυπούσε την πόρτα του γραφείου, έμπαινε, στεκόταν προσοχή ώσπου να ρουφήξει ο αξιωματικός την πρώτη γουλιά κι έπειτα άκουγε τον αναβαλλόμενο σε βρισιές, αρές κι απειλές. Αυτά τον πρώτο καιρό. Γιατί κατόπιν η θεωρία έγινε πράξη κι ο φουκαράς συνάδελφος έτρωγε καμπάνες με περιορισμούς και κρατήσεις.

.....
Ένα πρωί επιτέλους το πρόσωπό του έλαμπε κι ένα απόκοσμο φως ξεχυνόταν από το, ως τα τότε, θαμπό κι απεγνωσμένο βλέμμα του. Επειδή είχαμε γίνει φίλοι, τον ρώτησα ποιος ήταν ο λόγος της ολοφάνερης αλλαγής του. Μου εμπιστεύθηκε πως θα τον μάθαινα ευχαρίστως, αν θα περίμενα ώσπου να φέρει τον καφέ του αξιωματικού. Και βέβαια περίμενα ευχαρίστως γιατί με έτρωγε η περιέργεια... Να σου τον λοιπόν κάποια στιγμή με το φλιτζάνι στο χέρι έξω από την πόρτα κι εγώ προσπαθώ να μαντέψω περί τίνος επρόκειτο, μιας κι ο καφές ήταν ίδιος σαν όλες τις φορές. Στην ερώτησή μου δεν πήρα απάντηση, γιατί ο συνάδελφος είχε σφίξει τα χείλια του κι είχε ρουφήξει τα μάγουλά του. Χτύπησε την πόρτα κι όταν άκουσε "μπρος" έσκυψε πάνω στο φλιτζάνι και σκέπασε τον καφέ με μια αφρισμένη φτυσιά... (...) Από τη μέρα εκείνη κι ώσπου να μετατεθούμε, κάθε πρωί επαναλαμβανόταν η ίδια ιεροτελεστία. Ενθουσιασμένος ο αξιωματικός ρουφούσε το καϊμάκι, πανευτυχής έκανε "μμμ", άφηνε το φλιτζάνι, έβγαζε ένα "ααα" βαθιάς ικανοποίησης κι έπειτα έκλεινε το μάτι του με νόημα, λέγοντας στο συνάδελφο:

"Τα βλέπεις κερατούκλι; Και τι δεν σας μαθαίνει αυτή η πατρίς!"».

 ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΣ λόγος. Επικίνδυνος όπως όλα τα εύκολα και τα άνετα στη ζωή. Περικοπή από τον προφορικό λόγο —χαιρετισμό— του εκπροσώπου της ΕΣΑΚ-Σ κ. Πλούμη σε συγκέντρωση —τον περασμένο μήνα— στο θέατρο «Αλάμπρα». Ο κ. Πλούμης που δεν έχει βέβαια ποτέ δηλώσει Ευρωκομμουνιστής είπε τα εξής σκανδαλώδη Ευρωκομμουνιστικά: — «Υπάρχει η άποψη ότι πρέπει ν' αλλάξει η κοινωνία για ν' αλλάξουν οι θεσμοί. Εμείς λέμε ότι πρέπει ν' αλλάξουν οι θεσμοί για ν' αλλάξει η κοινωνία...» και χειροκροτήθηκε με ενθουσιασμό από τους ορθόδοξους μαρξιστές λενινιστές που περιγελούν τον Ευρωκομμουνισμό.

ΔΑΚΤΥΛΙΔΟΣΤΟΜΙΕΣ

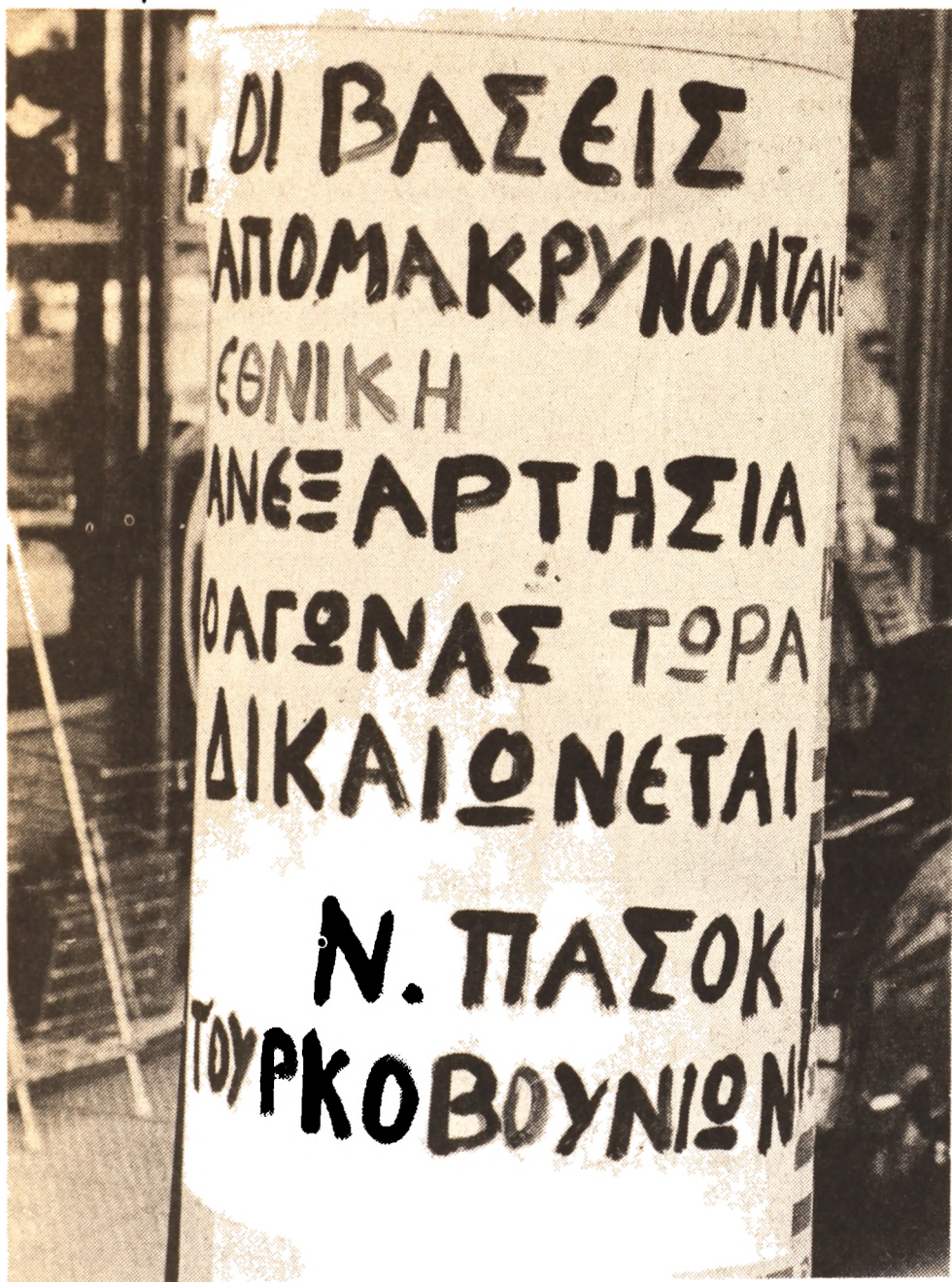
- «Μειώθηκε στα 2,8 δις το έλλειμμα της ΕΑΣ (...) Στο μεταξύ, για το έτος 1983 οι προοπτικές είναι πιο ευνοϊκές κυρίως λόγω του διπλασιασμού της τιμής των εισιτηρίων, πάγωμα μισθών κτλ. πράγμα που δημιουργεί αισιοδοξία ότι η ΕΑΣ θα εξελιχθεί σε μια από τις υγιέστερες κρατικές επιχειρήσεις» (Από δίστηλο της «Αυγής» της 16.7.83).
- «(...) Οι τεχνοκράτες σχεδιάζουν και μελετούν. Οι εργάτες εκτελούν» (Από τα όσα διαπίστωσε στην Πράγα ο Μποστ και κατέγραψε στο «Ρίζο» της 18.7.83).
- «Για να γίνετε τέλεια ερωμένη στο κρεβάτι το πρώτο πράγμα που χρειάζεται είναι ένας άνδρας. Αυτός με τον οποίο πρέπει να μοιραστείτε το κρεβάτι σας πρέπει να είναι πλούσιος ή διάσημος ή ισχυρός ή πλούσιος διάσημος και ισχυρός. Μπορείτε να τον βρείτε:
— Τριγυρίζοντας στις αίθουσες επισήμων των αεροδρομίων.
— Καραδοκώντας στα διάφορα κοσμηματοπωλεία.
— Ξεφυλλίζοντας βιβλία σε γνωστά βιβλιοπωλεία και ρωτώντας τους νόστιμους πως μπορείτε να βρείτε κάποιο βιβλίο. Μια πραγματικά ραδιούργα «σκύλα» διαβάζει τη στήλη των κηδειών στις εφημερίδες για να δει αν πέθανε η γυναίκα κάποιου πλούσιου. Τότε θα βάλει το καλύτερο μαύρο ρούχο της και θα πάει να τον συλλυπηθεί...». (Από δισέλιδο του «Ελεύθερου Τύπου» της 11.7.83)

δακτυλιδόστομος
και περιμένω γράμμα σας

Ετεροχρονισμός και στην αποχώρηση των βάσεων

του Ρεπόρτερ

Πανώ και αφίσες οργανώσεων του ΠΑΣΟΚ που αναρτήθηκαν στην Αθήνα αμέσως μετά τη μονογραφή της συμφωνίας για τις βάσεις. ↗

Δεν πρόκειται για ανθολόγιο αντιφάσεων.

Οι αμερικανικές βάσεις στην Ελλάδα «φεύγουν» αλλά και «παραμένουν». Οι ΗΠΑ «υπέκυψαν» αλλά και «τα κατάφεραν όπως ήθελαν». Η κυβέρνηση «τηρεί το συμβόλαιο με το Λαό» αλλά και «η συμφωνία δεν αντανakλά το αληθινό νόημα της ψήφου στις 18 Οκτωβρίου 1981».

Η παθολογία της ελληνικής δημόσιας ζωής, με την απουσία πολιτικού διαλόγου, την έλλειψη αντιπαράθεσης επιχειρημάτων και την παραταξιακή «αλήθεια» επιβεβαιώθηκε για μια ακόμη φορά με τη νέα επέτειο της 15ης Ιουλίου.

Η επιχειρηματολογία δεν είναι επιλήψιμο να είναι κομματική, όταν υπάρχουν δεδομένα γενικά αποδεκτά. Τέτοια μπορεί και πρέπει να είναι το αληθινό νόημα των λέξεων, οι σαφείς πολιτικές θέσεις από το παρελθόν και ορισμένες συγκεκριμένες ημερομηνίες.

«Φεύγουν» λοιπόν ή «παραμένουν» οι αμερικανικές βάσεις με τη μονογραφή της νέας συμφωνίας;

Για την κυβέρνηση τα σχετικά πολιτικά συμπεράσματα συναρτώνται με τη λήξη σε πέντε χρόνια της νέας συμφωνίας και όχι με την ληξιπρόθεσμη εκκρεμότητα της παλαιάς. Τα συμπεράσματα τοποθετούνται στο 1988. Δεν συσχετίζονται με το 1953, παρά μόνο όσο αφορά το περιεχόμενο ορισμένων διατάξεων της νέας συμφωνίας.

Έτσι, σύμφωνα με την πρωθυπουργική δήλωση «η συμφωνία εκπνέει στις 31 Δεκεμβρίου 1988, το αργότερο. Έχει δηλαδή καταληκτική ημερομηνία, χρονοδιάγραμμα απομάκρυνσης των βάσεων και όχι παραμονής τους».

Αυτή η χρονική μετάθεση του όλου θέματος δεν φαίνεται να αναιρεί την άποψη του Χαρίλαου Φλωράκη ότι «το βέβαιο είναι πως η συμφωνία προβλέπει αδιαμφισβήτητα την παραμονή των αμερικανικών βάσεων για πέντε χρόνια. Το αβέβαιο είναι τι θα γίνει μετά τα πέντε χρόνια».

Οπωσδήποτε η κυβέρνηση φαίνεται να έχει κατ' αρχήν δικιο, όταν υποστηρίζει (κι αυτό ανεξάρτητα από τυχόν αντιφάσεις της από το παρελθόν) ότι στη δική της πρόθεση είναι η απομάκρυνση των βάσεων, μετά τις 31.12.1988 και μέσα στους επόμενους 17 μήνες έως την 1η Ιουνίου 1981.

Υπάρχει, λοιπόν, στο επίπεδο της πολιτικής βούλησης καταληκτική ημερομηνία, υπάρχει «χρονοδιάγραμμα αποχώρησης» αλλά λείπουν οι αναγκαίες ρήτρες και εγγυήσεις.

Για την κυβέρνηση, το όλο θέμα της αποχώρησης φαίνεται να επικεντρώνεται στον χαρακτήρα της κυβέρνησης του 1988, που πιστεύει ότι θα ανήκει στο ΠΑΣΟΚ. Όμως, αν συμβεί το αντίθετο δεν απομένει για τη σημερινή κυβέρνηση, παρά «η δόξα της υστεροφημίας». Οπωσδήποτε, η νέα συμφωνία δεν περιέχει καμιά διάταξη με την οποία προβλέπεται ανανέωση ή αναθεώρησή της.

Όμως, ότι δεν περιέχεται τέτοιος όρος στη συμφωνία, τούτο δεν σημαίνει πως απαγορεύεται η ανανέωση ή παράταση ακόμα και αν προηγηθεί η προειδοποίηση μέσα στο τελευταίο πεντάμηνο για την αποχώρηση των βάσεων. Το παραδέχτηκε άλλωστε και ο κυβερνητικός εκπρόσωπος, εξηγώντας ότι η σημερινή κυβέρνηση θα ψηφίσει ειδικό νόμο για την υποχρεωτική εκπνοή της συμφωνίας τον Δεκέμβριο του 1988. Είναι το «καλύτερο» που μπορεί να κάνει σήμερα...

Όμως, φαίνεται σχεδόν αυτονόητο ότι η κυβέρνηση του 1988, μπορεί να ψηφίσει τότε ή από νωρίτερα, ένα νόμο διαφορετικό, όπως επίσης να επαναδιαπραγματευθεί τους όρους μιας νέας συμφωνίας, χωρίς να «τρέχει» το 17μηνο της διαδικασίας αποχώρησης. Ο ειδικός νόμος που θα ψηφιστεί δεν θα έχει καμιά πρακτική αξία. Το εξαιρετικά ενδιαφέρον πολιτικό συμπέρασμα από το «ανοιχτό παράθυρο» της νέας συμφωνίας στο σημείο αυτό, είναι ότι και οι ΗΠΑ έχουν δικαίωμα να ζητήσουν την ανανέωση της συμφωνίας, δηλαδή να πάρουν πρωτοβουλία και να εκφράσουν τη σαφή και συγκεκριμένη βουλήσή τους να παραμείνουν οι βάσεις τους στην Ελλάδα. Έτσι, όμως

η μελλοντική κυβέρνηση δεν μπορεί να στηριχθεί σε κάποιο όρο της σημερινής συμφωνίας, αλλά πρέπει να αναλάβει η ίδια ολόκληρο το πολιτικό κόστος της αποχώρησης των βάσεων. Εδώ βρίσκεται ασφαλώς ένα από τα πιο αδύνατα σημεία της συμφωνίας, σύμφωνα με αντικειμενικά δεδομένα και όχι εικατολογίες.

Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ ίσως, έχει την πολιτική βούληση (που της αρνούνται οι επικριτές της) να αποχωρήσουν οι βάσεις μετά την πενταετία. Όμως σε τίποτα δεν δεσμεύει για το μέλλον όχι μόνο την τότε Ελληνική κυβέρνηση αλλά ούτε την αμερικανική. Έχουν και οι δύο πλευρές δικαίωμα για τις ίδιες πρωτοβουλίες. Δηλαδή και τελικά η τήρηση του «σκιώδους χρονοδιαγράμματος» δεν δεσμεύει σε τίποτα την ελληνική και αμερικανική πλευρά να συνεχίσουν για ορισμένα χρόνια ακόμα και τη «σιωπηρή παράταση» της παρουσίας των βάσεων, όπως έγινε με την συμφωνία του 1953.

Συμπερασματικά, δεν υπάρχει κάποια αυτόματη διαδικασία αποχώρησης, εκ των προτέρων καθορισμένη και δεσμευτική, υποχρεωτική και για τις δύο πλευρές στο μέλλον. Και ιδιαίτερα για την αμερικανική, αφού τελικά η πρωτοβουλία «να φύγουν οι βάσεις» θα βαρύνει την ελληνική πλευρά και μόνο. Υπάρχει λοιπόν και τελικό χρονοδιάγραμμα αποχώρησης άλλα είναι ασαφές και σκιώδες.

Από την άποψη αυτή, που θα γίνει εναργής σύντομα με την γνωστοποίηση ολόκληρου του κειμένου της συμφωνίας και τις σχετικές συζητήσεις, είναι ότι η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ δεν έθεσε το θέμα της συμφωνίας σε μια βάση «πραγματιστική» δηλαδή στο να δικαιολογήσει γιατί αναγκάστηκε να εγκρίνει τη διατήρηση των βάσεων έως τον Μάιο του 1990, πόσο βελτίωσε τους όρους της συμφωνίας του 1953, ποιους ενδεχόμενους κιν-

δύνους απέτρεψε η υπογραφή της συμφωνίας και να δηλώσει κατηγορηματικά (γιατί ούτε αυτό έγινε) ότι τυχόν κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ το 1988 θα εφαρμόσει το χρονοδιάγραμμα αποχώρησης.

Αντίθετα, προτιμήθηκε η πανηγυρική ατμόσφαιρα και ο ισχυρισμός πως τηρήθηκε έτσι «το συμβόλαιο με το λαό» και οι προγραμματικές αρχές του Κινήματος. Η μετατόπιση όμως ενός θέματος, που αποφασίστηκε με «ρεαλιστικά δεδομένα» στη σφαίρα της υστεροφημίας ενός «πολιτικού μαξιμαλισμού», δεν φαίνεται ότι θα αποδειχτεί επιτυχής επινόηση.

Γιατί, ακριβώς η μετατόπιση αυτή από τα πραγματικά δεδομένα, που οδήγησαν στην υπογραφή της νέας συμφωνίας με τους συγκεκριμένους όρους, μπορεί εύκολα να υπονομεύσει τα ίδια τα θετικά σημεία της νέας συμφωνίας (έλεγχος δραστηριότητας βάσεων, αποσύνδεση από Νατοϊκούς σκοπούς, αναλογία «επτά προς δέκα» κτλ.) αν συγκριθεί με παρόμοιους μαξιμαλισμούς. Για παράδειγμα τα αιτήματα και οι διαβεβαιώσεις για ενοίκιο των βάσεων, το ρόλο των ελλήνων διοικητών σ' αυτές, την ποιοτική ισορροπία δυνάμεων και την επέκτασή της στην οικονομική ενίσχυση των δύο χωρών από τις ΗΠΑ, στο αίτημα της εγγύησης των ανατολικών συνόρων, στις ρυθμίσεις του καθεστώτος της ετεροδικίας, στην κατάργηση και των 108 συμφωνιών (όπως διαβεβαίωνε τόσο καιρό ο κυβερνητικός εκπρόσωπος) κτλ.

Ο όλος χειρισμός στο θέμα της συμφωνίας για τις αμερικανικές βάσεις φαίνεται να δικαιώνει τον ισχυρισμό ότι συχνά η κυβέρνηση αδυνατεί να συμβιβαστεί με την «πραγματικότητα» μέσα στην οποία αναγκάζεται —και ξέρει— να κινείται, στο όνομα μιας αγγωτικής υστεροφημίας.

□

ΠΑΡΟΥΛΙΑΣ POSTERS

ΤΕΧΝΗ — ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ

Αφίσσες Εύρώπης
0.70X1.00 — 1.00X1.50

ΦΩΤΟΤΑΠΕΤΣΑΡΙΕΣ
1.40X2.00 — 2.76X3.92

ΑΦΙΣΣΕΣ ΤΕΧΝΗΣ — REPRODUCTION

Π. ΤΣΑΛΔΑΡΗ 15 — Τ.Θ. 144 — ΚΑΛΛΙΘΕΑ — ΑΘΗΝΑ

9236063
9223575

χάρτης

ΔΙΜΗΝΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

7

ΤΖΟΝΑΘΑΝ ΣΟΥΪΦΤ • Η.Χ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ
ΠΑΝΟΣ ΘΕΟΔΩΡΙΔΗΣ • ΕΛΜΗ ΣΚΟΠΕΤΕΑ
ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ • ΘΟΔΩΡΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ
ΣΤΕΛΙΟΣ ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ • ΜΑΡΙΑ ΚΥΡΤΖΑΚΗ
Κ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ • ΕΚΤΩΡ ΚΑΚΝΑΒΑΤΟΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΔΕΛΗΓΩΡΓΗ
ΧΑΡΟΛΑΝΤ ΠΙΝΤΕΡ: «ΠΡΟΔΟΣΙΑ»
ΒΑΣΙΛΗΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΠΙΕΡ ΚΑΜΠΑΝ
ΜΙΧΑΛΗΣ ΓΚΑΝΑΣ
Ξ.Α. ΚΟΚΟΛΗΣ
ΝΤΙΝΑ ΠΑΜΠΑΛΛΗ
ΜΑΡΣΕΛ ΝΤΙΣΑΝ
ΒΑΣΙΛΗΣ ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ
ΓΙΩΡΓΟΣ ΧΕΙΜΩΝΑΣ • ΝΑΣΟΣ ΘΕΟΦΙΛΟΥ
ΚΟΥΡΤ ΧΑΛΜΠΡΙΤΕΡ • ΓΙΩΡΓΟΣ ΧΟΥΛΙΑΡΑΣ
ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΤΕΥΧΩΝ 1-6

του Αλέξανδρου Ξύδη

6 ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ για το βέβαιο παρόν και το αβέβαιο μέλλον των βάσεων

Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ για τις βάσεις είναι γεγονός. Αλλά τα γεγονότα δεν «μιλούν» πάντα μόνα τους καθαρά. Και η συμφωνία αναζητά την ερμηνεία της: είναι συμφωνία παραμονής ή απομάκρυνσης; Το 1988 θα έχουμε την απάντηση.

ΩΣΠΟΥ να πάρουμε στην πράξη τις απαντήσεις, ας καταλάβουμε καλά όσα ήδη τεκταίνονται. Και ας προλάβουμε όσα

είναι δυνατό ακόμα στο σημαντικό διάστημα που μεσολαβεί μέχρι την οριστικοποίηση της συμφωνίας, το Δεκέμβρη του '83. Το άρθρο του πρεσβευτή Αλέξανδρου Ξύδη, γραμμένο πριν την οριστικοποίηση της συμφωνίας διατηρεί στο ακέραιο την οξύτητα των παρατηρήσεών του και την επικαιρότητα των ερωτημάτων του.

Ο επίσημος συσκοτισμός που κάλυπτε τις διαπραγματεύσεις Καψή - Μπαρτόλομιου άρθηκε από την Αθήνα με τις πανηγυρικές δηλώσεις του Πρωθυπουργού, από την Ουάσιγκτον με λιγόλογη δήλωση και πληροφόρηση από το Στέιτ Ντιπάρτμεντ που μεταδόθηκαν στις σημερινές πρωινές εκπομπές της «Φωνής της Αμερικής».

Από τις δηλώσεις του κ. Α. Παπανδρέου προκύπτει ότι επιτεύχθηκε συμφωνία που θα υπογραφεί το αργότερο στις 30 Δεκέμβρη 1983, και ότι πέντε χρόνια από τότε, δηλαδή ως τις 30 Δεκέμβρη 1988 λήγει η παραμονή των βάσεων στην Ελλάδα (ανέφερε τις βάσεις «του Ελληνικού, της Νέας Μάκρης και τις άλλες») και ότι θα υπάρξει επιπλέον μία περίοδος «17 μηνών» για το «ξήλωμα» των εγκαταστάσεων.

Από την Ουάσιγκτον η «Φωνή της Αμερικής» αναγγέλλει τη μονογράφιση (initialling) της συμφωνίας «για την παράταση της ενοικίασης (lease) των βάσεων» για 5 χρόνια, τη δήλωση του κ. Α. Παπανδρέου ότι θα υπογραφεί ως τέλη Δεκέμβρη 1983, και ότι η Αμερικανική κυβέρνηση θα ζητήσει την εγγραφή κονδυλίου 500 εκατομμυρίων δολαρίων στον προϋπολογισμό 1984 για το «άνοιγμα των στρατιωτικών πιστώσεων για την Ελλάδα. Ο ανταποκριτής της ΦΤΑ στο Στέιτ Ντιπάρτμεντ πρόσθεσε ότι κατά τον κ. Παπανδρέου η συμφωνία προβλέπει το κλείσιμο των βάσεων το 1988, ενώ το Στέιτ Ντιπάρτμεντ θεωρεί ότι πρόκειται για θέμα που «θα συμφωνηθεί τότε από τις δύο κυβερνήσεις», και τέλος ότι η συμφωνία είναι σημαντική για τις δυο χώρες και για το ΝΑΤΟ.

Επειδή το κείμενο που μονογραφήθηκε χτες από τους κ. Καψή και Μπαρτόλομιου παραμένει «εμπιστευτικό» και δεν πρόκειται να δημοσιευθεί ώσπου να υπογραφεί, τα ερωτήματα του άρθρου που ακολουθεί παραμένουν πάντα επίκαιρα.

Αλέξανδρος Ξύδης

1. Οι σχέσεις με την από το 1947 «προστάτιδα» δύναμη, τις ΗΠΑ, μπορούν να διακριθούν σε μακροπρόθεσμες ή φυσιολογικές (οικονομικές, πολιτικές, εμπορικές, παιδευσιακές κτλ.) και σε βραχυπρόθεσμες ή ευκαιριακές, που γίνονται μη-φυσιολογικές όταν περάσει ο χρόνος ή εκλείψει ο λόγος της χρησιμότητάς τους για την Ελλάδα (στρατιωτικές σχέσεις - βάσεις, βοήθεια κτλ.).

Σήμερα οι φυσιολογικές εξελίσσονται σε «χαμηλό προφίλ» δίχως επεισόδια ή εξάρσεις. Η ισχυρή αμερικανική οικονομία πάντα επέζε την ασθενή ελληνική, την έλεγχε ως ένα σημείο, δημοσιονομικά ή εμπορικά. Ίσως τώρα ο έλεγχος να έχει λασκάρει κάπως με την ένταξη στην ΕΟΚ.

Οι βραχυπρόθεσμες όμως, «μη-φυσιολογικές» έχουν οξυνθεί σημαντικά, με ταλαντεύσεις που προσεγγίζουν το σημείο ρήξης, ιδίως στο θέμα των αμερικανικών βάσεων στην Ελλάδα, σε συνάρτηση προς την ολοένα ενισχυόμενη αμερικανική υποστήριξη προς την Τουρκία, και την αυξημένη διπλωματική επιθετικότητα των Αμερικανών στην Εγγύς Ανατολή (Άραβες - Ισραήλ).

2. Δεν θα επεκταθώ στην προϊστορία (ως το 1982) της υπόθεσης των βάσεων, που εγκαταστάθηκαν, επίσημα, στην Ελλάδα πριν 30 χρόνια, με τη συμφωνία συνεργασίας Ελλάδας - ΗΠΑ του Οκτωβρίου 1953. Μ' έχει απασχολήσει επανειλημμένα στο παρελθόν, με κασσάνδρεια, θα πουν μερικοί, επιμονή και διορατικότητα¹.

Θα ήθελα μόνο να συγκεντρώσω την προσοχή των αναγνωστών στην τρέχουσα φάση της, όπως την ξεκίνησε η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ από τον Οχτώβρη 1982, με τις συνομιλίες - διαπραγματεύσεις ενός πληρεξουσιοδοτημένου Υφυπουργού Εξωτερικών της Ελλάδας με έναν Πρέσβη με ειδική αποστολή του Υπουργείου Εξωτερικών (Στέιτ Ντιπάρτμεντ) των ΗΠΑ.

Η προσπάθειά μου, θα βασιστεί για τα γεγονότα στις διαθέσιμες δημοσιευμένες πληροφορίες, από τον Τύπο κατά 95%, από άλλες πηγές, όχι επίσημες αλλά έγκυρες, για το 5%. Στα γεγονότα θα εφαρμόσω κοινούς λογικούς συλλογισμούς, και τις γνώσεις από κάποιες προσωπικές επαγγελματικές εμπειρίες πάνω στο θέμα για να διατυπώσω ορισμένα ερωτήματα ή να εξαγάγω μερικά συμπεράσματα, που θ' αποτελέσουν όλα μαζί σχόλια, χρήσιμα ακόμα ελπίζω, για τους χειριζόμενους σήμερα το θέμα, αφού δεν φαίνεται να έχουν βρει ακόμα την κατάληξή τους οι διαπραγματεύσεις. Θα ήθελα να επαναλάβω εδώ, ό,τι μπορεί να συναχθεί από τις προαναφερθείσες δημοσιεύσεις μου πολύ πριν τις εκλογές του 1981, ότι δηλαδή οι προεκλογικές διακηρύξεις του ΠΑΣΟΚ πάνω στα εξωτερικά προβλήματα της Ελλάδας, για τον τερματισμό του καθεστώτος των βάσεων, την έξοδο από ή την εξεύρεση καινούριας σχέσης με το ΝΑΤΟ, με βρήκαν στις γενικές τους γραμμές σύμφωνο. Άλλωστε οι στρατηγικοί αυτοί στόχοι δεν ήταν μονοπώλιο του ΠΑΣΟΚ, αλλά σημεία σύγκλισης των γνώμων (και των επιθυμιών) μιας τεράστιας πλειοψηφίας Ελλήνων στην περίπτωση όχι μόνο αριστερών. Αφού όμως σαν Έλληνες πολίτες, αναθέσαμε με την ψήφο μας στο ΠΑΣΟΚ να γίνει φορέας της βούλησης αυτής, για να τη μετατρέψει σε πράξη, βοηθάμε, πιστεύω, στην επιδίωξη μιας τέτοιας πραγμάτωσης, διατυπώνοντας τις γνώμες μας, πάνω στις τακτικές μεθόδους με τις οποίες επιδιώκεται η πραγμάτωση, κάνοντας κριτική στους χειρι-

σμούς —όσους γνωρίζουμε ή μπορούμε να συναγάγουμε, γιατί πολλοί μένουν στο σκοτάδι.— Ας μην ξεχνούμε ότι «κριτική» είναι μέση λέξη —δε σημαίνει απαραίτητα δυσμένεια ή επίκριση. Η κριτική μπορεί να διατυπωθεί υπό μορφή ερωτημάτων πάνω σε ασαφή ή και ακατανόητα σημεία των χειρισμών, εκείνων ακόμα που έχουν κιόλας πραγματοποιηθεί, αλλά είτε δεν έχουν επισημοποιηθεί με υπογραφές, είτε οι επιπτώσεις τους μπορούν ακόμα να διορθωθούν, προς όφελος της υπόθεσης.

Το Νοέμβρη 1981 η κυβέρνηση ξεκινάει με τον αέρα πρίμα. Πέρ' από το 48% των ψήφων του ΠΑΣΟΚ, είχε μαζί της την αποστροφή των μαζών από πολλών δεκαετιών διακυβέρνηση της δεξιάς, την ελπίδα, σχεδόν βεβαιότητα, ότι μόνο κάτι καλύτερο μπορούσε να βγει, αλλά και την πεποίθηση πολλών ειδικότερα ασχολουμένων με τα προβλήματα του τόπου, ιδίως τα εξωτερικά, ότι επιτέλους η Ελλάδα θα μπορούσε να παίξει ορισμένα δυνατά χαρτιά της που ως τώρα δεν τόλμησε κανείς να τα παίξει ή τα έπαιξε στραβά σε μια συγκυρία ευρύτερη όχι δυσμενή.

Αν το βράδυ της 18ης Οκτωβρίου το όραμα του σοσιαλισμού δεν έδειχνε κοντύτερα, ανοιγόταν μπροστά μας η δυνατότητα να γίνουν μερικά βήματα θετικά στην εξωτερική αλλά και στην εσωτερική και την οικονομική πολιτική μας. Τα συνθήματα «έξω οι βάσεις», «έξω από το ΝΑΤΟ» ήταν φραστικές σχηματοποιήσεις ελπίδων, στις οποίες η κυβέρνηση δε μπορούσε παρά ν' ανταποκριθεί θετικά, χωρίς όμως οι πιο έγκυροι εκπρόσωποί της να τάξουν καμιά προθεσμία του τύπου «εδώ και τώρα» για την πραγματοποίησή τους. Έτσι πήρε τον καιρό της και, ένα χρόνο αργότερα, ανέθεσε στον τρίτο, πρόσφατα διορισμένο (επί τούτω;) Υφυπουργό Εξωτερικών κ. Γιάννη Καψή τη διεξαγωγή των συνομιλιών - διαπραγματεύσεων για τις βάσεις με τον Αμερικάνο Πρέσβη με ειδική αποστολή κ. Ρέτζιναλντ Μπαρτόλομιου.

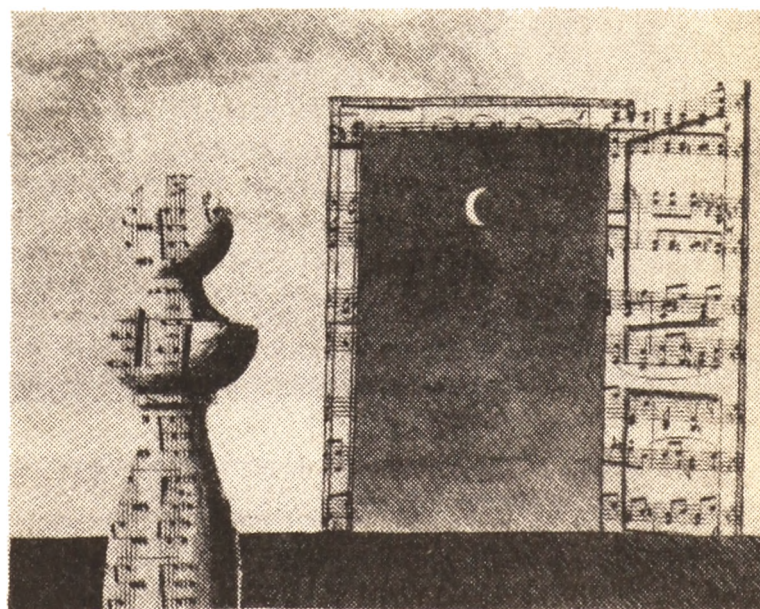
Η δυσσυμμετρία των αξιωμάτων προκαλεί το **Πρώτο Ερώτημα**: για ποιο λόγο η κυβέρνηση έστερξε στην ουσιαστική υποβάθμιση του Υφυπουργού της σε μια διαπραγμάτευση τις πρώτες φάσεις της οποίας θα μπορούσε να διεξαγάγει, σε απουσία Γενικού Διευθυντή ή Γενικού Γραμματέα, ο αρμόδιος «καθ' ύλην» (αμερικανι-

κές υποθέσεις) Πρέσβης - Διευθυντής του Υπουργείου Εξωτερικών. Παρόμοια υποβάθμιση είχε γίνει με την πρώτη διαπραγμάτευση που ανατέθηκε στον ίδιο Υφυπουργό, τις συνομιλίες για το «μορατόριουμ» με τον Τούρκο Πρέσβη στην Αθήνα, που δεν είχε καν έκτακτη αποστολή. Αυτή η υποβάθμιση του αξιώματος του Υφυπουργού (άσχετα προς την ικανότητα του προσώπου) δεν είναι μόνο τυπικής, αλλά και ουσιαστικής σημασίας σε διαπραγματεύσεις της λεπτότητας των ελληνοαμερικανικών (ή ελληνοτουρκικών) εκτός που ταπεινώνει τον εκπρόσωπό τους η κυβέρνηση περιορίζει αυτόβουλα την ευχέρεια των χειρισμών της, απεμπολώντας τη δυνατότητα να φορτώνει την πρώτη ευθύνη διεξαγωγής των διαπραγματεύσεων σε υπάλληλο, στην ανώτατη δηλ. διπλωματική «τεχνική» βαθμίδα αμέσως κάτω από εκείνη του πολιτικού υφυπουργού. Στερείται έτσι τη δυνατότητα να ανεβεί σε ανώτερη βαθμίδα μόλις έχει προχωρήσει η διαπραγμάτευση και δίνει σημεία κατάληξης ή και επιτυχίας ή να διαψεύσει, ν' αλλάξει ν' αποκηρύξει τον τεχνικό χειριστή; Αν οι χειρισμοί του δεν ικανοποιούν. Είναι πολύ μικρότερο το πολιτικό κόστος ν' απαλλάξεις έναν υπάλληλο από την αποστολή του, σύμφωνα με τους κανόνες της υπηρεσίας του, και ν' αποκηρύξεις τις ενέργειές του, παρά έναν πολιτικό παράγοντα, υφυπουργό ή υπουργό. Οποιαδήποτε κυβέρνηση θα ριψοκινδυνεύσει πολύ πιο δύσκολα το κύρος της αποδοκιμάζοντας ένα μέλος της, παρά έναν υπάλληλο. Η ελευθερία χειρισμών της κυβέρνησης περιορίζεται και αλλιώς. Αχρηστεύεται ο παλιός θεσμός του *ad referendum*, της ένστασης ή του προνομίου της αναφοράς στην ανώτερη αρχή, που είναι πολύτιμο διπλωματικό όπλο, ιδίως στις κρίσιμες και λεπτές διαπραγματεύσεις. Το γνωρίζουν και το χρησιμοποιούν οι Αμερικάνοι. Ο κ. Μπαρτόλομιου δεν αρκείται στην τηλεπικοινωνιακή επαφή με το Στέιτ Ντιπάρτμεντ, και στις διαβουλεύσεις με τους ειδικούς της Πρεσβείας του πάει κάθε τόσο ο ίδιος στην Ουάσιγκτον για «ν' αναφέρει» στους ανωτέρους τους, στις διάφορες βαθμίδες της δικής του τεχνικής και πολιτικής ιεραρχίας, ίσως φτάνει τότε τότε στον Υπουργό του, σπάνια όμως ή και ποτέ στον Πρόεδρο - Πρωθυπουργό του. Η χρήση του προνομίου της αναφοράς συνεπάγεται και κέρδος χρόνου, και ο χρόνος στην ειδική πείπτωση των βάσεων δουλεύει σαφώς και ίσως αποκλειστικά υπέρ των Αμερικανών, αφού όσον καιρό ο Μπαρτόλομιου οπλίζεται από το Στέιτ Ντιπάρτμεντ με τα πιο αποτελεσματικά επιχειρήματα για να κοντράρει τα ελληνικά αιτήματα, το υπάρχον καθεστώς των βάσεων εξακολουθεί να ισχύει και να εφαρμόζεται. Σχετικά με το προνόμιο αυτό είναι ατυχές που ορισμένα δημοσιεύματα έδωσαν την εντύπωση πως και το επόμενο σκαλί της αναφοράς, από Υφυπουργό σε Υπουργό, παραβλέφθηκε σε κάποια στιγμή από τον κ. Καψή, που αφού πήδησε το πρώτο σκαλί, ίσως αποπειράθηκε να

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

“Αντεια Φραντζή

Μεταποίηση ύλικων

Μπαρμπουνάκης

πηδήσει και το τρίτο τον προϊστάμενό του Υπουργό Εξωτερικών, αναφερόμενος κατ' ευθείαν στον Πρωθυπουργό αποθέτοντας στους ώμους του, —πρόωρα κατά τη γνώμη μου— την τελική ευθύνη για την έκβαση μιας διαπραγμάτευσης της οποίας η ευνοϊκή κατάληξη δεν είναι ακόμα βέβαιη. Οι υφυπουργοί, και με τη σειρά τους, οι υπουργοί είναι πολύ πιο αναλώσιμοι από τους πρωθυπουργούς και τις κυβερνήσεις. Το κύρος του πρωθυπουργού πρέπει να διαφυλάσσεται με αυστηρή προσοχή.

Ερώτημα Δεύτερο: Άραγε, έχει γίνει, στην αρχή των διαπραγματεύσεων, από ελληνική πλευρά, επίσημη, έγγραφη καταγγελία προς τους Αμερικανούς όλων των συνθηκών, συμβάσεων και συμφωνιών για τις βάσεις που ξεκινούν ουσιαστικά από τη συμφωνία φιλίας και συνεργασίας του Οκτωβρίου 1953 (υπάρχουν ελάχιστες παλιότερες που ρυθμίζουν άμεσα προβλήματα παραμονής και λειτουργίας αμερικανών στρατιωτικών στην Ελλάδα); Άραγε, υπάρχει κατηγορηματικά δηλωμένη πρόθεση της ελληνικής πλευράς για τη διαπραγμάτευση νέας συνολικής συμφωνίας με το σημερινό νέο αντικείμενο: παραμονή μερικών βάσεων, μόνο εφόσον το επιθυμούν οι Αμερικανοί για ένα εύλογο σύντομο χρόνο 5-7 χρόνων το πολύ (πριν 3 χρόνια έγραφα μια δεκαετία); Κι αν έχουν γίνει τέτοια καταγγελία και τέτοια δήλωση γιατί δεν έχουν ανακοινωθεί δημόσια μαζί με τον πίνακα των διεθνών διμερών αυτών πράξεων των δεσμευτικών για την Ελλάδα, που είναι οι περισσότερες δημοσιευμένες στην «Εφημερίδα της κυβερνήσεως». Μερικά κείμενα βέβαια δεν έχουν δημοσιευθεί στην «Εφημερίδα» είναι συνεπώς ζήτημα αν ισχύουν ακόμα όπως τα δυο απόρρητα πρωτόκολλα² τα προσαρτημένα στη Συμφωνία του 1953 ή ορισμένες «τεχνικές» συμφωνίες κυρίως μεταξύ στρατιωτικών της δικτατορίας. Δημοσιευμένα ή όχι στην «Εφημερίδα» δεν υπάρχει σήμερα λόγος τα κείμενα αυτά να μείνουν απρόσιτα στην κοινή γνώμη, αφού είναι κατά τεκμήριο ξεπερασμένα, και δεν πρόκειται να διέπουν το καινούριο, καθεστώς των βάσεων που θα προκύψει από τις διαπραγματεύσεις Καψή - Μπαρτόλομιου. Ο Έλληνας πολίτης του 1983 δικαιούται να μάθει τι ακριβώς συμφωνήθηκε με τους Αμερικανούς «για το καλό του» πριν 30 χρόνια, ώστε να είναι σε θέση να κρίνει την καινούρια συμφωνία —και που δεν υπάρχει λόγος να περιέχει μυστικές διατάξεις— μόλις υποβληθεί στη Βουλή για κύρωση. Με τη δημοσίευση όλων των κειμένων —σ' ένα είδος Λευκής ή άλλου χρώματος Βιβλίου— και με πλήρη κατάλογο των βάσεων και συναφών εγκαταστάσεων που υπάγονται σ'

αυτές τις διμερείς ελληνοαμερικανικές συμφωνίες, και των οποίων η τοποθεσία είναι γνωστή σε όλους, φίλους και εχθρούς, αφού επισημαίνονται με οδικές πινακίδες, ή με τις σημαίες που κυματίζουν, θα ξεκαθαριστεί ποιες τελικά υπάγονται στο σύστημα της πολυμερούς συμφωνίας του NATO και που συνεπώς δεν είναι αντικείμενο της σημερινής διαπραγμάτευσης, και θα αρθούν πολλές παρεξηγήσεις³ και κακόβουλες ερμηνείες σε βάρος της κυβέρνησης.

Εφόσον οριστεί διάρκεια ισχύος της νέας συμφωνίας μέσα στο κείμενό της, έπεται σιωπηρά και η ημερομηνία λήξης της, που θα είναι και η ημερομηνία λήξης των αμερικανικών εγκαταστάσεων στην Ελλάδα. Είτε οριστεί η διάρκεια να τρέχει από την υπογραφή της συμφωνίας (που είναι το προτιμότερο), είτε από την κύρωσή της, σκόπιμο είναι να ορίζεται *ρητά, μέσα στο κείμενο*, αυτή η ημερομηνία λήξης.

Ερώτημα Τρίτο: Άραγε έχει γίνει τέτοια πρόβλεψη, ώστε ν' αποκλείεται οποιαδήποτε ασάφεια που να επιτρέπει παράταση της διάρκειας; Και ο χρόνος «ξηλώματος» των βάσεων —που πρέπει κι αυτός οπωσδήποτε να οριστεί μέσα στη συμφωνία— θα περιλαμβάνεται άραγε μέσα στην ολική διάρκεια της συμφωνίας, ή θα προστίθεται σ' αυτή; Χρειάζεται πάντως να είναι *αυτόματη* η λήξη, θα αποκλεισθεί δηλαδή οποιαδήποτε σύνδεση της διάρκειας λήξης της συμφωνίας από εκείνη άλλων συμφωνιών, όπως π.χ. του NATO, ή από έναν τύπο ρητής αναγγελίας λήξης πριν από Χ μήνες. Οι Αμερικανοί δυστροπούν πάντα στην επιβολή τέτοιων περιορισμών και έχουν πετύχει στην Ελλάδα να δημιουργήσουν την εντύπωση ότι οι βάσεις τους κι εκείνες του NATO διέπονται από το ίδιο καθεστώς, συνεπώς πρέπει να έχουν την ίδια τύχη. Χρειάζεται λοιπόν η ελληνική πλευρά να απαιτήσει αυτές τις σαφείς, συγκεκριμένες διατυπώσεις ημερομηνιών και προθεσμιών. Το θέμα όχι μόνο τυπικό, είναι πολύ σοβαρό για την Ελλάδα αφού γνωρίζουμε τη βραδύτητα των κοινοβουλευτικών διαδικασιών κύρωσης, ιδίως στις ΗΠΑ (γι' αυτό προτιμούνται με τους Αμερικανούς τα λεγόμενα *executive agreements* = συμφωνίες που υπογράφονται και κυρούνται από την αμερικανική εκτελεστική εξουσία δηλ. από τον Πρόεδρο των ΗΠΑ). Γνωρίζουμε ακόμα και τις «τάσεις» της αμερικανικής πολιτικής (και των μυστικών υπηρεσιών της) να ποντάρουν στην «αστάθεια» των ελληνικών κυβερνήσεων είτε φυσιολογική είναι, είτε «κατασκευασμένη». Πάντως είναι από τώρα βέβαιο ότι η λήξη της συμφωνίας —εκτός αν περιοριστεί στα δυο χρόνια— δεν θα επέλθει μέσα στη φυσιολογική ζωή της σημερινής κυβέρνησης, και οι Αμερικανοί καλοθελητές, με τους Έλληνες φίλους τους, σκέφτονται από τώρα ότι «... πολλά πέλει...». Είναι κι αυτό αιτία για τη μη σπουδή των Αμερικανών να καταλήξουν.

Η Ελλάδα θα κάνει με τη συμφωνία αναμφισβήτητη παραχώρηση στους Αμερικανούς, παρατείνοντας την (ως τώρα δωρεάν) χρήση, υπό καινούριους ελπίζουμε όρους, τμημάτων του εδάφους της για στρατιωτικές εγκαταστάσεις από τις οποίες δεν πορίζεται το παραμικρό όφελος, ζημιές μάλιστα απ' τα χρόνια της δικτατορίας. Συνεπώς νομιμοποιείται να ζητήσει αντάλλαγμα ανάλογο με την αξία και τη σημασία όσων βάσεων εγκαταστάσεων επιθυμούν να κρατήσουν οι ΗΠΑ. Ίσως ακόμα νομιμοποιείται να ζητήσει αποζημίωση για την ως τώρα χρήση των βάσεων, ιδίως εκείνων που θα εκκενώσουν ενδεχόμενα από τώρα οι Αμερικανοί.

Το πιο φυσικό αντάλλαγμα είναι το καθαρό νοίκι (όπως έπαιρναν ως πρόσφατα οι Ισπανοί), προκαταβλητέο σε ελεύθερη χρήση, δηλ. δίχως δεσμεύσεις όπως π.χ. καταβολή σε δόσεις, ή σαν πιστώσεις για διάθεση μόνο στην αμερικανική αγορά κτλ. Ο καθορισμός του ύψους του ανταλλάγματος είναι φυσικό να γίνει με παζάρεμα, και με προσπάθεια των Αμερικανών να το κρατήσουν χαμηλό και να το συνδυάσουν με δοσοληψίες από άλλες αιτίες ανάμεσα Ελλάδα και ΗΠΑ. Από τα πολλά χρόνια της εξάρτησης οι άλλες αιτίες είναι πολλές, ιδίως στον στρατιωτικό τομέα, και οι δοσοληψίες σταθμίζονται είτε σε χρήμα (ετήσια βοήθεια, δανειακή ή δωρεάν, πώληση υλικού με πίστωση ή με δάνειο κτλ.) ή είναι αστάθμητες οικονομικά, όπως τα πολιτικά ανταλλάγματα.

Ενώ οι διαπραγματεύσεις για τις βάσεις είχαν ξεκινήσει με σαφή την κυβερνητική γραμμή να περιοριστούν στο συγκεκριμένο θέμα: βάσεις, και δεν είχε, αρχικά τουλάχιστο, ο Έλληνας διαπραγματευτής οδηγίες να *εκταθεί σε άλλα θέματα*, γίνεται ολοέ-

**ΕΚΔΟΣΕΙΣ
«ΚΟΜΜΟΥΝΑ»**

Σουλίου 9
Τηλ. 3602644

Γεωργιος Καραμπέλιας

**σύγχρονος καπιταλισμός
και
επαναστατικό υποκείμενο**

Γ. ΚΑΡΑΜΠΕΛΙΑΣ

**Σύγχρονος καπιταλισμός και
επαναστατικό υποκείμενο**

Αντονιο Νεγκρι

απο τον εργάτη μαζα
στον κοινωνικό εργάτη

Ο Ιταλικός
«Μάης»

ANTONIO ΝΕΓΚΡΙ

**Ο «Μάης» της Ιταλίας
(Από τον εργάτη-μάζα
στον κοινωνικό εργάτη)**

να σαφέστερο, όσο μπορεί κανείς να συναγάγει από τον Τύπο ότι οι Αμερικανοί κατόρθωσαν να εμπλέξουν τις διαπραγματεύσεις στο συνολικό πλέγμα των στρατιωτικο-πολιτικών σχέσεων τους με την Ελλάδα, αφού τώρα συζητούνται, πάντα κατά τον Τύπο, θέματα πολύ πέρα από τις αρχικές οδηγίες του Έλληνα Υφυπουργού, όπως θέματα αμερικανικής εγγύησης για την ισορροπία στο Αιγαίο, ή προμήθειας πολεμικού υλικού και αεροπλάνων από τις ΗΠΑ κτλ.

Ερώτημα Τέταρτο: Άραγε αληθεύει αυτή η εξέλιξη; Αν ναι, πρόκειται για σημαντική διαπραγματευτική επιτυχία των Αμερικανών η μεθόδευσή κι επιβολή μιας τέτοιας διεύρυνσης, που σημαίνει ότι η ελληνική πλευρά εξέκλινε δίχως πολλή αντίσταση από την αρχική της γραμμή. Η ισορροπία στο Αιγαίο, το μυθικό πια 7-10 των Κίσσινγκερ - Μπίτσιου, σήμερα προφανώς ξεπερασμένο, η στρατιωτική βοήθεια αποτελούν άλλες πλευρές των ελληνοαμερικανικών σχέσεων, που εφάπτονται και των σχέσεων Ελλάδας Τουρκίας και Ελλάδας ΝΑΤΟ, και δεν επρόκειτο (ούτε θα έπρεπε) να συζητηθούν από τους Καψή - Μπαρτόλομιου. Ουδέποτε στο παρελθόν, καμιά από τις πολλές συμφωνίες για βάσεις είχε συσχετισθεί κατά οποιοδήποτε τρόπο με την ετήσια αμερικανική στρατιωτική βοήθεια. Ενώ εξάλλου είχε αρνηθεί αρχικά η κυβέρνηση κάθε αξία στο 7-10 μιας αριθμητικής ισορροπίας στο Αιγαίο, ο διαπραγματευτής εκπρόσωπός της εμφανίζεται σήμερα να επανήλθε και να ζητάει τώρα σχετική εγγύηση από τους Αμερικανούς, που έχουν δείξει με αρκετή σαφήνεια ότι δε στέργουν να τη δώσουν —και αν ακόμα την έδιναν θα είχε πιθανόν την τύχη πολλών εγγυήσεων του είδους (γαλλοαγγλική στην Πολωνία το 1939, ελληνοαγγλοτουρκική στην Κύπρο το 1960). Την απάντηση των Αμερικανών τη γνωρίζουμε, είναι η υπερ-εύνοια και ο υπερ-εξοπλισμός της Τουρκίας, για να την μετατρέψουν σε πράκτορα ελέγχου και καθυπόταξης του Ελληνισμού (Κύπρος - Ελλάδα), όπως ακριβώς χρησιμοποιούν το Ισραήλ για τον έλεγχο του Αραβικού κόσμου.

Όσο για την προμήθεια οπλισμού και αεροπλάνων από τις ΗΠΑ ως αντάλλαγμα για τις βάσεις, άραγε δεν αντιλαμβάνεται η ελληνική πλευρά (**Ερώτημα Πέμπτο:** Ότι, αν αληθεύει παρόμοια πρόταση, στερεώνει στο χέρι των Αμερικανών έναν από τους κυριότερους μοχλούς πίεσης πάνω στην Ελλάδα, διαιωνίζοντας την εξάρτηση των ενόπλων δυνάμεών της από αμερικανικό οπλισμό και εφόδια; Αν πρόκειται, όπως γράφηκε, ν' αγοράσει η Ελλάδα 100 ή 140 αεροπλάνα αξίας ενός δισεκατομμυρίου δολαρίων, δεν θα ήταν προτιμότερο να διατεθεί το ποσό αυτό όχι σε μίαν από τις δυο υπερδυνάμεις, που είναι και οι μεγαλύτεροι παραγωγοί και προμηθευτές όπλων στον κόσμο, αλλά στον τρίτο κατά σειρά παραγωγό, τη φίλη και σοσιαλιστική Γαλλία (ή σε κάποιον άλλο μικρότερο ευρωπαϊό παραγωγό) —παίρνοντας έστω μερικά αεροπλάνα λιγότερα— σαν πολιτική καθαρά πράξη διαμοιρασμού σε περισσότερους προμηθευτές της αναγκαστικής εξάρτησης. Αντί γι' αυτό οι Επιτελάρχες του Στρατού και της Αεροπορίας (που μέτεχει μάλιστα στη συμβουλευτική του κ. Καψή ομάδα τεχνικών) βρέθηκε να επισκέπτονται τις ΗΠΑ στην περίοδο ακριβώς της διαπραγμάτευσης για τις βάσεις όπου δημοσιεύθηκε πως συζητιόταν η προμήθεια οπλισμού από τις ΗΠΑ ως αντάλλαγμα. Η διαφοροποίηση των πηγών οπλισμού των ελληνικών ενόπλων δυνάμεων δεν είναι τεχνική ή οικονομική επιταγή, αλλά πρώτιστα πολιτική. Πρέπει ν' αποφασισθεί στ' ανώτατα κλιμάκια της κυβερνητικής ευθύνης, όχι ευκαιριακά στο επίπεδο υφυπουργών και επιτελαρχών.

Παρά τον επίσημο συσκοτισμό, που κακώς συνεχίζεται, παρά τον κυκεώνα των πληροφοριών που δημοσιεύονται —και δεν είναι όλες ανακριβείς— μπορεί να συναγάγει κανείς, χωρίς σοβαρούς κινδύνους διάψευσης ότι στην πιο πρόσφατη φάση των διαπραγματεύσεων, ο Έλληνας υφυπουργός —διαπραγματευτής υπέβαλε στον Αμερικανό συνομιλητή του προτάσεις για μια συμφωνία— πακέτο (PACKAGE DEAL) και αναμένεται τώρα, με την επιστροφή του κ. Μπαρτόλομιου, η αμερικανική απάντηση.

Προφανώς στο δέμα που προτείνει ο κ. Καψής (με την εξουσιοδότηση βέβαια της Κυβέρνησης) περιέχονται διάφορα είδη σε χωριστά πακετάκια: βάσεις: προσδιορισμός τους, χρόνος και όρος για τη χρήση τους: ανταλλάγματα: μετρητά, πόσα και πως, προκαταβολή ή δόσεις, ελεύθερα διαθέσιμα ή μόνο στην αμερι-

κανική αγορά: οπλισμός, αεροπλάνα, εγγύηση για το Αιγαίο, κτλ. Ο συνδυασμός των ειδών όπως προτείνεται στους Αμερικανούς αντιπροσωπεύει (εικάζουμε πάντα) το μάξιμουμ των ελληνικών παραχωρήσεων για να γίνει το δέμα ελκυστικό —τα σκόντα έχουν διαμοιρασθεί σε όλο το φάσμα των ειδών προτάσεων. Πέρα από το δέμα, θα γνωρίζει ο Υφυπουργός για τη χρήση μόνο της ελληνικής πλευράς ποια είναι η γραμμή μέγιστης δυνατής υποχώρησης, εφόσον είναι σίγουρο πως οι Αμερικανοί δεν θα δεχθούν όπως έχει το ελληνικό δέμα, τώρα που οι Έλληνες έχουν «ανοίξει τα χαρτιά τους», και δε θα χαλαρώσουν τις πιέσεις τους, ώστε να επιτύχουν ακόμα καλύτερο deal.

Ερώτημα λοιπόν Έκτο και τελευταίο: Έτσι είναι ή όχι; έχει δηλαδή την κυβερνητική έγκριση ο Υφυπουργός Εξωτερικών να διευρύνει το αντικείμενο μιας διαπραγμάτευσης στενά προσδιορισμένης πριν 10 μήνες σ' ένα μόνο αλλά σημαντικό αντικείμενο —τις βάσεις— και να διαπραγματευθεί ολόκληρο το πλέγμα των στρατιωτικο-πολιτικών σχέσεων Ελλάδας - ΗΠΑ;

Την απάντηση θα μας τη δώσουν οι εξελίξεις που προαναγγέλλονται με την άφιξη του κ. Μπαρτόλομιου οπλισμένου βέβαια με όλα τα επιχειρήματα του Στέητ Ντιπάρτμεντ και την ισχύ της Ουάσιγκτον.

Σίφνος 13.7.1983

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. «Σοσιαλιστική Πορεία» 34, 6-12.3.76, 36, 20-26.3.76, 39, 10-16.4.76, 101, 13-26.8.77, «Πολιτικά Θέματα» 204, 24-30.6.78, «Αντί» 161, 26.9.80, «Θέματα 15θήμερου» 1.4.82.
2. Τα οποία ακόμα το 1962-63 έπρεπε να μείνουν κρυφά από τον υπεύθυνο τότε χειριστή των αμερικανικών υποθέσεων στο Υπ. Εξωτερικών, που διεξήγε μάλιστα εκείνη την εποχή τις διαπραγματεύσεις για τη βάση τηλεπικοινωνιών του Αμερικανικού Ναυτικού στη Νέα Μάκρη.
3. Τις προάλλες ακόμα οι σύμβουλοι του Πρωθυπουργού δε μπόρεσαν να προλάβουν μίαν εσφαλμένη του αναφορά, κι αφού έγινε, να τη διορθώσουν με ακρίβεια, σχετικά με το αμερικανικό αεροδρόμιο στο Ακρωτήρι (Σούδα) των Χανίων. Τούτο δεν έχει καμιά σχέση με το εκεί Πεδίο Βολής του ΝΑΤΟ που είναι υπό ελληνική διοίκηση και είναι ανοιχτό σε όλα τα μέλη της Συμμαχίας, ή με τις εγκαταστάσεις τηλεπικοινωνιών της Αμερικανικής Αεροπορίας, στις Γουρνιές, κοντά στο Ηράκλειο.

**ΕΚΔΟΣΕΙΣ
«ΚΟΜΜΟΥΝΑ»**

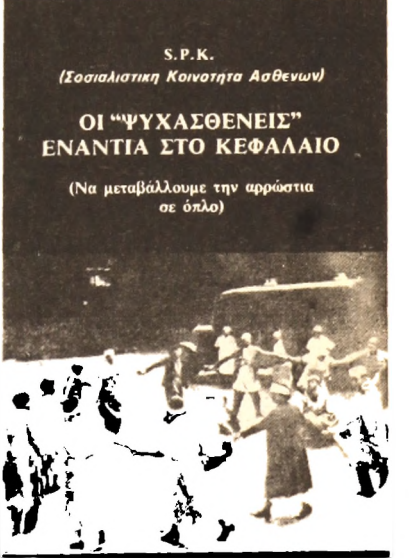
Σουλίου 9
Τηλ. 3602644

ΓΙΟΥΛΙΑ ΒΟΣΝΕΖΕΝΣΚΑΓΙΑ
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΕΙΝΑΙ «ΙΣΗ»
ΜΕ ΤΟΝ ΑΝΤΡΑ
(σ' ένα στρατοπέδο της Σιβηρίας)

«Κομμουνισμός / Αντιπαραθέσεις 3»

ΓΙΟΥΛΙΑ
ΒΟΣΝΕΖΕΝΣΚΑΓΙΑ
Η «ασότητα» άνδρα - γυναί-
κας στο Γκούλάγκ

S.P.K.
(Σοσιαλιστική Κοινότητα Ασθενών)
ΟΙ «ΨΥΧΑΣΘΕΝΕΙΣ»
ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
(Να μεταβάλλουμε την αρρώστια
σε όπλο)

«Κομμουνισμός / Κοινωνία κινήσεως 4»

S.P.K.
Οι ψυχασθενείς ενάντια
στο κεφάλαιο

ΕΝΩ Ο Χ. ΦΛΩΡΑΚΗΣ ΑΠΕΙΛΕΙ ΟΤΙ ΘΑ ΠΑΡΑΙΤΗΘΕΙ...

Νέες διαγραφές αλλά και αντιδράσεις στο εσωτερικό του ΚΚΕ

του Στέλιου Κούλογλου

Ευρύτερες διαστάσεις προσλαμβάνει η επιχείρηση «εκκαθάριση διαφωνούντων», που εξαπέλυσε πρόσφατα η ηγεσία του ΚΚΕ, εναντίον όλων όσων τολμούν να αμφισβητήσουν «τη γραμμή».

Σύμφωνα με νέες, αποκλειστικές πληροφορίες του ΑΝΤΙ, την τύχη των «τεσσάρων» που «αμάρτησαν» λόγω... Κύρκου, φαίνεται ότι έχουν και άλλα στελέχη ή μέλη του ΚΚΕ, ενώ προχωρεί με γοργούς ρυθμούς η διάλυση των «προβληματικών» κομματικών οργανώσεων των επιστημόνων διανοούμενων και η απορρόφησή τους από τις πειθαρχημένες οργανώσεις γειτονιάς.

Ορισμένα από τα στελέχη που διαγράφονται αυτές τις μέρες αντιμετωπίζουν την —πρωτοφανή για τα δεδομένα ακόμα και του ΚΚΕ— κατηγορία, ότι δεν «έβγαζαν πολλή δουλειά», κατηγορία που στρέφεται ακόμα και κατά στελεχών τα οποία στήριξαν την παράνομη δράση του ΚΚΕ στη διάρκεια της δικτατορίας, ενώ η επιχείρηση φαίνεται ότι επεκτείνεται σε όλη την Ελλάδα, με επόμενο σταθμό μετά την Αθήνα τη Θεσσαλονίκη. Άλλοι κατηγορούνται επειδή είχαν... επαφές με τους «τέσσερεις», παρ' ότι οι ίδιοι —οι κατηγορούμενοι— δηλώνουν... κατηγορηματικά ότι δεν τους ήξεραν, ούτε «καν φυσιογνωμικά», ενώ μερικοί «κριτικάρονται» λόγω των φιλικών τους δεσμών.

Στο μεταξύ, το... κατηγορητήριο και η αντικαταστατική διαδικασία με την οποία διεγράφησαν οι Ν. Μπίστης, Μ. Τρανταλίδης, Γ. Αντωνίου και Θ. Γιαλκέτσης, έχει προκαλέσει δυσφορία και αναστάτωση σε αρκετούς ανθρώπους του κόμματος. Ορισμένοι απ' αυτούς δηλώνουν ότι η υπόθεση ήταν «η σταγόνα που έκανε το ποτήρι να ξεχειλίσει», και ετοιμάζονται να αποχωρήσουν από το ΚΚΕ. Πολλοί συνειδητοποιούν ότι τα περιθώρια κριτικής στάσης μέσα στο ΚΚΕ είναι περιορισμένα, αν όχι ανύπαρκτα.

Τέλος την όλη εικόνα συμπληρώνουν και οι αντιθέσεις που οξύνθηκαν πρόσφατα στο επίπεδο της ηγεσίας, όχι για τη μεταχείριση των διαφωνούντων, αλλά εξαιτίας πολιτικών διαφωνιών, που κυρίως αφορούν την αντιμετώπιση της κυβέρνησης, την προπαγάνδα του «Ριζοσπάστη» και άλλα σχετικά θέματα. Σύμφωνα με άλλες πληροφορίες, ο Χ. Φλωράκης απειλεί ότι θα παραιτηθεί —προφασιζόμενος λόγους υγείας— από τη θέση του γεν. γραμματέα, επιδιώκοντας έτσι την εξάλειψη των άλλων πυρήνων εξουσίας μέσα στη κόμμα. Η πληροφορία αυτή δεν έγινε δυνατό να διασταυρωθεί μέχρι σήμερα, ενώ κύκλοι του ΚΚΕ τη θεωρούν σαν μια «προβοκάτσια» του ΠΑΣΟΚ. Αυτό που είναι σίγουρο είναι ότι μετά μια πρόσφατη επίσκεψη του Χ. Φλωράκη στα γραφεία του «Ριζοσπάστη», επακολούθησε «τρικούβερτος καυγάς» (η έκφραση δεν ανήκει σε μας) για την ποιότητα της προπαγάνδας του «Ρ» στο θέμα των βάσεων, αλλά και το οξύ περιεχόμενο της σατιρικής σελίδας του «Ρίζου της Δευτέρας»....

Όταν, στο προηγούμενο τεύχος του ΑΝΤΙ, αποκαλύπταμε τις διαγραφές των τεσσάρων στελεχών του ΚΚΕ, διατηρούσαμε την ελπίδα, ότι το πολιτικό κόστος της δημοσιότητας, θα απέτρεπε τη διεύρυνση των εκκαθαριστικών επιχειρήσεων.

Η πρόσφατη δήλωση του Χ. Φλωράκη (στη συγκέντρωση των εργατικών στελεχών του κόμματος στο «Σπόρτιγκ») ότι «έγιναν και θα γίνουν κι άλλες διαγραφές αν χρειασθεί» όχι μόνο επιβεβαίωσε το δημοσίευμα του ΑΝΤΙ —το οποίο ο «Ριζοσπάστης» είχε σπεύσει, ατυχώς, να χαρακτηρίσει «συκοφαντικό»— αλλά σταθεροποιεί την εκτίμηση ότι οι 4 δεν ήταν παρά «η κορυφή του παγόβουνου».

Πρέπει εδώ να υπογραμμισθεί, ότι η προαναφερθείσα «δήλωση Φλωράκη», παρά την επιθετική μορφή της, έχει ουσιαστικά ένα αμυντικό χαρακτήρα και επιδιώκει να «συμμαζέψει» μία κομματική

βάση που επιμένει να μην μένει αναίσθητη μπροστά στις επιταγές των καιρών: «Βέβαια, συνέχιζε αμέσως μετά ο γεν. γραμματέας του ΚΚΕ, κάποια κομματική μας οργάνωση δεν πήρε πλειοψηφία για τη διαγραφή τους. Φαίνεται πως δεν έχουν καταλάβει ότι πρέπει τώρα να δώσουμε τη μάχη της ποιότητας». Για όσους γνωρίζουν κομματικά γράμματα το μήνυμα ήταν σαφές: Η ποιοτική... αναδόμηση του κόμματος, σημαίνει την άνευ όρων υποταγή όλων στις πολιτικοϊδεολογικές επιλογές της ηγεσίας. Το πλαστό δίλημμα «με το κόμμα ή εναντίον του», που τέθηκε ήδη σ' όσους κλήθηκαν να συμφωνήσουν ή να διαφωνήσουν με τις διαγραφές, φαίνεται ότι θα βρει την αποθέωσή του.

Όπως μαθαίνουμε, η δήλωση Φλωράκη στους βιομηχανικούς εργάτες, που δεν φημίζονται για το βαθμό της «αμφισβήτησής» τους, είχε συγκεκριμένο σκοπό: εκτός από τους εκκαθαριζόμενους αμφισβητίες, που υιοθετούν μια «σύγχρονη» αντίληψη για το κομμουνιστικό κίνημα, σχεδιάζεται η απομάκρυνση και ορισμένων εργατικών στελεχών. Πρόκειται για 3 σύνεδρους του 11ου Συνεδρίου, οι οποίοι, από θέσεις που από πολλούς κρίνονται «λαϊκιστικές», καταψήφισαν την πολιτική απόφαση του 11ου Συνεδρίου, εμπόδισαν το κόμμα να πάρει ομόφωνη απόφαση «για πρώτη φορά στην ιστορία των Συνεδρίων», και σχετίζονται με την παράδοση του πτώματος ναυτεργάτη στον κ. Κατσιφάρα...

ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΓΡΑΦΗΣ

Η προηγούμενη δήλωση, την οποία δημοσιεύσαν όλες οι εφημερίδες —πλην του «Ριζοσπάστη» ο οποίος λογόκρινε την αναφορά στις διαγραφές— περιέχει κι άλλα ενδιαφέροντα σημεία: Πρόκειται για το χαρακτηρισμό των τεσσάρων σαν «ομαδούλας», (ενώ ο «Ριζοσπάστης» τους κατηγορούσε ήδη για «φραξιονιστική δραστηριότητα») και η «αποποινικοποίηση» της συνομιλίας με τον Κύρκο: «Αυτοί που διαγράφηκαν —είπε ο Χ. Φλωράκης— δεν είχαν απλά μια φιλική συζήτηση με τον Κύρκο, τι σοί φιλική συζήτηση μπορείς να έχεις με τον Κύρκο όταν αυτός και οι συνεργάτες του μας καλούν να δηλώσουμε υποταγή;» «Αλλά —εξηγούσε— όταν παίρνονται αποφάσεις, που εγκρίνει η πλειοψηφία, οφείλει ο κάθε σύντροφος να πειθαρχεί, ακόμη κι αν δεν συμφωνεί».

Είχαν λοιπόν κάποιες άλλες απόψεις οι διαγραφέντες; Η παραδοχή του κ. Φλωράκη είναι ασφαλώς αξιοσημείωτη... «Το σίγουρο είναι —παρατηρούσαν στελέχη του ΚΚΕ— ότι δεν παραβιάσθηκε κανένας κομματικός κανόνας. Ανεξάρτητα αν έκανε σωστά ή όχι, ο Ν. Μπίστης παρ' ότι είχε διαφορετικές απόψεις για το πολωνικό, υπερασπίσθηκε τις επίσημες θέσεις του ΚΚΕ στη Γενική Συνέλευση του Δικηγορικού Συλλόγου. Το έγκλημά του είναι ότι επεφύλαξε στον εαυτό του το δικαίωμα να διατυπώσει τις προσωπικές του θέσεις στον προσυνεδριακό διάλογο... και το ίδιο έγινε με τον Μ. Τρανταλίδη στους φαρμακοποιούς και τους άλλους δύο διωχθέντας».

Οι αναγνώστες μας, μπορούν να ανατρέξουν στα άρθρα που είχαν δημοσιευθεί στην ΚΟΜΕΠ, αλλά και στις αντικρούσεις που δημοσιεύτηκαν στο «Ριζοσπάστη». Εκεί θα βρουν τις απόψεις των «τεσσάρων», όπως εκφράστηκαν δημόσια στον προσυνεδριακό διάλογο, αλλά και την αντιμετώπιση που έτυχαν από τους θιασώτες της κομματικής μονοφωνίας. Το μοτίβο των σχετικών απαντήσεων, ήταν ένα: «αυτοί δεν έχουν θέση στο κόμμα και πρέπει να διωχθούν».

Πράγματι, πριν από το 11ο Συνέδριο αλλά και αμέσως μετά, όσοι επιχειρήσαν διάλογο τέθηκαν σ' ένα είδος «κομματικής κα-

ραντίνας»: Απομακρύνθηκαν από τις θέσεις τους, υποβιβάστηκαν ή έμειναν «μετέωροι» για μεγάλο διάστημα. Η γενική εντύπωση ήταν ότι «τους την είχαν στημένη» για να τους απομακρύνουν με το πρώτο «παραπάτημα». Η συνάντηση με τον Λ. Κύρκο ήταν απλώς η αφορμή.

ΟΙ «ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΕΣ»

Όταν η ηγεσία έμαθε για τη συνάντηση, κάλεσε «σε απολογία» τα τέσσερα στελέχη, τα οποία συνομίλησαν ή με τον Κ. Τσολάκη, μέλος του Π. Γ. του ΚΚΕ ή με άλλα στελέχη της Κ.Ε. Πέρα από το ίδιο το γεγονός της... μιας και μοναδικής συνάντησης, δεν υπήρχε κανένα άλλο επιβαρυντικό στοιχείο. Ο ίδιος ο Κ. Τσολάκης, έδωσε μόνο στην ηγετική ομάδα του ΚΚΕ, τη δυνατότητα να συνδιαλέγεται με στελέχη του ΚΚΕ εσωτ.: «Εμείς μπορούμε να βλέπουμε τον Λ. Κύρκο, και ήδη το κάνουμε, είπε. Σε σας όμως, απαγορεύεται». Δεν πρόκειται δηλαδή για απαγορευμένη γενικώς επαφή, αλλά μάλλον για «καταμερισμό εργασίας»... Η ηγεσία πολιτεύεται, οι υπόλοιποι εκτελούν...

Εκτός από την περίπτωση του Ν. Μπίστη, που δήλωσε ότι μετά απ' αυτά αποχωρεί... εθελουσίως, τα υπόλοιπα υπό κατηγορία στελέχη αρνήθηκαν να... διαγραφούν. Παρά τη «σάλτσα» που χρησιμοποιήθηκε στην ενημέρωση των κομματικών οργανώσεων (ανάμεσα στα άλλα λέχθηκε ότι οι 4 είχαν μαζέψει 600 υπογραφές κάτω από ένα κείμενο που ζητούσε την ενοποίηση ΚΚΕ - ΚΚΕ εσ., ότι σχεδιάζαν ένα ενιαίο κομμουνιστικό κόμμα σε επαφή με τον Μάρκο Βαφειάδη, τον οποίο όμως δεν είχαν δει ποτέ κλπ.) στις άμεσα ενδιαφερόμενες οργανώσεις υπήρξαν αντιστάσεις. Τραπεζοϋπάλληλοι και Εκπαιδευτικοί αρνήθηκαν να επικυρώσουν την πρόταση διαγραφής και μάλιστα με συσχετισμούς του ύψους 11 προς 2 και 3 αποχές!!!

Στην Κ.Ο. των φαρμακοποιών, η οποία άργησε να συγκληθεί, αξιοποιήθηκε η πείρα των προηγούμενων: συνεδρίασε με επιλεγμένη σύνθεση, και αφού είχαν προηγηθεί ατομικές επαφές των καθοδηγητών με τα μέλη, κατά τις οποίες είχαν τεθεί τα γνωστά διλήμματα. Έτσι η πρόταση διαγραφής υπερψηφίστηκε με 7 υπέρ, 6 κατά και 1 λευκό. Μεσολάβησε στο μεταξύ το άρθρο του ΑΝΤΙ, που αναδημοσιεύθηκε από όλες σχεδόν τις εφημερίδες...

ΟΤΑΝ ΟΙ ΤΙΜΗΤΕΣ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΠΑΡΑΒΑΤΕΣ

Στο δημοσίευμα, απάντησαν αρχικά οι «έγκυροι κύκλοι του ΚΚΕ». Αποφεύγοντας την κακοτοπιά των... κοσμητικών επίθετων που συνήθως συνοδεύουν τις διαγραφές, οι «έγκυροι κύκλοι» εξήγησαν ότι τα στελέχη διεγράφησαν επειδή παραβίασαν καταστατικές αρχές πραγματοποιώντας «επαφές με άλλες πολιτικές δυνάμεις» (προφανώς τον Λ. Κύρκο). Η ανακοίνωση αυτή, που διοχετεύθηκε στις καθημερινές εφημερίδες, φαίνεται ότι δεν ικανοποίησε... άλλους κύκλους του ΚΚΕ. Έτσι ο «Ριζοσπάστης» αποφεύγοντας να δημοσιεύσει ή να αναφερθεί έστω στην προηγούμενη ανακοίνωση, δημοσίευσε —την ίδια μέρα που οι άλλες εφημερίδες καταχωρούσαν τη δήλωση— ανακοινώσεις των αντιστοιχών Ακτιδικών Επιτροπών, οι οποίες, λίγο σκληρότερες στο περιεχόμενό τους, ανακοίνωσαν τις διαγραφές λόγω «φραξιονιστικής δραστηριότητας».

Σύμφωνα με έγκυρες πληροφορίες του ΑΝΤΙ, οι Ακτιδικές Επιτροπές δεν συνεδρίασαν ποτέ για το θέμα. Αλλά ανεξάρτητα απ' αυτό, σύμφωνα με το καταστατικό του ΚΚΕ, αρμόδια όργανα για διαγραφές, δεν είναι παρά μόνο οι κομματικές οργανώσεις. Ακόμα κι αν δεχθούμε ότι τα τέσσερα στελέχη παραβίαζαν τις καταστατικές αρχές, του κόμματος (πράγμα που από τα στοιχεία που δόθηκαν, δεν αποδεικνύεται) και γι' αυτό διαγράφονται, το ερώτημα είναι ποιος θα... διαγράψει ή τέλος πάντων θα τιμωρήσει αυτούς που στο όνομα της διαφύλαξης των καταστατικών αρχών, τις παραβιάζουν. Στην μια περίπτωση έχουμε ορισμένα άτομα στην άλλη μία ολόκληρη ηγεσία που... παρανομεί. Θα ήταν υπερβολή αν όλες αυτές, οι σπασμωδικές κινήσεις, οδηγούσαν στο συμπέρασμα ότι η ηγετική ομάδα του ΚΚΕ βρίσκεται σε δύσκολη θέση;

Η ΔΥΣΦΟΡΙΑ ΤΗΣ ΒΑΣΗΣ

Το σίγουρο είναι ότι χρησιμοποιώντας παρόμοια μεθοδολογία, το ΚΚΕ καθίσταται αφερέγγυο σε ό,τι αφορά την κριτική του για

τον αυταρχισμό του ΠΑΣΟΚ. Όταν η «Ελεύθερη Γνώμη» έγραφε, και σωστά, ότι οι διαγραφές έγιναν μέσω του «Ριζοσπάστη», ο τελευταίος απαντούσε ότι «δεν μιλάνε για σκοινί στο σπίτι του κρεμασμένου». Εμάς πάντως, μας θύμισε το ανέκδοτο με τον Σοβιετικό, μέλος του ΚΚΣΕ, που αντί για απάντηση στις κριτικές Αμερικανού για τη «σοσιαλιστική οικοδόμηση» λέει νευριασμένος το περίφημο: «Κι εσείς γιατί καταπιέζετε τους Μαύρους;»...

Φαίνεται όμως, ότι η όλη μεθόδευση των διαγραφών, δυσaráστησε κι αρκετά μέλη του ΚΚΕ. Όπως μας πληροφορούν, σε όλες τις συνεδριάσεις και τις ανοικτές συγκεντρώσεις που διοργάνωσε το ΚΚΕ για την εκλαίκευση των αποφάσεων της πρόσφατης Ολομέλειας της Κ.Ε., τέθηκαν ερωτήματα για τις διαγραφές.

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕΙΣ ΤΩΝ Κ.Ο.

Τα ίδια ερωτήματα, συνέχιζαν να θέτουν και τα μέλη των κομματικών Οργανώσεων, οι οποίες είχαν αρνηθεί να διαγράψουν τους Θ. Γιαλκέτση και Γ. Αντωνίου. Και πρέπει να υπογραμμισθεί ότι η στάση των τεσσάρων στελεχών, οι ήπιες και συγκροτημένες πολιτικά δηλώσεις τους, που επέμεναν στον «κομμουνιστικό δρόμο», αφαίρεσαν τη δυνατότητα από τη δεξιά να τις εκμεταλλευθεί αλλά και εξουδετέρωσαν την ηγεσία που είχε «προκαλέσει», με την όλη ταχτική της, μια οργισμένη αντίδραση.

Έπρεπε λοιπόν, με κάποιο τρόπο, να πάψουν οι δύο εναπομείναντες, να θεωρούν τον εαυτό τους μέλος του ΚΚΕ. Η λύση βρέθηκε: Συγκλήθηκαν με επιλεγμένη σύνθεση συνεδριάσεις των κομματικών οργανώσεων, στις οποίες από την αρχή «τοποθετήθηκε» ότι δεν ήταν συνελεύσεις, (άρα δεν μπορούσαν να αποφασίσουν) αλλά συγκεντρώσεις και ζητήθηκε από τους «δύο» να φύγουν. Ήταν για όλους φανερό ότι η οποιαδήποτε εμμονή, θα προκάλούσε το λιγότερο διαξιφισμούς...

Έτσι η υπόθεση «τακτοποιήθηκε». Όταν όμως —για πρώτη φορά— η βάση του ΚΚΕ έρχεται σε αντίθεση με ηγετικές επιλογές, όταν χρησιμοποιούνται τέτοια μέσα για την εξουδετέρωση ορισμένων «μεμονομένων» ατόμων, μήπως όλα αυτά δεν είναι ενδεικτικά γι' αυτά που πρόκειται να συμβούν στο ΚΚΕ;

ΟΙ ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΝ ΣΥΝΤΟΜΙΑ!

Δέν υπάρχει λόγος νά κρατάτε ολόκληρες τίς εφημερίδες πού διαβάζετε, γιά νά φυλάξετε μιά είδηση πού σάς ενδιαφέρει. Κρατείστε μόνο τήν είδηση.

Ζητείστε μας τά αποκόμματα όλων τών εφημερίδων, γιά νά μή μπείτε έσείς στόν κόπο νά τά συγκεντρώσετε.

Δουλειά μας είναι νά ενημερωνόμαστε καί νά σάς ενημερώνουμε.

Διαβάζουμε όλες τίς εφημερίδες (έλληνικές καί ξένες) καί κρατάμε γιά λογαριασμό σας, τά αποκόμματα πού σάς άφορούν.

Δέν είμαστε «μερικοί άνθρωποι», αλλά ένα ολόκληρο δημοσιογραφικό έπιτελείο πού δουλεύει υπεύθυνα γιά τήν είδική - δική σας ενημέρωση.

Επικοινωνείστε μαζί μας!

EXPRESS NEWS

Τό προσωπικό σας Άρχείο.

ΣΤΡΑΤΟΣ ΜΟΛΥΒΑΣ

**ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΠΟΚΟΜΜΑΤΩΝ
ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ & ΞΕΝΟΥ ΤΥΠΟΥ**

ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ 6 ΤΗΛΕΦ. 3243.351 ΑΘΗΝΑΙ Τ. Τ. 122

Ο υπουργός Δικαιοσύνης ανακοίνωσε τελευταία πως όλο το τετράγωνο της οδού Σανταρόζα, αυτό όπου στεγάζονται τα ξακουστά δικαστήρια της Αθήνας, θα γίνει πάρκο με πρασινάδες και παγκάκια, αφού βέβαια απομακρυνθούν οι υπηρεσίες και κατεδαφιστούν τελείως τα περικαλλή κτίρια. Και αυτό θα γίνει οσονούπω —σε τρία τέρμινα.

Από την άλλη μέρα δυο εφημερίδες της Αθήνας άρχισαν να ερίζουν για το ποια έδωσε πρώτη πρώτη τη μεγάλη ιδέα για το «Πάρκο της Δικαιοσύνης», με το οποίο θα αποκτήσει το κέντρο της Αθήνας ένα ακόμα κόσμημα και έναν ακόμα πνεύμονα, που θα ανακουφίζει, λέει, την περιοχή από τα καυσαέρια.

Εμείς πάλι ως εύπιστοι, ευφάνταστοι, σχολαστικοί και σε όλα ανακατευόμενοι, καθίσαμε και σχεδιάσαμε αυτό το ανακουφιστικό πάρκο, επειδή φοβόμαστε και πάλι τίποτε τσαπατσουλιές διαφόρων κηπουρών του Δήμου, αποστεγνωμένων και υπηρεσιακών, που θα φυτέψουν άκεφα διάφορα συνηθισμένα φυτά, τα οποία δεν θα λένε τίποτε για τη φοβερή ιστορία του χώρου.

Βέβαια, παρκολόγοι δεν είμαστε, ούτε έχουμε ταξιδέψει στην Ιαπωνία με τα φημισμένα πάρκα, αλλά οι οραματισμοί εκ της φλογισμένης ασφάλτου και η θεωρητική ενασχόλησή μας με τη βοτανολογία μας ενέπνευσαν κάποια σχέδια, που θα θέλαμε να τα υποβάλλουμε ευσεβάστως στον κύριο υπουργό.

Ξεκινούμε από τη σκέψη ότι ο χώρος της Σανταρόζα δεν είναι ένας τυχαίος χώρος, όπως η Ακαδημία του Πλάτωνος λ.χ., όπου μπορείς να βάλεις μια μπουλντόζα και σε λίγο να έχεις ένα γήπεδο για τους νέους της περιοχής, για τους οποίους τόσο προσφυώς ελέχθη τότε ότι δεν θα είχαν καμιά αντίρρηση ούτε και αυτοί οι πλατωνικοί φιλόσοφοι, παλαιοί ιδιοκτήτες του χώρου.

Όχι, εδώ είναι ένας χώρος πολύ πιο ιστορικός και φοβερός, θα τολμούσα να πω. Χώρος όπου έχουν συμβεί τόσα δράματα όσα σε κανένα αρχαίο ή νεότερο ερείπιο και έχουν χυθεί τόσα δάκρυα, και έχουν λεχθεί τόσα ψέματα, κι έχουν διαπραχθεί τόσες προδοσίες, κτηνώδεις και απανθρωπιές όσα σε κανένα καταγώγιο ή χώρο βασανιστηρίων.

Εδώ, λοιπόν, δεν μπορεί να μπει μπουλντόζα και να τα σβήσει μονοκοπανιάς όλα. Όχι! Εδώ θα διατηρηθούν τα ίχνη και οτιδήποτε ανεγερθεί, φυτευθεί ή χαραχθεί θα έχει κάποιο νόημα σχετικό με όσα συνέβησαν και όσα διαπράχθηκαν κάποτε σ' αυτό το χώρο. Θα είναι κάτι σαν το μνημείο της Χιροσίμα, όπου ένας ολόκληρος λαός πηγαίνει και γονατάει και δέρνεται για τους φριχτά αδικοχαμένους.

Η κάτοψη του κτιρίου πρέπει να κρατηθεί οπωσδήποτε. Αυτή θα μας οδηγήει στην αναπόληση.

Στα σημεία όπου είναι οι έδρες των δικαστικών να χτιστεί ένα τοιχάκι. Τις καθημερινές το τοιχάκι αυτό θα χρησιμεύει για κάθισμα των περιπατητών, επαρχιωτών φαντάζομαι. Στις τελετές θα μεταβάλλεται σε τοίχο των θρήνων.

Απέναντι από το τοιχάκι των δικαστών, εκεί που βρίσκεται το εδώλιο του κατηγορουμένου σε κάθε αίθουσα θα γίνει ένα άλλο τοιχάκι. Κι αυτό τις καθημερινές θα είναι για παγκάκια και τα βράδια, ελπίζω, για πρόχειρο ανάκλιντρο των ερωτευμένων. Τον τοίχο των δικαστών δεν τον συνιστώ για κάτι τέτοιο, θα προκαλεί αναφροδισία.

Αυτά τα δυο αν διατηρηθούν έτσι σε κάθε χώρο, τότε το πάρκο δεν θα χρειάζεται άλλα, κοινά, παγκάκια. Θα έχει τις έδρες και τα εδώλια, όπου καθημένος κανείς, θα αναθυμάται, εκτός των άλλων, τη φριχτή ταλαιπωρία των ανθρώπων, όπως ακριβώς στους χώρους των στρατοπέδων, που διατηρήθηκαν.

Βέβαια, το πάρκο θα έχει και κάποια χαβούζα για δρόσιμα. Αυτή προτείνω να γίνει εκεί όπου βρίσκεται σήμερα η εσωτερική αυλή. Η χαβούζα θα έχει ψάρια και αυτά θα είναι γόπες. Και θα είναι γόπες για να θυμίζουν τα εκατομμύρια και τα δισεκατομμύρια τσιγάρα και αποτσίγαρα, τις «γόπες», που έχουν καπνιστεί και πεταχτεί σ' αυτούς τους διαδρόμους και τις αίθουσες, όπου υποτίθεται ότι απαγορευόταν το κάπνισμα.

Αυτά τα ψάρια, οι γόπες, δεν ζουν, όπως είναι γνωστό, στο γλυκό νερό, γι' αυτό να μεταφέρεται καθ' εκάστην θαλασσινό νερό, που ως θάλασσα θα είναι από μόνο του το λαλούν και κραυγάζον εν σιωπή σύμβολο της καταστάσεως στη Δικαιοσύνη.

Λησμόνησα να αναφέρω ότι η μόνη επιγραφή που θα υπάρχει θα είναι χαραγμένη στη χαβούζα: ΝΙΨΟΝ ΑΝΟΜΗΜΑΤΑ ΜΗ ΜΟΝΑΝ ΟΨΙΝ. Γνωστή «καρκινική» επιγραφή, που εκτός από τη δικαιοσύνη θα συνδυάζεται ωραιότατα και με τις γόπες.

Μετά τις έδρες, τα εδώλια, τη χαβούζα, την καρκινική επιγραφή, τις γόπες και τη θάλασσα, καιρός να καθορίσουμε καταλεπτώς ποια θα είναι και πού θα φυτευτούν τα διάφορα φυτά, γιατί πάρκο χωρίς φυτά είναι κρεβατοκάμαρα χωρίς κουρτίνες.

Τα φυτά θα διαλεχτούν περισσότερο από το όνομά τους και το ρόλο τους στην ιστορία, παρά από τις φυσικές τους ιδιότητες. Σε περίπτωση, βέβαια, που θα υπάρχει σύμπτωση μορφής και ουσίας, ακόμα καλύτερα. Λοιπόν:

Κάτω από τους δικαστικούς θώκους και ως ένα είδος μοκέτας

να φυτευθεί άφθονη αγριάδα. Και βέβαια, μπόλικο θηριόχορτο.

Στη θέση του προέδρου ειδικά να συνδυασθεί το ζοχαδόχορτο με το κουφάγκαθο. Παρέχουν εξαίρετο θέαμα, τα δε αποτελέσματά τους *καταπληκτικά*.

Πίσω από κάθε δικαστικό κάθισμα να φυτευθεί από μία περούκα, δηλαδή λιναρία φαρμακευτική και μέσα στην κάθε περούκα βλήτον το κοινό.

Στη θέση του εισαγγελέα οπωσδήποτε βροντοτριχι, πολυτριχι, αγριομηλιά, αγριοκολοκυθιά και απήγανος.

Σε μια κρυφή μεριά, να μην ξεχαστεί το κώνειον, μα και ο στρύχνος.

Η θέση των κατηγορουμένων, το εδώλιον, καλόν είναι να σχισθεί με μία ιτιά κλαίονσα, να περιβληθεί με πικροδάφνες ή και δάφνες, και να στρωθεί με πικραλίδες και πικρόριζες. Το τσιρλιπίδι, δηλαδή το ευφόρβιον το καθαριστικό, αρκετά εκφραστικό θα ήτανε, αλλά και η δρακοντιά, για ορισμένες περιπτώσεις.

Στη δεξιά μεριά των εδωλίων ή και στις δύο, καλού κακού, να φυτευθεί το πενταδάκτυλο, αλλιώς πεντάφυλλον το όρθιον, μα και το πεντάνευρο μπορεί να χρησιμεύσει.

Στη θέση των μαρτύρων να μπει, βέβαια μπάλασμο και ολίγη παναγίτσα, ήτοι ηρανθές το φαρμακευτικόν.

Στη θέση των ψευδομαρτύρων το δέντρο του Ιούδα. Από κοντά το χορτάρι πετεινός, για να θυμίζει τα τρία εκείνα λαλήματα μετά την απάρνηση.

Εκεί όπου λαλούν οι δικηγόροι να φυτευθεί άφθονος φλώμος, γλυστριδα, γλωσσοκοπάνα, καθώς και ψευτοκολοκάτσι, δηλαδή ηλιανθος ο κονδυλόριζος. Ψευτοακακίες να σχιάζουν το ρομαντικό αυτό σημείο.

Στις αίθουσες, βέβαια, και στους διαδρόμους θα φυτευθούν βρωμούσες, βρωμόχορτα, βρωμάρι και πορδόχορτο. Δεν θα 'ναι άστοχο αν φυτευθεί και αλιταριά. Να μην ξεχαστεί όμως ο δαυλός. Ναι, ο δαυλός του Κανάρη!

Εκεί που στέκουν και γαμπρίζουν οι χωροφύλακες να φυτευθεί έρωντας, αντράκλα και αγγουριές. Οι πικραγγουριές είναι για τους υπόδικους. Κοντά στους χωροφύλακες και το αρκουδοπούρναρο. Καθώς και η κουφοξυλιά. Δεν θα 'ναι άσχημο και ολίγον άλυπον το φρυγανώδες.

Από τους χωροφύλακες μα και τους δικαστές να μη λείπει ποτέ το «Μη μου άπτου». Είναι το φυλαχτό τους αυτό που τους διασώζει από κάθε κακό, δικό τους ή των άλλων, μα και που εκφράζει με το όνομά του την ψυχική τους λεπτότητα. *Μη μου άπτου! Μιμόζα η αισχυντηλή!* Τρελαίνομαι...

Στο χώρο των κλητήρων γαϊδουράγκαθα, βέβαια. Και μόνον γαϊδουράγκαθα.

Στο χώρο της Γραμματείας άφθονο κονδυλοχόρταρο, χελωνόχορτο, μα και ποντικοστάφυλο. Είναι ό,τι πρέπει. Να μην ξεχαστεί το «Μη με λησμόνει». *Μη με λησμόνει*, σε τρία τέρμινα!

Στο χώρο όπου θα έπρεπε να υπάρχει ρολόι να μπουν μερικές ρολογιές, ενώ για να πάει καλά η χρονιά στις δικαστίνες και να 'ναι οι μέρες τους χαρούμενες, χωρίς καμιά λύπη και γλωσσοφαγιά, να φυτευθεί στις ιδεατές πόρτες από μια σκυλοκρομμύδα. Α-

πό κοντά στριγλόχορτο, σκυλόγλωσσο, σκυλόβρουβες, εντός πλαισίου από ζωηρές τσουνκνίδες.

Σε κάποιο μέρος μυστικό να φυτευθούν βασιλικοί και ματζουράνες. Οι ματζουράνες θα 'ναι για τα μάτια, μα οι βασιλικοί για τα φρύδια. Και τα φρύδια είναι πια πολύ σημαντικότερα απ' τα μάτια. Οι βασιλικοί, λοιπόν, είναι το παν.

Στον ίδιο χώρο να φυτευθούν καλαμπόκια και κολεοί, ήτοι ωραιόν φύλον. Τα καλαμπόκια θα θυμίζουν τον αείμνηστο εκείνο ανώτατο δικαστικό Καλαμποκιά και τις πολλές δεκάδες των εν Δικαιοσύνη συναδέλφων του, που μαζί με τους στρατιωτικούς στέρωσαν τη δικτατορία. Θα θυμίζουν ακόμα και τις κοτσάνες τους.

Οι κολεοί, βέβαια, θα μας φέρνουν εις τον νουν τον φιλανθή Κόλια, ανώτατον κι αυτόν εν Δικαιοσύνη και Δικτατορία λειτουργό.

Εκεί ακριβώς θα προσφέρεται καφές Στιγμιαίος, εις ανάμνησιν της μεγάλης, όσο και «δικαιης», εκείνης εφευρέσεως περί του Στιγμιαίου, που εξασφάλισε ατιμωρησία και αμεριμνησία στους Τυράννους.

Ακόμα πιο στο βάθος, θα είναι φυτεμένο μα αόρατο το χρυσόχορτο. Για να μπεις θα πρέπει να περάσεις από θάλασσες βρωμόχορτου και πορδόχορτου.

Τέλος, θα υπάρχει και το χαιρόχορτο. Θα φυτευθεί έξω από την πόρτα του πάρκου της Δικαιοσύνης. Θα το αντικρίζει μόλις βγαίνει κανείς. Και θα γίνεται Λούης.

Πάνω απ' το πάρκο, σ' ένα κοντάρι υψηλό, θα κυριαρχεί ένα ανασκολοπισμένο σκιάχτρο. Θα είναι το ομοίωμα ενός τύπου, ενός παλιάτσου, που θα φοράει, χειμώνα καλοκαίρι, σκούρο κουστούμι, άσπρο πουνκάμισο, γραβάτα ή παπιγιόν, γυαλάκια, αν είναι δυ νατό, και θα κρατάει σκληρή τσάντα.

Με έναν ειδικό μηχανισμό, το σκιάχτρο θα κινεί επιτιμητικά και απειλητικά το χέρι —τον δάκτυλον— και θα κάνει σωματικές κινήσεις μελοδραματικές.

Φίδια, σκορπιοί και γκουστέρες θα κατοικούν μέσα στα άχερά του και τα πουλιά θα το κουτσουλούν, χωρίς ανάπαυλα. Αναρριχητικά θα το τυλίγουν περιπαιχτικά.

Στο πάρκο της Δικαιοσύνης, όπως σ' όλα τα πάρκα, τις νύχτες που τελούνται όργια. Τα όργια αυτά θα είναι αγγελικά μπροστά στα άπειρα εκείνα που έγιναν εκεί στο όνομα της νομιμότητας και μέρα μεσημέρι.

Μια ορισμένη μέρα θα τελούνται μνημόσυνα εκεί. Μνημόσυνα όχι μόνο για ανθρώπους που μαρτύρησαν, πέθαναν ή αυτοκτόνησαν, εξαιτίας των αποφάσεων εκεί, αλλά και για τα χιλιάδες φυλακωμένα χρόνια, τα φαρμακωμένα χρόνια, τις μαύρες μέρες της αδικίας, τα όνειρα, τα σχέδια, τις προσπάθειες που ναυάγησαν εξαιτίας μιας απρόσεκτης απόφασης που εκτοξεύτηκε αποκεί μέσα.

Άνθρωποι που ξευτελίστηκαν, που διώχτηκαν από τις δουλειές τους, που καταστράφηκαν, που έχασαν τα νιάτα τους για το τίποτε θα κλαίνε γοερά και θα κυλιούνται κάτω ουρλιάζοντας από πόνο.

Θα γεμίζει ο τόπος νεκράνθεμα εις μνήμην και θα κλαίμε ασταμάτητα για τους αδικημένους.

Θα κλαίμε για τη ζωή μας και τη μοίρα μας. □

Ελληνική Λογοτεχνία • Δοκίμιο • Ξένη Λογοτεχνία
Φιλοσοφία • Εθνική Αντίσταση • Παιδικά
Ελληνικά Θέματα • Επιστημονική Φαντασία

ΕΞΑΝΤΑΣ

Κωλέττη 11 - Τηλ. 36.04.885
Τζαβέλα 1 - Τηλ. 36.21.236

Σύγχυση ιδεών και έκθεση ιδεών

του Πέτρου Ευθυμίου

ΕΝΑΣ από τους τυπικούς νόμους της κοινωνιοψυχολογίας απειλείται να επικυρωθεί με όσα συνέβησαν στις φετινές πανελλαδικές εξετάσεις. Όταν δηλαδή ένα κοινωνικό σύνολο αντιμετωπίζει μια δύσκολη περίπλοκη και αντιφατική κατάσταση την απλοποιεί αναγορεύοντας ένα μόνο παράγοντα σαν το αποκλειστικό αίτιο της περιπλοκής. Πρόκειται ουσιαστικά για την αρχέγονη τελετουργία του «αποδιοπομπαίου τράγου», που τον Ιούλιο του '83, όσον αφορά σε όσους αναμείχθηκαν στις πανελλαδικές φαίνεται ότι θα πάρει το όνομα «Έκθεση Ιδεών».

ΠΡΑΓΜΑΤΙ, ενώ τόσα και τόσα θα είχε να πει κανείς για το εκπαιδευτικό σύστημα, για την κοινωνική ιδεολογία που συνοδεύει το «πτυχίο», για τα προβλήματα κάθε «εφάπαξ» εξεταστικής δοκιμασίας, όλα αυτά παραγράφηκαν και το ενδιαφέρον εστιάστηκε στη βαθμολόγηση της έκθεσης ιδεών. Καταγγελίες γονέων και μαθητών, πυριφλεγή δημοσιεύματα του Τύπου και η «εθνική αντιπολιτευτική ενότητα» που διαμορφώνουν κάθε χρόνο οι εξετάσεις έναντι του (όποιου) Υπουργείου Παιδείας, οδήγησαν τον κ. Κακλαμάνη στη δήλωση πως η ηγεσία του Υπ. Παιδείας προβληματίζεται ουσιαστικά στο κατά πόσο η έκθεση πρέπει να θεωρείται εξεταστέο μάθημα στις πανελλαδικές. Σε δεύτερη φάση ανακοινώθηκε ότι ειδική επιτροπή επιστημόνων, η οποία συγκροτήθηκε ad hoc, μελετά ήδη το θέμα. Δημοσιεύματα μάλιστα που ακολούθησαν προείκαζαν ότι η «ειδική επιτροπή» θα διατηρήσει την έκθεση ως εξεταστέο μάθημα των υποψηφίων θεωρητικών σχολών όπως η Φιλοσοφική και η Νομική, ενώ πρέπει να θεωρείται βέβαιος ο εξοβελισμός της από τις υπόλοιπες σχολές, «θετικού» χαρακτήρα.

ΣΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ που ακολουθεί θα επιχειρήσω να υπερασπίσω το «μάθημα» της έκθεσης ιδεών, όχι μόνο σαν εξεταστικό πρόκριμα αλλά σαν οργανικό στοιχείο κάθε εκπαιδευτικού προγράμματος. Θα προσπαθήσω επίσης να δείξω πως η έκθεση απειλείται όχι τόσο από την επιλογή της ως «αποδιοπομπαίου τράγου» όσο από την ιδεολογική κρίση του εκπαιδευτικού συστήματος στο σύνολό του. Πρόθεσή μου είναι τέλος, με βάση και αφορμή το πρόβλημα της έκθεσης να ανανεωθεί κάποιος διάλογος γύρω από θέματα πολιτικής πρακτικής στο πεδίο της εκπαίδευσης.

ΘΑ ΗΘΕΛΑ από την αρχή να διευκρινήσω επίσης πως μόνο «τεχνικά» ενδιαφέρει το γεγονός πως είμαι καθηγητής φιλόλογος και διδάξα για οχτώ χρόνια συστηματικά «Έκθεση Ιδεών». Όπως θα γίνει ελπίζω φανερό, το ενδιαφέρον μου εκκινεί από πολύ πιο σύνθετες αγωνίες από την προάσπιση κάποιας φιλολογικής «αρμοδιότητας».

Η κριτική στην έκθεση ιδεών

ΤΑ «ΠΥΡΑ» κατά της έκθεσης ιδεών δεν είναι ούτε τωρινά ούτε συγκυριακά. Εδώ και πολλά χρόνια εκφράζονται κριτικές από διαφορετικές κατευθύνσεις σε πολλά επίπεδα:

η «φιλελεύθερη» κριτική έχει εκφραστές τόσο στη δεξιά όσο και στην αριστερή εκδοχή της. Κοινός παρονομαστής των «φιλελευθέρων» απόψεων είναι πως η έκθεση είναι θέμα που συνδέεται άμεσα με την ελευθερία των πεποιθήσεων και ότι, επομένως, κρίση και μέτρο αντικειμενικό στην ελευθερία του άλλου δεν μπορεί να υπάρξει.

ΠΑΡΑΛΛΑΓΗ της άποψης αυτής είναι η εκδοχή της «ελευθερίας της έκφρασης». Υποστηρίζεται δηλαδή πως δεν μπορεί να υπάρξει αντικειμενικό μέτρο και κρίση στους εκ-

φραστικούς τρόπους που θα επιλέξει κάποιος στην ανάπτυξη των ιδεών του και ακόμα περισσότερο να υπάρξει βαθμολογία των εκφραστικών μέσων.

ΕΙΝΑΙ ΦΑΝΕΡΟ πως τα επιχειρήματα αυτά είναι ομόλογα και συναιρούνται τόσο στο πεδίο του περιεχομένου, όσο και της έκφρασης.

«Εμβάθυνση» και «συγκεκριμενοποίηση» της φιλελεύθερης κριτικής βρίσκουμε σε «αριστερότερες» εκδόσεις. Η έκθεση κρίνεται απαράδεκτη γιατί είναι υποχρεωμένη κάθε φορά να σχηματοποιείται μέσα στις κυρίαρχες ιδεολογικές κατευθύνσεις του κράτους, επομένως γίνεται ο βασικός φορέας ιδεολογικού καταναγκασμού και πνευματικής χειραγώγησης στα πλαίσια της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

«ΠΡΑΚΤΙΚΑ» τέλος, οι βολές κατά της έκθεσης ως εξεταζόμενου μαθήματος, εντοπίζονται στην προχειρότητα της εξέτασης, την υποκειμενικότητα των κριτηρίων, την καχυποψία των σκοπιμοτήτων ιδεολογικών ή και στενά κομματικών, τόσο στα θέματα που τίθενται όσο και στη βαθμολογία κτλ.

ΟΛΑ ΑΥΤΑ μαζί, συν οι αγανακτισμένοι γονείς, ο αιώνια προχειρολόγος και ανεργάτιστος Τύπος που πλειοδοτεί, η αμηχανία (και όχι μόνο αυτή) του Υπουργείου Παιδείας κάνουν σήμερα εξαιρετικά πιθανό τον κίνδυνο να εξοβελιστεί η έκθεση από τα εξεταζόμενα μαθήματα, και, γιατί όχι, σε επόμενο στάδιο, από τα διδασκόμενα.

Το «μάθημα» της έκθεσης ιδεών

ΕΙΝΑΙ ΓΕΓΟΝΟΣ πως η «Έκθεση Ιδεών» δεν μπορεί να θεωρηθεί «μάθημα», με την τυπική έννοια του όρου. Δεν έχει αφενός, να καλύψει συγκεκριμένη γνωστική ύλη όπως η Γεωγραφία, η Φυσική ή η Ιστορία. Δεν μπορεί, απ' την άλλη, να συστηματοποιηθούν και να σχηματοποιηθούν εύκολα οι κανόνες της «διδασκτικής» της, οι τεχνικές της διδασκαλίας της, η παιδαγωγική της, ας το πούμε αλλιώς.

ΑΝ ΛΟΙΠΟΝ δεν είναι μάθημα, τότε τι υπηρετεί και γιατί διδάσκεται η έκθεση;

ΕΙΝΑΙ αλήθεια λοιπόν ότι «μάθημα» της «Έκθεσης Ιδεών» δεν υπήρξε ποτέ. Κατά κάποιο τρόπο η παρουσία της έκθεσης ιδεών στα σημερινά εκπαιδευτικά προγράμματα αψηχεί έναν αναχρονισμό. Γιατί ο παραδοσιακός χώρος της έκθεσης ιδεών στο πρόγραμμα είναι ο τελευταίος κρίκος μιας αντίληψης για την εκπαίδευση που παρήγαγε η αστική - δημοκρατική ιδεολογία στην «ηρωική» της περίοδο, την εποχή δηλαδή της σύγκρουσης με τη θρησκευτική σκέψη και τον αριστοκρατικό φεουδαλισμό, και της επιβολής του κλασικού - ανθρωπιστικού ιδεώδους και του ορθολογισμού στο περιεχόμενο και τη λειτουργία της εκπαίδευσης.

ΤΟΤΕ που η εκπαίδευση έπρεπε να εξοπλίσει μια ανερχόμενη τάξη με στελέχη «γενικών καθηκόντων» και όχι εξειδικευμένων προορισμών όπως σήμερα, η εκπαιδευτική διαδικασία έπρεπε να μπορεί να συμπυκνώνεται σε ιδεολογικές στάσεις: η έκθεση δηλαδή ήταν η απόδειξη της κυριαρχίας όχι τόσο πάνω στα γλωσσικά εργαλεία και στα εκφραστικά μέσα όσο στην κατανόηση των κοινωνικών κωδικών και αξιών της ζωής.

Η ΕΚΘΕΣΗ για το κλασικό ανθρωπιστικό ιδεώδες βρίσκεται στην ευθεία συνέχεια της λαμπρής κληρονομιάς του «δοκιμίου». Υπήρξε το βάθρο του «ορθού λόγου», η οδός και η απόδειξη της ολοκληρωμένης προσωπικότητας που παράγεται από την εκπαιδευτική διαδικασία.

ΕΤΣΙ η έκθεση, φαίνεται να επικυρώνει την ιδεολογική κριτική που υφίσταται από τα «αριστερά» ότι δηλαδή συμπυκνώνει την εκάστοτε κυρίαρχη ιδεολογία και είναι στατικό στοιχείο καθώς αποτελεί τον δείκτη του βαθμού πνευματικής προσαρμογής. Δεν θα επεκταθούμε στην κριτική αυτής της άποψης, θα επιστρατεύσουμε μόνο ένα «αμυντικό» επιχείρημα, κλασικό βέβαια στη λογική του: Ότι δηλαδή δεν μπορείς να υπερβείς καμιά κοινωνική λειτουργία παρά μόνο αν μεταβάλλεις ουσιαστικά τα στοιχεία που τη διαμορφώνουν. Πιο απλά δηλαδή ότι σε τέτοιου είδους προβλήματα η τακτική «πονάει κεφάλι κόψει κεφάλι» μάλλον είναι η πιο απαράδεκτη...

ΚΑΙ η έκθεση λοιπόν πρέπει να κατανοηθεί και να αναλυθεί στη λειτουργία της συνολικά για να αποφανθούμε έγκυρα περί την τύχη της.

ΕΤΣΙ, το σίγουρο είναι πως η έκθεση ιδεών σ' αυτή τη μορφή της, συμπαρασύρθηκε στην κρίση αξιών και λειτουργικότητας του εκπαιδευτικού ιδεώδους που την είχε υψώσει σε «κορωνίδα» του.

ΜΟΙΡΑΙΑ επακόλουθα της «πτώσης» της είναι τα αρνητικά που τη συνοδεύουν στην κοινή συνείδηση. Η έκθεση τυποποιήθηκε και μουμιοποιήθηκε στα περιεχόμενα και τις μορφές της. Γενιές στείων φιλόλογων διαμόρφωσαν τα γνωστά μοντέλα «πασπαρτού» της έκθεσης με τυποποιημένους «προλόγους» και «επιλόγους», όπου τα «επιχειρήματα» του «κυρίου μέρους» συναγωνίζονταν σε κοινοτυπία, πλήξη και ανία τις εκφραστικές εκφορές τους.

«ΠΛΗΡΩΣΕ» ταυτόχρονα η έκθεση τη ραγδαία αποπτώχευση των γλωσσικών μαθημάτων. Τόσο το «αναλυτικό πρόγραμμα» στη Μέση Εκπαίδευση, όσο ειδικότερα τα Νέα Ελληνικά, δεν κατόρθωσαν ποτέ μέχρι σήμερα να συναρθρώσουν τα περιεχόμενά τους με τέτοιο τρόπο, ώστε να κατακτηθεί ένα κοινό minimum γλωσσικής επάρκειας στο μέσο απόφοιτο της εκπαίδευσης.

ΤΕΛΟΣ, η «τεχνοκρατική στροφή» του εκπαιδευτικού συστήματος, έχει μεταβάλλει σε οργανικό της στοιχείο την αντίληψη της πρώιμης εξειδίκευσης «ενδιαφερόντων», ώστε περίπου από την Α' Λυκείου κάποια μαθήματα να υποβαθμίζονται τόσο στη σχολική πρακτική όσο και στις αναζητήσεις του ίδιου του μαθητή, που αντιλαμβάνεται πια τον εαυτό του με την αποκλειστική ιδιότητα του μέλλοντος υποψηφίου ανώτατης σχολής...

ΑΝ ΛΟΙΠΟΝ σε όλα αυτά προσθέσουμε και τις αδυναμίες των ιδίων των φιλόλογων ως προς τη διδασκαλία της έκθεσης, την αγανάκτηση των γονέων, την αδιαφορία των μαθητών, τον ανυποψίαστο Τύπο, την έλλειψη ευαισθησίας της κοινής γνώμης σε ουσιαστικά προβλήματα παιδείας και την υποβολή ενός τμήματός της σε ρητορικές μεγαλοστομίες, τότε η κατάργηση της έκθεσης μπορεί να χαιρετιστεί και ως «προοδευτικό» βήμα. Είναι χαρακτηριστικό —και ανησυχητικό μάλιστα— ότι την ώρα που γράφεται αυτό το κείμενο η μόνη υπεράσπιση της έκθεσης προήλθε από ένα κύριο άρθρο της «Καθημερινής» (με την επιφύλαξη πάντως μιας ελλιπούς παρακολούθησης του Τύπου αυτών των ημερών εκ μέρους μου).

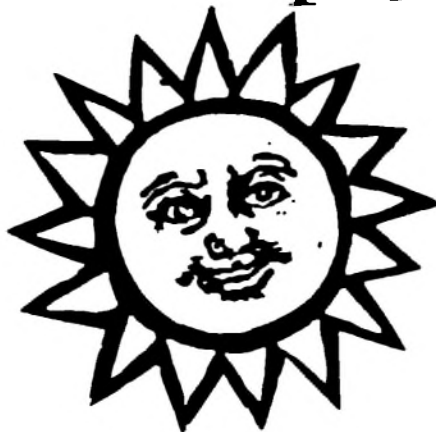
Προς την εκπαιδευτική αλλαγή ή το αλλαλούμ;

ΝΟΜΙΖΩ πως συνοπτικά αλλά με επάρκεια έδειξα ήδη πως η έκθεση προκύπτει πράγματι σαν το απαύγασμα μιας ορισμένης αστικής αντίληψης για την εκπαιδευτική διαδικασία και τη σκοπιμότητά της. Υποστηρίζω όμως πως η κατάργησης της δεν είναι καθόλου συνώνυμη της «προόδου» αλλά η λογική συνέπεια μιας άλλης αστικής αντίληψης για την «πρόοδο» και την «ανάπτυξη» που ονομάζεται «τεχνοκρατικός εκσυγχρονισμός». Πιστεύω επίσης πως μια αντίληψη κοινωνικής αλλαγής που θέλει να βρει την αντιστοιχία της σε μια πρόταση εκπαι-

Μουσιδωρα

για τη γυναίκα και τον κινηματογράφο

καλύτερες οι διακοπές

με βιβλία
απο τις
εκδόσεις
ΚΕΔΡΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΠΕΤΡΟΣ ΑΜΠΑΤΖΟΓΛΟΥ	Σημεία και τέρατα
ΓΙΩΡΓΗΣ ΓΙΑΤΡΟΜΑΝΩΛΑΚΗΣ	Ιστορία
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΔΕΙΛΙΝΟΣ	Ταξίδια και όνειρα
ΜΑΡΩ ΔΟΥΚΑ	Η πηγάδα
ΓΙΩΡΓΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ	Εφήβων και μη
ΝΙΚΟΣ ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ	Βάρδια
ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΚΑΛΙΟΤΣΟΣ	Τα γουρούνια
ΝΙΚΟΣ ΚΑΣΔΑΓΛΗΣ	Η Μαρία περιηγείται τη
	Μητρόπολη των νερών
ΜΗΤΣΟΣ ΚΑΣΟΛΑΣ	Ο Πρίγκιπας
ΜΕΝΗΣ ΚΟΥΜΑΝΤΑΡΕΑΣ	Ο ωραίος λοχαγός
ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΛΥΜΠΕΡΑΚΗ	Τα ψάθινα καπέλα
ΗΒΗ ΜΕΛΕΑΓΡΟΥ	Προτελευταία εποχή
ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΜΗΛΙΩΝΗΣ	Δυτικοί συνοικία
ΚΩΣΤΟΥΛΑ ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ	Αυτό το θέατρο
	ήταν Εκείνος
ΤΑΤΙΑΝΑ ΓΚΡΙΤΣΗ - ΜΙΛΛΙΞ	Στο δρόμο των Αγγέλων
ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ	Πέτρος Δαρζέντας
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ	Οι Συνυπάρχοντες
ΜΑΡΩ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ	Γι' ανθρώπινες φωνές
	και τρομπέτα
ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΝΣΕΛΗΝΟΣ	Ιστορίες με σκύλους
ΑΣΗΜΑΚΗΣ ΠΑΝΣΕΛΗΝΟΣ	Κίνα
ΝΙΚΟΣ ΓΑΒΡΙΗΛ	Μητέρα
ΠΕΝΤΖΙΚΗΣ	Θεσσαλονίκη
ΣΠΥΡΟΣ ΠΛΑΣΚΟΒΙΤΗΣ	Το γυμνό δέντρο
ΚΩΣΤΑΣ ΣΟΥΚΑΣ	Θάλασσα
ΔΙΔΩ ΣΩΤΗΡΙΟΥ	Κατεδαφιζόμεθα
ΕΡΣΗ ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΥ	Η φάρσα
ΑΝΔΡΕΑΣ ΦΡΑΓΚΙΑΣ	Ανθρωποι και σπίτια
ΓΙΩΡΓΟΣ	Ο καραγκιόζης...
ΣΚΟΥΡΤΗΣ	καραγκιόζης
ΣΤΡΑΤΗΣ ΤΣΙΡΚΑΣ	Τα διηγήματα
ΜΑΡΙΟΣ ΧΑΚΚΑΣ	Απαντα
ΓΙΩΡΓΟΣ ΧΕΙΜΩΝΑΣ	Χτίστες
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ	Πεζοδρόμιο
ΝΙΚΟΣ ΧΟΥΛΙΑΡΑΣ	Μπακακόκ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

Γεωργίου Γενναδίου 6 - Τηλ.: 36.15.783

Εξόρμηση
ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

δευτικής αλλαγής πρέπει να δει την έκθεση ιδεών σαν σημείο «στροφής» της εκπαιδευτικής της πολιτικής.

ΑΝ λοιπόν υποθέσουμε πως το προηγούμενο εκπαιδευτικό μοντέλο οδηγούσε σε «λίγο απ' όλα» δεν πιστεύουμε κανείς να επιθυμεί το νέο να σημαίνει «πολλά από τίποτα».

ΕΝΝΟΟΥΜΕ δηλαδή πως κάθε εκπαιδευτική πρόταση «αλλαγής» πρέπει να μην υποκύπτει σε κάποια «παραγωγίστικη» (sic) περί εκπαίδευσης άποψη. Η εκπαιδευτική πολιτική μιας κυβέρνησης που εξαγγέλει κοινωνική αλλαγή και μάλιστα στην κατεύθυνση του σοσιαλισμού πρέπει να χαρακτηρίζεται από προτεραιότητες βαθιά κοινωνικές. Πρέπει δηλαδή να προετοιμάζει τον ενεργό πολίτη, την αυτόνομη κριτική προσωπικότητα που θα διαμορφώνεται σε ανοιχτές εκπαιδευτικές διαδικασίες διαλόγου και συμμετοχής.

ΑΥΤΟ σημαίνει ολόπλευρες αλλαγές στο περιεχόμενο σπου-

δών, στη διάταξη των προγραμμάτων, στη διαδικασία της διδασκαλίας, στη διοίκηση του σχολείου, στη ζωή της μαθητικής και ευρύτερα της σχολικής κοινότητας.

ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ λοιπόν της έκθεσης σημαίνει αποδοχή της αποσπασματικότητας της εκπαίδευσης, σημαίνει κατάργηση του κοινωνικού χαρακτήρα της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Κανένα εκπαιδευτικό σύστημα δεν μπορεί να θεωρηθεί επιτυχημένο αν δεν διακρίνεται από εσωτερική συνοχή που αποτυπώνεται και καταγράφεται όχι παθητικά στο μαθητή - δέκτη, αλλά δρα απελευθερωτικά στα κριτήρια και τις δυνατότητες της εκπαιδευτικής κοινότητας δηλαδή και στο διδάσκοντα και στο διδασκόμενο.

Η ιδεολογική διάσταση της έκθεσης ιδεών

ΑΝ ΛΟΙΠΟΝ θέλουμε να απελευθερώσουμε τις δυνάμεις της κοινωνίας και μέσα από την εκπαίδευση, τότε το «πνεύμα» της έκθεσης ιδεών πρέπει να διατρέχει διδασκοντες και διδασκόμενους σε όλα τα μαθήματα της εγκύκλιας παιδείας.

Η ΕΚΘΕΣΗ ιδεών είναι ο μόνος εκπαιδευτικός τρόπος για να αποκτούν τα επιμέρους μαθήματα την εσωτερική τους ενότητα δηλαδή να συγκροτούνται ως γνωστικό σώμα με κοινωνική διάσταση στη σκέψη του κάθε διδασκόμενου —αλλά γιατί όχι, και του κάθε διδάσκοντα.

ΠΩΣ ΑΛΛΙΩΣ παρά μόνο με το διάλογο, την κριτική, την διαλεκτική προσέγγιση θα κατανοηθεί η χρησιμότητα της Φυσικής και της Χημείας και ο ρόλος τους στην απελευθέρωση του ανθρώπου από τα φυσικά δεσμά; Αλλά πώς θα οικειωθεί ο άνθρωπος πάλι τη Φύση —και τη δική του— αν δεν προσεγγίσει αλλιώς τη Βιολογία, την Ψυχολογία και την Οικολογία;

ΠΟΙΟ είναι το νόημα της διδασκαλίας της Ιστορίας ή της Αγωγής του Πολίτη, της Γεωγραφίας ή της Ανθρωπογεωγραφίας αν δεν μπορεί να συνδεθεί μέσα απ' αυτό το γνωστικό υλικό και τη διαδικασία κατάκτησής του η περιπέτεια της ανθρώπινης απελευθέρωσης από τα δεσμά που ο ίδιος ο άνθρωπος και οι κοινωνικές του ενώσεις χαλκεύουν στην ιστορική τους πορεία;

ΤΙ ΝΟΗΜΑ έχει να διδασκόμαστε Γραμματική και Συντακτικό και Λογοτεχνία, αν η γλώσσα δεν κατανοείται ως γνωστική κατάκτηση του κόσμου, ως αποκρυπτογράφηση ευαισθησίας αλλά και ως κώδικας για την εκδήλωση της ιδιαιτερότητας με την οποία κάθε άτομο οικειώνεται τον κόσμο τούτο.

ΜΕ ΛΙΓΑ λόγια, αν δεν θέλουμε μια εκπαίδευση ασυνεχή που θα «παράγει» τον μονοσήμαντο τεχνοκράτη παραγωγό, κοινωνικά αδρανή πολίτη, η έκθεση ιδεών πρέπει να μπει με νέα ορμή στην εκπαίδευση ως *ενοποιός αντίληψη των επιμέρους γνωστικών τομέων*.

ΑΥΤΟ σημαίνει πρακτικά όχι μόνο νέου τύπου εγχειρίδια (που αρχίζουν πια ευτυχώς να συγγράφονται) αλλά και νέο πνεύμα διδασκαλίας (που ψηλαφείται ήδη δειλά απ' τις πιο ζωντανές δυνάμεις στους κόλπους των εκπαιδευτικών) αλλά κυρίως μια σταθερή έμπνευση εκπαιδευτικής πολιτικής αλλαγής χωρίς προσχωρήσεις σε τεχνοκρατικούς εκσυγχρονισμούς.

ΑΝ ΑΝΤΙΘΕΤΑ καταργήσουμε όχι τόσο την έκθεση ιδεών σαν «μάθημα», αλλά αν «αποκοινωνικοποιήσουμε» και «αποϊδεολογικοποιήσουμε» την εκπαίδευση (διότι περί αυτού πρόκειται), τότε ανοίγουμε το δρόμο στην ετεροδοξία και το ιδεολογικό αλλαλούμ ως το αναπόφευκτο συμπλήρωμα του τεχνοκρατισμού και φυσικά κλείνουμε άλλο ένα δρόμο προς την κοινωνική αλλαγή...

ΠΕΡΙΜΕΝΟΥΜΕ λοιπόν ότι η ειδική επιτροπή δεν θα προτείνει τίποτε άλλο από μέτρα που θα βελτιώνουν και θα ουσιαστικοποιούν το ρόλο της έκθεσης ιδεών σε μια εκπαιδευτική αντίληψη αλλαγής...

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ

ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 97, ΑΘΗΝΑ 145, ΤΗΛ. 36.15.152

J. D. Salinger

Φράνυ και Ζούι

Μετά τόν έκπληκτικό «Φύλακα στή σίκαλη», τό ελληνικό κοινό δέν χρειάζεται ιδιαίτερες συστάσεις γιά τόν J.D. Salinger καί τό άλλο του μεγάλο βιβλίο, τό «Φράνυ και Ζούι». Είναι κι αυτό ένα «έξυπνο», γοητευτικό, τρελό-καυστικό καί πάνω απ' όλα ένα βαθυστόχαστο-άνθρωπινο βιβλίο.

ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ

Τζών Στούαρτ Μιλ

Περί Ελευθερίας

Άκόμα καί σήμερα τό δοκίμιο «Περί Έλευθερίας» ισχύει ως ή τελειότερη καί καλύτερη έκφραση τής πίστης ενός φιλελεύθερου στήν πρόοδο τής ανθρωπότητας μέσω τής έλευθερίας του πνεύματος. Σέ κανένα άλλο βιβλίο, σέ όλες τς χώρες καί σέ όλες τς εποχές, δέν διατυπώθηκε τόσο καθαρά καί δέν υποστηρίχτηκε τόσο αποφασιστικά ή ιδέα γιά τήν έλευθερία του ατόμου.

ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ

Δυό «μεγάλα» βιβλία από τίς
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ

ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ»:

Ενότητα που διασπά

του Βασίλη Ξυδιά

ΜΕΤΑ ΤΗΝ Καλαμάτα, και τις συγκεντρώσεις του περασμένου Σαββατοκύριακου, οριστικοποιείται το προεκλογικό πρόσωπο της Νέας Δημοκρατίας, που σφραγίζεται από την προσωπικότητα του σημερινού αρχηγού της. — Η ενότητα γύρω από τον κ. Αβέρωφ είναι προϊόν ενός συμβιβασμού, για την επιβολή του οποίου έπαιξε καθοριστικό ρόλο ο ιδρυτής της ΝΔ. — Η επιλογή αυτή αφήνει μεν στη ΝΔ κάποια περιθώρια ελπίδων για εκλογική νίκη, αλλά από την άλλη μεριά μπλοκάρει τις δυνατότητες που είχε ο συντηρητικός αστικός πολιτικός κόσμος για μια ουσιαστική ανταπόκρισή του στις πρακτικές ανάγκες της διαχείρισης της εξουσίας.

ΠΑΡ' ΟΛΕΣ τις εσωτερικές διαμάχες και τους μικροκραδασμούς που προξενήθηκαν από τα επεισόδια της Καλαμάτας, οι τελευταίες εξελίξεις στη Νέα Δημοκρατία δείχνουν πως το πρόβλημα της αρχηγίας δεν είναι τόσο καυτό όσο λίγο καιρό πριν.

ΦΑΙΝΕΤΑΙ μάλιστα πως απ' αυτή την άποψη, η Καλαμάτα, τα επεισόδια και οι μετέπειτα συζητήσεις, ήταν για τη Νέα Δημοκρατία ένα πετυχημένο τεστ αντοχής για την εύθραυστη ενότητά της. Ένας «σταθμός» —όπως λένε σ' αυτές τις περιπτώσεις— που ισχυροποίησε και οριστικοποίησε την επιλογή της ενότητας κάτω από την ηγεσία του κ. Αβέρωφ.

ΑΥΤΗ η αποδοχή του κ. Αβέρωφ, με τον τρόπο που έγινε εκφράζει ένα συμβιβασμό, μια συμφωνία ανάμεσα στα ηγετικά στελέχη της ΝΔ. Καθοριστικό ρόλο για την επίτευξη αυτής της συμφωνίας έπαιξε ο ίδιος ο ιδρυτής της ΝΔ, ο οποίος αν και δεν φαίνεται να διαθέτει καμιά ουσιαστική επιρροή στο σώμα των βουλευτών της, μπορεί ωστόσο να επηρεάζει όλους αυτούς που σήμερα θα μπορούσαν να πάρουν ηγετικές πρωτοβουλίες.

ΛΕΓΕΤΑΙ πως αυτή η επιρροή στάθηκε ιδιαίτερα καθοριστική όταν χρειάστηκε να αποτραπεί ο κ. Γ. Ράλλης από πρόσφατες βλέψεις του για τη δημιουργία νέου πολιτικού σχήματος. Σε αντάλλαγμα για την παραίτηση του κ. Ράλλη απ' αυτές του τις βλέψεις, ο κ. Αβέρωφ —σύμφωνα πάντα με τις ίδιες πληροφορίες— του πρόσφερε τη σίγουρη εκλογή προστατευομένων του βουλευτών.

ΑΝΑΛΟΓΗ ήταν και η βάση της συμφωνίας του κ. Αβέρωφ με τα υπόλοιπα ηγετικά στελέχη της ΝΔ.

ΟΠΩΣ και να 'χει το πράγμα, η λύση Αβέρωφ είναι δικοπομαχαίρι για το συντηρητικό πολιτικό κόσμο. Γιατί μπορεί μεν να είναι μέσα στις σημερινές συνθήκες ο μόνος ίσως τρόπος για να κρατηθεί ενωμένος σε ένα ενιαίο πολιτικό σχήμα (τη ΝΔ) και άρα να τρέφει τις ελπίδες του για μια προσεχή επιστροφή στην εξουσία, από την άλλη όμως μεριά τον εμποδίζει να λύσει πραγματικά τα μακροπρόθεσμα προβλήματά του.

ΓΙΑΤΙ πίσω από το πρόβλημα της ηγεσίας —ή μάλλον, αυτό που αναδεικνυόταν με τη μορφή του προβλήματος της ηγεσίας— ήταν το πρόβλημα του ριζικού επαναρροσανατολισμού της ΝΔ μέσα στις νέες συνθήκες της κρίσης, μετά την εκλογική τους ήττα το '81. Ενός ρροσανατολισμού που θα της επέτρεπε να ανταποκριθεί τόσο στις ανάγκες της επόμενης εκλο-

γικής πολιτικής αναμέτρησης όσο και στις πρακτικές ανάγκες της διαχείρισης της εξουσίας. Αυτές οι δυο κατηγορίες αναγκών σχηματίζουν και τις δύο βασικές όψεις του προβλήματος για τη ΝΔ. Δεν χρειάστηκε να περάσει πολύς καιρός από τότε που ο Αβέρωφ διαδέχτηκε τον κ. Ράλλη στην ηγεσία του κόμματος, για να φανεί ότι ήταν ανέφικτος —τουλάχιστον με την ηγεσία του κ. Αβέρωφ— αυτός ο ριζικός αναπροσανατολισμός που θα έλυνε συνδυασμένα και ενιαία τις δύο αυτές όψεις του προβλήματος.

ΕΤΣΙ, με την πρώτη ευκαιρία, ξαναμπήκε το ζήτημα της αρχηγίας, που εκτός από τις προσωπικές φιλοδοξίες των ηγετικών στελεχών, έφερε στην επιφάνεια τα προβλήματα του ιδεολογικού ρροσανατολισμού και του προγράμματος της ΝΔ. Έγινε όμως γρήγορα φανερό ότι αυτή η «συζήτηση» δεν θα μπορούσε να προχωρήσει μέχρι τέλους χωρίς πρώτα να οδηγήσει σε διάσπαση.

ΜΠΡΟΣΤΑ σ' αυτό το δίλημμα (ενότητα ή διάσπαση) η παρέμβαση του Κ. Καραμανλή ήταν καθοριστική. Μπορούμε μάλιστα να υποθέσουμε μια τουλάχιστον από τις σκοπιμότητες που την υπαγόρευαν. Σχετίζεται με την εκτίμηση ότι ένας αναπροσανατολισμός του συντηρητικού πολιτικού κόσμου για να είναι λειτουργικός (πρώτον) και για να μην οδηγήσει στον πολιτικό του παροπλισμό (δεύτερον) θα πρέπει να γίνει μέσα στα πλαίσια ενός γενικότερου αναπροσανατολισμού ολόκληρου του πολιτικού κόσμου της χώρας. Μάλιστα μια πλευρά αυτού του γενικού αναπροσανατολισμού είναι η αναδιαμόρφωση του χώρου που σήμερα καλύπτεται από το ενιαίο ΠΑΣΟΚ. Και για να το πούμε απλά: θα ήταν λάθος για τη Δεξιά, η διάσπαση της ΝΔ όσο το ΠΑΣΟΚ παραμένει ενωμένο. Είναι άλλωστε γνωστό ότι ο Κ. Καραμανλής δεν αντιλαμβάνεται την παρουσία του περιορισμένη μόνο στο χώρο της ΝΔ.

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ σε όλα αυτά είναι το τι θα γίνει αν η λύση Αβέρωφ —η οποία είναι ρροσανατολισμένη στις σκοπιμότητες της εκλογικής αναμέτρησης— δεν μπορέσει τελικά να ανταποκριθεί ακόμα και σ' αυτές. Αυτό θα σημαίνει πλέον όχι μόνο τη χρεωκοπία του κ. Αβέρωφ, αλλά και όλης της σημερινής ηγετικής ομάδας και καθ' ενός στελέχους χωριστά. Αφού —όπως τονίζουν από τώρα νεότερα στελέχη του κόμματος— δεν ετόλμησαν να κινηθούν την ώρα που έπρεπε.

ΚΥΠΡΟΣ: Κάθε πέρσι και καλύτερα;

του απεσταλμένου μας Στέλιου Κούλογλου

Λευκωσία: Σε πρώτο πλάνο το Ελληνοκυπριακό φυλάκιο. Στο βάθος τα οχυρώματα των Τουρκικών στρατευμάτων κατοχής. Δεξιά, στο κέντρο της πόλης, μπροστά από ένα φυλάκιο.

Η ΛΕΥΚΩΣΙΑ, η Ελεύθερη Κύπρος, μοιάζουν πολύ με τον δρ. Τζέκυλ και τον Μίστερ Χάιντ: έχουν δύο πρόσωπα, ένα θελκτικό και ένα αποκρουστικό, ένα πανέμορφο και ένα τερατώδες.

Ο ΔΡ. ΤΖΕΚΥΛ είναι αυτός που φαίνεται με την πρώτη ματιά: Οι όμορφοι δρόμοι, η μικρή ανθρώπινη πόλη που σε κάνει να καταριέσαι την τύχη να μένεις στην Αθήνα, η φιλοξενία των Ελληνοκυπρίων, η οικονομική ανάπτυξη και το ψηλό βιοτικό επίπεδο των κατοίκων.

ΑΛΛΑ υπάρχει και ο Μίστερ Χάιντ: αν το ξενοδοχείο που μένεις βρίσκεται κοντά στην πράσινη γραμμή, μπορείς να ακούς όλο το βράδυ τα στρατιωτικά παραγγέλματα και τις βρισιές των τουρκικών στρατευμάτων. Αν το ταξί που σε μεταφέρει μέσα από την παλιά συνοικία δεν έχει ανοικτό το ράδιο που συνήθως μεταδίδει υποπροϊόντα της ελλαδικής υποκουλτούρας (του στυλ «όχι θα κάτσω να σκάσω»), μπορείς να ακούσεις τον αμανέ του Τούρκου φρουρού που στέκεται από πάνω σου στον τοίχο, στα τρία μέτρα ύψος. Και αν προχωρήσεις 50 μέτρα μετά την ταβέρνα «ΕΝΩΤΙΚΟΝ - ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ, ΤΟ ΑΙΓΑΙΟΝ», πέφτεις στην καλύτερη περίπτωση επάνω στα τσουβάλια της Εθνοφρουράς και στη χειρότερη, όπως την έπαθαν προ καιρού 4 Ελλαδίτες, ανακρίνεσαι για καμιά δεκαριά μέρες από τα στρατεύματα κατοχής. Στο τέλος μπορεί να γίνει ανταλλαγή με ορισμένους δύστυχους Τουρκοκύπριους, που τόλμησαν να το σκάσουν από τα κατεχόμενα, επειδή δεν άντεχαν —ούτε κι αυτοί— την καταπίεση και τον οικονομικό μαρασμό της «Ελεύθερης Δημοκρατίας της Βόρειας Κύπρου».

ΠΡΟΚΕΙΤΑΙ για ένα —πρωτότυπο ιστορικά— φαινόμενο κοινωνικοπολιτικής παράνοιας: Η οικονομία της Ελεύθερης Κύπρου, παρά τα προβλήματά της, εμφανίζεται πολύ πιο ανθηρή απ' αυτήν της Ελλάδας ή των άλλων Δυτικών κρατών. Μέσα στο 1982 το ακαθάριστο εθνικό προϊόν αυξήθηκε κατά 5,5%, ο πληθωρισμός έπεσε στο 6,4% ετησίως, η ανεργία παραμένει στο ύψος του 2,8% του ενεργού πληθυσμού, η βιομηχανική παραγωγή και οι επενδύσεις αυξήθηκαν κατά 4%. Και πρέπει να σημειωθεί ότι ορισμένες από τις αιτίες της ευχάριστης αυτής κυπριακής εξαίρεσης, ανάγονται στις αλλαγές που επέφερε η τουρκική εισβολή και η συνεχιζόμενη κατοχή του νησιού.

ΑΛΛΑ η Κύπρος είναι σε θέση να υπερασπιστεί τα επιτεύγματά της, και τον ίδιο τον εαυτό της; Παρά τις θετικές εξελίξεις που πραγματοποιήθηκαν πρόσφατα, ο συσχετισμός των στρατιωτικών δυνάμεων γέρνει συντριπτικά υπέρ των Τούρκων, των οποίων η όρεξη δεν έχει κορεσθεί καθόλου.

ΕΤΣΙ κι εδώ βρίσκεται η παράνοια, οι Ελληνοκύπριοι προσπαθούν να ξεχάσουν την απειλητική τουρκική παρουσία, υποθετώντας ως κυρίαρχη φιλοσοφία τον καταναλωτισμό. Αγοράζουν αυτοκίνητα, έγχρωμες τηλεοράσεις και βίντεο ως αντίδοτα στην αβεβαιότητα του μέλλοντος.

ΦΥΣΙΚΑ, η προηγούμενη συμπεριφορά δεν πρέπει να εξηγηθεί με την ανακάλυψη στοιχείων ηττοπάθειας στην ψυχосύνθεση των Ελληνοκυπρίων. Μια τέτοια ερμηνεία, που προβάλλεται μερικές φορές από ελλαδικής πλευράς, χρησιμεύει μόνο ως πρόσχημα συγκάλυψης των αποφασιστικών μας ευθυνών για τις σημερινές εξελίξεις της κυπριακής υπόθεσης. Πώς αλλιώς, παρά με τη φυγή, μπορεί να αντιδράσει ένας λαός μπροστά σ' έναν εχθρό που υπερτερεί, όταν έχει επανειλημμένα προδοθεί από τους εντελώς απαραίτητους φυσικούς του συμμάχους; Πώς μπορεί να εμπιστευθεί την —ασφαλώς θετικότερη σήμερα— ελλαδική πολιτική για το κυπριακό, όταν βλέπει ότι χιλιοειπωμένες διακηρύξεις, όπως το άνοιγμα του φακέλου της προδοσίας, παραπέμπονται στις ελληνικές καλένδες;

ΤΗΝ ΙΔΙΑ ώρα που ο δρ. Τζέκυλ ευημερεί, διακηρύσσει, προχωρεί σε διπλωματικές νίκες και προσπαθεί να ξεχάσει ότι υπάρχει και Μίστερ Χάιντ, ο τελευταίος νομιμοποιεί τα τετελεσμένα απειλεί για νέες νυχτερινές επιχειρήσεις.

Από το ραδιόφωνο της Κυπριακής Δημοκρατίας μπορεί ν' ακούσει κάποιος, σχεδόν κάθε μεσημέρι, τις αναζητήσεις των αγνοουμένων: «Τον Παύλο Χριστοδούλου αναζητούν ο πατέρας και η μητέρα του». Είναι μια εκπομπή που τ' αυτιά μας στην Ελλάδα έχουν συνηθίσει από μια άλλη εθνική καταστροφή, την Μικρασιατική. Και για όσους Ελλαδίτες έχουν πάψει να ενδιαφέρονται γι' αυτή την «πέτρα στη θάλασσα», την Κύπρο, υπάρχει ένα βασανιστικό ερώτημα: Αν η Κύπρος χαθεί, ποια θα είναι η επόμενη από τις «πέτρες στη θάλασσα» που θα χάσουμε;

Από το ψήφισμα του ΟΗΕ στις τουρκικές προκλήσεις

Η θετικότερη από τις πρόσφατες εξελίξεις της κυπριακής υπόθεσης, υπήρξε ασφαλώς το τελευταίο ψήφισμα της ΓΣ του ΟΗΕ. Το «προχωρημένο» σε σύγκριση με τα προηγούμενα περιεχόμενό του, αλλά και ο συντριπτικός συσχετισμός (103 προς 5 και 20 αποχές) που επιτεύχθηκε, πρέπει να χρεωθούν στο ενεργητικό της ελλαδικής και ελληνοκυπριακής διπλωματίας. Χρειάζεται να υπογραμμισθεί ότι ήταν μία από τις ελάχιστες στιγμές της διπλωματικής μας ιστορίας, που οι ελληνικές πρεσβείες κινήθηκαν συντονισμένα και πραγματοποιήσαν, πριν από την ΓΣ, επαφές με τις πολικές ηγεσίες των χωρών στις οποίες είναι διαπιστευμένες.

Ακόμη, αρκετοί παράγοντες στην Ελλάδα και την Κύπρο, τόνιζαν την προσωπική συνεισφορά του Έλληνα υφυπουργού εξωτερικών κ. Παπούλια, ο οποίος έδωσε «σοβαρή μάχη» όπως έλεγαν, πριν και κατά τη διάρκεια της Γενικής Συνέλευσης.

Έτσι, οι «ταλαντεύσεις» κύκλων στην Αθήνα και τη Λευκωσία για την αναγκαιότητα της προσφυγής, αποδείχθηκαν μάλλον αβάσιμες, αν υπολογισθούν η επαναφορά του κυπριακού στο προσκήνιο των εξελίξεων και η διπλωματική συσπείρωση που επιτεύχθηκε.

Η ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ ΝΤΕΝΚΤΑΣ

Το κυριότερο από τα επιχειρήματα των «σκεπτικιστών» της προσφυγής, ήταν οι αντιδράσεις που θα προκαλούσε στην τουρκοκυπριακή πλευρά. Πράγματι στην αναγγελία του ψηφίσματος ο τουρκοκύπριος ηγέτης Ρ. Ντενκτάς αντέδρασε βίαια: κατήγγειλε την απόφαση σαν παράνομη, αρνήθηκε να καθήσει στο τραπέζι των ενδοκοινοτικών συνομιλιών πριν «εξαλειφθούν οι αρνητικές συνέπειες του ψηφίσματος» και —το κυριότερο— απείλησε ότι θα προκηρύξει δημοψήφισμα για την ανακήρυξη της «Δημοκρατίας της Βόρειας Κύπρου», μεταξύ των τουρκοκυπρίων που κατοικούν στα κατεχόμενα.

Οι άμεσοι σκοποί της τουρκοκυπριακής σκλήρυνσης είναι διάφανοι: η ΓΣ των Ηνωμένων Εθνών εξουσιοδότησε τον γεν. γραμματέα του Οργανισμού Περές Ντε Γκουεγιάρ να προχωρήσει σε επαφές με τις δύο κοινότητες, για την προώθηση της επίλυσης του προβλήματος στα πλαίσια των αποφάσεων του ΟΗΕ. Η διακοπή των διακοινοτικών συνομιλιών, μπορεί να μετατρέψει την πρωτοβουλία Γκουεγιάρ, σε προσπάθεια επανάληψής τους, οπότε το ψήφισμα περνάει αυτόματα σε δεύτερη μοίρα. «Αν είναι ο Γκουεγιάρ να εμφανιστεί σαν γεφυροποιός, μας έλεγε ο αρχιεπίσκοπος της Κύπρου Χρυσόστομος, τότε θα έχει αποτύχει στην αποστολή του, πριν ακόμη την ξεκινήσει».

ΤΟ ΞΕΧΩΡΙΣΤΟ ΚΡΑΤΟΣ

Αν όμως γύρω από την τουρκοκυπριακή προσπάθεια εξουδετέρωσης του ψηφίσματος, οι εκτιμήσεις ολόκληρου του πολιτικού φάσματος στην Κύπρο ήταν σχεδόν κοινές, διαπιστώνεται μία διαφορά εκτιμήσεων σε ό,τι αφορά την απειλή ανακήρυξης ξεχωριστού κράτους στα κατεχόμενα.

Η ελληνική και η κυπριακή κυβέρνηση, αλλά και η ΕΔΕΚ φαίνεται να πιστεύουν ότι πρόκειται —προς το παρόν τουλάχιστον— για μία φραστική απειλή. Σύμφωνα με την άποψη αυτή, ένα αυτόνομο τουρκοκυπριακό κράτος δεν θα μπορούσε να σταθεί, παρά μόνο αν ενωθεί με την Τουρκία. Αυτό όμως το τελευταίο θα μπορούσε να προκαλέσει την ένωση της ελεύθερης Κύπρου με την Ελλάδα, πράγμα που απεύχεται η Τουρκία, αφού τώρα έχει να αντιμετωπίσει τη λιγότερο δυνατή Κύπρο.

ΟΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΚΛΗΡΙΔΗ

Αντίθετη άποψη διετύπωσε στις συνομιλίες μας, ο κ. Γ. Κληρίδης. Επικαλούμενος πληροφορίες από δυτικές κυρίως πηγές ο πρόεδρος του «Δημοκρατικού Συναγερμού», κατήγγειλε ένα σχέδιο το οποίο προβλέπει την ανακήρυξη τουρκοκυπριακού κράτους, το οποίο άτυπα θα βρίσκεται υπό την υψηλή κυριότητα της Τουρκίας. Σύμφωνα με το ίδιο σχέδιο, το κράτος Ντενκτάς θα συνάψει οικονομικές και τελωνειακές συμφωνίες με την Τουρκία (γεγονός που θα διευκόλυνε την επιβίωσή του), σύμφωνο αμυντικής συνεργασίας και θα εκπροσωπηθεί σε διπλωματικό επίπεδο από την Τουρκία. Με αυτό το τελευταίο, θα επιχειρηθεί «το ξεπέρασμα» της διπλωματικής απομόνωσης του νέου «κράτους», το οποίο υπολογίζεται ότι στην αρχή θα αναγνωρισθεί μόνο από 10 περίπου ισλαμικές χώρες.

ΟΙ «ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ»

Στηριζόμενος στα προηγούμενα ο συνήθως καλά πληροφορημένος Ελληνοκύπριος πολιτικός αρχηγός, υπογράμμισε την ανάγκη ανάληψης πρωτοβουλιών. «Πριν οι Τούρκοι προχωρήσουν σ' ένα ακόμη τετελεσμένο και μετά αρχίσουμε να σκεφτόμαστε πως θα πρέπει να αντιδράσουμε, έλεγε ο κ. Κληρίδης, θα πρέπει εμείς να παρουσιάσουμε ένα σχέδιο επίλυσης του προβλήματος, ώστε να αξιοποιήσουμε την ευνοϊκή για μας διπλωματική συγκυρία».

Δεν είναι γνωστό αν το ΑΚΕΛ, έχει υπόψη του παρόμοιες πληροφορίες, αλλά στην πρόσφατη ολομέλεια της ΚΕ (εκτενή αποσπάσματα δημοσιεύουμε σε διπλανές στήλες) διατυπώθηκε η ανάγκη λήψης «πολιτικών αποφάσεων», ώστε να υποβοηθηθεί η πρωτοβουλία του γεν. γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών. Το ΑΚΕΛ

δεν προχώρησε σε περισσότερες διευκρινίσεις πάνω στο περιεχόμενο των «πολιτικών αποφάσεων», προφανώς αναμένοντας τη συμφωνία κι άλλων κομμάτων, ώστε να σηκώσουν από κοινού το «βάρος των ευθυνών».

Η ΑΠΟΤΥΧΙΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Ο διαφαινόμενος κοινός προσανατολισμός ΑΚΕΛ-ΔΗΣΥ προκάλεσε όπως φαίνεται την αποτυχία της επανασύστασης του «Εθνικού Συμβουλίου». Όπως είναι γνωστό, η επαναλειτουργία του είχε αποτελέσει μέρος των προεκλογικών εξαγγελιών του προέδρου της Κύπρου Σ. Κυπριανού αλλά και των διαβεβαιώσεών του προς την ελληνική κυβέρνηση ότι πρόκειται να εφαρμόσει μία υπερκομματική, πανεθνική πολιτική μετά την εκλογή του.

Τόσο, όμως, το ΑΚΕΛ και ο ΔΗΣΥ, όσο και η ΕΔΕΚ του κ. Λυσσαρίδη, ζήτησαν το Εθνικό Συμβούλιο να έχει αποφασιστικές —κι όχι απλώς επικυρωτικές των προεδρικών αποφάσεων— αρμοδιότητες. Και σύμφωνα με τα λεγόμενα στην Αθήνα και τη Λευκωσία, ο κ. Κυπριανού φοβήθηκε ότι σε μια τέτοια περίπτωση, θα ήταν υποχρεωμένος (τυπικά και από πλευράς πολιτικών συσχετισμών) να αποδεχθεί μία κοινή πρόταση ΑΚΕΛ-ΔΗΣΥ για τη λήψη πολιτικών αποφάσεων...

ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΘΗΝΑΣ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ

Αντίθετα ο Πρόεδρος της Κύπρου φαίνεται να στηρίζεται περισσότερο, τουλάχιστον στην παρούσα φάση, όχι μόνο στην πρόσφατη ετημυγορία των προεδρικών εκλογών αλλά και στην αναθέρμανση των σχέσεών του με την κυβέρνηση Πάπανδρέου. Την περσινή ψυχρότητα έχει διαδεχθεί η φετινή «συμφωνία των δύο πλευρών σε όλα τα επίπεδα». «Στο ερώτημα ποιος πλησίασε ποιον, έλεγε ένας ελληνοκύπριος πολιτικός, φαίνεται ότι περισσότερο η Αθήνα πλησίασε την Λευκωσία». Βέβαια, η ελληνική κυβέρνηση εξακολουθεί να «τοποθετεί» το κυπριακό με κάθε ευκαιρία και θα χρησιμοποιήσει την προεδρία της ΕΟΚ για τη μεγαλύτερη προβολή του. Αυτή όμως η ερμηνεία της «δυναμικής επανατοποθέτησης» ευνοεί παρά ενοχλεί την κυπριακή πλευρά.

Και αν οι εξελίξεις του κυπριακού εξακολουθήσουν το ίδιο βραδείες, δεν φαίνεται να προκύπτει κανένα πρόβλημα. Τι θα γίνει όμως αν βρεθούμε μπροστά σε νέες εξελίξεις;

«Οι "πληροφορίες" του κ. Κληρίδη έλεγαν κύκλοι της Λευκωσίας, έχουν άλλο στόχο. Προετοιμάζουν το έδαφος για κάποιο νέο δυτικό σχέδιο που πρόκειται σύντομα να εκδηλωθεί...».

□

ΣΠ. ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ: Η τουρκική πλευρά μας ζητά κι άλλες παραχωρήσεις

Ο κ. Α. Παπανδρέου επισκέπτεται την Κύπρο ως Υπουργός Προεδρίας της κυβέρνησης του Γεωργίου Παπανδρέου. Δεξιά στην φωτογραφία ο στρατηγός Γρίβας και αριστερά ο σημερινός Πρόεδρος της Κύπρου Σ. Κυπριανού. Διακρίνεται σε δεύτερο πλάνο ο κ. Δ. Μαρούδας και άλλοι επίσημοι...

ΕΡ: Πώς εξηγείτε τη μεταστροφή αρκετών χωρών υπέρ των Ελληνοκυπριακών θέσεων όπως αυτή εκφράστηκε στην πρόσφατη Γενική Συνέλευση του Ο.Η.Ε.;

ΑΠ: Η μεταστροφή αριθμού χωρών υπέρ των θέσεων της Κυπριακής Κυβερνήσεως και, γενικά, η διεύρυνση της διεθνούς υποστηρίξεως, όπως αντανakλάται στο τελευταίο ψήφισμα της Γενικής Συνελεύσεως των Ηνωμένων Εθνών επί του Κυπριακού, αλλά και όπως έχουμε διαπιστώσει τόσο κατά την τελευταία διάσκεψη κορυφής των Αδεσμεύτων όσο και από τις διάφορες επαφές μας με ξένες κυβερνήσεις, αποτελεί μια σημαντική εξέλιξη, η οποία οφείλεται στο γεγονός ότι άρχισε να γίνεται συνείδηση ότι δεν μπορεί επ' άπειρο να συνεχίζεται η κατοχή μεγάλου μέρους του κυπριακού εδάφους και, γενικά, η εκκρεμότητα του Κυπριακού, πράγμα που αποτελεί μόνιμη πηγή κινδύνων τόσο για την ίδια την Κύπρο όσο και για την περιοχή. Προς την κατεύθυνση αυτή συνέβαλε σε μεγάλο βαθμό η εντατικοποίηση της διεθνοποίησης με τις συντονισμένες ενέργειες των κυβερνήσεων Ελλάδος και Κύπρου. Η έντονη και συστηματική προβολή από μέρους των δύο κυβερνήσεων των Κυπριακών δικαιών τόσο σε διεθνείς διασκέψεις όσο και σε διμερείς επαφές άρχισε να αποδίδει συγκεκριμένους καρπούς. Αυτό όμως δεν πρέπει να μας

κάνει να εφησυχάζουμε γιατί η Τουρκία διαθέτει ισχυρά μέσα και θα πρέπει η προσπάθεια των δύο Κυβερνήσεων, που αποτελεί κοινή απόφασή τους, να συνεχισθεί όσο το δυνατό πιο έντονα στο διεθνές πεδίο όχι μόνο για να συντηρηθεί το διεθνές ενδιαφέρον και η διεθνής υποστήριξη αλλά και για να αυξηθεί ακόμη περισσότερο, πράγμα που αποτελεί το σοβαρότερο παράγοντα για την προώθηση δικαίης και μόνιμης λύσεως του κυπριακού προβλήματος. Μόνο με την έντονη διεθνή υποστήριξη θα αισθανθεί η Τουρκία την ανάγκη να εγκαταλείψει τις απαράδεκτες θέσεις της.

ΕΡ: Πιστεύετε ότι οι απειλές του Ντενκτάς για την ανακήρυξη «κράτους» αποτελούν απλώς μια συγκυριακή τακτική ή εκφράζουν τις πραγματικές προθέσεις της τουρκικής πλευράς; Πώς σκέπτεσθε να αντιδράσετε σε κάθε μια από τις προηγούμενες εκδοχές;

ΑΠ: Δεν είναι η πρώτη φορά που ο Ντενκτάς απειλεί ανακήρυξη χωριστού κρατιδίου. Και δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία ότι στόχος του υπήρξε πάντοτε με την πολιτική των τετελεσμένων γεγονότων να προωθήσει διχοτομική λύση του κυπριακού προβλήματος. Πρέπει να επαναλάβω ότι τα τετελεσμένα γεγονότα, οποιασδήποτε μορφής δεν θα τα αναγνωρίσουμε ποτέ, ούτε πιστεύω ότι θα τύχουν διεθνούς αναγνώρισεως. Δεν γνωρίζω μέχρι

ποιου σημείου ο Ντενκτάς προτίθεται να φθάσει και πότε. Πάντως παρακολουθούμε στενά την κατάσταση και τις εξελίξεις και σε περίπτωση που τελικά ο Ντενκτάς προχωρήσει στην ανακήρυξη «ανεξάρτητου» κρατιδίου, ασφαλέστατα δεν θα μείνουμε απαθείς. Δεν νομίζω ότι είναι ορθό στο παρόν στάδιο να αναφερθώ στον τρόπο με τον οποίο προτιθέμεθα να αντιδράσουμε σε μια τέτοια περίπτωση. Αναφορικά με τις πρόσφατες απειλές του Ντενκτάς, τις οποίες εμφανίζει ως μια αντίδραση στο τελευταίο ψήφισμα της Γενικής Συνελεύσεως των Ηνωμένων Εθνών, πιστεύω ότι πρώτο στόχο έχουν τον επηρεασμό όλων εκείνων που έχουν πρόθεση να εργασθούν για λύση του κυπριακού προβλήματος.

Επομένως, ενώ μεν δεν μπορώ να αποκλείσω, οτιδήποτε για το μέλλον, φρονώ ότι η πρόσφατη οξύτητα, την οποία επιχείρησε να δημιουργήσει ο Ντενκτάς με τις δηλώσεις του και την προετοιμασία για δήθεν «δημοψήφισμα», αποτελούν μέρος τακτικής ενόψει νέων πρωτοβουλιών προς προώθηση λύσεως του κυπριακού προβλήματος. Αυτή ήταν η εκτίμησή μου από την πρώτη στιγμή.

Οποιαδήποτε και αν είναι τα σχέδια του Ντενκτάς, όπως ήδη δήλωσα, από δικής μας πλευράς είμαστε έτοιμοι να τα αντιμετωπίσουμε κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Στο μεταξύ, δεν παραλείπουμε από του να καταγγέλλουμε διεθνώς τόσο την πολιτική των τετελεσμένων γεγονότων όσο και τις τουρκικές απειλές και από την ανταπόκριση, την οποία έχουμε μέχρι σήμερα στα διάφορα διαβήματά μας, υπάρχει πλήρης κατανόηση των δικών μας θέσεων και σαφής αντίθεση στην πολιτική και τις ενέργειες του Ντενκτάς. Όταν μιλούμε, βέβαια, για σχέδια Ντενκτάς, πρέπει να έχουμε υπόψη ότι ο Ντενκτάς τίποτε απολύτως δεν κάνει χωρίς τη συγκατάθεση της Τουρκίας και των κατοχικών δυνάμεων και, επομένως, για το κάθε τι την ευθύνη φέρει η Αγκυρα.

ΕΡ: Έχετε πρόσφατα δηλώσει σε συνέντευξή σας σε αθηναϊκή εφημερίδα ότι τα ψηφίσματα του ΟΗΕ δεν μπορούν από μόνα τους να επιλύσουν το πρόβλημα της Κύπρου. Ποια είναι η τακτική που θα ακολουθήσετε ώστε να φτάσουμε σε μια δίκαιη επίλυση του κυπριακού; Ποια θα έπρεπε να είναι η συνεισφορά της ελληνικής κυβέρνησης;

ΑΠ: Είναι γεγονός ότι οι αποφάσεις και τα ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών δεν μπορούν από μόνα τους να λύσουν το κυπριακό πρόβλημα λόγω της αδυναμίας του διεθνούς οργανισμού, για την οποία βασικά ευθύνονται τα μέλη του, να υλοποιήσει τις αποφάσεις του. Παρά ταύτα, θα ήταν μεγάλο λάθος να υποτιμηθεί η τεράστια σημασία των αποφάσεων και ψηφισμάτων αυτών για την Κύπρο. Οι αποφάσεις και τα ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών συνιστούν την πολιτική θωράκιση της εθνικής μας υποθέσεως. Η σημασία των ψηφισμάτων των Ηνωμένων Εθνών φαίνεται και από τη λυσσαλέα τουρκική αντίδραση σ' αυτά, διότι ενώ μεν η Τουρκία αρνείται συστηματικά να συμμορφωθεί με τις αποφάσεις και τα ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών, εν τούτοις, δεν μπορεί παρά να αντιλαμβάνεται ότι οι αποφάσεις των Ηνωμένων Εθνών ενισχύουν ουσιαστικά τις δικές μας

θέσεις. Και από μόνο την αρνητική πλευρά αν εξετάσουμε το θέμα, δεν θα ήταν δύσκολο να φαντασθούμε πόσο περισσότερο δυσμενής θα ήταν σήμερα η κατάσταση για μας αν δεν υπήρχαν οι αποφάσεις και τα ψηφίσματα αυτά των Ηνωμένων Εθνών. Είναι βασικά με τις αποφάσεις και τα ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών, που διασώθηκε, μέσα σε τρομερά δύσκολες συνθήκες μετά την τουρκική εισβολή του 1974 και την κατοχή, η θέση της Κύπρου ως ανεξάρτητου κράτους και διαφυλάχθηκε και ενισχύθηκε η κρατική μας οντότητα και η διεθνής αναγνώριση της κυπριακής κυβερνήσεως, που αποτελούν τα πιο ισχυρά μας όπλα στον αγώνα για επιβίωση και δικαίωση.

Η τακτική που ακολουθούμε είναι, παράλληλα με τις οποιεσδήποτε συνομιλίες και άλλες πρωτοβουλίες, να διεθνοποιήσουμε το πρόβλημα στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό για να αισθανθεί η Τουρκία την πίεση της διεθνούς κοινότητας και να εγκαταλείψει την απαράδεκτη στάση της. Οι προσπάθειές μας στρέφονται προς όλες τις κατευθύνσεις, και προς τη Δύση και προς την Ανατολή και στο χώρο των Αδεσμεύτων, στον οποίο ανήκουμε. Τεράστιας σημασίας, στην εκστρατεία κινητοποιήσεως κυβερνήσεων και της διεθνούς γνώμης, είναι η συμπαράταξη της ελληνικής κυβερνήσεως, με την οποία οι προσπάθειές μας είναι απόλυτα συντονισμένες. Υπάρχει απόλυτη ομοφωνία μεταξύ των κυβερνήσεων Ελλάδος και Κύπρου αναφορικά με τους στόχους και το χειρισμό του εθνικού μας θέματος. Και οι δύο κυβερνήσεις σήμερα υποστηρίζουμε τις προσπάθειες του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών κ. Πέρεζ ντε Κουεγιάρ προς πρόκληση λύσεως του κυπριακού προβλήματος, για την οποία όμως είναι πρόωρο να προβώ σε οποιεσδήποτε προβλέψεις. Πάντως η προσπάθεια αυτή του Γενικού Γραμματέα παρουσιάζεται σήμερα ως η μόνη διέξοδος από το αδιέξοδο και είναι σημαντικό το γεγονός ότι ο κ. Πέρεζ ντε Κουεγιάρ τυγχάνει της ενθαρρύνσεως όλων των πλευρών, που συνθέτουν το διεθνή παράγοντα.

Είναι μια περίοδος που χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή και πολύ λεπτούς χειρισμούς.

ΕΡ: Μέσα στον πολιτικό κόσμο της Κύπρου υποστηρίζεται η ιδέα της διατύπωσης μιας συγκεκριμένης πρότασης επίλυσης του Κυπριακού, ώστε να έχει πρακτικό αποτέλεσμα η σημερινή διπλωματική υποστήριξη. Ποια είναι η δική σας γνώμη γύρω απ' αυτό;

ΑΠ: Οι βασικές μας θέσεις αναφορικά με τη λύση του Κυπριακού έχουν επανειλημμένα τεθεί τόσο στην τράπεζα των διαπραγματεύσεων όσο και δημοσίως. Επομένως, δεν θα ήταν ορθό να λεχθεί ότι δεν έχει ως τώρα διατυπωθεί από δικής μας πλευράς συγκεκριμένη πρόταση επίλυσεως του προβλήματος.

Ασφαλέστατα, για να λυθεί το πρόβλημα, χρειάζονται διαπραγματεύσεις, αλλ' ούτε μό-

ΔΗΛΩΣΑΝ ΣΤΟ ΑΝΤΙ ΓΙΑ ΤΟ ΦΑΚΕΛΟ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ:

ΣΠΥΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

ΑΠ: Η θέση μας ήταν πάντα υπέρ του ανοίγματος του Φακέλου της Κύπρου τόσο για να τιμωρηθούν οι ένοχοι της φοβερής τραγωδίας, που έπληξε τη χώρα μας εξαιτίας του πραξικοπήματος, όσο και για να αντληθούν τα αναγκαία διδάγματα όσον αφορά το μέλλον. Το άνοιγμα του Φακέλου της Κύπρου αποτελεί ιστορική αναγκαιότητα. Πάντως, αναφορικά με το χρόνο του ανοίγματος του Φακέλου της Κύπρου, τούτο είναι θέμα που θα πρέπει να το αποφασίσει η ελληνική κυβέρνηση.

νοι μας μπορούμε να διαπραγματευόμεθα, ούτε μονόλογοι στις διαπραγματεύσεις μπορούν να αποδώσουν. Εκείνο που χρειάζεται και εκεί πρέπει να στραφεί η προσοχή όλων είναι η ριζική μεταβολή της τουρκικής στάσεως, γιατί χωρίς αυτό ό,τι και να γίνει από δικής μας πλευράς δεν μπορεί να υπάρξει πρόοδος για λύση του κυπριακού προβλήματος. Δυστυχώς, η τουρκική πλευρά, η οποία εξακολουθεί να εμμένει στις θέσεις της, αναμένει πάντα από τη δική μας πλευρά παραχωρήσεις για να τις θεωρεί ως δεδομένες και να πιέζει για περισσότερα, ενώ η ίδια προωθεί διχοτομικά τετελεσμένα γεγονότα. Γνωρίζουμε από δικής μας πλευράς τι είναι εκείνο που μπορεί να γίνει μέσα στα πλαίσια μιας ειλικρινούς προσπάθειας και μιας ουσιαστικής διαπραγματεύσεως για λύση του κυπριακού προβλήματος. Κάτω όμως από το φως της εμπειρίας μας χρειάζεται εξαιρετική προσοχή και ιδιαίτερα λεπτός και υπεύθυνος χειρισμός. Πάντως, ούτε διχοτομική λύση θα δεχθούμε οποιασδήποτε μορφής, ούτε τετελεσμένα γεγονότα, ούτε θα συγκατατεθούμε σε οτιδήποτε που θα έθετε σε κίνδυνο την επιβίωση της Κύπρου ως ανεξάρτητου, κυρίαρχου και ενωμένου κράτους ή θα παραγνώριζε τα βασικά δικαιώματα και ελευθερίες των πολιτών.

ΕΡ: Τι κέρδη νομίζετε ότι θα αποκομίσει η Κύπρος από τη σχεδιαζόμενη παρέμβαση των Ηνωμένων Εθνών; Τι σας κάνει να πιστεύετε ότι η πρωτοβουλία Κουεγιάρ θα διαφέρει από εκείνες που είχε αναλάβει ο κ. Βάλντχαϊμ;

ΑΠ: Υπάρχει ασφαλώς διαφορά μεταξύ της πρωτοβουλίας που θα αναλάβει ο κ. Κουεγιάρ και της αξιολογήσεως, την οποία υπέβαλε ο προηγούμενος Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών κ. Βάλντχαϊμ. Ο κ. Βάλντχαϊμ έκαμε απλώς μια αξιολόγηση με ορι-

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ:

ΑΠ: Το άνοιγμα του φακέλου της Κύπρου αποτελεί εθνική αναγκαιότητα. Ο Δημοκρατικός Συναγερμός επανειλημμένα μέσα και έξω από τη Βουλή αξίωσε το άνοιγμα του φακέλου του Κύπρου για να εξυπηρετηθεί το εθνικό συμφέρον και η ιστορική αλήθεια. Ο ΔΗ.ΣΥ. δεν θα πάψει να αγωνίζεται για το άνοιγμα του φακέλου της Κύπρου και να συμβάλλει σε κάθε προσπάθεια που θα εξυπηρετεί αυτό το στόχο.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ:

ΑΠ. Πιστεύω πως επιβάλλεται. Ο λαός πρέπει να γνωρίσει και τα αίτια και τους αιτίους της εθνικής τραγωδίας. Η διάγνωση θα οδηγήσει και στη σωστή θεραπευτική αγωγή.

σμένες δικές του ιδέες για να χρησιμοποιηθούν ως μέθοδος εργασίας. Παρεπιπτόντως, η αξιολόγηση του κ. Βάλντχαϊμ δεν έγινε ποτέ δεκτή ως βάση διαπραγματεύσεων. Βάση των διαπραγματεύσεων είναι πάντοτε οι αποφάσεις των Ηνωμένων Εθνών και οι συμφωνίες κορυφής. Ο κ. Κουεγιάρ αναμένεται να ακολουθήσει μια άλλη τακτική σύμφωνα με την οποία στο πρώτο στάδιο θα έχει διάφορες διαβουλεύσεις για να διαπιστώσει αν υπάρχει δυνατότητα προόδου ή όχι και υπό το φως των συμπερασμάτων του θα αποφασίσει τα επόμενά του βήματα. Ελπίζουμε ότι με την προσωπική ανάμειξη του κ. Ντε Κουεγιάρ θα διανοιγούν οι προοπτικές για μια δίκαιη και διαρκή λύση του προβλήματος. Βασίζουμε την προσδοκία μας αυτή στο γεγονός ότι ο κ. Κουεγιάρ είναι καλός γνώστης του κυπριακού λόγω της προηγούμενης θητείας του στην Κύπρο ως Ειδικός Αντιπρόσωπος του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών, κατά τη διάρκεια της οποίας απέδειξε την αντικειμενικότητα και αμεροληψία του και την προσήλωσή του στις υψηλές αρχές του διεθνούς οργανισμού, του οποίου προϊστάται. Επίσης πρόκειται για άνθρωπο που αγαπά την Κύπρο και το λαό της και που θα ήθελε να τεθεί το ταχύτερο δυνατό τέρμα στα σημερινά δεινά του κυπριακού λαού σαν συνόλου.

Όμως με τα πιο πάνω δεν θα ήθελα να δημιουργηθεί η εντύπωση για υπερβολική αισιοδοξία όσον αφορά την έκβαση της πρωτοβουλίας του κ. Κουεγιάρ, γιατί η επιτυχία ή αποτυχία της θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό από τη θετική ή αρνητική στάση της τουρκικής πλευράς. Όσον αφορά τη δική μας πλευρά, θα κάνουμε κάθε τι το δυνατό για να υποβοηθήσουμε και να συμβάλουμε στην επιτυχή κατάληξη των προσπαθειών του Γενικού Γραμματέα.

Κυκλοφορούν 17 τόμοι
του ΑΝΤΙ

ΓΛ. ΚΛΗΡΙΔΗΣ: Στα νέα τουρκικά σχέδια, να απαντήσουμε με Πανεθνική Διάσκεψη

ΕΡ. Το πρόσφατο ψήφισμα του ΟΗΕ, παρ' ότι αποδεικνύει ότι οι θέσεις της κυπριακής και της ελληνικής κυβέρνησης κερδίζουν έδαφος σε διεθνές επίπεδο, προκάλεσε τη γνωστή σκλήρυνση των θέσεων της τουρκοκυπριακής πλευράς.

Πιστεύετε ότι θα έπρεπε να είχε επιλεγεί μια διαφορετική διαδικασία για την αξιοποίηση των διπλωματικών ερεισμάτων της χώρας;

Οι απειλές για την ανακήρυξη «Δημοκρατίας Βορείου Κύπρου» απηχούν και σε ποιο βαθμό τις προθέσεις της τουρκικής ηγεσίας; Και αν ναι πως πρέπει να αντιμετωπιστούν;

ΑΠ: Το πρόσφατο ψήφισμα των Ηνωμένων Εθνών είναι λεκτικώς το ισχυρότερο ψήφισμα του διεθνούς οργανισμού επί του κυπριακού.

Ουσιαστικά όμως η διεθνής υποστήριξη των ελληνικών και κυπριακών θέσεων δεν έχει υποστεί αισθητή αλλαγή. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι καμιά υπερδύναμη ή συνασπισμός κρατών είναι διατεθειμένοι να λάβουν πρακτικά ουσιαστικά μέτρα κατά της Τουρκίας για τη συνεχιζόμενη εισβολή και κατοχή της Κύπρου.

Ο μεν δυτικός συνασπισμός δεν πιέζει την Τουρκία για να μη διασαλέψει τις συμμαχικές της σχέσεις, ο δε ανατολικός συνασπισμός επιδιώκοντας την απόσπαση της Τουρκίας, από τις συμμαχίες της και των ουδετεροποίησή της, ψηφίζει μεν τα ψηφίσματα του ΟΗΕ αλλά αποφεύγει να είναι πειστικός προς αυτήν.

Παράλληλα οι αδέσμευτοι και τα Ενωμένα Έθνη πέραν μιας ηθικής πίεσεως η οποία απεδείχθει εκ των πραγμάτων ότι δεν είναι αρκετή για να καμφθεί η τουρκική αδιαλλαξία στερούνται ουσιαστικού μοχλού πίεσεως.

Πιστεύω πως η πρόταση του Κυπριακού προβλήματος στις διμερείς και πολυμερείς σχέσεις της Ελλάδας, είναι μια σωστή απόφαση της ελληνικής κυβέρνησης και πως η αξιοποίηση των ελλαδικών διπλωματικών υπηρεσιών στην προώθηση των ελληνικών και κυπριακών θέσεων είναι εξίσου σωστή και ωφέλιμη ενέργεια. Δεν νομίζω όμως ότι θα πρέπει να περιοριστούμε μόνο στον τομέα της διαφώτισης σχετικά με το θέμα της απαράδεκτης τουρκικής εισβολής και των απαράδεκτων τουρκικών αξιώσεων στην Κύπρο. Πιστεύω πως πρέπει να θέσουμε και τις δικές μας θετικές θέσεις δηλαδή το τι δεχόμεθα σε μια ρεαλιστική αλλά και λογική λύση του προβλήματός μας, αντί να περιοριζόμαστε στο τι αποτελεί απαράδεκτη για μας λύση.

Το κυπριακό πρόβλημα κατά τα τελευταία χρόνια παραμένει σε κατάσταση επικίνδυνης στασιμότητας και ούτε οι ενδοκυπριακές συ-

νομιλίες, ούτε και τα ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών, που παρά την ηθική τους αξία δεν μπορούν να υλοποιηθούν, είναι δυνατόν να βγάλουν το κυπριακό από το αδιέξοδο στο οποίο βρίσκεται.

Η τουρκική πλευρά μεθοδικά προετοιμάζει το έδαφος για την ανακήρυξη ανεξάρτητου «τουρκοκυπριακού κράτους» και κινείται προς το παρόν με αργά αλλά σταθερά βήματα προς υλοποίηση αυτής της επιδίωξης.

Προειδοποίησα πρόσφατα δημοσίως ότι η τουρκική πλευρά θα ακολουθήσει την ακόλουθη τακτική:

α) Η τουρκική πλευρά ούτε με την εκδήλωση της πρωτοβουλίας του Γενικού Γραμματέα ούτε κατ' άλλο τρόπο πρόκειται να δεχτεί να μειωθεί η υπό τον έλεγχο της περιοχή κάτω από 28%. Αλλά ούτε και θα δεχθεί ισχυρή κεντρική κυβέρνηση και ελεύθερη εγκατάσταση. Το δε δικαίωμα της ελεύθερης διακίνησης θα το δεχτεί αλλά με σταδιακή εφαρμογή θα χρειάζεται δε και η συγκατάθεσή της για να περάσουμε από το ένα στάδιο στο άλλο.

Η τουρκική στάση, επομένως, θα οδηγήσει σε αδιέξοδο την πρωτοβουλία του Γενικού Γραμματέα.

β) Μετά το αδιέξοδο της πρωτοβουλίας του Γενικού Γραμματέα η τουρκική πλευρά θα προσχωρήσει στην ανακήρυξη ανεξάρτητου «Τουρκοκυπριακού κράτους».

Η Τουρκία δεν θα προσχωρήσει στην προσαρτήση του ανεξάρτητου «Τουρκοκυπριακού κράτους». Αλλά θα συνομολογήσει μαζί του συμφωνίες για κοινή άμυνα, κοινό νόμισμα, κοινά τελωνεία, διπλή υπηκοότητα και εκπροσώπηση του Τουρκοκυπριακού κράτους στο εξωτερικό μέσω των Τουρκικών πρεσβειών.

γ) Το ανεξάρτητο «Τουρκοκυπριακό κράτος» θα δηλώσει ότι είναι έτοιμο για συνομιλίες με το ελληνοκυπριακό κράτος επί ίσοις όροις και με βάση τη συνομοσπονδία.

Το ανεξάρτητο «Τουρκοκυπριακό κράτος» θα αναγνωρισθεί σε πρώτο στάδιο από 8-12 Ισλαμικές χώρες. Εν όψει των προαναφερθέντων κινδύνων επαναλαμβάνω και πάλι δημόσια ότι επιβάλλεται η σύγκληση πανεθνικής διασκέψεως για να μελετήσει και να λάβει αποφάσεις για τα αναγκαία μέτρα που πρέπει να ληφθούν για την αντιμετώπιση της καταστάσεως. Μιας καταστάσεως την οποία βλέπω να εξελίσσεται με τον προαναφερθέντα τρόπο επειδή η πρωτοβουλία έχει περιέλθει στην τουρκική πλευρά που μεθοδικά κινεί και οδηγεί το κυπριακό πρόβλημα προς την αρχή του τελικού στόχου της μακρόχρονης πολιτικής της.

ΕΡ. Ποια κατά τη γνώμη σας είναι η καλύτερη μέθοδος ώστε η διεθνής ηθική

υποστήριξη να μεταφραστεί σε πολιτικό και πρακτικό επίπεδο; Θεωρείτε ότι η σημερινή συγκυρία είναι κατάλληλη για την ανάληψη θετικών πρωτοβουλιών και ποιων;

ΑΠ: Όπως έχω ήδη αναφέρει μέχρι στιγμής η διεθνής υποστήριξη για το κυπριακό είναι ηθική και όχι ουσιαστική. Για να μπορέσει το κυπριακό να βγει από το αδιέξοδο στο οποίο βρίσκεται (η παράταση της εκκρεμότητας οδηγεί στην εδραίωση των τετελεσμένων γεγονότων) πρέπει η ηθική υποστήριξη να μετατραπεί σε ουσιαστική.

Όταν οι αραβικές χώρες, που έχουν περικυκλωμένο το Ισραήλ, που ο πληθυσμός τους ξεπερνά τα 100.000.000, που έχουν πλούσιες πηγές πετρελαίου και μπορούν να χρησιμοποιήσουν το όπλο της στερήσεως πετρελαίου εναντίον πολλών βιομηχανικών χωρών και που έχουν δισεκατομμύρια τοποθετημένα σε διεθνείς χρηματαγορές, δεν κατόρθωσαν μόνο με την ηθική υποστήριξη να λύσουν το πρόβλημά τους είναι φανερό πως πολύ λιγότερο θα μπορούσαμε εμείς.

Επομένως εκτός από τη διεθνή ηθική υποστήριξη που χρειαζόμαστε επιβάλλεται να διαπιστωθεί ποιες είναι οι χώρες που μπορούν να δώσουν ουσιαστική και αποτελεσματική υποστήριξη και τι ανταλλάγματα ζητούν για μια τέτοια υποστήριξη. Αν αναμένουμε ότι θα έχουμε ουσιαστική, αποτελεσματική υποστήριξη γιατί έχουμε το δικίο με το μέρος μας ή γιατί η Τουρκία με την εισβολή της στην Κύπρο παραβίασε το διεθνές δίκαιο και τα ανθρώπινα δικαιώματα, τότε δεν βλέπω λύση του κυπριακού εντός του τρέχοντος αιώνα. Γιατί τα Ηνωμένα Έθνη δε έχουν ουσιαστικούς μοχλούς πίεσεως ούτε και φαίνεται ότι θα επιτραπεί να τους αποκτήσουν εντός του προβλεπτού μέλλοντος. Οι δε υπερδυνάμεις και οι αμυντικοί συνασπισμοί δεν δίνουν βοήθεια, με βάση τα προαναφερθέντα κριτήρια αλλά με βάση την εξυπηρέτηση των ειδικών τους συμφερόντων και των συμφερόντων των συνασπισμών στους οποίους ανήκουν.

ΕΡ. Με δεδομένη την πείρα σας ως εκπροσώπου της ελληνοκυπριακής πλευράς στις διακοινοτικές συνομιλίες, ποια είναι τα σημεία που θα συγκροτούσαν μια ρεαλιστική και δίκαιη λύση του κυπριακού προβλήματος;

ΑΠ: Πιστεύω πως μία ρεαλιστική και λογική λύση θα μπορούσε να βρεθεί με βάση τις κατευθυντήριες αρχές που συμφωνήθηκαν το 1977 μεταξύ του αείμνηστου αρχιεπισκόπου Μακαρίου του Γ' και του Τουρκοκυπρίου ηγέτη κυρίου Ραούφ Ντενκτάς.

Η λύση που προβλέπαν αυτές οι αρχές είναι ανεξάρτητο, κυρίαρχο, αδέσμευτο, δικοινοτικό κράτος με ομοσπονδιακή κυβέρνηση που να έχει τέτοιες αρμοδιότητες ώστε να μπορεί να διατηρεί την ενότητα του κυπριακού κράτους, να κατοχυρώσει τα δικαιώματα ελεύθερης εγκατάστασης, ελεύθερης διακίνησης και σεβασμού της ιδιωτικής περιουσίας ενώ η έκταση των δύο γεωγραφικών διοικητικών περιφερειών (μία για τους Ελληνοκύπριους και μία για τους Τουρκοκύπριους) να καθοριστούν με βάση τα κριτήρια της βιωσιμότητας, παραγωγικότητας και ιδιωτικής ιδιοκτησίας.

Β. ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ: Ακελική ηγεσία και ακροδεξιά «συστήνουν» νέες υποχωρήσεις

Η Τουρκική σημαία και τα μηχανάκια των Ελληνοκυπρίων.

ΕΡ. Ποια είναι κατά τη γνώμη σας τα νέα θετικά σημεία αλλά και οι αμφιλεγόμενες πλευρές του πρόσφατου ψηφίσματος της ΓΕ του ΟΗΕ;

ΑΠ. Τα νέα θετικά στοιχεία είναι:

- Σε προηγούμενα ψηφίσματα υιοθετείτο η απαίτηση για αποχώρηση των ξένων στρατευμάτων, μια ορολογία που μπορούσε να προκαλέσει σύγχυση που υποβοηθείται και από άστοχες τοποθετήσεις μέρους της κυπριακής ηγεσίας. Η αντικατάσταση αυτού του όρου με απαίτηση για αποχώρηση των κατοχικών στρατευμάτων αποτελεί θετικό στοιχείο.
- Στον πρόλογο (όχι στο διατακτικό μέρος) αναφέρεται πως η αποχώρηση των κατοχικών στρατευμάτων αποτελεί βάση για λύση του κυπριακού προβλήματος. Η σύνδεση δεν είναι άμεση, όμως η αναφορά υιοθετείται για πρώτη φορά.
- Η υπερψήφιση του ψηφίσματος για πρώτη φορά από ένα αριθμό Δυτικο - Ευρωπαϊκών και άλλων χωρών με σοσιαλιστικές κυβερνήσεις —παρόλον ότι δεν σχετίζεται με την ανάλυση του περιεχομένου του ψηφίσματος— είναι απαραίτητο να αξιολογηθεί και να αξιοποιηθεί.

Αυτό που δεν επετεύχθη ακόμα και που πρέπει να αποτελεί μόνιμο στόχο είναι η υιοθέτηση της διαπίστωσης ότι δυστυχώς ο διάλογος κάτω από τις σήμερα ισχύουσες συνθήκες είναι καταδικασμένος. (Με την παρουσία των κατοχικών τουρκικών στρατευμά-

των και τη συνεχιζόμενη αρνητική στάση της Τουρκίας που υπαγορεύεται από την στρατηγική της για εδραίωση πρώτα και ολοκλήρωση τελικά της κατοχής) και ότι μόνο με μέτρα πίεσης προς την Τουρκία είναι δυνατό να εξασφαλισθεί μια κινητικότητα προς την ορθή κατεύθυνση. Η διστακτικότητα της επίσημης κυπριακής πλευράς κι άλλων, πολιτικών ηγεσιών στην Κύπρο που συμπορεύονται προς αυτή την κατεύθυνση να καταγγείλουν ανοιχτά την κατοχή σαν υπεύθυνη για τη συνεχιζόμενη κρίση υποβοηθεί έμμεσα την τουρκική ταχτική.

- Η πρωτοβουλία Ντε Γκουεγιάρ δεν πρέπει με τη συγκατάθεση και την υποβοήθηση της δικής μας πλευράς να αφεθεί να εκφυλισθεί σε μια εκ των προτέρων καταδικασμένη προσπάθεια ενίσχυσης της σημερινής παρωδίας διαλόγου.

Στην έκθεσή του στο Συμβούλιο Ασφαλείας, η οποία δεν στηρίζεται πάνω στο ψήφισμα της γενικής συνέλευσης, αυτοδεσμεύεται για ενίσχυση της σημερινής μορφής διακοινοτικού διαλόγου. Δηλαδή, δεν εκφράζει απλώς προσήλωση στη διαδικασία, αλλά υποστήριξη στη σημερινή μορφή που κατά γενική ομολογία είναι νεκρή και απλώς χρησιμεύει για να προσφέρει προσχήματα στην Τουρκία.

Για τον Γ.Γ. του Ο.Η.Ε. πρέπει να είναι σαφές πως το κυπριακό δεν είναι μια απλή διακοινοτική διαμάχη, αλλά θέμα εισβολής - κατοχής και παραβίασης των αρχών του οργανισμού, του οποίου είναι γενικός γραμμα-

τέας και πως τα ψηφίσματα του Ο.Η.Ε. πέραν της αναφοράς σε ανάγκη για ουσιαστικό διάλογο (κι όχι παρωδία) απαιτούν τον τερματισμό της κατοχής και πως η άρνηση της Τουρκίας να σθμμορφωθεί προς τα ψηφίσματα αποτελεί τη βάση της συνέχισης της κυπριακής τραγωδίας.

Φοβούμαι πως αν η πρωτοβουλία Ντε Γκουεγιάρ θα εξαντληθεί σε ουδέτερη, διαιτητική θεώρηση του κυπριακού προβλήματος θα αποβεί αρνητική και για την Κύπρο και για τον Ο.Η.Ε.

Δυστυχώς η τοποθέτηση μερικών πλευρών (ΑΚΕΛ και ακροδεξιάς) για ανάγκη «νέων πολιτικών αποφάσεων» δηλαδή υποχωρήσεων στρέφει τον Ντε Γκουεγιάρ προς πιέσεις προς τη δική μας πλευρά και απαλλάσσει την Τουρκία από την ευθύνη και το αδιέξοδο.

ΕΡ. Παρά το αναμφισβήτητο θετικότερο περιεχόμενο του πρόσφατου ψηφίσματος υπάρχει πάντα ο κίνδυνος της αχρήστευσης του, όπως έγινε και με τα προηγούμενα.

Ποιες πρέπει να είναι οι κατάλληλες ενέργειες της ελληνοκυπριακής και ελλαδικής ηγεσίας ώστε και το ψήφισμα να αξιοποιηθεί αλλά και γενικότερα να βαδίσουμε προς μια δίκαιη επίλυση του προβλήματος.

ΑΠ. Ήδη η Τουρκία και ο Ντενκτάς πέτυχαν ως ένα σημαντικό βαθμό παρέκκλιση από το ψήφισμα.

Με διαμαρτυρίες (ακόμα και για την έκθεση Ντε Γκουεγιάρ στο Συμβούλιο Ασφαλείας για την οποία θα 'πρεπε να πανηγυρίζουν και ενδόμυχα πανηγυρίζουν), με απειλές για ανακήρυξη χωριστού κράτους, με αποχή από το διάλογο.

Θα 'ταν τραγικό να πετύχουν να αποτελεί δικό μας αίτημα η επανέναρξη μιας παρωδίας που ευνουχίζει τον αγώνα μας και εξανεμίζει τη διεθνή συμπαράσταση. Πως ερμηνεύονται οι από μακρού προς το λαό της κυπριακής ηγεσίας διακηρύξεις ότι «αν ο διάλογος δεν αποδώσει σε εύλογο χρονικό διάστημα» θα διακοπεί και θα υιοθετηθούν άλλες εναλλαχτικές διαδικασίες; Θα μετατραπεί τώρα σε στόχο αντί της απαίτησης για εφαρμογή του τελευταίου ψηφίσματος του Ο.Η.Ε.;

ΕΡ. Διατυπώνεται τελευταία η πρόταση της «λήψης πολιτικών αποφάσεων» από τους Ελληνοκυπρίους. Πιστεύετε ότι θα πρέπει να γίνουν παραχωρήσεις και ποιες;

ΑΠ. Το ψήφισμα υπονομεύεται από δηλώσεις τόσο της Ακελικής ηγεσίας όσο και της ακροδεξιάς ότι επιβάλλονται τώρα νέες «πολιτικές αποφάσεις» μια φράση που χρησιμοποιείται σαν ψευδώνυμο για νέες υποχωρήσεις. Πώς θα απαιτήσουμε διεθνώς και διμερώς, μέτρα προς την Τουρκία όταν οι ίδιοι ισχυριζόμαστε ότι αυτό που επιβάλλεται για να επιτευχθεί κινητικότητα είναι δική μας πρωτοβουλία για νέες υποχωρήσεις;

Έμμεσα ζητούν να υποβάλουμε νέες προτάσεις.

Θεωρούν τις προτάσεις του 1977 (που ο Μακάριος χαρακτήρισε σαν οδυνηρές και σαν έσχατο όριο υποχώρησης) σαν ξεπερασμένες και εισηγούνται νέες υποχωρήσεις και ποιες; Κι αν η Τουρκία απορρίψει κι αυτές τις προτάσεις —και θα τις απορρίψει όσο

ελπίζει ότι οι τελικοί της στόχοι είναι εφίχτοι— θα μεταθέσουμε και πάλι το όριο επανέναρξης του διαλόγου από το νέο σημείο υποχώρησης;

Η προβολή της θέσης ότι σε τέτοια περίπτωση θα τις αποσύρουμε που προτάχθηκε και το 1977 είναι αφελής, γιατί η ασθενής πλευρά δεν μπορεί ν' αποσύρει οποιοσδήποτε προτάσεις σε αντίθεση με την ισχυρή που έχει αυτή τη δυνατότητα.

Αν θέλουμε να προωθήσουμε το νέο ψηφίσμα:

- Θα πρέπει ν' αποδεχθούμε με ειλικρίνεια την τοποθέτηση ότι η υφή του κυπριακού είναι αντικατοχική.

- Θα πρέπει ν' αναλάβουμε μια διεθνή εκστρατεία προς αυτή την κατεύθυνση. Η σαφής τοποθέτηση της σημερινής ελληνικής κυβέρνησης αποτελεί ένα ισχυρό υπόβαθρο για την επιτυχία αυτής της προσπάθειας. Άλλωστε η στροφή ορισμένων Δυτικο - Ευρωπαϊκών κυβερνήσεων οφείλεται ως ένα σημαντικό βαθμό στη δραστηριότητα της ελληνικής κυβέρνησης και ειδικά του Έλληνα πρωθυπουργού.

- Η κύρια απαίτηση θα πρέπει να είναι η υιοθέτηση λήψης μέτρων για εξαναγκασμό της Τουρκίας για συμμόρφωση προς τα ψηφίσματα του Ο.Η.Ε. Το έργο δεν είναι εύκολο ούτε είναι δυνατό να αποδώσει σε βραχύ χρονικό διάστημα. Όμως είναι βήμα προς την ορθή κατεύθυνση. Άλλωστε η δήθεν ρεαλιστική τοποθέτηση για συνέχιση της παρωδίας διαλόγου έχει αποδειχθεί εκ των πραγμάτων ανεδαφική.

- Να αξιοποιηθεί το νέο κλίμα που έχει δημιουργηθεί στην Ευρώπη. Οι δηλώσεις του υπουργού εξωτερικών της Γαλλίας αποτελούν δείγμα μιας νέας διάθεσης. Θα εξατμισθεί αν μαζοχιστικά επιμένουμε πως είναι δικές μας νέες πρωτοβουλίες για υποχωρήσεις που πρέπει να αναμένονται.

ΕΡ. Διαπιστώνεται από πολλούς παρατηρητές, ότι η εθνική έξαρση, την οποία προκάλεσε η περσινή επίσκεψη του Έλληνα πρωθυπουργού στην Κύπρο, μετατρέπεται σταδιακά σε αδιαφορία. Ποιες είναι οι ευθύνες της κυπριακής κυβέρνησης για την εξέλιξη αυτή; Τι θα έπρεπε να κάνει η ελληνική κυβέρνηση;

ΑΠ. Ήταν και είναι διαπίστωση μας πως η άνοδος του ΠΑΣΟΚ στην εξουσία και η τοποθέτηση του Ανδρέα Παπανδρέου πάνω στο κυπριακό εδαιμούργησαν μια ανεπανάληπτη ευκαιρία για τον κυπριακό ελληνισμό. Η επίσκεψη του Έλληνα πρωθυπουργού στην Κύπρο αναπτέρωσε το ηθικό του λαού μας και δημιούργησε ελπίδες για μια νέα πορεία που θα μπορούσε να σπάσει τα αδιέξοδα.

Η κυβέρνηση με το μίνιμουμ πρόγραμμα υπονόμωσε αυτό το κλίμα.

Μια εκστρατεία ψιθύρων από ιδεολογικά ανομοιογενείς πλευρές προσπάθησε να εξαντμίσει τα θετικά αποτελέσματα.

ΕΡ. Η ελληνική κυβέρνηση έχει εξαγγείλει το άνοιγμα του Φακέλου της Κύπρου. Ποια είναι η δική σας άποψη;

Η ενορχήστρωση για νέες υποχωρήσεις δημιουργεί και πάλι ένα κλίμα σύγχυσης και ηττοπάθειας. Εν πάση περιπτώσει, αν έστω και τώρα, η επίσημη κυπριακή πλευρά ενστερνι-

σθεί με ειλικρίνεια την επανατοποθέτηση, αν δεχθεί να συνεργασθεί με την ελληνική κυβέρνηση στην αντικατοχική παρουσίαση του κυπριακού και στην ανάγκη μέτρων πίεσης προς την Τουρκία, αν εγκαταλείψει τις στενές κομματικές τοποθετήσεις και την καταδίωξη των γνήσιων πατριωτικών δυνάμεων εμείς δεν θα διστάσουμε να την ενισχύσουμε σ' αυτή την προσπάθεια.

Αν όμως εμμένει σε επιλογές που υπονομεύουν την εθνική μας επιβίωση, σε αρμονική συμβίωση με την κατοχή, σε υποστήριξη διαδικασιών που μονιμοποιούν και νομιμο-

ΑΚΕΛ: Αναλαμβάνουμε την ευθύνη θαρραλέων πολιτικών αποφάσεων

Δυστυχώς, κατά τη διάρκεια της παραμονής μας στη Μεγαλόνησό, δεν είχαμε την ευκαιρία ούτε να συζητήσουμε, ούτε να πάρουμε συνέντευξη από κάποιον υπεύθυνο του ΑΚΕΛ. Παρά τις συνεχείς προσπάθειές μας, βρεθήκαμε μπροστά σε μία άτυπη αλλά συστηματική άρνηση του Γραφείου Τύπου του ΑΚΕΛ, που δεν αισθάνθηκε την ανάγκη να εξηγήσει τους λόγους για την παραπάνω συμπεριφορά. Σημειώνουμε ότι πρόκειται για μια θλιβερή εξαίρεση, αφού οι πολιτικοί άνδρες της Κύπρου, από τον Πρόεδρο Κυπριανού μέχρι τα μεσαία στελέχη των άλλων κομμάτων, επιδεικνύουν μία ομολογουμένως αξιοθαύμαστη διάθεση συνεργασίας με τους ελλαδίτες δημοσιογράφους, αποτέλεσμα της παραδοσιακής κυπριακής φιλοξενίας, αλλά και κατανόησης της αναγκαιότητας για την πληροφόρηση του ελληνικού λαού, σχετικά με την κυπριακή υπόθεση. Πρέπει όμως να ομολογήσουμε ότι τις μέρες εκείνες το ΑΚΕΛ —φανταζόμαστε και τα ηγετικά του στελέχη— είχε ένα φορτωμένο πρόγραμμα: πραγματοποιούσε πορείες ειρήνης κατά των βρετανικών βάσεων και εξαπέλυε περιστερία, από την «πράσινη γραμμή» προς τα κατεχόμενα (με τα οποία —υποθέτουμε— θα έκαναν ασκήσεις σκοποβολής επί κινητών στόχων τα τουρκικά στρατεύματα κατοχής)...

Εμείς, για λόγους δημοσιογραφικής δεοντολογίας, δημοσιεύουμε αποσπάσματα από την πρόσφατη (17 Ιουνίου) ολομέλεια της Κεντρικής Επιτροπής του ΑΚΕΛ, η οποία ασχολήθηκε με τις τελευταίες εξελίξεις του κυπριακού και πιστεύουμε ότι αποδίδουμε πιστά το πνεύμα των πολιτικών του επιλογών.

- Η Ολομέλεια της ΚΕ και της ΚΕΕ του ΑΚΕΛ θεωρεί, ότι, σαν αποτέλεσμα της στασιμότητας και του αδιεξόδου στις διακοινοτικές συνομιλίες και γενικά το κυπριακό, η προσφυγή στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ για συζήτηση του κυπριακού, κατέστη αναπόφευκτη και αναγκαία...

...Το νέο και ιδιαίτερα σημαντικό στοιχείο

ποιούν τα κατοχικά δεδομένα το καθήκον μας είναι να παραμείνουμε φρουροί για την επιβίωση του κυπριακού ελληνισμού. Σ' αυτό δεν θα υπάρξει ποτέ και κάτω από οποιοσδήποτε προϋποθέσεις καμιά παρέκκλιση.

Η ελληνική κυβέρνηση με την ορθή τοποθέτησή της συντηρεί ένα σωστό κλίμα μέσα στην Κύπρο και αποτελεί την ελπίδα του κυπριακού ελληνισμού. Αυτή η θέση που πολλές φορές λογοκρίνεται από μερικές κυπριακές πλευρές, θα πρέπει να προβάλλεται συνεχώς και να βρεθούν οι άμεσοι τρόποι επικοινωνίας με τον κυπριακό ελληνισμό.

αυτού του ψηφίσματος είναι το ότι χαιρετίζει την πρόθεση του ΓΓ του ΟΗΕ να επιδιώξει ανανεωμένη και πιο δραστήρια προσωπική ανάμιξη στην αναζήτηση λύσης του κυπριακού και καλεί το ΓΓ να προβεί σε κείνες τις ενέργειες και να αναπτύξει τέτοιες πρωτοβουλίες, που θα θεωρούσε ο ίδιος κατάλληλες στα πλαίσια της εντολής που του ανάθεσε το Συμβούλιο Ασφαλείας για την προώθηση μιας δίκαιης, αμοιβαία αποδεκτής μόνιμης λύσης του κυπριακού με βάση τις σχετικές αποφάσεις του ΟΗΕ και τις συμφωνίες κορυφής...

...Οι διακοινοτικές συνομιλίες πρέπει να συνεχισθούν και πρέπει να καταβληθεί κάθε προσπάθεια ώστε να μπουν σ' ένα στάδιο ουσιαστικό, εποικοδομητικό και αποδοτικό...

... Η Γ' Ταχτική Ολομέλεια πιστεύει ότι για να επιτύχει η πρωτοβουλία του ΓΓ του ΟΗΕ τόσο η Κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας όσο και η ηγεσία της Τ/Κ κοινότητας επιβάλλεται να πάρουν συγκεκριμένες πολιτικές αποφάσεις, που θα διανοίξουν το δρόμο και θα δημιουργήσουν πραγματικές προοπτικές για μια αμοιβαία αποδεκτή λύση του κυπριακού με βάση τα ψηφίσματα του ΟΗΕ και τις συμφωνίες κορυφής...

...Το κόμμα μας διακηρύττει ότι είναι έτοιμο να συμβάλει αποφασιστικά και να επωμισθεί με όλες τις άλλες πατριωτικές δυνάμεις ευθύνη για τη λήψη τέτοιων πολιτικών αποφάσεων και καλεί όλες τις πολιτικές δυνάμεις του τόπου που συναισθάνονται την ευθύνη τους έναντι στο μέλλον του λαού μας και τις τύχες της πατρίδας μας να συμβάλουν και αυτές με την υποστήριξή τους προς αυτή την κατεύθυνση...

...Αυτή η ενότητα δράσης και συνεργασία μπορεί και πρέπει να περιλάβει όλες εκείνες τις πολιτικές δυνάμεις που συμφωνούν στη λύση του κυπριακού με βάση την καθορισμένη γραμμή και ταχτική, τις αποφάσεις του ΟΗΕ και τις συμφωνίες κορυφής, μέσον ουσιαστικών και εποικοδομητικών διακοινοτικών συνομιλιών και είναι έτοιμες να αναλάβουν τις ευθύνες τους απέναντι στο λαό για μια τέτοια λύση...

Ναι, μάθαμε στους Τούρκους έποικους ελληνικά

του Στέλιου Κούλογλου

ΤΟ ΡΙΖΟΚΑΡΠΑΣΟ είναι ένα μικρό χωριό στη Βόρεια άκρη της Κύπρου, το οποίο έσφυζε από ζωή πριν από την τουρκική εισβολή. Ήταν ένα χωριό ελληνοκυπριακό. Από τους 2.500 κατοίκους του, οι 600 αρνήθηκαν να πάρουν το δρόμο της προσφυγιάς. Το ίδιο έκαναν και άλλοι 250 κάτοικοι της Γιαλούσσας, ενός άλλου χωριού που βρίσκεται νοτιότερα. Αυτοί οι 850 είναι σήμερα οι εγκλωβισμένοι στα κατεχόμενα.

ΕΙΧΑΜΕ την ευκαιρία να συζητήσουμε με έναν απ' αυτούς. Δεν θα ήταν υπερβολή αν λέγαμε ότι οι 850 Ελληνοκύπριοι, στη μεγάλη πλειοψηφία τους γέροντες, αποτελούν την ύστατη εστία αντίστασης στην κατοχή. Παρά την —δικαιολογημένη— προσπάθεια του συνομιλητή μας να αποφύγει τις αναφορές στα «κακώς κείμενα» και τις βαρβαρότητες, οι ειδήσεις για τον τρόπο ζωής είναι συνταρακτικές: τα καταναγκαστικά έργα, ο «εξελληνισμός» των εποίκων από τα βάθη της Ανατολής, το «κρυφό σχολειό» των Ελληνόπουλων, η απεγνωσμένη ελπίδα της απελευθέρωσης.

ΓΙΑ ΕΥΝΟΗΤΟΥΣ λόγους, παραλείφθηκαν όλα τα σημεία της συζήτησης που θα μπορούσαν «να προδώσουν» την ταυτότητα του εγκλωβισμένου, που είχε το θάρρος να μιλήσει.

ΕΡ: Λοιπόν, τι γίνεται εκεί κάτω;

ΑΠ: Τώρα είμαστε καλύτερα. Συνήθισαν αυτοί κι έμαθαν τη γλώσσα, πιάσαμε όλοι δουλειές.

ΕΡ: Τι, θέλετε να πείτε ότι οι Τούρκοι έμαθαν τα ελληνικά;

ΑΠ: Ναι, έμαθαν ελληνικά και συνεννοούμαστε μεταξύ μας.

ΕΡ: Ας πάρουμε τα πράγματα απ' την αρχή. Πώς έγινε αυτό;

ΑΠ: Στην αρχή δεν ξέραμε τη γλώσσα. Αυτοί ήταν προκατειλημμένοι ότι εμείς είμαστε φονιάδες, είμαστε αγροίκοι, και άγρια πλάσματα, ενώ ύστερα ημέρεψαν... Για το ζήτημα της γλώσσας, εγώ πιστεύω πως είναι φυσικός νόμος. Κάποιος που πάει σε μια χώρα, σ' έναν τόπο θα είναι αναγκασμένος να μάθει τη γλώσσα, τη ντόπια.

ΕΡ: Δεν είναι έτσι πάντα.

ΑΠ: Γιατί;

ΕΡ: Είναι διότι οι Έλληνες επηρεάζουν περισσότερο. Εσείς αποκλείεται να καταδεχόσασταν να μάθετε τούρκικα.

ΑΠ: Όχι, άμα πηγαίναμε στην Τουρκία θα μαθαίναμε τούρκικα.

ΕΡ: Γιατί, οι Εγγλέζοι μήπως μάθανε ποτέ μία λέξη ελληνικά;

ΑΠ: Οι Εγγλέζοι ήταν διαφορετικό. Διότι ήρθαν ως κατακτητές. Δεν καταδέχονταν να συγχρονιστούν μαζί μας, αυτός είναι ο λόγος.

ΕΡ: Ενώ οι Τούρκοι;

ΑΠ: Αυτοί έρχονται από μια καθυστερημένη χώρα. Για να σας εξηγήσω, θα σας αναφέρω την κουβέντα που είχα με μια γειτόνισσά μου Τουρκάλα. Τους έταξαν πολλά πράγματα και σπίτια και χωράφια και νερό και περιβολότοπους, χαρουπιές, ελιές. Γι' αυτό ήρθαν. Εκείνοι στην Τουρκία δεν είχαν μερίδιο γης. Ή αν είχαν κανένα σπι-

τι. Κι εργάζονταν στους πασάδες. Στην αρχή που ήρθαν εδώ έκλεβαν, αλλά και τώρα δεν είναι ευχαριστημένοι. Ούτε πολλά χτήματα έχουν. Οικογένεια που έχει 5-6 παιδιά δεν της έδωσαν αρκετά χτήματα. Και παραπονιούνται. Επίσης, δεν τους διάνειμαν αρκετά τρόφιμα. Στην αρχή λίγο λάδι, λίγο αλεύρι. Κι έτσι αρχίσανε κι εκείνοι κι εργάζονται. Αλλά όταν ήρθε ο καιρός ανάποδος, όπως ήρθε πέρσι, ελιές δεν έκαμε, χαρούπια δεν έκαμε, δεν είχαν τίποτε. Και για να αγοράσουν πρέπει να πληρώσουν. Αυτοί που να βρουν το χρήμα; Και δεν μπορούν να δουλέψουν σε ξένες δουλειές γιατί ο καθένας έχει το χωράφι του. Κι εφόσον δεν έχει χρήματα, δεν μπορεί να ζήσει όπως πρέπει.

ΕΡ: Δηλαδή εσείς οι Έλληνες έχετε πιο πολλά χρήματα;

ΑΠ: Μα εμείς έχουμε συντάξεις, έχουμε επιδόματα, κάθε βδομάδα έχουμε το σιτηρέσιο διανομή, μας φέρνουν ρούχα, παπούτσια. Εμείς δεν έχουμε πρόβλημα οικονομικό, τίποτα. Και ένας που έχει τη δύναμη —γιατί μέيناμε εδώ οι γέροι— κι έχει λίγες όρνιθες, λίγες αίγες, κανένα κοπάδι με 150 κομμάτια πρόβατα τα φέρνει βόλτα...

ΕΡ: Σας αφήνουν να καλλιεργείτε τα χωράφια;

ΑΠ: Όσα είναι ιδιοκτησία, τα αφήνουν. Σπέρνουμε ό,τι έχουμε ανάγκη.

ΕΡ: Μπορείτε να κάνετε εμπόριο;

ΑΠ: Να τα πουλήσουμε, πού να τα πουλήσουμε; Αγοράζουμε είδη που χρειαζόμαστε. Ρούχα, παραδείγματος χάριν.

ΕΡ: Πηγαίνετε για να ψωνίσετε στο Βαρόσι;

ΑΠ: Ναι.

ΕΡ: Πήγες στο Βαρόσι εσύ;

Στο κέντρο της πόλης, μπροστά από ένα φυλάκιο

ΑΠ: Εγώ δεν έχω καμιά δουλειά εκεί.

ΕΡ: Πάτε όποτε σας έρχεται ή πρέπει να έχετε κάποιο σκοπό;

ΑΠ: Για να πας, πρέπει να το πεις στην αστυνομία, «αύριο ξέρετε θα πάω στο Βαρόσι». Να δείξεις την ταυτότητα, τίποτα άλλο.

Στο Βαρόσι πάει λεωφορείο, ο Βενιζέλος πάει, μικρό είναι το αυτοκίνητο, μια φορά τη βδομάδα. Αλλά έχει τούρκικο που πάει κάθε μέρα και μπορείς να πας με τους Τούρκους.

ΤΑ ΚΑΤΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΑ ΕΡΓΑ

ΕΡ: Λένε ότι τώρα τελευταία, βάλανε σε καταναγκαστικά έργα τους άνδρες.

ΑΠ: Να σας το πω και τούτο. Κάθε Παρασκευή μια φορά την εβδομάδα πηγαίνουν οι άντρες οι Έλληνες από 18-50 και δίνουν «παρόν» στην αστυνομία. Κι όταν δίνουν το παρόν, και θέλει η αυλή του σταθμού καθάρισμα, έχει χόρτα, ή έχει αποτίγαρα, κάνουν τους καθαριστές. Αυτό είναι. Μερικοί κάνουν να δυσφορήσουν και μπορεί να τους χτυπήσει ο αστυνομικός. Έχουμε κι εμείς τους ανυπόταχτους μας.

ΕΡ: Στην αρχή ήταν ήσυχια;

ΑΠ: Δεν έκλεβαν οι Τούρκοι;

ΑΠ: Έκλεβαν αυτό το είπαμε.

ΕΡ: Εσείς γιατί μέινετε εκεί κάτω στο Καρπάσι; Δεν προλάβετε να φύγετε ή θέλατε να μείνετε;

ΑΠ: Δεν ηθέλαμε να φύγουμε, καθένας δεν άφηνε έτσι εύκολα τα υπάρχοντά του, τη σειρά του, να φύγει.

ΕΡ: Ούτε με τον κίνδυνο που βλέπατε;

ΑΠ: Κι εκείνοι που φύγανε ήταν διότι, όταν πιάσαν τους αιχμαλώτους και πήραν τα υπάρχοντα, αρκετοί αιχμάλωτοι δεν ήρθαν κάτω. Έμειναν από εδώ. Και ανα-

γκαστήκανε να έρθουν κι οι οικογένειες.

ΤΟ «ΚΡΥΦΟ ΣΧΟΛΙΟ»

ΕΡ: Ποια είναι λοιπόν τα προβλήματα που αντιμετωπίζετε;

ΑΠ: Μεγάλο πρόβλημα είναι το σχολείο. Έχει μόνο δημοτικό. Αν ένα παιδί θέλει να πάει Γυμνάσιο δεν μπορεί. Δεν αφήνουν οι Τούρκοι να γίνει Γυμνάσιο.

ΕΡ: Και μας είπαν πως στο σχολείο όταν κάνουν γιορτή 25 του Μάρτη, 28 Οκτώβρη δεν επιτρέπεται να βάλουν την ελληνική σημαία. Και τα μικρά ζωγραφίζουν πάνω στον πίνακα μια ελληνική σημαία με τις κιμωλίες...

ΑΠ: Τα μικρά έχουν συνείδηση καθαρή. Κάνουν καλή δουλειά οι δασκάλοι εδώ στο σχολείο.

ΕΡ: Δηλαδή γιορτάζουν τις γιορτές στο σχολείο, τις ίδιες που γιορτάζαμε εμείς;

ΑΠ: Και βέβαια γιορτάζουν και κάνουν και παρελάσεις. Ό,τι μπορούν κάνουν. Τους μιλούν οι δασκάλοι τους για τη γιορτή, για τα διάφορα. Το φρόνημά τους είναι ότι είναι Έλληνες...

ΕΡ: Πηγαίνετε στην εκκλησία; Κάνετε γάμους, γιορτές;

ΑΠ: Γάμοι πολύ λίγοι. Στην εκκλησία δεν πάμε νύχτα.

ΕΡ: Γιατί δεν πάτε νύχτα;

ΑΠ: Μα να αφήσω το σπίτι μόνο του;

ΕΡ: Μα αφού είπες ότι τώρα τα πάτε καλά, δεν σας πειράζουν...

ΑΠ: Μα πόσες φορές και στους δικούς μας τους καιρούς ανοίγαν τα σπίτια. Πολλές φορές όταν νιώθανε πως δεν είχε οικοδεσπότη μέσα το σπίτι ανοίγαν το σπίτι να κλέψουν. Οι δικοί μας, όχι τώρα, μα πριν.

ΕΡ: Έχει στρατό τώρα στο χωριό;

ΑΠ: Όχι, έχει αστυνομία. Στρατό έχει μό-

νο στον Απόστολο Ανδρέα.

ΕΡ: Έχει και Τουρκοκυπραίους;

ΑΠ: Κατοίκους; Όχι. Στην Γιαλούσα έχει. Πήγαν οι Κολτσινιάτες, από τα Κόλτσινα. Έρχονται και μας φέρνουν διάφορα πράγματα. Τούτοι έχουν αυτοκίνητα και εμπορεύονται. Έχουμε και συνεργατικό μπακάλικο.

ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΩΝ ΕΓΚΛΩΒΙΣΜΕΝΩΝ

ΕΡ: Το σχολείο τώρα πόσους μαθητές έχει;

ΑΠ: Τώρα το σχολείο δεν ξέρω αν έχει καμιά πενηνταριά. Όλων των τάξεων από την πρώτη, μέχρι την έκτη τάξη. Και αρσενικά και θηλυκά. Γιατί όσοι μπορούν να εργαστούν και έτυχαν τούτο το πρόβλημα των παιδιών έφυγαν οικογενειακώς. Έμειναν ελάχιστοι. Οι γερόντοι δεν έχουν παιδιά. Κυρίως γερόντοι. Θα ήταν καμιά 200αριά. Τώρα που άλλοι πεθάναν κι άλλοι-ήρθαν τα παιδιά τους και φύγαν θα μείναμε 120 συνταξιούχοι που είναι 65 χρόνων και άνω.

ΕΡ: Και όλοι μαζί πόσοι ήσαστε;

ΑΠ: Όλοι μαζί, παρακάτω από 600 δεν είμαστε. Στην εισβολή είχαμε κοντά 2.500. Χωρίς να υπολογίσουμε και τους στρατευμένους που τους κρατούσαν και τους άλλους...

ΕΡ: Δηλαδή όπως το λες χρειάζονται λίγο καιρό για να φύγουν όλοι. Πόσο ζωή τους δίνεις; ένα χρόνο;

ΑΠ: Υποθέτω ότι φτάνει ένας χρόνος άμα δεν φτιάξουν τα πράγματα.

Η ΕΛΠΙΔΑ

ΕΡ: Πιστεύεις ότι θα αλλάξουν τα πράγματα;

ΑΠ: Εγώ να σας πω τι πιστεύω. Δεν είμαι μάταιοδόξος, ούτε κι απαισιόδοξος. Πά-

ντοτε έχω ελπίδα για οτιδήποτε. Μέχρι που να δω κάτι το αναπόφευκτο. Αλλά βρίσκω ότι εμείς δεν έχουμε μια προοπτική κι ούτε μια ενότητα. Και παθαίνουμε όπως τον Ιούδα που πρόδωσε το Δάσκαλο για το χρήμα. Δηλαδή μας δελεάζουν ή τα χρήματα ή τα αξιώματα οπωσδήποτε. Και γι' αυτό βρίσκω ότι παθαίνουμε τόσα κακά. Παρ' όλα αυτά πιστεύω ότι θα αναγκασθούν να φύγουνε.

ΕΡ: Πώς να φύγουν, αφού τα μικρά που γεννήθηκαν και μεγάλωσαν εδώ, νιώθουν πατρίδα τους το Καρπάσι;

ΑΠ: Το διεθνές δίκαιο δε λέει αυτό. Αυτοί είναι έποικοι, ήρθαν δια της βίας. Είναι κατακτητές. Εάν επιδοκιμάζουν οι μεγάλοι μας και δεν αντιμετωπίζουν αυτές τις καταστάσεις, δεν θα πάει πολύ καιρός και θα διαλυθεί ο Οργανισμός. Οι μεγάλοι βάζουν τους μικρούς και ανακατεύονται. Οι μικροί δεν έχουν καθόλου γνώση, ούτε συναίσθηση, τι γίνεται γιατί εργάζονται για τα ξένα συμφέροντα. Είναι ο εθνικισμός που μας πειράζει όλους πρώτα πρώτα. Και οπωσδήποτε εγώ πιστεύω πως κάτι θα γίνει.

ΕΡ: Τι θα γίνει δηλαδή;

ΑΠ: Καμιά συμφωνία ίσως.

ΕΡ: Τι συμφωνία; Να δεχτούν οι Τούρκοι να παν οι πρόσφυγες πίσω;

ΑΠ: Δεν θα ξέρετε ίσως πως έφυγαν οι Ισραηλίτες από το Σινά. Έγινε μια συμφωνία. Οι έποικοι αναγκαστήκαν να φύγουν. Μιλούμε για κάτι το οποίο έκλεισε συμφωνία κι έγινε.

ΕΡ: Κι όμως οι Τούρκοι τι συμφωνία να κάνουν; 10 μίλια τόπος είναι. Έχουν περιθώρια να κάνουν συμφωνητικό;

ΑΠ: Τούτο μπορείτε να το κάνετε ερώτηση σ' έναν πολιτικό.

τα νέα βιβλία της «Γνώσης»

ΑΛΕΞ. ΑΡΓΥΡΙΟΥ

ΔΙΑΔΟΧΙΚΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΥΠΕΡΡΕΑΛΙΣΤΩΝ

ΑΛΕΞ. ΑΡΓΥΡΙΟΥ

ΔΙΑΔΟΧΙΚΕΣ ΑΝΑ
ΓΝΩΣΕΙΣ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΥΠΕΡΡΕΑΛΙΣΤΩΝ

ΑΞΙΩΤΗ • ΓΚΑΤΣΟΥ • ΕΓΓΟΝΟΠΟΥΛΟΥ • ΕΛΥΤΗ
ΕΜΠΕΙΡΙΚΟΥ • ΚΑΚΝΑΒΑΤΟΥ • ΠΑΠΑΔΙΤΣΑ
ΡΑΝΤΟΥ • ΣΑΧΤΟΥΡΗ • ΝΤΟΡΡΟΥ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΝΩΣΗ

Κριτικές μελέτες
για το ποιητικό έργο
των:

- ΑΞΙΩΤΗ
- ΓΚΑΤΣΟΥ
- ΕΓΓΟΝΟΠΟΥΛΟΥ
- ΕΛΥΤΗ
- ΕΜΠΕΙΡΙΚΟΥ
- ΚΑΚΝΑΒΑΤΟΥ
- ΠΑΠΑΔΙΤΣΑ
- ΡΑΝΤΟΥ
- ΣΑΧΤΟΥΡΗ
- ΝΤΟΡΡΟΥ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΓΝΩΣΗ», ΓΡΗΓ. ΑΥΞΕΝΤΙΟΥ 26, ΙΛΙΣΙΑ
ΑΘΗΝΑ 621, ΤΗΛ. 7794879 - 7754963 - 7786441

Μουσιδωρα

περιοδικό
για τη γυναίκα και τον κινηματογράφο

Α.Ε.ΛΟΚΑΙΡΙ '83 - Νο 1

Για τα μάτια της Ρόζας
Άντα Κλαμπατσέα

Βασιλική
Άντα Κλαμπατσέα

Εποχή κυνηγιού
Βασιλική Πηλιουπούλου
Ντίνα Μπούτου

Σεξισμός και κινηματογραφική σκηνοθεσία
Μαρία Παραδείση

Περί έρωτος κινηματογράφου
Μαρία Γαβαλά

Το βλέμμα των γυναικών
Viviane Forrester
Άντα Κλαμπατσέα

Καθημερινοί βιασμοί
Μαρία Κλαμπατσέα

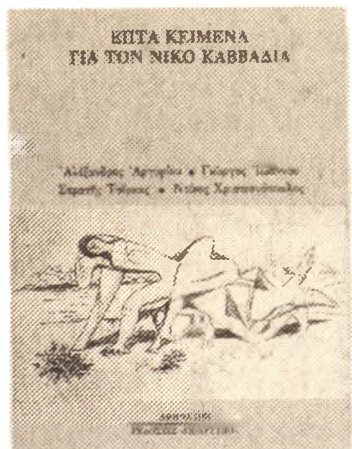
εκδοτική προσφορά

Δανιήλ Ι. Ιακώβ
Η αρχαιογνωσία
του Οδυσσέα Ελύτη
 σελ. 112, δρχ. 150

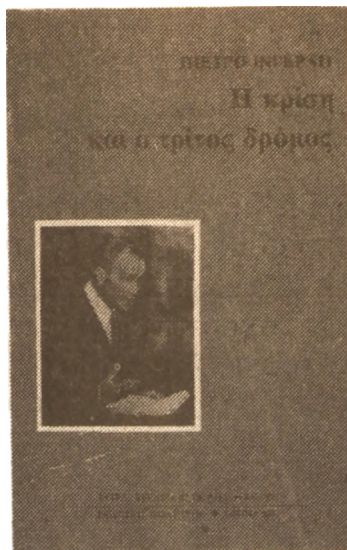
Μια ενδιαφέρουσα μελέτη για τις πηγές αρχαιογνωσίας του Οδυσσέα Ελύτη. Τεκμηριωμένη προσέγγιση του ποιητικού έργου, μέσα από την καταγραφή των αντλήσεών του από τα αρχαία ελληνικά κείμενα.

Επτά κείμενα για τον ΝΙΚΟ ΚΑΒΒΑΔΙΑ
 Γράφουν οι
 Αλέξανδρος Αργυρίου,
 Γιώργος Ιωάννου,
 Στρατής Τσίρκας, Ντ.
 Χριστιανόπουλος.
 σελ. 80 δρχ. 120

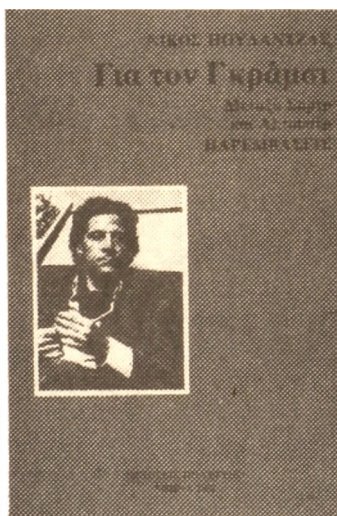
Αφηγήσεις και μελετήματα—συμβολές στη γνωριμία του ποιητή των μακρινών οριζώντων. Στην ίδια σειρά —«Νεοελληνικές ψηφίδες»— κυκλοφορούν προσεχώς επιτομές με δοκίμια για τον Οδ. Ελύτη, τον Γ. Σεφέρη, τον Γ. Ρίτσο, την Κυπριακή Λογοτεχνία.

Πιέτρο Ινγκράο
Η κρίση και ο τρίτος δρόμος
 σελ. 175 δρχ. 280

Μια ανάλυση για τις προοπτικές και τη φιλοσοφία του τρίτου δρόμου προς το σοσιαλισμό, την κρίση του μαρξισμού και της αριστεράς και τα προβλήματα του μεσογειακού εργατικού κινήματος.

Νίκου Πουланτζά
Για τον
Γκράμσι—Μεταξύ
Σάρτρ και Αλτουσέρ
 σελ. 158 δρχ. 250

Το τελευταίο βιβλίο του Νίκου Πουλαντζά που συνοψίζει τις αναζητήσεις του για τη σύγχρονη φιλοσοφία τη θεωρία του κράτους, την κρίση των πολιτικών κομμάτων.

Στην ίδια σειρά —«Σύγχρονη Πολιτική Σκέψη»— κυκλοφορούν προσεχώς:
 ● Ραλφ Μίλιμπαντ, Το κράτος στην καπιταλιστική κοινωνία
 ● Λουί Αλτουσέρ, Αυτοκριτική
 ● Ανιές Χέλλερ, Ριζοσπαστική Φιλοσοφία
 ● Λουπορίνι, Μπαλιμπάρ, Τόζελ
 Η κριτική της πολιτικής στον Μαρξ

Γιάννη Ιωάννου
Η Άλλη Επταετία
 σελ. 256 δρχ. 400

Γιάννη Ιωάννου
Ο Τρίτος Δρόμος
 σελ. 224 δρχ. 400

Δυο λευκώματα με καυστικά σχόλια-σκίτσα για την μεταπολιτευτική Ελλάδα από το 1974 ως το 1982

Πέτρου Μαρτινίδη
Συνηγορία της
Παραλογοτεχνίας
 σελ. 240 δρχ. 350

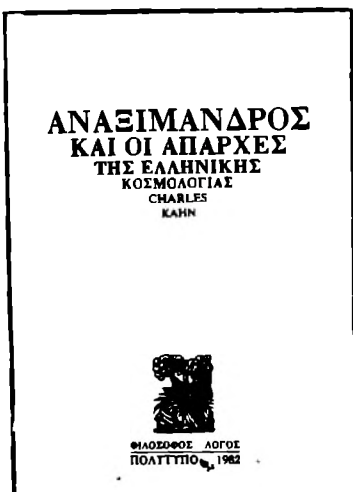
Τεκμηριωμένη ανάλυση για τον κόσμο του αστυνομικού και κατασκοπευτικού μυθιστορήματος, των κόμικς και της επιστημονικής φαντασίας.

Δημήτρη Ψυχογιού
Μεροληπτική κατάθεση
 σελ. 112 δρχ. 180

Οδοιπορικό των προσδοκιών και απογοητεύσεων της μεταπολιτευτικής περιόδου.

CHARLES KAHN
Ο Αναξιμανδρος και οι
απαρχές της ελληνικής
κοσμολογίας
 σελ. 384 δρχ. 480

Το πρώτο βιβλίο μιας σειράς που παρουσιάζει το φιλοσοφικό λόγο των Ελλήνων, από τους προσωκρατικούς ως τους νεοπλατωνικούς. Τα αρχαία κείμενα, με παράλληλη υπεύθυνη μετάφραση, σχόλια και εισαγωγές σε επιμελημένη και χρηστική έκδοση.

Κυκλοφορούν σε λίγο καιρό εκδόσεις για τον Πρόκλο, τον Ηράκλειτο, τον Διονύσιο Αρεοπαγίτη, τον Επίκουρο.

ΠΟΛΥΤΥΠΟ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΑΘΗΝΑ: εκδόσεις «ΝΕΦΕΛΗ» Μαυρομιχάλη 9, Τηλ. 36.07.744 — 36.39.962

Κύπρος: Πολιτιστική Πράξη '83

Μια ευκλήν θέλω να δώσω και του περιοδικού για να γράψετε καμπόσα για τη ρίζα του κακού

Η Κύπρος είναι μια δύσκολη υπόθεση. Αυτό το ξέραμε καλά, όταν σχεδιάσαμε τις τριήμερες πολιτιστικές εκδηλώσεις: «Κύπρος — Πολιτιστική Πράξη '83». Γνωρίζαμε, επίσης, καλά πως η δράση τέτοιων πρωτοβουλιών δεν είναι πάντοτε άμεσα φανερή και η αποτελεσματικότητα ανάλογων επιλογών φαίνεται μακροπρόθεσμα.

Η ελληνική ενοχή για την Κύπρο και η κυπριακή καχυποψία για τις ελληνικές προθέσεις, θα πρέπει να βρουν σιγά σιγά δρόμο εκτόνωσης μέσα από πράξεις πολιτιστικής εκφόρτισης και μέσα από την απόπειρα απεμπλοκής από τις δεδομένες ιστορικές φορτίσεις.

Για τρία βράδια —Σάββατο, Κυριακή και Δευτέρα - 9, 10 και 11 Ιουλίου— συντονιστήκαμε σε ακούσματα ελληνικά και όμως μοναδικά στην ιδιαιτερότητά τους, ακούγοντας με δέος τους λαϊκούς ποιητάρηδες να απαγγέλουν και να τραγουδούν «τσατίσματα» κι ερωτικά τραγούδια με συνοδεία βιολιού, λαούτου και αυλού. Ευλογημένες ώρες που η ζωντάνια πανάρχαιων τρόπων διαταράσσει τα όσα «εκσυγχρονισμένα» κακόγουστα συνηθίζουμε. Ο Ττάκκας, ο Πιερέτης, ο Χαπέσις κι ο Ατσίκκος (που τους παρουσίασε ο φιλόλογος-λαογράφος Κ. Γιαγκούλλης) δώσανε τον τόνο του διαρκούς και μόνιμου εναγκαλισμού της αρχαιότητας, της ορθοδοξίας και του σύγχρονου πάθους. Μέσα από επιθετικές-δραματικές αλληλοκατηγόριες, αναδεικνυαν την ευφρόσυνη δράση του καθαριού. Μια εμπειρία μοναδική μέσα στο ΕΑΤ/ΕΣΑ, που σήμερα μετονομασμένο σε Πάρκο Ελευθερίας, αγωνίζεται κι αυτό σαν χώρος,

να μεταλλαχθεί. Η προσπάθεια, που έχει ξεκινήσει και ολοκληρώνει σταδιακά ο Δήμος Αθηναίων, αξίζει κάθε έπαινο. Έτσι, διαμορφώνεται ένας χώρος που χρειάζεται νέες συσσωρεύσεις αναμνήσεων, περισσότερη συγκέντρωση δραστηριοτήτων, ώστε κάποτε τα ωραία δέντρα του και τα θλιβερά του κτίρια να αναδειχθούν σε θεατές μιας καλύτερης και πιο ανθρώπινης ζωής.

Μια ευκλήν θέλω να δώσω και του περιοδικού για να γράψετε καμπόσα για τη ρίζα του κακού

Το «ΑΝΤΙ» έχει χρόνιο πάθος με την Κύπρο και συστηματικά έχει παρουσιάσει, κατά το παρελθόν, θέματα και προβλήματα της πολιτικής και κοινωνικής ιστορίας του νησιού, άλλοτε με άρθρα κι άλλοτε με ειδικά αφιερώματα.

Στα πλαίσια του «ΑΝΤΙ - φεστιβάλ», που οργανώθηκε πέρσι, πραγματοποιήθηκε στις 6 Μαρτίου η συζήτηση, «Κυπριακό: προοπτικές δικαίης επίλυσής του». Φέτος, με αφορμή το αφιέρωμα στη Νεότερη Κυπριακή Λογοτεχνία, που δημοσιεύθηκε στο προηγούμενο τεύχος 236, η έμφαση δόθηκε στον πολιτισμό. Η διοργάνωση των εκδηλώσεων οφείλεται στις σύντομες δραστηριότητες του περιοδικού ΑΝΤΙ, του υφυπουργείου Νέας Γενιάς και της Κυπριακής πρεσβείας. Ο πρέσβης της Κύπρου στην Αθήνα κ. Δ. Χατζημιλτής και ο κ. Χρ. Λάζος, ειδικός σύμβουλος του Υφ. Νέας Γενιάς, απεύθυναν χαιρετισμό την ημέρα έναρξης των εκδηλώσεων. Από το περιοδικό «ΑΝΤΙ» τον χαιρετισμό απεύθυνε ο Στέλιος Κούλογλου.

Από την έκθεση ζωγραφικής το έργο του Κυριάκου Κούλλη, Κυπριακός γάμος.

«Εθνικός Αρραβώνας»: Θεατρική Παράσταση του Ερασιτεχνικού Θιάσου των προσφύγων της Επισκοπής Λεμεσού.

Στη διάρκεια των τριήμερων εκδηλώσεων είχαμε την ευκαιρία να δούμε μια πλούσια —σε χρωματική δύναμη και τεχνική επίτευξη— έκθεση λαϊκής ζωγραφικής των αυτοδίδακτων ζωγράφων: Χρίστου Αθηνόδωρου (Αλαμιννό Λάρνακας, 1910), Γιασουμή Γεωργίου (Βουκολίδα, 1924), Χρυστάλλας Δημητρίου (Κυθραία), Μιχαήλ Χρ. Κκάσιαλου (Άσσια, 1885· πέθανε στις 30 Αυγούστου 1974, ύστερα από το βαρύ τραυματισμό του από τους Τούρκους εισβολείς), Θράκης Ρωσσίδου (Αμμόχωστος) και Κυριάκου Κούλλη (Μουσουλίτσα, 1918), τον οποίο είχαμε την ευκαιρία να γνωρίσουμε από κοντά.

Την ίδια στιγμή χαρήκαμε την ευρηματικότητα της ζωγραφικής των παιδιών της Κύπρου που ξαφνιάζει με την ποιότητα της και την αφθονία δημιουργίας της. Μια τόσο πλούσια και ποιοτικά υψηλή παραγωγή, θα έπρεπε να προβληματίσει όσους ασχολούνται με την εκπαίδευση και ιδιαίτερα την εικαστική παιδεία στον τόπο μας και να τους παρακινήσει για νέους τρόπους, που όπως φαίνεται έχουν βρει οι Κύπριοι συνάδελφοί τους. Η έκθεση παιδικής ζωγραφικής στο σύνολό της, αλλά και η πειραματική προσπάθεια του εργαστηρίου ζωγραφικής της Επισκοπής είναι ελπιδοφόρες δράσεις / αντιδράσεις των Κυπρίων πνευματικών λειτουργών και δείγμα της ζωντάνιας του ίδιου του λαού.

Στο χώρο των εκδηλώσεων —ένας μικρός περίπατος— η έκθεση φωτογραφίας και λαϊκού αντικειμένου, καθώς και η παρουσία του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού, έδιναν τον τόνο της σημερινής ζωής, σφραγισμένης απ' την κατοχή μεγάλου τμήματος του νησιού, προσφυγοποιημένης και αγωνιζόμενης να επιβιώσει στις νέες συνθήκες.

Προβολές από βίντεο ταινιών του Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου, όπως: *Το πλοίο της Κερύνειας*, *Με τα μάτια των παιδιών*, *Ο ζωγράφος Κκάσιαλος* κ.α., μπορούσε να δει ο περαστικός από το χώρο των εκδηλώσεων.

Η Θεατρική παράσταση «Ο Εθνικός αρραβώνας» παρουσιάστηκε δύο φορές: το Σάββατο 9 και τη Δευτέρα 11 Ιουλίου. Επρόκειτο για μία συγκλονιστική κατάθεση εμπειριών από πρόσφυγες, που προέρχονται από 80 χωριά της επαρχίας Αμμοχώ-

στου και Κερύνειας και κατοικούν πια στο συνοικισμό Επισκοπής. Με πρωτοβουλία της Μορφωτικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Παιδείας Κύπρου και την αρχική βοήθεια του Κύπριου σκηνοθέτη του «Κυπριακού Θεάτρου Τέχνης» Γ. Ευγενίου, ανασύρθηκαν, θεατροποιήθηκαν και συγκεράστηκαν τα βιώματα των προσφύγων της Επισκοπής Λεμεσού και έδωσαν μια παράσταση-καταγγελία του πραξικοπήματος στην Κύπρο και των Ελλήνων χουντικών εμπνευστών του, καθώς και της τουρκικής εισβολής. Μια παράσταση ντοκουμέντο που μ' όλο το ερασιτεχνικό της περίβλημα καταξιώνονταν από το «ήθος» των δημιουργών και την αλήθεια των μηνυμάτων: μια θεατρική παράσταση ζωντανή, ειλικρινής και αυθεντική. Για τη θεατρική προσπάθεια του «Θεατρικού Ομίλου Επισκοπής» μας μίλησαν οι: Σάββας Χρήστου, μέλος του Θεατρικού Ομίλου Επισκοπής και Γιάννης Κατσούρης, μορφωτικός λειτουργός του Υπουργείου Παιδείας Κύπρου.

Ένα μεγάλο τμήμα των πολιτιστικών εκδηλώσεων καλύφθηκε από αναγνώσεις ποιημάτων: Δεκαοχτώ φωνές που συνταίριαξαν την ελληνική ταυτότητα με την κυπριακή εκφορά του λόγου. Η ιδιαίτερη χάρη του κυπριακού έντεχνου λόγου, που χάνεται, σχεδόν, στη γραπτή του μορφή, ομορφαίνει, καθώς οι κυπριακοί τονισμοί και συγκερασμοί προφοράς δίνουν το στίγμα, το ιδιαίτερο, της ντοπολαλιάς τους. Βέβαια, η θεματική τους είναι κι αυτή ένας παράγοντας έντονα ξεχωριστός που οδηγεί συχνά στην εντύπωση του διαφορετικού-ιδιαίτερου μορφώματος. Έχουμε να κάνουμε, όμως, με ποίηση ελληνική που διαφοροποιείται —όπως είναι φυσικό— κάτω από τις ειδικές πολιτικές και κοινωνικές πιέσεις που βιώνουν οι Έλληνες της Κύπρου.

Ευχαριστούμε κι εμείς από δω όλους τους φίλους που βοήθησαν στην πραγματοποίηση των εκδηλώσεων, αλλά και όλους όσους ήρθαν να γνωρίσουν την πολιτιστική παράδοση και τη σύγχρονη δημιουργία στη σημερινή Κύπρο, με την ελπίδα, οι εκδηλώσεις αυτές να ενεργοποιήσουν άλλες δυνάμεις και να προωθήσουν, έτσι, τις ενωτικές διεργασίες που οι καιροί πια καλούν.

Η μικρή ανθολόγηση που ακολουθεί περιλαμβάνει μέρος των ποιημάτων που οι δημιουργοί τους ανάγνωσαν στα πλαίσια των εκδηλώσεων: «Κύπρος: Πολιτιστική Πράξη '83». Τους δεκαοχτώ Κύπριους ποιητές παρουσίασε ο φιλόλογος Γιώργος Κεχαγιόγλου. Η σειρά παρουσίασής τους ακολουθεί τη σειρά ανάγνωσης, όπως διαμορφώθηκε στις τρεις μέρες των εκδηλώσεων, 9-10 και 11 Ιουλίου. Από τον Κώστα Μόντη (1914), ως τη Φροσούλα Κολοσιάτου (1954), μπορούμε να διαπιστώσουμε την αλλαγή ύφους και θεματικής που χαρακτηρίζει τις διαφορετικές γενιές και τα βιώματά τους.

ΠΟΙΗΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Πρώτη μέρα —9 Ιουλίου— από δεξιά προς τα αριστερά (με τη σειρά ανάγνωσης): Κ. Μόντης, Κ. Πλησής, Γ. Μολέσκης, Ντ. Κατσούρη, Μ. Πασιαρδής, Α. Ιεροδιακόνου.

Κώστας Μόντης (Αμμόχωστος, 1914)

ΣΗΜΑΙΕΣ

Μην τις ζηλεύετε σήμερα
που ξεπλύθηκαν και φόρεσαν τα γιορτινά τους
και συγκατανεύουν
κ' επιδεικνύονται στις παρελάσεις.
Ανατρέξατε σ' άλλες εμπειρίες τους.

ΜΝΗΜΕΙΟ ΑΓΝΩΣΤΟΥ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗ

Γιατί δεν υπάρχει «άγνωστος βασιλιάς»
γιατί δεν υπάρχει «άγνωστος πρωθυπουργός»,
γιατί δεν υπάρχει «άγνωστος στρατηγός»
κ' υπάρχει μονάχα «άγνωστος στρατιώτης»;
Πώς δε χάθηκε κ' εκείνων η ταυτότητα;

Η ΚΑΡΔΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΜΥΑΛΟ

Προς Θεού, δεν είπα τέτοιο πράγμα,
δεν είπα να μη λογαριάζεσαι.
Όπως μην ξεχνάς
πως τουλάχιστο κοιμάσαι εσύ τα βράδια.

ΑΓΑΠΗ

Ας μείνουμε με την υποψία μας,
ας μείνουμε με το «άραγε»,
ας μείνουμε με το «μήπως»,
ας μείνουμε με το πρώτο δισταχτικό άλφα,
με την πρώτη δισταχτική ψιλή.

Κυριάκος Πλησής (Ακανθού, 1929)

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

Είχαν ένα μπαξέ και φύτευαν λουλούδια
κάναν βαρκούλες και τις ρίχνανε στη λίμνη
σεργιάνιζαν στους κήπους τ' ουρανού
και στο λιβάδι με τις μαργαρίτες.

Παίζαν με τη φτερούγα του αγγέλου
και με το στέμμα της ξανθής νεράιδας
χτίζαν φωλιές στο στόμα τους τ' αηδόνια
γελάγανε κι ανοίγανε οι εφτά ουρανοί.

Ήρθαν απ' το βοριά κατακαλόκαιρα
με τα τσεκούρια και με τις φωτιές τους.
Ρημάζαν τον μπαξέ μαδήσαν τα λουλούδια.

Χρόνοι πολλοί καθίσανε στην πλάτη των παιδιών
ξεχάσαν πια πώς να γελάνε.

Γιώργος Μολέσκης (Λύση, 1946)

ΑΣΕ ΤΟ ΠΑΡΑΘΥΡΟ ΑΝΟΙΧΤΟ

Αν με πυροβολήσουν θα σκοπεύσουν πρώτα την καρδιά μου
κι ύστερα θα με κτυπήσουν στο μυαλό.

— Έτσι με αξιολογούν,
με αυτή την προτεραιότητα με λογαριάζουν,
με αυτή με φοβούνται —.

Κι όταν θα πέσω πάνω στο πεζοδρόμιο,
πάρε ένα λευκό μαντήλι,
άπλωσέ το πάνω στο πρόσωπο και πάρε την εικόνα μου.
Φύλαξέ τη για σένα, για μένα και τους φίλους μας.
Ύστερα σκούπισε το αίμα από το πεζοδρόμιο,
να μην το βρούνε και το μολέψουν
γράφοντας μ' αυτό
ένα σύνθημα προδοτικό στον τοίχο.

ΤΑ ΔΕΝΤΡΑ ΣΤΟ ΒΟΡΡΑ

Τα δέντρα που απόμειναν μόνα στο Βορρά
άγρυπνα μέρα και νύχτα θα προσμένουν
θα θρέφουν με καρπό τ' αρπαχτικά του αγέρα
και της θάλασσας
από το φόβο μήπως πάνουν να καρπίζουν
και πεθάνουν,
ρίχνοντας καινούριες ρίζες
από το φόβο μήπως βρεθούνε ξαφνικά ξεριζωμένα.

Ντίνα Κατσούρη (Αμμόχωστος, 1941)

ΣΤΟΝ ΑΝΤΡΕΑ, ΤΟΝ ΓΙΟ ΕΝΟΣ ΑΓΝΟΟΥΜΕΝΟΥ

Αντρέα,
αλλάζουν πρόσωπα και προσωπεία.
Αποστηθίζουν τους ίδιους ακριβώς κώδικες.
Καμώνονται τους παρεξηγημένους και τους ανήξερους.
Και για την ώρα
ταριχεύουν τις σκέψεις και τις προθέσεις τους,
αυτές,
που θα πυροδοτήσουν όπως πάντα τη δωδέκατη ώρα.
Με λίγα λόγια
πάλι κυκλοφορούν ανάμεσά μας, Αντρέα.
Για την ακρίβεια
δεν έπαψαν ποτέ να κυκλοφορούν ανάμεσά μας:
Στους ραδιοφωνικούς σταθμούς και στα τηλεοπτικά δίκτυα.
Στα δημοτικά πάρκα και στις πολιτιστικές μας συνάξεις.
Αντρέα,
η προδοσία δε σταμάτησε να φλογίζει τη Λευκωσία.

η προδοσία δε σταμάτησε να ξαγρυπνά στη Λευκωσία.
Πληθαίνουν οι δοσίλογοι και οι αποστάτες
κι εμείς μετράμε και ξαναμετράμε:

200.000 πρόσφυγες
6.000 νεκρούς
και 2.000 αγνοούμενους

Θα λακίσουν πολλοί ακόμα, Αντρέα.

Καλύτερα.

Τουλάχιστον έτσι θα ξέρεις
πόσοι είναι και πόσοι είμαστε.

Τουλάχιστον έτσι θα ξέρεις

να πεις σίγουρα

σε δέκα, σε είκοσι, σε χιλιάδες χρόνια,

πόσοι και ποιοι

αγαπήσανε παράφορα τούτη τη γη.

Μιχάλης Πασιαρδής (Τσέρι Λευκωσίας, 1941)

ΑΘΗΝΑΙΟΙ ΠΡΟΣ ΣΑΛΑΜΙΝΙΟΥΣ

Ν' αφήσετε τα όπλα, πρώτα αυτά, και να παραδοθείτε
δίχως λόγια κι αντιρρήσεις κι άλλα ανάλογα, στο Στρατηγό που
ήδη στείλαμε κοντά σας. Ο Δημογέρων σκέφτηκε πως τέτοιους
όρους ούτε οι Πέρσες στα χρόνια εκείνα τα σκληρά δεν
έθεσαν με τέτοιο ύφος κι απευθείας. Και τούτοι, αδελφοί
προς αδελφούς! Αθηναίοι προς Σαλαμινίους! Έτσι περάσαν
μέρες μες στην απειλή. Και βγήκε ο λαός στην αγορά και
φώναξε. Κατέβηκαν απ' τα χωριά κι από τις πόλεις. Ο
Δημογέρων χαμογελούσε, τότε, μες στην έγνοια του. Κι όπως συ-
νήθιζε,

περίμενε στις δεκατρείς για ν' απαντήσει.

ΔΗΜΟΓΕΡΩΝ ΠΡΟΣ ΑΘΗΝΑΙΟΥΣ

Τα όπλα που λέτε είναι τούτος ο λαός — πώς να τον
καταργήσω! Ο Στρατηγός γνωρίζει τον λαό που
λέτε. Κι εγώ ο Δημογέρων του λαού. Τα όπλα-
ο λαός, εγώ - του λαού, πώς καταργούνται οι πέτρες,
ο ήλιος, το φεγγάρι κι η πατρίδα! Πώς να
καταργηθούμε!

ΚΟΙΤΑΣΜΑΤΑ

Έσκαψα όλα τα χώματα
όλα τα νερά
όλα τα χρώματα

έβρισκα πάντα το πρόσωπό σου
στην ώρα της πρώτης θλίψης του.

ΕΡΗΜΙΚΟ ΑΠΟΓΕΥΜΑ

Ένα μπαλκόνι ξέκοψε απ' όλα τ' άλλα
και κίνησε σαν αερόπλοιο
αφήνοντας μια-μια τις γλάστρες του
σα δροσερές οβίδες
(Να γιατί σου 'λεγα πως πλημμυράει
ευωδιά βασιλικού)
Δυο κυπαρίσσια γονατίσανε
στο λιόγερμα
σαν καλογέρια που λαλούν την προσευχή τους
Το πουλί λοξοδρόμησε
κι έφυγε απ' την αόρατη ραγισματιά

Ο ποιητής χαϊδεύει τις ήττες του
όπως ο καπετάνιος τις πληγές του.

Αντριάννα Ιεροδιακόνου (Λευκωσία, 1952)

ΤΗΣ ΚΩΜΗΣ ΑΙΓΙΑΛΟΥ ΜΕΡΙΚΟΙ ΚΑΤΟΙΚΟΙ

Ο Καγιάτος ο ψάλτης με την γλυκειά φωνή
βαρύς στο δεξί ψαλτήρι του Αρχαγγέλου.

Η Λούκκα η μονόφθαλμη με τες κατάρες
και τον γυιό στην Νέα Υόρκη της Αμέρικας.

Η παπαδιά η τσιγκούνα η πανέμορφη
με βρδλλιά ως τες φτέρνες στα γεράματα.

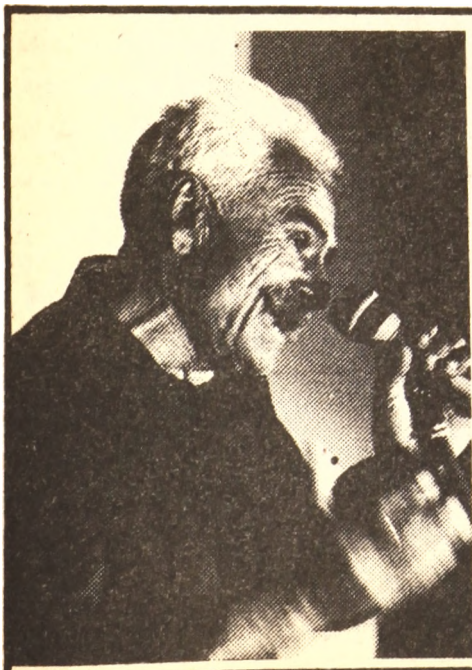
Και ο παπάς της ο φιλήσυχος θεοφοβούμενος
με τα ράσα ξυπόλυτος στο περηφάνι.

Το παιδί με το μπουζούκι στα παραθαλάσσια.

Ο ξάδελφος ο Νίκος με το βιολί του
που έκοψε το '74 στους Τούρκους.

Ο Αδέκας μεθυσμένος στα καφενεία
που ξενύχτισε τον παπά σαν δεν το περίμεναν.

Οι άλλοι που δεν θυμούμαι και οι άλλοι που θυμούμαι
και όλοι που υπομονεύουν ή δεν ξέρω.
Της κώμης Αιγιαλού μερικοί κάτοικοι.

Ττάκκας (Λιοπέτρι Αμμοχώστου, 1918)

ΚΟΦΤΑ ΤΡΑΟΥΔΚΙΑ

Που 'χεν να κάμει ο Θεός του πρωτοπλάστου σώμα,
πως εδανείστην που την γην μόνον μίαν δράκαν χώμαν

εγίνην της καμιά ζημιιά
τζι έφαν 'πο μας τόσα κορμιιά
τζι εν επικιερώθην 'κόμα;

Κύπρος, πατρίδα μου γλυτζιά, πολλοβασανισμένη,
παρά να ζω να σε θωρώ του Τούρκου μοιρασμένην,
είντα την θέλω την ζωήν στον κόσμο παραπάνω,
να 'σουν εσού ελεύτερη τζι εγίω σάν πεθάνω.
Κάθε πλασμάτου μια είναι 'δα πάνω η ζωή τού
τζι άμ' αρκινήσει τζαί γερνά
έντζε γεννιέτ' αλλαξανά
τζαί να γινεί σαν ήτουν.

Δεύτερη μέρα —10 Ιουλίου— από δεξιά προς τα αριστερά: Κ. Χαραλαμπίδης, Ν. Κατσαούνη, Α. Αντωνιάδης, Γ. Κεχαγιόγλου, Ν. Μαραγκού, Γ. Μοράρης.

Κυριάκος Χαραλαμπίδης (Άχνα Αμμοχώστου, 1940)

ΝΕΑ ΚΥΠΡΟΣ

Νέα Ιωνία, Νέα Σμύρνη, Νέα Αλικαρνασός...

Κρατήστε στο λεκανοπέδιο Αττικής τραπεζάκι.

Λαϊκοί τραγουδιστές

Θα πλέκουν σε γκριζόμαυρα Κυπριακά

τον καημό της Νέας Κύπρου.

Σπιτάκια με φούλι και ντενεκίδες

μαντρώνουν αβάσταχτο βάρος σιωπής

στην άκρη του οποίου χρυσίζει ο ασβέστης.

Μην κλαίτε, μην κάνετε ταραχή.

Κάθε πόντος από τ' αμίλητο νερό

μετράει δεκαπλάσια και εικοσαπλάσια

ευρύνει τον ορίζοντα της σκέψης

καθώς σμικρύνεται η πατρίδα.

Το παρήγορο είναι που τα καράβια

και τ' αερόπλανα ήρθαν στην ώρα τους.

Ευχαριστίας εκφράζομεν προς το ακαταμάχητον ημών Έθνος

διά την αποπλιστικήν αυτού μέριμναν—

τα παθήματα μαθήματα' θυμηθείτε τι έγινε το Εικοσιδύο

με κείνα τα καράβια στη Σμύρνη.

Τώρα όχι, έχουμε τώρα και το προηγούμενο

των Παλαιστινίων του Λιβάνου·

με τι τάξη, τι στρατιωτικές τιμές επιβιβάστηκαν

σε αεριωθούμενα και όμορφα καράβια.

Εμείς της Νέας Ιουστινιανής και μοιρασμένης Κύπρου

τους εξυπηρετήσαμε τότε πολύ

χάρη στο γοργοτάξιδο τουριστικό μας στόλο.

Κοίλοι, ανθρωπιστικοί λόγοι επέβαλλαν

τη συνδρομή πολλών λαών —τι Αμερικάνοι τι Γάλλοι,

τι Ιταλοί και Άραβες (προπάντων Άραβες)

ανοίξανε τις πύλες τους για συμπαράσταση.

Έτσι σωθήκαν οι άνθρωποι, όπως σωθήκαμε και μεις.

Για τούτο ευχαριστούμε γι' άλλη μια φορά

την αξιότιμη Κυβέρνηση

και σύμπασα την ηγεσία του τόπου.

Νίκη Κατσαούνη (Αμμόχωστος 1943)

Τη Γιαλούσα —πώς αλλοιώς να την πω

και μένα δε μ' αλλάξετε το όνομα όταν πέθανε.

Κι όμως με λίγη ευαισθησία (έστω μυαλό)

τι σχέση έχω πια μαζί μου.

Άμα σταματίσει αυτό το μαχαίρωμα

—τα συγχύζω θεέ πώς τα συγχύζω—

η Γιαλούσα και ο Ιάσονας

θα γίνω ο μύλος

στο αντικρινό βουνό

συγκεκριμένος

και θα γυρίζω

—του Χολαργού

—του Υμηττού

φθαρτός απτός και κοφτερός

και θα γυρίζω

όσο πάει όσο κόβει όσο τρέχει

αν μ' αφήσεις μόνη μου

θα βρω τις λέξεις μου

να μη δανείζομαι

καθαρεύουσα και δημοτική

από έγγραφα

από κουβέντες που άκουσα

από κείνες που έλεγα.

Μα νέα δέντρα και φτέρες

στις τεράστιες χαράδρες της γλώσσας μου

τις ρωγμές της μήτρας μου

που τώρα τις λέω με τα αρχαία τους

ονόματα

Ιάσονας και Γιαλούσα.

Αντρέας Αντωνιάδης (Λευκωσία, 1944)

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, 16 ΙΟΥΛΙΟΥ

Κάποτε

η αφοσίωση

στο καθήκον και την πολιτεία

θεωρήθηκε

συναισθηματικό επεισόδιο

γι' αυτό

η δολοφονία των ψυχών

ψηφίστηκε νόμος

που απαιτείται

εφαρμόζεται από «σήμερα»...

ΛΕΥΚΩΣΙΑ 2 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ

Ακόμα και ο δήμαρχος

την ανακήρυξε διατηρητέα.

Έτσι που η γειτονιά

με τα μπαλκόνια της εγκατάλειψε

καθώς στενεύει

και γεμίζει

γλάστρες με γεράνια, γιασεμιά και ματσοκόριδα

να ξεγελά

τον επισκέπτη της πρώτης φοράς
μα και τον ιθαγενή.
Είναι το αδιέξοδο
με το μισοχαλασμένο δημοτικό σχολείο,
το προχειροστημένο φυλάκιο
και τις δυο περιμένοντας υποστολή σημαίες
που συνεφέρνει τουλάχιστον τον ιθαγενή
και μιλά πια
για επιβεβλημένα σύνορα
αντί για «διατηρητέα παλιά γειτονιά».

Νίκη Μαραγκού (Λεμεσός, 1948)

Η αναθεώρηση των ημερών μου
τώρα που μαζί με την Αφέντρικα
και τις φοινικιές του Άη Φίλου
χάθηκαν και τα κοίλα οι γραμμές
ανάμεσα στον ώμο το λαιμό
το σημείο που γύρευα τη μυρωδιά σου
και τα σγουρά μαλλιά σου
τώρα που η μεγάλη απώλεια έφερε πίσω και την άλλη
το σπίτι στην Αμμόχωστο με τα καφασωτά
που τις λαμπερές νύχτες
καβάλα στον Ιορδάνη ποταμό
σεργιανούσε πάνω απ' τους ανεμόμυλους
μέχρι τα φωσφορίζοντα νερά της Σαλαμίνας
κι απ' όλες τις πόρτες έβαζε μέσα τη θάλασσα
την άμμο που κολούσε στα παραθυρόφυλλα
στα ψαροντούφεκα στα μπανιερά
στο σκουριασμένο ντουζ που έσταζε πάντα μέσα στις
αροδάφνες

Η αναθεώρηση των ημερών μου
στον πέμπτο όροφο μιας πολυκατοικίας
να λέω «εντάξει», «φτάνει», «τι»
να ταίζω το καναρίνι να ποτίζω τις γλάστρες
να κάνω καφέ
αύριο δεκαπενταύγουστο

Η βασιλεία και η δύναμις και η δόξα
του γυμνού σου σώματος
από το παράθυρο τα σύννεφα να μετακινούνται
και τα μαλλιά σου δέντρα
σαν σ' έρημο
κι από μακριά οι ήχοι
από το ψεσινό σου όνειρο
κύμβαλα και ταμπούρλα
χορδές και όργανα
και οι τέσσερις με τ' άμφια
και συ να λες
«χωρίς εσένα, χαράμι η ζωή μου».

Θα μπορούσα να πως κάτι όπως
ή κάμπια της σκέψης μου
ανεβαίνει πάνω στο φύλλο
και το τρώει σιγά σιγά

Γιώργος Μοράρης (Λεμεσός, 1946)

Ο ΚΡΥΨΩΝΑΣ

Με βρήκαν μέσα στη φούστα τον προδομένο κρυψώνα της μάνας
μου.

Πρόσωπο δίχως δροσιά σπαταλημένη με τα πικρότερα δάκρυα.
Πιο κόκκινη ντροπή δεν υπήρξε απ' εκείνη που λέρωσε
με την κηλίδα της ομοαίματης συγγένειας το μάγουλό μου
Ω το έδαφος κάτω από τα πόδια της ο χαμένος παιδότοπος...

Αβέβαια δώρα των ματιών, υποσχέσεις συναίνεσης
πως θα 'ναι γενναιόδωροι μεταξύ τους σαν θεοί.
Ως τη διάψευση κυνηγώντας την έκπληξη
να αντικρύσουν αγκαλιασμένοι τον ψυχικό τους σωσία.
Τόσο όμοιος και ξένος είναι για την γυναίκα ο άντρας,
όσο όμοιος και ξένος είναι για τον ύπνο ο θάνατος.
Στον παγιδευμένο των εραστών κρυψώνα δεν βρήκα το παιγνίδι.
Τύχη που νόμιζα παιδί πως ήμουν ο πρωτότοκός σου.

Ό,τι σοβαρό μπορώ να σκεφτώ μεγάλος:
Μου λείπεις ελαφρότητα της μικρής ηλικίας
εσείς παιδικές διακοπές ονειρώξη στην ενήλικη νύχτα

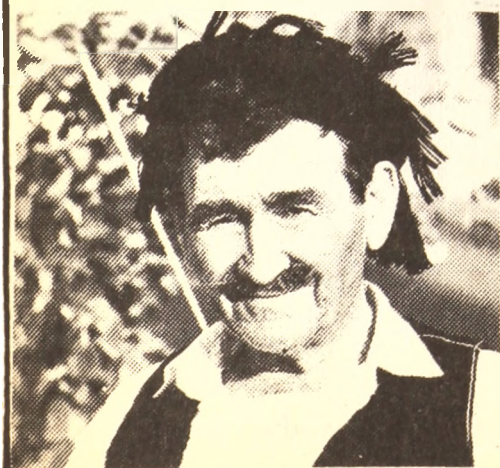
Φροσούλα Κολοσιάτου (Λάρνακα, 1954)

ΡΩΓΜΕΣ

Σε σταυροδρόμι αντιτιθέμενων συμφερόντων
τούτο το τοπίο με τα κύκνεια χρώματα
λίγο μαλθακό, λίγο φανφαρόνικο.
Είναι χρόνια που ο Θεός απουσιάζει.
Μόνο η δύναμη της τέχνης
κι ένας βιολιστής τρελός
αόρατα να δείχνει το μονοπάτι της αστραπής.
Λέει πως το εκτόπλασμα γρήγορα
θα χαθεί.

Λέει για σένα
καλοκαίρι της φωτιάς.
Δέξου τον Ιούλιο.

Σα να κρατιέται σ' εφεδρεία
μια διαπίστωση επιτυχίας.
Άνθρωποι που αρνούνται τον εφησυχασμό.

Ατσικκος (Λύση, 1911)

Ποννά πεθάνω, μεν κλάψεις, με να μαυροφορήσεις,
ποννά τελειώσει η προσφυγιά τζι έσσω-μας να γυρίσεις.
κάμε-μόναν μνημόσουνον στην εκκλησιά της Λύσης,
τούτον εν' το καλλύττερον ποννά μ' ευκαριστήσεις.

Η μυρωδιά-σου εν' πολλή σαν του ροδοστεμματού
τζι οπόττεν ρέξεις αχτυπά
τζαι κατηντά για να τρυπά
τα μέσα του πλασμάτου.

Τρίτη μέρα — 11 Ιουλίου — από δεξιά προς τα αριστερά: Α. Χριστοφίδης, Θ. Νικολάου, Φ. Σταυρίδης, Γ. Κεχαγιόγλου, Χ. Μαυρής, Ν. Παταπίου, Α. Ζαφίρης

Αντρέας Χριστοφίδης (Λευκωσία, 1937)

ΤΑ ΟΝΕΙΡΑ

Τη νύχτα περπατούνε σιωπηλά τα όνειρα
επιστρέφουν στους κοινούς τόπους πρώτων ημερών
κοιτάζουν από τ' ανοιχτά παράθυρα τους κοιμισμένους
επιλέγουν με προσοχή τα δωμάτια όπου θα διανυκτερεύσουν
ψαύουν τα ανυπεράσπιστα μέλη και κινούν τα βλέφαρα
(ως πίσω τους τα μάτια αντικρύζουνε σε ατελείωτο άπλωμα)
τις άπειρες καμπύλες και τις γωνίες του σύμπαντος
ελαφρά εγγίζουν τα ανύποπτα μέτωπα και τους κροτάφους.

Με την αυγή γυρίζουνε στων παιδικών καιρών τους τάφους.

Θεοδόσης Νικολάου (Πάφος, 1930)

ΗΜΙΤΕΛΗΣ ΤΟΙΧΟΓΡΑΦΙΑ Β'

Ο άνθρωπος που έρχεται από την Ανατολή
δίνει το χέρι στον άνθρωπο που έρχεται
από τη Δύση.

Το νερό του ποταμού είναι ρευστό
αλλά έρχεται ώρα που περνώντας κάτω
από τα υπερυψούμενα τόξα
Πήζει και στήνεται το πανηγύρι
Με τραγούδια και χρωματιστές ενδυμασίες.

Τρεις ποντικοί, τρεις ποντικοί, για δέστε τους πώς τρέχουν
τα μάτια τους μοιάζουν κεριά σβησμένα που καπνίζουν...
Ένα μικρό τριαντάφυλλο π' ανθίζει μες στον κάμπο
Κόρη πανέμορφη ξυπνά με τη μοσχοβολιά του...

Ρίχνουν χιόνι ο ένας επάνω στον άλλο και γελούν
Ρίχνουν πέτρες ο ένας επάνω στον άλλο και σιωπούν
Ρίχνουν βόμβες ο ένας επάνω στον άλλο
Βόμβες ναπάλμ
Και φωνή εν Ραμά ηκούσθη
θρήνου και κλαυθμού και οδυρμού
Ραχήλ αποκλειομένη ουκ ήθελε παύσασθαι
Επί τοις υιοίς αυτής, ότι ουκ εισί.
Ότι βουλιάζουν μέσα στον ποταμό.
Που αγριεύει και χάνονται.

Δεν υπάρχουν τώρα οι αλλαγές των εποχών.
Οι μέρες που περνούν είναι ίδιες με τη νύχτα.
Είναι ο καιρός της σιωπής, είναι ο καιρός της κυοφορίας

Αναμένεται η γέννηση του μεγάλου Ήρωα.
Μαντήλι από μετάξι με κρόσσια χρυσαφιά
Και χέρια δυνατά για ν' αντέχουν στα

γυρίσματα του χορού.
Αυτός θα δείξει τον κρυφό δρόμο
Φτάνοντας στην καρδιά και την αταραξία της πέτρας.

Και πάλι το πανηγύρι με τραγούδια
χρώματα και χτυπήματα
Πάνω στο πηχτό νερό
Χτυπήματα πάνω στο σπίτι του θανάτου
και ο καταποντισμός μέσα στις γλώσσες
των κυμάτων
ακαταπαύστως.

Γιατί ο ήρωας βέβαια λάμπει, αλλά λάμπει
μονάχα από μια προκαθορισμένη γωνία.
από τις άλλες ζει μέσα στη σκιά που ρίχνει
το δικό του φως.
Ενώ το πρόσωπο του αγίου αχτινοβολεί στον αιώνα
Ορατό από όλα τα μήκη και τα πλάτη της γης
όπως ο μικρός θεός των ναυτικών
που βασιλεύει στην ουρά της Μικράς 'Αρκτου.

Φοίβος Σταυρίδης (Λάρνακα, 1938)

ΠΑΤΕΡ ΗΜΩΝ

Πατέρα μας που κατοικείς στους ουρανούς
αν λογαριάζεις ακόμα να βασιλέψεις στη γη
ρίξε φωτιά να κάψεις τ' άδικο.
Εμείς κακό δεν κάναμε για να το συγχωρέσεις
κι είναι πολύ που μας ζητάς να συγχωρέσουμε
αφτούς που εργοδοτούν το θάνατο
αφτούς που κλέβουνε το καθημερινό ψωμί μας
(γέρο και ξένο τόσα χρόνια μακριά
σε γέλαγαν με κολακείες και γλυκόλογα).
Τώρα λοιπόν που ξέρεις όλη την αλήθεια
αν το μπορείς ρίξε φωτιά και κάψε τους
αλλιώς, επίτρεψέ μας, καθώς ξέρουμε
τάξη να βάλουμε στο σπιτικό μας.

Χρήστος Μαυρής (Λεμεσός)

ΑΡΧΑΤ' ΚΟΝ

Άνοιγε
ξεροπήγαδο η αγάπη μέσα μας
τις ημέρες εκείνες που το
αίμα ζητούσε αίμα

και οι νυχτερίδες του μίσους
να μονάσουν τριγυρνούσαν
στα διαβρωμένα τοιχώματά του.
Ένα πόδι πάχος
άλας στίβαζε στα χείλη του
τη δίψα της εκδίκησης.

Τις νύχτες
μέσα στο βαθύ σκοτάδι
και τον ίλιγγο του τρόμου
ένας γανωματής Αργάγγελος κατέβαινε
κρατώντας ένα ματσάκι βασιλικό στα χέρια
να φρεσκοασβεστώση τα τοιχώματά του
αλλά δεν άντεχε το βάθος και ανέβαινε.

Κανένα ταχυδρομικό περιστέρι
να φτερουγίσει ελεύθερο δεν μπορούσε
από την μια αχτή σου στην άλλη -
«άχτες αρχαίες ονοματισμένες» νησί μου
και στους ουράνιους εξώστες σου
αντί «Δοξαστικά» ν' αχολογούνε από
γλυκόμουσα πιάνα-σφυροκοπούσανε πολυβόλα.

Νάσα Παταπίου

ΚΑΤΑΓΩΓΗ

Γεννάται τοίνυν εν τη χώρα Κύπρω...
Γρηγόριος ο Κύπριος

Πηγάζω
Από της Χερσονήσου
Καρπασίας τα όρη
Κι εκβάλλω στο σώμα μου
Μέσα μου οι πίδακες
Και τα λιμνάζοντα ύδατα
Είδωλα μέσα στο νερό
Σκιές στο κόκκινο αίμα
Ανταύγιες το πρωί
Κι άλλες το βράδυ
Να 'ρθει ο Άγγελος
Με τη ρομφαία
και να χαράξει
Τη δεξιά μου την πλευρά
Να φύγει το αίμα
Να πλημμυρίσει το νερό
Αφρώδη κύματα
Να με περιτυλίξουν
Φως να φανεί
Το σχήμα σου
Τα όριά σου να χαραχτούν

Σαν πρώτα
Κι απ' τα υπάρχοντά μου
Να μένει μόνον η φωνή
Είμαι το νοήμον φυτό
Στ' απόκρημνα
Της νήσου Κύπρου

Λεύκιος Ζαφειρίου (Λάρνακα, 1948)

ΣΧΕΔΟΝ ΜΗΔΙΖΟΝΤΕΣ

... Ωστόσο εγώ θα επιμείνω να λέω
την ελευθερία ελευθερία
το φόνο φόνο
την ενοχή ενοχή
μ' ένα πείσμα τρελού που σκαλίζει
στον τοίχο τ' όνομά του με τα νύχια

ΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ ΜΑΝΑΣ ΤΟΥ ΓΡΗΓΟΡΗ ΑΥΞΕΝΤΙΟΥ ΛΙ- ΓΟ ΠΡΙΝ ΠΕΘΑΝΕΙ Ή ΩΔΙΚΑ ΠΤΗΝΑ ΥΠΕΡΙΠΤΑΝΤΑΙ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ*

Δηλώνω υπεύθυνα
πως για το δικό μου χάλι
ευθύνομαι μόνη εγώ
η μαραζωμένη Αντωνού Πιερή - Αυξεντίου.
Σε λιβάδια άνυδρα
η απόγνωσή μου σε αόματης
εποχής εικοσιτετράωρα λάμπει.
Παλιότερα
ο χρόνος σε μυρωμένα γιασεμιά
εκάθετουν και τώρα εννόησα
τι φρίκη ανάγλυφη κουρνιάζει
μέσα μου
καθότι φθόγγοι ξεκολλάνε
από τη γλώσσα μου
Αμμόχωστος
Κερύνεια
Πενταδάκτυλος
Περιστερώνα
Μια Μηλιά
Κυθρέα.

Τι κοτσύφια παρδαλά
μου λέτε πως περνάνε πάνω
απ' την Αθήνα;

... Βουλιάζει ο τόπος.

* Στη μνήμη του Κύπριου φοιτητή Γιώργου Τσικουρή. Σκοτώθηκε από έκρηξη βόμβας το 1970 έξω από την αμερικάνικη πρεσβεία· τη βόμβα είχε μεταφέρει ο ίδιος στην Αθήνα με αυτοκίνητο από την Ιταλία.

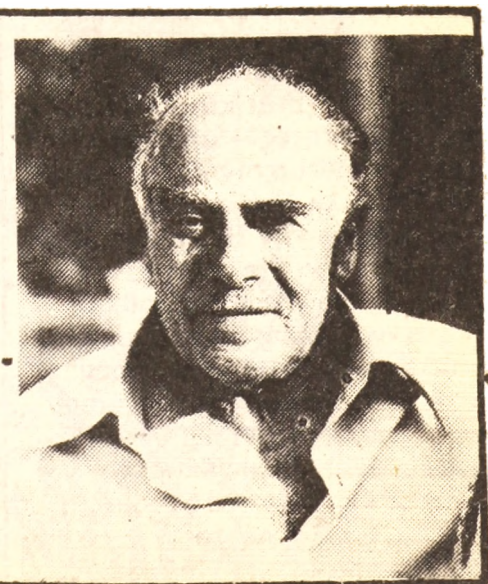
Πιερέττης

Είμαι μνία βρύση πα' στην γην με δάσος στον γυρόν μου
γιατ' εν έρχεσαι κάποτε να πκιείς που το νερόν μου;

Χαπέσις

Σήμερα έχει το ANTI μιαν άλλη ευκαιρία
να γράψει για την Κύπρο μας ούλη την ιστορία.

Κρίση του Τύπου και Πανεπιστημιακή Σχολή Δημοσιογραφίας

Ανάμεσα στα άλλα θλιβερά ρεκόρ που «η Ελλάς» κατέχει, είναι και η —μοναδική για τα δεδομένα όλου σχεδόν του κόσμου— ανυπαρξία δημοσιογραφικής Σχολής Ανωτάτου, δηλαδή Πανεπιστημιακού, επιπέδου. Και χωρίς να αποτελεί την πανάκεια για την κρίση του Τύπου η ίδρυση μιας τέτοιας σχολής, θα σήμαινε πάντως την επικράτηση μιας διαφορετικής νοοτροπίας αλλά και την απαρχή κάποιων διαδικασιών για το ξεπέρασμα της κρίσης.

Η δημοσιογραφία θεωρείται γενικά ότι δεν διδάσκεται ή τουλάχιστον απαιτεί και κάποια άλλα προσόντα, που ξεπερνούν τα πλαίσια των παραδοσιακών κριτηρίων εισαγωγής και διδασκαλίας τα οποία ισχύουν για τα υπάρχοντα σήμερα Πανεπιστημιακά ιδρύματα. Από την άλλη πλευρά, μια Πανεπιστημιακή Δημοσιογραφική Σχολή θα έδινε στους φοιτητές της όχι μόνο τις απαραίτητες τεχνικές γνώσεις και τη συμπυκνωμένη εμπειρία από την εξάσκηση του επαγγέλματος, αλλά κυρίως αρχές δεοντολογίας και τη γενικότερη παιδεία που απαιτεί η καθημερινή εξέλιξη των Μέσων Ενημέρωσης. Θα όπλιζε ακόμα τους απόφοιτους της με την απαιτούμενη ανεξαρτησία πνεύματος, ώστε να εξασκούν σωστά το «λειτουργήμα», και να αντιμετωπίζουν «κατάλληλα» τις παρεμβάσεις ή τις πιέσεις της πολιτικής εξουσίας, των εκδοτών και όσων άλλων επιχειρούν κατά καιρούς να φιμώσουν με τον ένα ή τον άλλο τρόπο τον Τύπο.

Απ' αυτήν την άποψη η Δημοσιογραφική Σχολή αποτελεί κομβικό σημείο: Οι εκάστο-

τε πολιτικές εξουσίες έχουν επανειλημμένα αθετήσει τις υποσχέσεις για την ίδρυσή της, και η παράταση της υποβάθμισης του επαγγέλματος συνδυάζεται με την παροχή «υλικών προνομίων», τέτοιων που να υλοποιούν το σύνθημα «ΤΡΩΓΕ, ΣΚΑΣΕ ΚΑΙ ΓΡΑΦΕ». Σύνθημα που «πιάνει» όχι μόνο στους εκδότες —οι οποίοι δεν είναι τόσο διορατικοί ώστε να καταλάβουν ότι μια τέτοια Σχολή μακροπρόθεσμα θα τους ωφελούσε— αλλά δυστυχώς συσπειρώνει και την πλειοψηφία των δημοσιογράφων.

Είναι αλήθεια ότι το τελευταίο διάστημα ακούγεται όλο και περισσότερο η ιδέα της ίδρυσης μιας Ανώτατης Σχολής Δημοσιογραφίας. Όμως η κατάσταση που περιγράψαμε προηγούμενα, δημιουργεί το εύλογο ερώτημα ποιες κοινωνικές ομάδες και για ποιο λόγο θα μπορούσαν να επιβάλλουν μια δικαίη και ικανοποιητική λύση του προβλήματος. Και αυτό το τελευταίο πρέπει να τονιστεί, αφού η Πανεπιστημιακή Σχολή Δημοσιογραφίας δεν μπορεί να αποτελέσει ούτε τμήμα της... Σχολής Δημόσιας Διοίκησης!! (πρόταση που δυστυχώς ακούσαμε) ούτε παράρτημα κάποιας άλλης Σχολής ή Τμήματος. Θα είναι για παράδειγμα εξευτελιστική της αρχικής ιδέας, η εισαγωγή στην πιθανολογούμενη Σχολή υποψήφιων που απέτυχαν, λόγω του συστήματος των Πανελλήνιων εξετάσεων, να εισαχθούν στην... Νομική Σχολή ή την Πάντειο.

Όλες οι παραπάνω σκέψεις, διατυπώθηκαν σε μια ανοικτή συζήτηση με θέμα «κρίση του Τύπου και Ανώτατη Σχολή Δημοσιογραφίας» που διοργάνωσε πρόσφατα ο Σύλλογος

Σπουδαστών της Ιδιωτικής Σχολής «Εργαστήρι Επαγγελματικής Δημοσιογραφίας». Μίλησαν ο Πρόεδρος του Δ.Σ. της ΕΡΤ και καθηγητής της Νομικής κ. Μπέης, ο καθηγητής του Πολιτικού Τμήματος της Νομικής κ. Μεταξάς, ο δήμαρχος Υμηττού Ανδρέας Λεντάκης, ο Πρόεδρος του Συλλόγου Σπουδαστών Σ. Θεοδωράκης και ο συνεργάτης του ΑΝΤΙ Στέλιος Κούλογλου.

Πρέπει να σημειωθεί ότι η πρωτοβουλία των σπουδαστών είναι και επίκαιρη, αφού έχουν αρχίσει κάποιες κινήσεις από καθηγητές Πανεπιστημίων, (που σχεδιάζουν την ίδρυση «τμημάτων επικοινωνίας» στο Πολιτικό τμήμα της Νομικής ή στην Πάντειο αλλά και την ΕΣΗΕΑ που κατέληξε σε μια πρόταση Νόμου για την ίδρυση της Σχολής για να μην αναφερθούμε τέλος στην ίδρυση τμήματος δημοσιογραφικών σπουδών στο αμερικάνικο κολλέγιο DEREΕ. Παράλληλα ο γεν. γραμμ. Τύπου κ. Σ. Κωστόπουλος διαβεβαιώνει ιδιωτικώς μεν ότι η Σχολή θα ιδρυθεί, ενώ δημοσίως η κυβέρνηση σιωπά.

Στην εκδήλωση δεν παρευρέθηκαν παρ' ό- τι κλήθηκαν, υπεύθυνοι της κυβέρνησης για τον Τύπο, ενώ από τον Σύλλογο Σπουδαστών θεωρήθηκε απαράδεκτη η ξαφνική απουσία του διευθυντή της «Ελευθεροτυπίας» κ. Φυντανίδη, ο οποίος είχε δεχθεί να πάρει μέρος στη συζήτηση και το όνομά του είχε συμπεριληφθεί στη διανεμηθείσα πρόσκληση. Δια της απουσίας της όμως έλαμψε και η ΕΣΗΕΑ, την οποία ανέλαβε να υπερασπισθεί —φοβούμεθα ανεπιτυχώς— συντάκτης του «ΡΙζοσπάστη»...

ΕΙΔΙΚΕΙΣ

● Έχουμε φίλους που περνούν όλα σχεδόν τα Σαββατοκύριακά τους στα νησιά. Και μετακινούνται από νησιά, σε νησάκια και μετά σε νησίδες. Και από κει σε μεγαλονήσους ή σε περιβρεχόμενες ηπείρους. Καλά αυτοί. Σε κάποια άλλα νησιά, όμως, στο Αιγαίο, στις μικρές Κυκλάδες ζούν όλο το χρόνο —και τα

Σαββατοκύριακα βεβαίως— οι ντόπιοι. Και τους θυμηθήκαμε. Μια ομάδα φίλων μας, «Οι φίλοι του περιοδικού ΑΝΤΙ» —που υπόσχεται και άλλες δραστηριότητες— αποφάσισε να ανταποκριθεί στην πρόσκληση του Μανώλη Γλέζου και «υιοθέτησε» την Ηρακλειά, ένα μικρό νησάκι δίπλα στη Νάξο. Εκεί, θα ιδρύσουν βιβλιοθήκη —αναγνωστήριο αλλά και

πολλαπλώς θα παρταθούν στους 95 κατοίκους του νησιού. Πιο πολλά πάντως, θα σας ανακοινώσουμε σε επόμενο τεύχος. Ως τότε γράψτε μας ή στείλτε βιβλία για το αναγνωστήριο της Ηρακλειάς,

μέσω του περιοδικού «ΑΝΤΙ». Ελπίζουμε πως θα ανταποκριθούν όλοι —και όσοι μένουν τα Σαββατοκύριακα στην Αθήνα και όσοι μετακινούνται στα νησιά...

● Από τις εκδόσεις Καστανιώτη κυκλοφόρησε το καινούριο τεύχος, αριθμός 7, της περιοδικής έκδοσης «Διαλέγουμε βιβλία για παιδιά» που γράφουν και εκδίδουν η

Βίττω Αγγελιοπούλου και η Ζωή Βαλάση.

Στο τεύχος αυτό, που η εμφάνισή του είναι ιδιαίτερα προσεγμένη και αισθητικά παρουσιάζεται κριτική επιλογή περίπου 100 τίτλων για παιδιά και νέους, ταξινομημένη κατά ηλικίες κι ενδιαφέροντα. Σε επίμετρο υπάρχει πλήρης βιβλιογραφία των εκδόσεων 1981-1982.

Οι ενδιαφερόμενοι γονείς, δάσκαλοι, βιβλιοθηκάριοι, μπορούν να το βρουν σ' όλα τα βιβλιοπωλεία. ● Είτε είστε αρχιτέκτονες είτε όχι, μπορείτε αν θέλετε να συμμετέχετε στο Αρχιτεκτονικό Σεμινάριο Σαντορίνης '83. Το Σεμινάριο που ίδρυσε και διευθύνει ο καλλιτέχνης και καθηγητής της Αρχιτεκτονικής Ακαδημίας της Βιέννης Ευθύμης Βαρλάμης, συνεχίζεται και φέτος για 11ο χρόνο, στη Μεσσαριά της Σαντορίνης.

Το φετινό θέμα του σεμιναρίου είναι «Ο Αρχέγονος Χώρος του Αιγαίου» —Πείραμα 6. Την οργάνωσή του έχουν αναλάβει οι δυο Ομάδες Πειραματικής Αρχιτεκτονικής για την επικοινωνία στην Πόλη, Space Opera (της Βιέννης) και το

Πειραματικό Εργαστήρι της Βέρροιας.

Το σεμινάριο θα διαρκέσει από τις 8 έως τις 28 Αυγούστου 1983.

Συμμετοχή μπορείτε να δηλώσετε στο τηλέφωνο του Καφέ Βιβλιοπωλείου «Το σπίτι με τα σύννεφα» στη Βέρροια (0331 / 29677, 29009, 28081).

● Αγώνα για μια καθαρή Ελλάδα, ξεκίνησε ο Γιώργης Τ. Δόξας. Και στην έκκληση πρόσκλησής του γράφει: «Τέρμα λοιπόν τα λόγια. Τέρμα οι μεγάλες υποσχέσεις. Και ενεργός συμμετοχή στο κάθε μικρό ή μεγάλο πρόβλημα που μας ενοχλεί στην καθημερινή μας διαβίωση. Το Κυκλοφοριακό. Η κοινωνική πρόνοια. Η μόλυνση της ατμόσφαιρας. Τα σκουπίδια». Έτσι λοιπόν άρχισαν να φτάνουν στα γραφεία της Εταιρείας Περιορισμού των Σκουπιδιών —Ε.Π.ΣΚΟΥ., σειρά οι απαντήσεις. Εμπρός, λοιπόν, για μίαν Ελλάδα χωρίς σκουπίδια. Αλλά για τη συσπείρωση τηλεφωνείτε στην Αθήνα, στο 67.12.593.

«Δωδέκατη Νύχτα»

Η Θεατρική Συντεχνία ιδρύθηκε το 1977 στην Αθήνα και από τότε ως σήμερα είχε σαν κεντρικό σημείο της θεατρικής της έρευνας την ανίχνευση και τον πειραματισμό πάνω σε θέματα της ελληνικής θεατρικής παράδοσης.

Έτσι, πραγματοποίησε ως τώρα τέσσερις θεατρικές παραγωγές: «Ο Αλέκος με τα κυδώνια», «Χριστός Πάσχα», «Ερωτόκριτος», και «Άλκηστις». Παράλληλα, οργάνωσε τρία Διεθνή Θεατρικά Φεστιβάλ: «Διεθνείς ημέρες Ανοιχτού Θεάτρου», «Διεθνής Θεατρική Συνάντηση = Γυναικεία Έκφραση», «Διεθνής Θεατρική Συνάντηση '83».

Με τη «Δωδέκατη Νύχτα» η «Θ.Σ.» επιχειρεί για πρώτη φορά να δοκιμάσει τις δυνάμεις της σε κείμενα μη ελληνικά, μεγάλων αξιώσεων, που προσφέρονται στην έρευνα και τον προβληματισμό τόσο για τη δομή, όσο και για τις σκηνικές τους «λύσεις».

Η κωμωδία αυτή του Σαίξπηρ είναι έργο κατεξοχήν ονειρικό. Οι ήρωές του ζουν ο καθένας στον κόσμο του και το μόνο πράγμα που τους ενώνει είναι ο έρωτας. Μπλέκουν σ' ένα λαβύρινθο σχέσεων και απατηλών εντυπώσεων, σ' ένα φαύλο κύκλο προσώπων που ερωτεύονται ο ένας τον

άλλο χωρίς να συμπίπτουν και χωρίς, τελικά, να συναντηθούν. Ο έρωτας που τους κυριεύει, μένει χωρίς αντικείμενο.

Στην παράσταση που πραγματοποίησε η «Θ.Σ.» όλα αρχίζουν με έναν ερωτικό στεναγμό, που μεταδίδεται από τον έναν στον άλλο και καταλήγει σε κύκλους μάταιους, σ' έναν ερωτισμό χωρίς ανταπόκριση και χωρίς όνομα. Σ' αυτό το γαϊτανάκι του έρωτα οι κωμικοί είναι οι μόνοι που πατούν στη γη, έχοντας συγκεκριμένο ερωτικό αντικείμενο και συγκεκριμένο λόγο για να ερωτευτούν.

Η «Δωδέκατη νύχτα» παρουσιάζεται ήδη από τις 13 Ιουλίου και θα μπορέσουμε να τη δούμε ως και την Κυριακή 24 Ιουλίου, στο θέατρο Αβέρωφ, Λάμπρου Κατσώνη 28-30, (ύψος του ΙΚΑ, Λ. Αλεξάνδρας). Η μετάφραση που χρησιμοποιήθηκε είναι του Βασίλη Ρώτα, η σκηνοθεσία του Νίκου Αρμάου, τα σκηνικά - κοστούμια του Νίκου Γαζέπη, η μουσική της Λένας Πλάτωνος, η χορογραφία της Μαρίας Γκούτη και οι φωτισμοί του Νίκου Καβουκίδη.

«Πάμε μια βόλτα στη Βουλιαγμένη»

Πού αλλού θα μπορούσε να γίνει ένα beach party, όπως τον παλιό καλό καιρό; Τότε που, ενώ δεν σέρναν τα σκυλιά με «α λουκάνικα, οι εξαισίες «αμαρτίες» του '56 δρούσαν σε πάρτι ρεφενέ, με μπουκάλια και τσικ - του - τσικ, σε παραθαλάσσιες εξάρσεις —πάμε για νυχτερινό μπάνιο— και σε κυριακάτικα χορευτικά πρωινά σε κλαμπ —τότε' έτσι τα λέγαμε— όπου γίνονταν διαγωνισμοί ροκ και χούλα - χουπ.

Και ποιος άλλος θα μπορούσε να θυμηθεί με τόση ευαισθησία την αμερικάνικη πολιτιστική εισβολή; Χωρίς τις ενοχές που δραματοποίησαν τη σχέση της γενιάς αυτής με την εφηβεία της, χωρίς καθόλου υπερβολή, με τόση γλύκα;

Ίσως μόνο ο Λουκιανός, που δρα με μια δική του ελευθερία, και κυρίως μιαν άνεση, και δεν «καμώνεται» τούτο ή το άλλο και ιστορεί και μυθοποιεί τον καθημερινό μας βίο, λίγο στην πλάκα, και λίγο στο κάπως έτσι.

«Πάμε παιδιά»

Ο Λουκής κι η παρέα του η Αφροδίτη Μάνου κι οι «Θρη εντ δε Κούκος Μπαντ», τη Δευτέρα 25 Ιουλίου στις 9.30 το βράδυ, σε μια πλατφόρμα μες στη θάλασσα της Βουλιαγμένης —να μη βρέξουμε τα καλώδια, βρε παιδιά— κι εμείς στην άμμο ή και κολυμπώντας, χορεύοντας τα «παλιά μας τραγούδια» —Πωλ Άνκα απαραίτητως— από δίσκους που θα διαλέξει ο Γιάννης Πετρίδης. Θ' ακούσουμε ακόμη την ορχήστρα πνευστών που θα διευθύνει ο Μανώλης Μικέλης, και τη Νέλλη Σεμιτέκλο που θα παίζει ραγκ-τάιμ Σκοτ Τζόπλιν και τον Λουκιανό να παίζει τζαζ.

Και άλλα πολλά θα συμβούν, ωραία, αναμνηστικά, και φτηνά φτηνά, με εισιτήρια 300 δρχ., που πωλούνται στα ταμεία του ΕΟΤ.

ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΣ

ΦΕΙΔΙΟΥ 14-16 ΑΘΗΝΑ ΤΗΛ. 3600059

ΒΙΒΛΙΑ

ΧΑΜΗΛΕΣ ΤΙΜΕΣ

Α' Διεθνές Συνέδριο Ελληνοαραβικών Σπουδών

Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών,
19-24 Ιουνίου

της Λήδας Μόσχου

Στις 24 Ιουνίου έληξαν οι εργασίες του Α' Διεθνούς Συνεδρίου Ελληνοαραβικών Σπουδών που διοργάνωσε η Εταιρεία Ελληνοαραβικών Σπουδών, υπό την αιγίδα του ΥΠΠΕ. Η σημαντική σε αριθμό συμμετοχή επιστημόνων διεθνούς κύρους, από την Ελλάδα και άλλες 14 χώρες, τόνισε την ιδιαίτερη σπουδαιότητα αλλά και την απήχηση του συνεδρίου αυτού, που για λίγες έστω μέρες ανέκοψε τη συνήθη ελληνοκεντρική μονοτονία μας, ενώ ταυτόχρονα κατέδειξε τη διεθνή ακτινοβολία και το υψηλό επίπεδο των αραβικών και ισλαμικών σπουδών.

Σε μια περίοδο που χαρακτηρίζεται από την περίπου γενικευμένη αδιαφορία ως προς τις λεγόμενες ανθρωπιστικές επιστήμες, αλλά και την περιθωριοποίηση εκείνων που έχουν ακόμη το κουράγιο να ενασχολούνται επαγγελματικά και ουσιαστικά με γνωστικά αντικείμενα που δεν ανήκουν αποκλειστικά στο χώρο των εφαρμοσμένων επιστημών, «ειδικά» συνέδρια, όπως τούτο των Ελληνοαραβικών Σπουδών, σημαίνουν κάτι περισσότερο από μια τυπική συνάθροιση εξειδικευμένων ουτοπιστών: η σημασία βρίσκεται στο γεγονός πως σε πείσμα μιας νεόκοπης τεχνοκρατούμενης δυϊστικής ψευδοαντιληψης που διακρίνει τις επιστήμες σε «χρήσιμες» (= που συντελούν στην παραγωγή τεχνολογίας) και σε «μη παραγωγικές» (συλλήβδην, οι επιστήμες του ανθρώπου), μια άλλη άποψη, αυτή που εμμένει στη συνέχιση του καθαρού επιστημονικού λόγου, συντελεί και στην ουσιαστική προώθηση ενός ανοικτού διαλόγου ανάμεσα σε «άνισους» και διαφορετικούς πολιτισμικούς σύγχρονους κόσμους — μικρούς / οικονομικά ανίσχυρους, ισχυρούς

Σουδάν, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο του Χαρτούμ. Τοιχογραφία 9ου μ.Χ. αιώνα (Φωτ. G. Vantini).

/ τεχνοκρατούμενους, περιφερειακούς, κεντρικούς, τριτοκοσμικούς, και όποιους άλλους χαρακτηρισμένους από τις διεθνείς συγκυρίες. Συνεκτικός κρίκος αυτού του διαλόγου είναι η επιστήμη της ιστορίας και η μελέτη των πολιτισμικών φαινομένων όλων των λαών, πέρα από πολιτικές, οικονομικές, θρησκευτικές και πολιτιστικές υπεροψίες και προκαταλήψεις.

Χρειάζεται καμιά φορά να τα θυμίζουμε όλα αυτά γιατί συχνά, εμείς οι Έλληνες, στην εκφορά κάποιων πολιτικών λόγων, παραπερνάμε για την απομόνωσή μας, ενώ ταυτόχρονα κάποιοι υπεύθυνοι για θέματα που αφορούν στην έρευνα μας υπόσχονται πως θα γίνουμε η γη της επαγγελίας της μικροηλεκτρονικής... Κάπως έτσι, λοιπόν, αποτιμούμε το περιεχόμενο και την εμβέλεια του Συνεδρίου Ελληνοαραβικών Σπουδών: σαν την αρχή για ένα γόνιμο και αποτελεσματικό διάλογο ανάμεσα στους

κόσμους της Ανατολής και της Δύσης με ενδιάμεσο τον καθαρό επιστημονικό λόγο. Χαιρόμαστε να διαπιστώνουμε πως μια ευρωπαϊκή πρωτεύουσα, η Αθήνα, υπήρξε ο κατάλληλος γεωγραφικός ιστορικός τόπος που φιλοξένησε ποικίλους ερευνητές, οι οποίοι επικεντρώνουν τη δημιουργική δραστηριότητά τους στην ιστορία και τον πολιτισμό του αραβικού και ισλαμικού κόσμου. Και εδώ χρειάζεται επίσης να αναφερθούμε στη συμβολή των δύο βασικών διοργανωτών του Συνεδρίου, τον Πρόεδρο και τον Γενικό Γραμματέα της Επιτροπής: τον πάντοτε «ανοικτό» και ενθουσιώδη, σε όποιες νέες επιστημονικές προτάσεις, καθηγητή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων Μανόλη Παπαθωμόπουλο, καθώς και τον υπηγητή της Ιστορίας των Λαών της Μέσης Ανατολής στο Πανεπιστήμιο Αθηνών Βασίλη Χρηστίδη, που είναι και ένας διακεκριμένος αραβολόγος. Εξάλλου, θυμίζουμε πως οι δύο αυτοί συντελεστές της επιτυχίας του Συνεδρίου είναι και οι υπεύθυνοι βασικοί εκδότες του περιοδικού Graeco - Arabica, που κάλυψε ένα κενό στη διεθνή βιβλιογραφία (ο Α' τόμος κυκλοφόρησε το 1982, ενώ στον Β' θα συμπεριληφθούν τα Πρακτικά του Συνεδρίου).

Τα θέματα που συζητήθηκαν στο Συνέδριο κάλυψαν τρεις βασικούς τομείς που αναφέρονται στις σχέσεις του ελληνικού, αραβικού και αραβοϊσλαμικού πολιτισμού: φιλοσοφία και θρησκεία, ιστορία και φιλολογία, αρχαιολογία και τέχνη. Επισημαίνουμε την υψηλή στάθμη των ιστορικών και φιλολογικών σπουδών στα πανεπιστήμια και τα ερευνητικά κέντρα της Αιγύπτου, χωρίς να παραλείψουμε και τη σημαντική παρουσία πανεπιστημιακών από το Σουδάν, την Ινδία και το Ζαΐρ. Η σημαντική παρουσία των Ελλήνων ερευνητών κατέδειξε την έντονη απήχηση που έχουν στη χώρα μας οι αραβοϊσλαμικές σπουδές. Στον τομέα της φιλολο-

γίας αξίζει να αναφερθούν τρεις ιδιαίτερα ενδιαφέρουσες για τον ελληνικό 18ο και 19ο αιώνα ανακοινώσεις: Ο Μ. Mazzaoui (Πανεπ. Utah, ΗΠΑ) μίλησε για τις ιδιομορφίες και τα χαρακτηριστικά των μουσουλμανικών φιλολογικών ρευμάτων κατά τον 18ο αιώνα και τις δυτικές επιδράσεις ή, αντίστοιχα, και τις πολύμορφες αντιδράσεις σχετικά με αυτά: τα παράλληλα με το ρεύμα του ελληνικού Διαφωτισμού αποτελούν πλήθος. Το θέμα του Γ. Κεχαγιόγλου (Πανεπ. Θεσσαλονίκης) ήταν «Η πρώτη έντυπη ελληνική έκδοση της διήγησης Alf Layla wa Layla» — και για πρώτη φορά παρουσιάστηκαν οι ανατολικές επιδράσεις στην ελληνική λογοτεχνία του 18ου και 19ου αιώνα. Η ανακοίνωση του Αλεξανδρινού F. Farid (Αίγυπτος / Αθήνα) είχε την έννοια συμβολής στο έτος Καβάφη (τίτλος: «Καβάφης, ο Αλεξανδρινός»). Τέλος, στον τομέα της αρχαιολογίας και τέχνης, τα θέματα κάλυψαν ένα μεγάλο γεωγραφικό χώρο σε διαχρονικό επίπεδο: ελληνορωμαϊκή αρχαιότητα, Κόπτες, Μεσαίωνας, Βυζάντιο, Άραβες, Ισλάμ. Οι εξαιρετικές ανασκαφικές έρευνες των Πολωνών αρχαιολόγων στην Αίγυπτο, τη Συρία και την Ιορδανία, μας υπενθυμίζουν την αδιάκοπη και έντονη παρουσία του ελληνικού στοιχείου σ' αυτές τις περιοχές, από την ελληνορωμαϊκή αρχαιότητα ως και μετά την πτώση του Βυζαντίου.

Στον καταληκτήριο λόγο του, ο καθηγητής Μ. Παπαθωμόπουλος τόνισε την ανάγκη ίδρυσης ενός Κέντρου Ελληνοαραβικών Σπουδών στην Αθήνα, που αποτελεί τον ιδεώδη ιστορικό χώρο για το σκοπό αυτό. Η πρότασή του έγινε ομόφωνα δεκτή από τους συνέδρους, οι οποίοι υπέδειξαν επίσης την ίδρυση μιας εξειδικευμένης βιβλιοθήκης στο Κέντρο, τη συντονισμένη ερευνητική προσπάθεια μέσω αυτού και, τέλος, τη σύντομη προετοιμασία για το επόμενο, το Β' Διεθνές Συνέδριο Ελληνοαραβικών Σπουδών.

Παιδότοπος παιδικός σταθμός νηπιαγωγείο

“Ένας χώρος στην αποκλειστική διάθεση των παιδιών. Οι ανάγκες του παιδιού γιά επικοινωνία, παιδαγωγικό παιχνίδι, δημιουργική συλλογική δραστηριότητα, αντιμετωπίζονται με την αγάπη, τη ζεστασιά και με ξεχωριστή ευθύνη από ανθρώπους ειδικούς.

Ντίνα Καψάλη
Λεωφ. Πεντέλης 53 - Χαλάνδρι
Τηλ. 68.28.047

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ

ΖΩΟΔΟΧΩ ΠΛΗΘΗ 17, 36-37 980

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΠΙΛΟΓΗ
ΧΑΜΗΛΟΤΕΡΕΣ ΤΙΜΕΣ

ΠΛΗΡΗΣ ΚΑΙ ΜΟΝΙΜΗ
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΟΛΩΝ
ΤΩΝ ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΑΣΤΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
ΤΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
“Ελεύθερος Τύπος”

Ευρωπαϊκός κινηματογράφος χωρίς ταυτότητα

του Παντελή Καρακάση

Εδώ και δυο χρόνια μια σοβαρή απειλή έχει αναστατώσει τους προοδευτικούς σκηνοθέτες των χωρών μελών της ευρωπαϊκής κοινότητας. Η απειλή προέρχεται από την επιτροπή για τον κινηματογράφο της ΕΚ η οποία απαιτεί, και με νομικά μέσα, την κατάργηση κάθε εθνικού νόμου υποστήριξης, κύρια οικονομικής, της κινηματογραφίας κάθε χώρας - μέλους της. Σκοπός της είναι η δημιουργία μιας νέας βιομηχανίας που θα παράγει ευρωπαϊκά φιλμ, εμπορικά, χωρίς ιδιαίτερη ταυτότητα, ανταγωνισμα των αμερικανικών που είναι πρώτα σε εισητήρια κι έχουν κάνει πλούσιους τους παραγωγούς τους.

Μερικοί ευρωπαίοι πολιτικοί του κινηματογραφικού χώρου, έχουν ανακαλύψει φαίνεται την πηγή του πλούτου και θέλουν να την κατέχουν. Ακούγοντας μάλιστα πως ο αμερικάνικος κινηματογράφος επανέλαβε και το 1982 το ρεκόρ του σε κέρδη, ενώ στις ξεχωριστές αγορές επικρατεί νηνεμία, βυθίζονται σε σκέψεις για τον τρόπο με τον οποίο θα επαναλάβουν την αμερικάνικη επιτυχία οι ευρωπαϊκές ταινίες. Με έδρα το γαλλικό κέντρο της εθνικής κινηματογραφίας, υπάρχει κάποιος κύριος ονόματι Claude Degand, που διευθύνει ένα γραφείο στις Βρυξέλλες και προπαγανδίζει μια πολιτική αντίθετη όχι μόνο σ' αυτήν της σημερινής γαλλικής κυβέρνησης, αλλά και όλων των άλλων χωρών. Δρα ως ακούραστος πλασιέ της πολιτικής της επιτροπής της ΕΚ, που σκοπεύει στη δημιουργία ενός ταμείου με χρήματα όλων των ευρωπαϊκών χωρών, τα οποία θα

διατίθενται για υπερπαραγωγές ταινιών χωρίς εθνική ταυτότητα.

Ο Degand κέρδισε κάποιο κύρος, στο τέλος του '60 αρχές του '70, με την ανάλυση που έκανε για την κατάσταση του ευρωπαϊκού φιλμ, που ήταν και πολύ ακριβής, σε αντίθεση με την ελλειπή και λαθεμένη ανάλυσή του για τον αμερικάνικο κινηματογράφο. Ενώ τόνισε την αδυναμία του συστήματος εδώ, υποστήριξε ενθουσιαστικά τον φαινομενικό ισολογισμό επιτυχίας των αμερικάνικων «μάγιον κόμπαν», διπλα στις οποίες δεν υπάρχει τίποτα άλλο στις ΗΠΑ, γι' αυτόν. Ενώ είναι πολύ ενδιαφέρουσα η διαπίστωση πως όλες οι εμπορικές επιτυχίες του αμερικάνικου κινηματογράφου τα τελευταία δέκα χρόνια προήλθαν κατά κύριο λόγο έξω από το «σύστημα», όπως για παράδειγμα το έργο «Easy Rider». Η θεωρία του Degand και των υποστηρικτών του (προ-

πάντων των πολιτικών που δεν γνωρίζουν τα πολύπλοκα προβλήματα του κινηματογράφου) είναι απλή. Αν προσθέσουμε το δυναμικό των θεατών στις χώρες μέλοι της ΕΚ, βγάζουμε έναν αριθμό περίπου ίδιο μ' αυτόν που έχουν οι ΗΠΑ στον χώρο τους. Συμπέρασμα: ένα μεγάλο ευρωπαϊκό γραφείο παραγωγής και εκμετάλλευσης ταινιών θα μπορούσε να λειτουργήσει το ίδιο επιτυχώς όπως μια αμερικάνικη «μάγιον κόμπαν». Η σκέψη αυτή είναι αρκετά απλοϊκή, γιατί βρίσκεται μακριά από τη σημερινή οικονομική πραγματικότητα. Οι εταιρίες αυτές έχουν λειτουργήσει ως ανεξάρτητοι οργανισμοί εδώ και είκοσι χρόνια, ενώ σήμερα μετά από σημαντικές κρίσεις, έχουν μετατραπεί σε μικτές πολυεθνικές εταιρίες προπάντων στο χώρο του βίντεο και της τηλεόρασης. Για παράδειγμα οι επιχειρήσεις «Klhnney National Services» έχουν σαν υποεπιχείρηση την «Warner Communications Incorporated» που είχε κέρδη 3,2 δισεκατομμύρια δολάρια για τον χρόνο 1981. Από αυτά 7% προήλθαν από την θυγατρική της εταιρία την κινηματογραφική «Warner Bros».

Μια ευρωπαϊκή εταιρία μόνη της στο κινηματογραφικό χώρο δεν θα είχε καμιά δυνατότητα επιβίωσης, χωρίς κάποιο στήριγμα. Είναι τελείως ουτοπιστική μια τέτοια σκέψη. Κι όμως πλανάται ακόμη στις Βρυξέλλες. Για παράδειγμα στο πρόσφατο «Σχέδιο για την οικονομική υποστήριξη του κινηματογράφου των χωρών της ΕΚ» της επιτροπής για τη Νεολαία, Κουλτούρα, Μόρφωση, Πληροφοριών, και Αθλητισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, διαβάζουμε την εξής παράγραφο: «... αναμένουμε από την ΕΚ να δημιουργήσει μια αντιπρο-

σωπευτική αλυσίδα γραφείων εκμετάλλευσης, μετά την αφομοίωση σ' αυτήν όλων των εταιριών που υπάρχουν στις χώρες μέλοι. Αυτή η αλυσίδα πρέπει να είναι δυνατή σαν αντίβαρο στους αμερικάνους γίγαντες του κινηματογράφου, να εξασφαλίζει την σίγουρη διάδοση της δικής μας παραγωγής, με αποτέλεσμα τα οικονομικά κέρδη...»

Αυτή η πρόταση αγνοεί μια νέα κατάσταση στα συστήματα της οικονομίας κάθε χώρας. Κάθε πολιτική για τον κινηματογράφο σ' όλες τις χώρες είναι αναγκαστικά συνδεδεμένη με την τεχνολογική εξέλιξη των μέσων πληροφόρησης κι επικοινωνίας. Η κινηματογραφική ταινία σήμερα εκτιμάται σε πλαίσια που δεν εξαρτώνται μόνο από το χώρο της. Σαν οικονομία κινηματογράφου λογαριάζεται σήμερα κι ο χώρος της τηλεόρασης και όλο και πιο πολύ του βίντεο.

Τα προβλήματα, μάλιστα, που αφορούν τη νόμιμη κυκλοφορία βιντεοκασετών κινηματογραφικών ταινιών γίνονται όλο και πιο πολύπλοκα. Όπως φαίνεται καμιά χώρα μέλος της ΕΚ δεν έχει ασχοληθεί σοβαρά με την κατάσταση που δημιουργούν τα «νέα μέσα» επικοινωνίας.

Στο φεστιβάλ κινηματογράφου στο Βερολίνο, τον περασμένο Φεβρουάριο, έγινε ένα συνέδριο με αντιπροσώπους σκηνοθέτες της FERA και πολιτικούς της ΕΚ και της περιβόητης επιτροπής. Μόνο που από την τελευταία απουσίαζαν οι σκληροί υποστηρικτές της παραπάνω πολιτικής, έτσι ώστε το συνέδριο ν' ατονίσει, χωρίς κάποιο δραστικό αποτέλεσμα, μια και οι παρώντες κάπου συμφωνούσαν και υποσχέθηκαν προσοχή στους κινδύνους που απειλούν την εθνική κινηματογραφία κάθε χώρας.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»

ΠΕΤΡΟΣ ΜΑΡΤΙΝΙΔΗΣ

Συνηγορία της Παραλογοτεχνίας

Τέσσερις μονογραφίες και ένα δοκίμιο πάνω στα αστυνομικά και κατασκοπικά μυθιστορήματα, την «επιστημονική φαντασία» και τα κόμικς.

Οι ιστορικές καταβολές, οι λογοτεχνικές συγγένειες και η ψυχολογική λειτουργία της ανάγνωσης της παραλογοτεχνίας.

Μια μελέτη που διαβάζεται με τόσο ενδιαφέρον όσο και ένα αστυνομικό μυθιστόρημα· επιπλέον δίνει όλες τις πληροφορίες και τα στοιχεία για την κατανόηση ενός είδους με πολλούς φίλους.

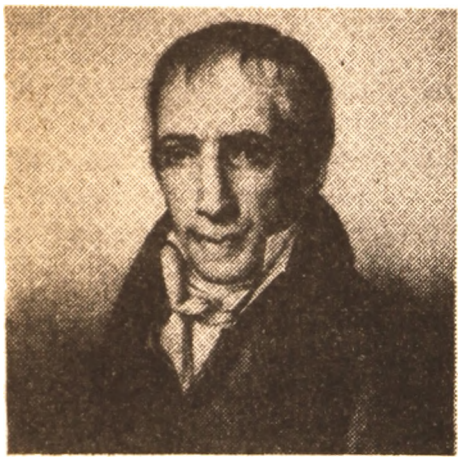
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:

ΑΘΗΝΑ: εκδόσεις «ΝΕΦΕΛΗ» Μαυρομιχάλη 9, Τηλ. 36.07.744 — 36.39.962

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: Μ. Κοτζιά και Σια ΟΕ, Τσιμισκή 78, Τηλ. 279.720

Τα όπλα και τον άντρα

του Αλέξη Πολίτη

Η έκδοση των Απάντων του Δημ. Γληνού από το «Θεμέλιο» με την επιμέλεια του Φιλ. Ηλιού

«Η ζωή είναι ένα ποτάμι, όπου πρέπει να κολυμπήσεις κανείς ο ίδιος, και όχι ν' ακούσει άλλους να διηγούνται πως κολύπησαν». Έτσι εκφραζόταν, στα 1937, εξόριστος της Ακροναυπλίας, ο Δημ. Γληνός' ας αναλογιστούμε πως η συμβουλή απευθύνεται σε πρόσωπο νεανικό με το οποίο τον συνέδεε, κοντά στη σχέση του δασκάλου, και κάτι στενότερα προσωπικό.

Αυτό, το δικό του κολύπημα το παρακολουθούμε τώρα μέσα από τα Απαντά του' δηλαδή μέσα από τα κείμενα που έγραψε με τον έναν ή τον άλλον τρόπο. Γιατί αυτή η πλούσια συναγωγή, όπου αποθησαυρίζεται κάθε γραφτό που σώθηκε στο αρχείο του Γληνού, υπερβαίνει από πολλές πλευρές ό,τι συνήθως προσφέρεται με τον τίτλο «άπαντα». Δεν ξέρω να μπορούμε να παρακολουθήσουμε από τόσο κοντά κανέναν άλλο νεοέλληνα: χάρη στις φροντίδες του ίδιου του Γληνού, χάρη στη στοργή της οικογένειάς του, και χάρη στη σοφή επιμονή του εκδότη έχουμε μπροστά μας μια εξαιρετικά πλήρη απεικόνιση. Σπάνια αφήνει τόσα χνάρια ένας άνθρωπος —και εδώ έχουμε το πρώτο (όχι αξιολογικά) στοιχείο από όσα καθιστούν την έκδοση αυτή γεγονός αξιομνημόνευτο.

Το δεύτερο στοιχείο είναι, βέβαια, ότι ο άνθρωπος αυτός, ο Γληνός, άφησε ο ίδιος χνάρια βαθιά και πολλαπλά στη εποχή του. Τα εξωτερικά γνωρίσματα της βιογραφίας του αρκούσαν για να το βεβαιώσουν: ο Γληνός βρέθηκε πάντοτε όχι απλώς στην πρωτοπορεία της νεοελληνικής κοινωνίας, παρά συχνά ένα στάδιο πιο μπροστά από τους πρωτοπόρους. Μαχητικός και ριζοτόμος, στοχαστικός και προβλεπτικός συνάμα, κράτησε ρόλο ηγετικό —παρά τις αντιξοότητες που συνεπαγόταν μια τέτοια πορεία σε μια κοινωνία φανερά, κι ακόμη

περισσότερο κρυφά, αρνητική σε κάθε προσπάθεια απλής ανανέωσης, έστω και εκσυγχρονισμού της.

Το σημαντικό όμως είναι ότι μέσα από τα Απαντα είμαστε σε θέση να διαπιστώσουμε πολύ περισσότερα σημάδια της εσωτερικής βιογραφίας του. Η εξαιρετικά ισχυρή προσωπικότητά του ξεπηδά από παντού: τον βρίσκουμε λόγου χάρη να συντάσσει κάθε τόσο σημειώματα βιογραφικά' σημάδι κι αυτό μιας βούλησης ηγετικής και μιας διάθεσης συνεχούς απολογισμού. Τον βρίσκουμε να σχεδιάζει απανωτά έργα, βιβλία, καλλιτεχνήματα' να επεξεργάζεται σχέδια και ιδέες κάθε είδους. Και πλάι σ' αυτά, τα προγραμματικά, ή οραματικά καλύτερα, τον βλέπουμε σε όποια υπόθεση ανακατεύεται —μά σύλλογος, μά περιοδικό, μά υπεύθυνη διοικητική θέση— να είναι ο κύριος μοχλός: αυτός συντάσσει τις ανακοινώσεις, αυτός κρατά τη διεύθυνση, αυτός οργανώνει και διατυπώνει τα νομοσχέδια. Έτσι, μέσα από την αθέατη ως σήμερα ετούτη πλευρά του, εννοούμε καλύτερα το γιατί προκαλούσε μια τέτοια προσωπική έλξη σε ανθρώπους που και είχαν, και ήθελαν να έχουν, μια το ίδιο ηγετική θέση.

Θα ήτανε βέβαια λάθος μεθολογικό να περιοριστούμε μονάχα στον «άντρα» όπως προκύπτει από τα γραπτά του. Άλλωστε κι ο Γληνός σ' όλη του τη ζωή αυτό αντιμαχόταν' τις θεωρίες που έχουν μοναδικό τους στόχο το άτομο. Γυρεύοντας να καταλάβει τη ζωή, έφτασε στο σύνολο, αναζήτησε τους αρμούς που ενώνουν τα άτομα σε κοινωνία: χάρη στην πληρότητα των Απάντων είμαστε σε θέση να παρακολουθήσουμε τον κοινωνικό τύπο που εκπροσωπεί, τον προοδευτικό δηλαδή διανοούμενο —τρίτο στοιχείο της έκδοσης που πρέπει να επισημάνουμε.

Ο Γληνός ξεκίνησε από την ποίηση. Η καλλιέργεια του λυρισμού μπορεί να ιδωθεί κάτι σαν καταφυγή της νεοελληνικής διανοήσης' κάτι σαν άλλοθι μιας κοινωνίας με κλειστούς ορίζοντες. Και καθώς η «γλώσσα» καταντά συχνά να είναι η κύρια νεοελληνική πραγματικότητα, έτσι, ο χώρος όπου πρωτοδοκιμάζεται σχεδόν χωρίς εξαίρεση κάθε νεαρός με ανησυχίες ή φιλοδοξίες, γίνεται η ποίηση: Ο Γληνός ποιητής είναι η έκφραση του έφηβου διανοούμενου στο γύρισμα του αιώνα.

Και οι σπουδές στη Γερμανία αντιπροσωπεύουν το ίδιο καλά την εποχή του. Πρώτον γιατί εκεί κατέφυγαν στη γενιά του Γληνού όσοι ποθούσαν την καλύτερη ευρωπαϊκή μόρφωση' έπειτα γιατί στο «εξωτερικό» μπορούσαν να πραγματοποιηθούν διεργασίες απαραίτητες για την αποδέσμευση των ατομικών ικανοτήτων. Η

μαρτυρία του εδώ είναι ολότελα χαρακτηριστική: στη Γερμανία γνωρίστηκε και οικειώθηκε με τη μαρξιστική μέθοδο.

Τέλος η στροφή προς τα παιδαγωγικά, πέρα από τις όποιες προσωπικές κλίσεις —που δίχως άλλο υπήρχαν— μπορούμε να διακρίνουμε μian ευρύτερη κοινωνική βούληση. Γύρω από το σύνθημα «η δημοτική, γλώσσα της εκπαίδευσης» παιζόταν ένα από τα πιο κρίσιμα στοιχεία της νεοελληνικής πορείας. Η ενσωμάτωση της δημοτικής γλώσσας στο κοινωνικό σύστημα αξιών εκτός από την αυτοτελή —και αυτονόητη σήμερα— αξία της, σήμαινε στην ουσία και την επαφή της νεοελληνικής κοινωνίας με τη σκληρή πραγματικότητα.

Ο δεύτερος τόμος των Απάντων, που κλείνει στα 1914, μας αφήνει το Γληνό εκπαιδευτικό. Αργότερα η στενή του επαφή με τις πραγματικότητες θα τον σπρώξει να επεκτείνει τη δράση του και να ολοκληρωθεί ως πολιτικός πια ηγέτης.

Ποιητικά λοιπόν, γλωσσικά και παιδαγωγικά είναι πρώτιστα τα έργα του που περιλαμβάνουν οι δυο πρώτοι τόμοι. Θα κάναμε λάθος αν αναζητούσαμε τη συγγραφική φλέβα σ' αυτά' ο Γληνός δεν γυρεύει το ανείπωτο, δεν αποζητά να δώσει μορφή σε κάτι που συγκεχυμένα διαισθάνθηκε. Ούτε εφευρίσκει' τακτοποιεί και εκπέμπει. Η αξία του είναι ότι γνωρίζει τα πράγματα, οσμίζεται τα αιτήματα, και προτείνοντας λύσεις προωθεί συνάμα τους προβληματισμούς. Ακόμα και τη φιλοσοφία, που τόσο την καλλιεργεί μετά τις σπουδές του στη Γερμανία, την επιδιώκει για να του επιτρέψει να συλλάβει το καθολικό, ώστε να μπορέσει να προσδιορίσει ασφαλέστερα το μερικό, να το καταστήσει εφαρμόσιμο.

Τα έργα του λοιπόν είναι τα «όπλα» του. Δεν είναι ο απολογισμός της σχέσης του με τη ζωή —το ποτάμι, για να θυμηθούμε τη δική του παραβολή— παρά οι ενέργειές του ώστε να οδηγηθεί η κοίτη του ποταμού, να πλατύνει και να φαρδύνει, για να μπορούν οι άνθρωποι να κολυμπάνε και να το χαιρούνται.

Και πάντως, έτσι όπως τα βρίσκουμε συγκεντρωμένα μεθοδικά και σχολιασμένα εξαντλητικά, τα ίδια τα έργα μας επιτρέπουν μian αυτοτελή προσπέλαση —το τέταρτο στοιχείο που προσδίδει βάρος στην έκδοση. Μπορούμε να τα αναλύσουμε σαν όπλα ακριβώς, για να γνωρίσουμε καλύτερα τα συστατικά και το ειδικό τους βάρος: ποια εργαλεία χρησιμοποιούσε η νεοελληνική κοινωνία, πόσο εκλεπτισμένα' σε ποιους συμβιβασμούς υποχρεωνόταν' ποια ήταν τέλος πάντων η στρατηγική της. Παράλληλα να οικειωθούμε με πράγματα που δεν έχουν ολοκληρωτικά ξεπερα-

στεί σαν αιτήματα. Έπειτα η καιρία ματιά του Γληνού προσφέρει συνεχώς προσεγγίσεις που διαλευκαίνουν κάποια ζητήματα με επιγραμματική, συχνά, ακριβολογία: «η καθαρεύουσα δεν διδάσκεται γιατί δεν είναι γλώσσα, αλλά τάση»' αυτό από κείμενο του 1913.

Θα ήθελα ωστόσο να επισημάνω κάτι ακόμα τελειώνοντας. Την ποιότητα της έκδοσης αυτής καθεαυτής. Είναι βέβαια η προσεγμένη εμφάνιση, καθώς και η συμπληρωματική και όχι απλώς διακοσμητική χρήση του φωτογραφικού υλικού. Αλλά κυρίως είναι η εκδοτική φροντίδα. Εδώ βρισκόμαστε μπροστά σε επιτεύγμα οριακό. Αρχίζοντας από τη συναγωγή του υλικού που προσδίδει γνώση, μέθοδο, μόχθο και άκρα επιμέλεια, προχωρώντας στην παρουσίαση, όπου η «τριπλή» χρονολογική σειρά (ολοκληρωμένα έργα, σχέδια ή προσωπικά γραπτά, μαρτυρίες τρίτων ή του Γληνού ενσωματωμένες στις σημειώσεις) λύνει με τρόπο απλό —για τον αναγνώστη, βέβαια, όχι για τον επιμελητή— και δόκιμο τα προβλήματα που παρουσίαζε η φύση του υλικού, και καταλήγοντας τέλος στην πλήρη και σοφή εκμετάλλευση των δυνατοτήτων που προσφέρει το σημερινό επίπεδο της τυπογραφικής τέχνης: αυτά αποτελούν το ένα σκέλος του «οριακού».

Το άλλο είναι οι σημειώσεις, τα σχόλια που συμπορεύονται, βήμα - βήμα, στον αναγνώστη. Στη ουσία βρισκόμαστε κάθε φορά μπροστά σε μια μελέτη αυτοδύναμη, εξαντλητικά ελεγμένη στις λεπτομέρειες, πλούσια σε διερευνήσεις προς κάθε πιθανή πηγή, και με στόχο την κατανόηση του κειμένου από την πλευρά του χρήστη —μα και τη χαρά της έρευνας από την πλευρά του επιμελητή. Το τελικό σύνολο είναι φαινόμενο μοναδικό στην ελληνική εκδοτική παράδοση. Ο αναγνώστης αισθάνεται τη σιγουριά, σαν να γνώριζε και να κατανοούσε από τις δικές του δυνάμεις ολοκληρη την εποχή του Γληνού.

Φαινόμενο μοναδικό' και γι' αυτό ακριβώς και οριακό: γιατί ενώ η μοναδικότητά του φανερώνει πως άδικα θα θεωρούσαμε την εργασία του κ. Φίλιππου Ηλιού υπόδειγμα, μια και το ξέρουμε καλά πως θα βρει ελάχιστους μιμητές, από την άλλη η πραγματοποίησή της υποδεικνύει —σε όσους θέλουν, βέβαια, να το δουν— πως η νεοελληνική πραγματικότητα επιτρέπει και τέτοιες ποιότητες. Συνήθως αναφερόμαστε σ' αυτήν τη «νεοελληνική πραγματικότητα» για να τη χρησιμοποιήσουμε ως άλλοθι' να όμως που σε κάποιες κλίμακες είναι δυνατόν να την προσδιορίσουμε και όχι να μας προσδιορίζει (το δίδασκε και αυτό άλλωστε, όντας μαρξιστής).

Ι Τατιάνα Γκρίτση - Μιλλιέξ
γράφει για την ποιητική
συλλογή της
Χρύσας Προκοπάκη
«Ο χλωρός Παράδεισος»
Αθήνα,
Ξέδρος, 1982

Η γενιά του απόηχου. Η Χρύσα Προκοπάκη μου επέβαλε την έκφραση, κι αποτελούσε χιλιάδες και χιλιάδες αυτή τη γενιά, είναι α παιδιά που γεννηθήκανε στο διάστημα του πολέμου και της κατοχής και φτάσανε ίσαμε τα δέκα τους χρόνια, ζώντας μέσα στην ατμόσφαιρα της σκλαβιάς, της Αντίστασης, του Δεκέμβρη, του Εμφυλίου, ίσαμε το τέλειο ήμαγμα και εξευτελισμό του αγωνιστή, της οικογένειας κάποτε και ολόκληρου του χωριού του. Τα παιδιά αυτά δεν κοιμηθήκανε ποτέ σε μαλακό κρεβάτι, σε «δικό τους κρεβάτι»:

Το σπίτι αυτό δεν είναι το δικό μας. Κι ο τόπος αυτός και το κρεβάτι σου δεν είναι ένα κρεβάτι όπως λέμε γη όπως λέμε αγκαλιά. Είναι για ν' αγρυπνάς τη νύχτα.

(Αποστάσεις, σ. II).

Οι στίχοι αυτοί ανήκουν στην πρώτη ποιητική εμφάνιση της Προκοπάκη, το 1973, και επειδή γραφτήκανε στη Γαλλία, όπου βρέθηκε η ποιήτρια, όταν γίνθηκε η δικτατορία στην Ελλάδα, κι έμεινε εκεί ίσαμε το τέλος της, μπορούσε κανείς να τους εντάξει στα πρόσφατα τότε βιώματα του ξεπατρισμού και της αντίστασης εναντίον της χούντας.

Στο δεύτερο βιβλίο της *Το Αλωνάκι* (1975), που σημαίνεται από τον τίτλο του κι είναι γραμμένο το 1973-75, η Χρύσα μέσα από ένα λόγο πεζό, μεστό από ποιη-

ση, που κάπου συναντιέται με το λόγο του Χειμωνά, επιβεβαιώνει το βίωμα της πολιορκημένης πολιτείας:

Γίνεται άνεμος με στάχτη πάει το σπίτι αχνίζοντας τρύπες το χώμα. Ο μαύρος κόκκορας σφαγμένος να φτεροκοπάει στα χέρια της. Να τρέμω και να 'χει πεθάνει χρόνια εφτά.

(Το Αλωνάκι, σ. 34).

Όμως το Πολυτεχνείο - Μεσολόγγι πέρασε στην Ιστορία, «Πάνω στα κάγκελα που πήραν οι φωνές κι οι ερπύστριες φυτρώσαν άλλα».

(Το Αλωνάκι, σ. 36).

Υπάρχει, λοιπόν το άμεσο βίωμα στα δυο αυτά βιβλία, αλλά και ένα υπόστρωμα κρυφό που αποκαλύπτεται από το τρίτο της βιβλίο τον *Χλωρό Παράδεισο*.

Η Προκοπάκη, κυρίως στο *Αλωνάκι*, αφήνει να φανούν οι καταβολές της στον υπερρεαλισμό και ο απόκρυφος λόγος της σημαίνει πολύ πέρα από τα σημειώμενα. «Ο άνθρωπος με το μαλλί του πρόβατου» προκαθορίζει τη σύμπτωση των δύο γενιών, πάει και πιο πίσω, σ' άλλους αγώνες για την ελευθερία όπως στη Γκουέρνικα, λες και η λάμπα που κρατάει το χέρι στον πίνακα του Πικάσσο φωτίζει «αυτόν» που «είχε (...) ανεβεί δυο φορές τα βουνά και κοιμήθηκε πάνω στο χιόνι και τυλίχτηκε λείει την κουβέρτα αδερφού που δεν είχε πια τίποτα να φοβηθεί μήτε κρύο».

Μια πρώτη υπόμνηση εδώ για τα δυο αντάρτικα της Κατοχής και του Εμφυλίου.

Έτσι πήρα το δρόμο που πήγαινε με το ποτάμι. Ήρθαν άνθρωποι μες στο σκοτάδι κι ανάβαν τα δέντρα δυο σειρές και τριγύρω τους κόσμος πολύς που θρηνούσε μα η

φωτιά προχωρούσε ποτάμι δίπλα στ' άλλο ποτάμι κι ανέβαινε.

(Το Αλωνάκι σελ. 25)

Το κομμάτι αυτό είναι κάτι σαν πρόλογος στις δυο Αντιστάσεις. Η ιστορική μνήμη — που είναι οδηγός — είναι ΟΙ ΑΛΛΟΙ. Η ποιήτρια ζει άμεσα το ένα γεγονός, το άλλο έμμεσα, όμως διατρέχει όλη της τη ζωή, την κατευθύνει. Η Προκοπάκη με την κρυφή της γραφή, αντιστέκεται στη μεγαλοστομία, στην «Πολυτεχνιτιδα», όμως γι' αυτό ο λόγος της γίνεται υπαινικτικός, δημιουργεί την ατμόσφαιρα του αληθινού γεγονότος, πάει πίσω και μπρος στην Ιστορία. Σημαίνει:

Και να που γκρεμίζουν οι πόρτες κι ορμάνε που τρίζουνε τα σκοινιά κι ω να τα φεγγάρια που σπάζουνε όπως έκρηξη κι όπως μεγάλη σιωπή. Τώρα μόνο το χρώμα που μυρίζει κι απλώνεται και μας σκεπάζει το σεντόνι το χιόνι τους θάψαν κρυφά.

(Το Αλωνάκι, σελ. 17)

Επιμένω στο δεύτερο βιβλίο της Προκοπάκη γιατί είναι πραγματικά η προετοιμασία του τρίτου της βιβλίου και σαν θέμα και σαν γραφή.

Στις «Αποστάσεις» του 1973 δεσπόζει το υποσυνείδητο, ο εφιάλτης, το αξεδιάλυτο:

Μια γάτα μια μαύρη γάτα γεννάει πάνω στο στήθος μου. Την τραβώ. Είναι γερά γαντζωμένη. Ξεσχίζω το δέρμα μου.

(Αποστάσεις, σελ. 9)

Η γάτα, βεβαρυμένη και μάλιστα η μαύρη — σύμβολο της μαύρης κόλασης — ενσάρκωση του Σατανά του ίδιου, συμπαραστάτης των μαγισσών, προμήνυμα συμφοράς, από το Μεσαίωνα και αιώνες μετά, δεν κυνηγήθηκε μονάχα. Κάηκε ζωντανή, θάφτηκε

ζωντανή, γκρεμίστηκε από ψηλά, τυφλώθηκε, κι όλα αυτά για να εξορκίσουνε κάποιο κακό.

Η μαύρη γάτα, διέρχεται μέσα από όλο το έργο της Προκοπάκη, δίχως ποτέ να πλησιάσει τη μπωντλαιρική λάγνεια, ενώ συχνά συγγενεύει με του Κόλια του Καββαδία τις γάτες, θύτης και θύμα μαζί.

Στην «Τοιχογραφία» (σελ. 12) στο «Αλωνάκι» μπορεί να ανακαλύψει κανείς την πρώτη αίσθηση του θανάτου, μέσα από το κρύψιμο του πατέρα, το ψέμμα που το συνοδεύει — ορμηνεύουνε το παιδί να λείει πως ο πατέρας είναι σε άλλη πόλη, ενώ εκείνο βλέπει να του στρώνουνε το κρεβάτι κάπου εκεί κοντά — όμως αυτή η απουσία που συνοδεύεται από το φόβο είναι ο πρώτος θάνατος για το παιδί.

Αλλού μια μεταποιημένη μνήμη απειλούμενου βομβαρδισμού, ίσως να είναι η πρώτη αίσθηση του κόσμου: «Ακούστηκαν τ' αεροπλάνα. Το πεθαμένο κορίτσι τραντάχτηκε με το φως του κεριού. Κι αν πέσει λες να πέσει θε μου». («Συσκότιση», σελ. 10). Έτσι και τα πρώτα παιχνίδια: «Τότε ακόμα ξεθάβαμε με τα δάχτυλα σκουριασμένες κονσέρβες και σφαίρες κι ήταν όλα νωπά κι άγριοι κήποι κι η Βάσω ξωπίσω μας πάντοτε με το πουλί μα δεν έπαιζε». («Ψυχοκόρη», σελ. 11).

Παράλληλα, όπως είπα, αναγνωρίζουμε σ' αυτά τα κείμενα πρόσφατες περιπέτειες, εισχωρούν αποσπάσματα εφημερίδων από τα γεγονότα του Πολυτεχνείου, όπως εκείνη η τραγική ερώτηση του βαριά πληγωμένου παιδιού: «Πέστε μου κύριε τι έκανα μου λείει. Θα πεθάνω;».

Ο *Χλωρός Παράδεισος* είναι έ-

- Κοντά στο σπίτι σας και δίπλα στο Λυκαβηττό λειτουργεί τό νηπιαγωγείο. «Τό άστεράκι».
- Μιά μικρή δαση μέσα στο τσιμέντο.
- Πρόγραμμα μελετημένο - Διδασκαλία και επίδλεψη από έμπειρο προσωπικό.
- Παιχνίδι και μάθηση σ' ένα περιβάλλον φροντίδας και αγάπης για τό παιδί.
- Έλάτε νά γνωριστούμε και νά συζητήσουμε για τό παιδί σας.

Γκόλφω Π. Εύθυμιου

Βαλσαμώνος 4 και Άσκληπιού τηλ. 6447830 - 3635419.

Θέσεις

ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ - ΚΡΙΤΙΚΗ
ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΑΛΗΣ ΤΩΝ ΤΑΞΕΩΝ

- Τ. Μαστραντώνης, Χ. Θεοχαράς : Γιά τήν πολιτική συγκυρία και τίς κοινωνικοποιήσεις.
Γ. Μηλιός: Οί θεωρίες μητρόπολης-περιφέρειας.
Γ. Μαυρή: Ταξική ανάλυση και Άριστερά.
Ή. Ίωσκειμόγλου: Αυτόματισμός και συλλογικός εργάτης.
Ά. Ταρπάγκος: Τεχνικοί έπιστήμονες και εργασιακά συνδικάτα.
Γ. Σταμάτης: Άξίες και τιμές παραγωγής.
Δ. Χαράλάμης: Ή θέση του στρατού στή δομή τής κρατικής έξουσίας.

ΙΟΥΛΗΣ - ΣΕΠΤΕΜΒΡΗΣ 83

4

να κοντραπούντο που γίνεται λεγγατούρα μερικές φορές, έτσι καθώς λειτουργεί κι ακούγεται ο ήχος του σε δυο πλάνα και μερικές φορές σε τρία.

Δύο όχθες: Η μια, η αστική οικογένεια και οι μνήμες που αναβλύζουν απ' αυτή. Η απέναντι όχθη, είναι όπως και πιο πάνω, τα βιώματα των ΑΛΛΩΝ, που τα ενστερνίζεται, τα βιώνει και κείνη μέσα από την οδύνη τους, αυτά γίνονται οι γάτες του επιφύλακτη που διαρκεί, και φτάνει η στιγμή που συγχωνεύεται μέσα τους και η επταετία.

Πάντως εδώ το πλαίσιο — η απέναντι όχθη — είναι καθαρά ο εμφύλιος, το Β' Αντάρτικο, η τέλεια κατάρρευση, και τα επακόλουθά της. Δυο πλάνα, δυο μορφές, ποίηση και ρετσιτατίβο.

Κεντρικό θέμα στον *Χλωρό Παράδεισο* είναι το γκρέμισμα αυτού του «κολασμένου» Παραδείσου. Στη σελ. 33 η Κυρά του Δάσους συμβολίζει μέσα από το λυρισμό του ποιητικού λόγου και τη θεματική του αγριότητα — κι εδώ κοντραπούντο — Παράδεισο και γκρέμισμα θα 'λεγα πως είναι η ραχοκοκκαλιά του βιβλίου.

Μια αναστάτωση, μετακόμιση, μετανάστευση, και η μεταστάση Ανθή που «πέθανε παρθένα με καρκίνο, λέει, της μητράς», κι η προίκα της «ανέγγιχτη μες στο σεντούκι».

Αυτό είναι το πρώτο ποίημα της συλλογής. Αμέσως δημιουργείται η ατμόσφαιρα του αβέβαιου, και μαζί επισημαίνεται — δίχως καμιά έμφαση — όπως άλλωστε και το δραματικό ή το τραγικό στην Προκοπάκη, η μοίρα της Ελληνίδας γυναίκας. Δεν ξέρω γιατί η περιγραφή του χώρου, των εξαρτημάτων της τουαλέτας, η μόχα του κλειστού, η αφόρητη μυρωδιά του ρόδου, τα λευκά καλύμματα στα έπιπλα, μου φέρνουν στο νου μίαν άλλη εικόνα, από το χώρο της πεζογραφίας, εκείνο το «Ένα τριαντάφυλλο για την Έμιλυ» του Φώλκνερ. Ίσως όμως πέρα από

την εικόνα ή τη λεκτική σύμπτωση, να 'ναι η ασφυκτική ατμόσφαιρα γύρω από τη γυναικεία σεξουαλική στέρηση, η νεύρωση, που κάνει την Έμιλυ του Μισισίπη στις αρχές του αιώνα και την Ανθή ή τη Ζαΐρα του ελληνικού χώρου, ομοούσιες:

Κι η Ζαΐρα με τα εφτά τ' αδέρφια, μάτια μου, σαν πατεράδες, λέει, κι είχε πιάσει τα σαράντα, να κρεμιέται στο παράθυρο μελανιασμένη απ' τα ηλεκτροσόκ, και φώναζε: ας έρθουνε να με γαμήσουνε κι οι εφτά και να με σκοτώσουν. (σελ. 10).

Δεν είναι εμβόλιμη η υπόμνηση της θέσης της γυναίκας και η αστική συμπεριφορά απέναντί της, όπως την αισθάνεται το κοριτσάκι μέσα στο περιβάλλον που μεγαλώνει, είναι και η ιστορική διαπίστωση της ξαφνικής ανεξαρτοποίησής της μέσα στον κοινό αγώνα στο διάστημα της Κατοχής, που την ελευθερώνει από τον κλοιό του σπιτιού, της δίνει ίσα δικαιώματα η κυβέρνηση του βουνού και τη βρίσκουμε, μετά τη σύντομη αυτή ενηλικίωσή της, και μέσα σε όλες τις κοινωνικές τάξεις, έτοιμη να πληρώσει το τίμημα, με φυλακή, εξορία, απόσπασμα:

Εσυνηθίζαν τότες οι φυλακισμένες να κρατάνε το καλό φουστάνι για τη μέρα της εκτέλεσης. Κι αυτή, τσελιγκοπούλα με μεγάλο βιός, δεν είχε ρούχο να ντυθεί. Κορυδαλλή τη λέγανε. (σελ. 46).

Η Προκοπάκη, όταν αρχίζει η εξιστόρηση — αυτή που έχει μάθει του Β' αντάρτικου, Αύγουστο του '49, περνάει από το ντοκουμέντο — επίκαιρα — στον κινηματογράφο, στον πίνακα, στο μοιρολόι. Μακάβρια νανουρίσματα και στα τρία βιβλία της, λυρικοί επιφύλακτες, στίχοι δίχως λυγμό, με τη στερεότητα θεμέλιου για οικοδόμημα, στίχοι που δεν ξεχνάς: *Χθες βράδυ με νανούρισε γυναίκα Μακεδόνα.*

*Καθόταν μ' ανοιγμένα πόδια μπρος στην πόρτα
μα πόρτα δεν υπήρχε μήτε σπίτι.*

*Μονάχα ο πίσω τοίχος φυτρωμένος
με χρώματα από αλλοτινά δωμάτια.*

*Μια σκουριασμένη σκάλα ανέβαινε
μονάχη της στον ουρανό που κἀπνιζε.*

*Τα γόνατά της πέτρινο στασίδι
και με κάθισε.* (σελ. 26).

Στην απέναντι σελίδα ακριβώς η αντιστιξη, λες, παλιές φωτογραφίες πριν την καταστροφή. *Κυμάτιστά και τρέμοντας, μέσα από καφετιές φωτογραφίες, με πουλιά, δαντέλες, ναυτικά, στητά κεφάλια με χωρίστρες ή γερμένα να στοχάζονται, με καπελίνες, λαμπερούς πλοκάμους.* άπραγα χέρια στην ποδιά (...) (σελ. 27)

Και παρακάτω παρελαύνουν, η Κατέ, η Ζωή, η Ρουθ, ένα κομμάτι ζωής η κάθε μια τους, όλα όμως εξιστορούνται με φόντο τον πόλεμο και η καθημερινότητα γίνεται Ιστορία. Από δω οι άνθρωποι από κει τα γεγονότα. Δεν υπάρχει απόσταση, γίνεται πόλεμος πίσω σου. Υπάρχει αγριότητα.

Άνθρωποι — πόλεμος — εμφύλιος πόλεμος: «Αδέρφια, σας την κρύβουν την αλήθεια. Δεν πολεμάμε μεταξύ μας. Κι άλλα τέτοια». (σελ. 32). Σε τούτη τη σελίδα το τραγούδι «Νύχτωσε χωρίς φεγγάρι», που ξεκινάει από το ένα στρατόπεδο για να το πάρει το αντίπαλο στρατόπεδο, «Όλοι μαζί αποκαμωμένοι τραγουδάμε», είναι τόσο σπαραχτικό όσο και το μοιρολόι, όσο και κείνες οι δυο γραμμές σαν ανακοινωθέν: «Κάναμε πίσω για την Αλβανία. Έτσι τελειώσαμε και με το Βίτσι. Αύγουστο του '49». (σελ. 36).

Τα γεγονότα είναι το τείχος, είναι αυτό που συμβαίνει μέσα στα σπίτια κι έξω απ' τα σπίτια. Σε

δυο πλάνα η τραγωδία, στους μαχόμενους και στα μετόπισθεν, στο σήμερα και στο μακρινό χτες, όπου βυθίζεται η ποιήτρια, για ν' ανακαλύψει τις αντιθέσεις, τη ρίζα της μοίρας, το σάπιο, τυλιγμένο με γοητεία.

Εκείνο το: Ω Άριστε, σ' αγάπησα όπως αγάπανε στα βιβλία

(...)
Στην κοιλιά μου βαθιά το κεφάλι σου
όπως κάρβουνο που άναψε, πέτρα με μούσκλη, το βρέφος που μου έγινες. (σελ. 38)

Και η αντιστροφή, χρόνος - φθορά - το γεγονός - μοίρα, η τέφρα, στη διπλανή σελίδα (39): ... κάτι βρωμόπαιδα παίζανε τότε, κι ένας τους φώναζε, σταμάτα ρε μα- να περάσει η γριά. Πούθε όρμησε, Άριστε, τόσο κρύο και μικραίνα, μικραίνα, η μισή και πιο λίγη, και κάτω απ' τα γόνατα δίχως πόδια, το χώμα με ρουφούσε γλυκά (...) Σε κρατούσα και σ' έσφιγγα σ' ένα γκριζό κουτί.

Μέσα από το σώμα της γυναίκας που γυρίζει στο ρημαγμένο σπίτι «όταν όλοι πια πεθάνανε. Ήταν ανοιχτό, ξεκλείδωσε», περνάει όλος αυτός ο χαλασμός. Εκείνο που έχει σημασία όμως είναι η ένταση που η ποιήτρια επιμένει στην Ιστορία. Από το πρώτο της βιβλίο. Αυτή η συνέχεια, αυτή η εμμονή στην ίδια πηγή που κάνει στο τέλος και την ταυτότητα του δημιουργού.

Θέλω να τελειώσω όπως περίπου τελειώνει το βιβλίο, με μίαν αντιστιξη και πάλι:

Στέκεις πάνω απ' την πόλη μ' άδεια χέρια.

Τι κέρδισες, τι έχασες, τι έμαθες; Ο κόσμος ολοκάθαρος να τρέμει μ' ένα αυλάκι γάλα στο νιογέννητο βουνό (...)

Αυτό το «νιογέννητο βουνό» πλυμένο από τόσο αίμα, τόσο αίμα.

Μα η ζωή συνεχίζεται.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»

ΣΕΙΡΑ • ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΨΗΦΙΔΕΣ

ΕΠΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΝΙΚΟ ΚΑΒΒΑΔΙΑ

Γράφουν: Αλέξανδρος Αργυρίου, Γιώργος Ιωάννου
Στρατής Τσίρκας και Ντίνος Χριστιανόπουλος.

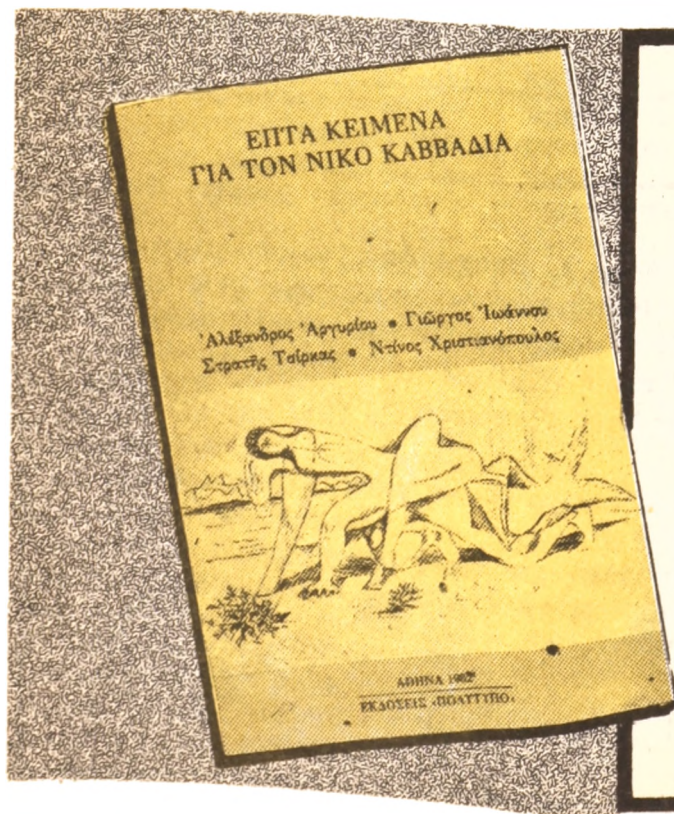
Μια συμβολή στη γνωριμία του ποιητή των «μακρινών οριζόντων» με κατάθεση προσωπικών ενθυμήσεων και με μελετήματα για το έργο-του.

Στην ίδια σειρά, κυκλοφορεί

Δ. Ι. ΙΑΚΩΒ: Η αρχαιογνωσία του Οδυσσέα Ελύτη
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:

ΑΘΗΝΑ: εκδόσεις «ΝΕΦΕΛΗ» Μαυρομιχάλη 9, Τηλ. 36.07.744 — 36.39.962

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: Μ. Κοτζιά και Σια ΟΕ, Τσιμισκή 78, Τηλ. 279.720

ΧΕΡΜΠΕΡΤ ΜΑΡΚΟΥΖΕ

Αρνήσεις
Μετ: Ζήσης Σαρίκας
Εκδ: Ύψιλον, Αθήνα 1983

Τα τρία κείμενα που περιλαμβάνονται σ' αυτό το βιβλίο περιτρέφονται γύρω από τέσσερις άξονες: Τη σχέση του φιλελευθερισμού με το φασισμό, την ανάδυση της ιδεολογίας μέσα από τους κοινωνικούς σχηματισμούς, την αναγκαιότητα θεμελίωσης μιας ηθικής φιλοσοφίας που θα υπερβαίνει την παμπάλαια και θεομοποιημένη διάκριση Λόγου και αισθαντικότητας (Έρωτα) και, τέλος, την πράξη της θέασης του ανθρώπινου πολιτισμού όπως αυτός διαχέεται μέσα σε δύο ετερόνυμες αλλά ιστορικά συζευγμένες περιοχές: το βασίλειο της ελευθερίας και το βασίλειο της αναγκαιότητας.

Μ. ΒΕΡΤΕΛΩ

Η της Αλχημείας Γέννησις
Εκδ: Βιβλιοπωλείο Σπανού, Αθήνα 1983

Σε φωτομηχανική έκδοση κυκλοφορεί το σπάνιο βιβλίο του ακαδημαϊκού Μ. Βερτελώ. Είναι μια έκδοση της Βιβλιοθήκης Μαρσλή που είχε κυκλοφορήσει το 1906 σε μετάφραση Μιχαήλ Κ. Στεφανιδου. Στο έργο προτάσσονται προλεγόμενα του μεταφραστή ιδιαίτερα κατατοπιστικά. Επίσης στο βιβλίο περιέχεται έγχρωμος πίνακας με αλχημικά σημεία.

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΛΑΪΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Από Ομάδα Εργασίας (Α. Γαλοπούλου, Μ.Δ. Δρακοπούλου, Α. Καζολέα, Δ. Καμπάνη - Δετζωρτζη, Α. Κάσδαγλη, Ε. Κεσίσογλου, Α. Σιδέρη, Μ. Χαλκιοπούλου).

Εκδ: Γνώση, Αθήνα 1983

Είναι ο τρίτος τόμος της σειράς «Νεοελληνικά Κείμενα» και σ' αυτόν παρουσιάζεται ο λαϊκός λόγος (δημοτικά τραγούδια και λαϊκή πεζογραφία) τα έθιμα που συνδέονται με τη γέννηση, το γάμο, το θάνατο, κτλ. καθώς και μαντείες, πανηγύρια κ.ά. Στο βιβλίο αυτό, όπως και στα προηγούμενα της σειράς, επιδιώκεται να τοποθετηθεί η λογοτεχνία μέσα στις γενικότερες ιστορικές συνθήκες της περιόδου, στην οποία δημιουργήθηκε. Η έκδοση συνοδεύεται από πλούσιο φωτογραφικό υλικό.

ΤΟΛΗΣ ΚΑΖΑΝΤΖΗΣ

Οι πρωταγωνιστές
Εκδ: Ύψιλον, Αθήνα 1983

Με τα δυο αφηγήματα του βιβλίου, ο Τ.Κ., επιχειρεί μια σκωπτική, σε πολλά εκφραστικά επίπεδα, αντιμετώπιση ατομικών περιπτώσεων, που καθώς εντάσσονται σ' ένα μύθο, καταγράφουν μιαν εποχή βιωμένη από τον ίδιο τον συγγραφέα και καθοριστική για τη διαμόρφωσή του.

Πυθαγόρας 30 χρόνια Τραγούδια

Εκδ: Νέα Σύνορα
Αθήνα 1983

Προσφορά μνήμης και αγάπης σ' ένα δημοφιλή στιχουργό που χάθηκε τόσο πρόωρα, αποτελεί το βιβλίο «Πυθαγόρας 30 χρόνια Τραγούδια». Μια έκδοση που περιλαμβάνει συγκεντρωμένη την πιο αντιπροσωπευτική στιχουργική δουλειά του Πυθαγόρα, μέσα σε τρεις δεκαετίες. Το υλικό του βιβλίου συγκέντρωσε ο Άγγελος Αξιώτης. Το βιβλίο προλογίζει ο Πάνος Α. Παπαχρήστος. Μιλούν ακόμη για τον Πυθαγόρα οι: Κώστας Ασημακόπουλος, Δημήτρης Ιατρόπουλος, Στέλιος Καζαντζίδης, Απόστολος Καλδάρας, Γιώργος Κατσαρός, Μάκης Μάτσας και Γιάννης Πάριος.

ΝΤΙΜΙΤΡΙ ΙΝΚΙΟΦ

Η κούκλα που ήθελε ν' αποκτήσει ένα μωρό

Μετ: Ρένα Καρθαίου

Εικονογράφηση: Τράουντελ και Βάλτερ Ράινερ.

Εκδ: Στεφ. Πατάκης, Αθήνα 1983

Το βιβλίο αναφέρεται στην ιστορία του κουκλομάστορα, που άκουσε μια κούκλα που κατασκεύασε ο ίδιος, να μιλά και να εκφράζει την επιθυμία ν' αποκτήσει ένα μωρό, ένα δικό της μωρό. Αλλά την ίδια επιθυμία είχε και το μωρό της κούκλας. Μέσα από το θέμα της ιστορίας ξεχειλίζει η αγάπη της μάνας, το μυστήριο της γέννησης, ο πόνος και το δέσιμο των πλασμάτων μεταξύ τους.

ΡΟΜΠΕΡ ΕΣΚΑΡΠΙΤ

Οι διακοπές του Ρουλταμπός

Μετ: Βίτω Αγγελοπούλου

Εκδ: Στεφ. Πατάκης, Αθήνα 1983

Ο Γάλλος συγγραφέας συνεχίζει στο βιβλίο αυτό τη διήγηση των περιπετειών του νεαρού δημοσιογράφου Ρουλταμπός κατά τη διάρκεια των διακοπών του. Οι διακοπές όμως ενός δημοσιογράφου σαν τον Ρ. είναι γεμάτες ζωή, απρόοπτα και βαθιά ανθρώπινα βιώματα... Η μετάφραση έχει αποδώσει την ευαισθησία και το χιούμορ του γαλλικού πρωτότυπου.

ΤΖΙΑΝΝΙ ΡΟΝΤΑΡΙ

Ο πλανήτης των Χριστουγεννιάτικων δέντρων

Μετ: Χαρά Αρβανιτάκη - Γαλάτεια Γρηγοριάδου - Σουρέλη.

Διασκευή Ποιημάτων:

Γιάννης Νεγρεπόντης

Εκδ: Στεφ. Πατάκης, Αθήνα 1983

Ο συγγραφέας (βραβείο Άντερσεν) έχει σαν αφετηρία μια διαστημική περιπέτεια, που μπορεί να είναι και ένα ανθρώπινο όνειρο, και περνά σε μια περιπέτεια φαντασίας κι ελπίδας για ένα κόσμο οργανωμένο σε άλλα πρότυπα, με αγάπη, χαρά, ελευθερία και, προ παντός, ειρήνη.

ΔΙΟΝΥΣΗ ΜΑΓΚΛΙΒΕΡΑ

Εισηγήσεις στη Βιομηχανική Κοινωνιολογία - Η νέα κοινωνία

Εκδ: Παπαζήση, Αθήνα 1983

Οι «Εισηγήσεις στη Βιομηχανική Κοινωνιολογία - Η νέα κοινωνία», είναι η φυσική συνέχεια της σειράς των βιβλίων του Δ.Μ. για τις ανθρώπινες και δημόσιες σχέσεις. Το βιβλίο αυτό, ντοκουμένταρισμένο μέχρι το τέλος του 1982 έχει το προσόν ότι μπορεί να διαβαστεί αυτόνομα δηλαδή και από άτομα που δεν έχουν ειδικές γνώσεις της γενικής κοινωνιολογίας και αφορά όλους όσους με οποιαδήποτε ιδιότητα ασχολούνται με τα θέματα της εργασίας.

ΤΖΩΝ ΣΤΟΥΑΡΤ ΜΙΛ:

Περί ελευθερίας

Μετ: Νίκος Μπαλής

Εκδ: Επίκουρος, Αθήνα 1983

Κυκλοφορεί, μόλις το 1983, στα ελληνικά ένα σημαντικό βιβλίο, το δοκίμιο «Περί ελευθερίας», του Άγγλου φιλόσοφου και ωφελιμιστή οικονομολόγου Τζων Στούαρτ Μιλ. Το βιβλίο, που στην Αγγλία πρωτοεκδόθηκε το 1859, άσκησε από την πρώτη στιγμή τεράστια επίδραση στην ηθική και πολιτική κατάσταση της Αγγλίας και συνέβαλε όσο κανένα, ίσως, άλλο κείμενο στη διαμόρφωση του ιδιότυπου μέχρι σήμερα ή μέχρι προ τινός, κρατύντος αγγλικού φιλελευθερισμού. Εξαιτίας όχι μόνο των ρηξικέλευθων τότε προτάσεων και απόψεων του συγγραφέα, που για ουσιαστικούς και ιστορικούς λόγους διατηρούν την ισχύ τους μέχρι σήμερα, αλλά και του καθολικού τρόπου σύλληψης και διατύπωσης της έννοιας της ελευθερίας το βιβλίο δίκαια θεωρήθηκε και θεωρείται ως το «ευαγγέλιο του φιλελευθερισμού».

Τζ. Ντ. Σάλινγκερ.

Φράνυ και Ζούι

Μετ: Κώστας Αλάτσης

Εκδ: Επίκουρος, Αθήνα 1983

Μετά τον «Φύλακα στη σίκαλη» κυκλοφόρησε το δεύτερο μυθιστόρημα του Σάλινγκερ «Φράνυ και Ζούι». Βαθύς γνώστης της ψυχής των νέων ανθρώπων ο Σάλινγκερ περιγράφει και εδώ, χρησιμοποιώντας ενδεικτικά δυο νέους, ένα κορίτσι, την Φράνυ, και ένα αγόρι, τον Ζούι, τα φοιτητικά, επαγγελματικά, οικογενειακά και ψυχολογικά προβλήματα της γενιάς των νέων του '50 στις ΗΠΑ. Όλες οι αναζητήσεις, οι αμφισβητήσεις, οι απογοητεύσεις, τα αδιέξοδα και οι διέξοδοι, που στη δεκαετία του '60 εκφράστηκαν στις ΗΠΑ με τη μαζική εξέγερση των φοιτητών και τα κινήματα των χίπις και των παρεμφερών ομάδων, υπάρχουν στο έργο του Σάλινγκερ σε πρώτη βυθομέτρηση. Οι ήρωες του Σάλινγκερ είναι πρόδρομοι, οι πρώτοι,

αδιαμόρφωτοι ακόμα εξωτερικά χίπις, τίμιοι, ειλικρινείς και εποικοδομητικοί στις επιδιώξεις τους, κινούμενοι, όμως, μέσα σ' ένα κλίμα αποσύνθεσης και απελπισίας, στο πρόσφορο εκείνο έδαφος, που σε τρομακτικές διαστάσεις για το άτομο και το έθνος ολόκληρο, ξετυλίχτηκε αργότερα στις δεκαετίες του '60 και του '70 το αμερικανικό δράμα.

ΤΩΝΙΑ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ - ΣΑΜΑΡΑ

Θάνατος και Έρωτας

Μυθιστόρημα

Εκδ: Γνώση, Αθήνα 1983

Η αγωνία μπροστά στο μεγάλο πρόβλημα της ζωής και του θανάτου: Πώς να στερεωθεί και πώς να ισορροπήσει ανάμεσα στις δύο αυτές καταστάσεις. Η υπαρξιακή αγωνία από τα πρώτα χρόνια, τα παιδικά, μέχρι τα χρόνια της ωριμότητας. Οι άνθρωποι στο βιβλίο ζουν απλά τις μέρες τους που πότε πότε φορτίζονται από εξωγενείς παράγοντες που άλλοτε τους γαληνεύουν και άλλοτε τους γεμίζουν με σκληρότητα.

ΟΥΪΛΙΑΜ ΜΠΑΡΟΥΖ
Βίβλος των Ασαναπνών

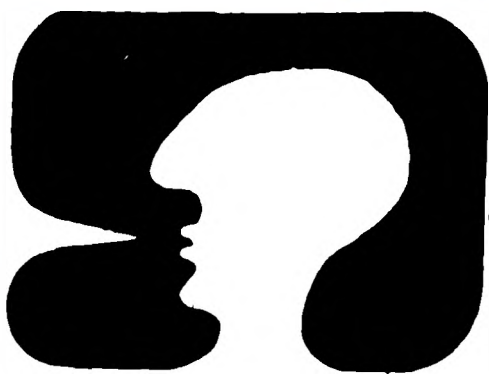
ΠΕΤΡΟΥ ΑΡΣΙΝΩΦ
Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ
ΜΑΧΝΟΒΙΤΙΚΟΥ
ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ
ΤΥΠΟΣ

Ζωοδ. Πηγής 17
τηλ. 36.39.980

Κί' εσύ
καθε αυγή
με την

ΑΥΓΗ
ΖΗΤΗΣΗ ΤΟΝ Α
ΙΑ ΤΑ ΠΥΡΗΝΙΚΑ
ΤΗΝ ΕΛΛΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ

● Από τον Θ. Διαμαντόπουλο πήραμε τα ακόλουθα γράμμα - σχόλιο σχετικά με όσα, πρόσφατα συνέβησαν στην Πάντειο:

Στις 30.6.83 ένας νεοδιορισμένος καθηγητής της Παντείου ανελάμβανε τα καθήκοντά του σ' ένα δυσμενές γι' αυτόν κλίμα. Κλίμα που δεν αμβλύνετο ούτε από την πανδομολογούμενη προσωπική του εντιμότητα, ούτε από την αναμφίβολη ηθική του υπόσταση. Το ότι θεολόγος αυτός, με ροπή προς υπερβατική και μυστικιστική αντίληψη των κοινωνικών φαινομένων, ανελάμβανε να διδάξει φιλοσοφία σε μια σχολή Πολιτικών Επιστημών διαπνεόμενη από ορθολογιστικό και θετικιστικό πνεύμα δικαιολογούσε την αρνητική απέναντί του στάση της μεγάλης πλειοψηφίας διδασκόντων και διδασκόμενων της σχολής. Μια στάση ενισχυόμενη από τον θεμελιωμένο συλλογισμό πως η Πάντειος δεν είναι μια σχολή με κύριο αντικείμενο θεραπείας τη Φιλοσοφία που θα μπορούσε ανετότερα να ανεχθεί κάποιον πλουραλισμό στις αντιλήψεις για τα ρεύματα και τον τρόπο προσέγγισης του γνωστικού αυτού αντικειμένου. Αλλά και από το γεγονός πως ο συγκεκριμένος καθηγητής δεν είχε εκλεγεί με πλειοψηφία αλλά με ισοψηφία (!) σε ένα 14μελές εκλεκτορικό σώμα και ευνοϊκή γι' αυτόν σχετική γνωμοδότηση του νομικού συμβούλου της σχολής. Το γενικό όμως αυτό δυσμενές κλίμα έδωσε αφορμή για πράξεις (αλλά και παραλείψεις) που δημιουργούν δικαιολογημένες ανησυχίες και για τις προοπτικές της δημοκρατίας μας αλλά και για τη γενικότερη κοινωνική μας υγεία.

Στην πρωινή συνέλευση της 30.6.83 φοιτητές αντιπρόσωποι της παράταξης που πρόσκειται στο ΚΚΕ επετέθησαν στον νεόφερτο παν/κό δάσκαλο με λοιδωρίες, προπηλακισμούς, τραμπουκισμούς και εκφράσεις που θα 'πρεπε να προκαλέσουν την αντίδραση των παρευρισκομένων για μόνη την προάσπιση της πανανθρώπινης αξιοπρέπειας.

Στην μεσημεριανή συνέλευση του τομέα Πολιτικής Επιστήμης (όπου εικάζετο πως θα εντασσόταν ο νεοεκλεγείς) οι εκπρόσωποι της ίδιας παράταξης επανέφεραν το θέμα αξιώνοντας απόφαση μη αποδοχής του. Διαφορετικά απειλούσαν παρακώλυση της βραδυνης συνέλευσης του τμήματος —που θα έκρινε μονιμοποιήσεις και προαγωγές πολλών διδασκόντων— αλλά και γενικότερη αναταραχή της σχολής (το τελευταίο αυτό εκβιαστικό επιχείρημα έγινε δυστυχώς δεκτό και από κάποια μέλη του διδακτικού προσωπικού. Το τραγικότερο δε είναι πως η όλη συζήτηση, με ελάχιστες εξαιρέσεις, περιορίστηκε

στο εάν η αναμενόμενη απόφαση της (αναρμόδιας) συνέλευσης του τμήματος για κατατόμηση του καθηγητή θα προηγείτο ή θα ακολουθούσε το ζήτημα των μονιμοποιήσεων και προαγωγών!

Στη βραδυνή όμως συνέλευση οι φοιτητές δε σεβάστηκαν το συμβιβασμό που είχε διαφανεί να συνομολογείται: δήλωσαν, οι προσκείμενοι στο ΚΚΕ, πως κατανούσαν μεν τα μισθολογικά και προαγωγικά άγχη των καθηγητών τους (!) αλλά επειδή δεν τους εμπιστεύονταν αξίωσαν την πρόταξη του «θέματος Γιανναρά». Στη σχετική δε άρνηση έδωσαν το σύνθημα εισβολής σε εκατοντάδες ομοϊδεάτες τους —υπό το πρόσχημα της δημοσιοποίησης των συνεδριάσεων— που διέλυσαν τη συνέλευση μέσα σε τραγικές και τραγελαφικές συνάμα συνθήκες.

Οι λόγοι που μπορούν να εξηγήσουν τη σχετική ενέργεια της νεολαίας του ΚΚΕ είναι πολλοί (πέρα φυσικά από το προβληθέν πρόσχημα): α) η χρησιμοποίηση ενός στόχου ευάλωτου για να νομιμοποιηθεί de facto η δυνατότητα προσφυγής σε δυναμικές λύσεις· β) η πλήρης καθυπόταξη όλων των κέντρων αποφάσεων· γ) η τρομοκράτηση των αντιφρονούντων με την ταυτόχρονη αναγωγή της βίας σε διαπραγματευτικό όπλο· δ) η κατάλυση του νόμου - πλαισίου· ε) μια «επαναστατική άσκηση» ενισχυτική για άτομα ανασφαλή και ασημαντα.

Τα ερωτηματικά όμως που από την όλη μεθόδευση γεννιούνται είναι περισσότερα και πιο οδυνηρά. Με το άνοιγμα των ασκών του Αιόλου —που βρήκε πολλούς καθηγητές σύμφωνους— ποιοι θα κρίνουν στο μέλλον, πέρα από τα αρμόδια εκλεκτορικά σώματα, τους υποψήφιους καθηγητές, το έργο και τη σοβαρότητά τους; Πού θα σταματήσει η προσφυγή σε πολιτικοϊδεολογικά κριτήρια; Ποιο θα είναι το μελλοντικό κύρος παν/κών δασκάλων που διαπραγματεύονται υπό απειλές χρησιμοποιώντας συναδέλφους για εξιλαστήρια θύματα (όσο και αν ειλικρινά πιστεύουν στην καταλληλότητά τους); Και ποιοι θα πεισθούν για την ειλικρίνεια των «φοιτητικών» προθέσεων με δεδομένους τόσους συμβιβασμούς με χουντικούς καθηγητές που «ενέδωσαν»;

Τα ερωτήματα αυτά δεν έχουν δυστυχώς απάντηση. Γεννάνε όμως αγωνία για τον ολοκληρωτισμό που έρχεται. Όχι γι' αυτούς, τους λίγους, που θέλουν να τον επιβάλουν. Για τους άλλους τους πολλούς που είναι πρόθυμοι να τον ανεχθούν...

Θανάσης Διαμαντόπουλος

ΕΘΝΙΚΟ ΩΔΕΙΟ

● Απάντηση σε όσα έγραφε στο προηγούμενο τεύχος, ο κιθαρίστας Κερτσόπουλος, μας έστειλαν οι καθηγητές του Εθνικού Ωδείου Αθηνών:

Κύριε Διευθυντά,

Με τίτλο «Εθνικό Ωδείο Αθηνών» και υπότιτλο «μια καταγγελία που ζητά απάντηση», διαβάσαμε στο περασμένο τεύχος του

ANTI (236) επιστολή του κ. Κερτσόπουλου.

Επειδή στάθηκε αδύνατο τελικά να καταλάβουμε ποιο είναι το πρόβλημα του κυρίου αυτού (μια και από την ίδια την επιστολή καταλαβαίνει κανείς τη σύγχυσή του) αλλά επειδή πιστεύουμε πως έχουμε υποχρέωση απέναντι στους αναγνώστες του ANTI να απαντήσουμε έστω και σε μια καταγγελία - τραγέλαφο, έχουμε να αναφέρουμε τα εξής:

1. Ο τίτλος ή βαθμός «τακτικός» καθηγητής δίνεται σε καλλιτέχνες με αναγνωρισμένη σολιστική ή εκπαιδευτική δραστηριότητα και ισχύει για όλα τα όργανα σε όλα τα Ωδεία του Κόσμου (έστω και αν η ονομασία είναι διαφορετική από Ίδρυμα σε Ίδρυμα π.χ. καθηγητής Α, Β, Γ αντί του Τακτικός, Έκτακτος κτλ. Για να γίνει αντιληπτό όμως πόσο η επιτροπή έχει... αυτοχρησθεί τον τίτλο του «Τακτικού» (σύμφωνα με την άποψη του επιστολογράφου σας) πρέπει να αναφερθεί το γεγονός ότι ο Δ. Φάμπας π.χ. που διορίστηκε στο Εθνικό Ωδείο το 1954 παρέμεινε επί 4ετία με το βαθμό του καθηγητή Β' (έχοντας ήδη πραγματοποιήσει διεθνή καριέρα) στη συνέχεια επί 3ετία στο βαθμό του Έκτακτου καθηγητή, για να καταλάβει το 1961 τον τίτλο του Τακτικού καθηγητή.

2. Οι τακτικοί καθηγητές κιθάρας του Εθνικού Ωδείου: Δ. Φάμπας, Ε. Ασημακόπουλος, Λ. Ζώη, Ν. Μαυρουδής, Β. Μπουντούνης και Ν. Χαμηλοθώρης με πρόταση της αείμνηστης Διευθύντριας του Ωδείου Κρινώς Καλομοίρη, κατάρτισαν ένα πρόγραμμα εξετάσεων κιθάρας για όλες τις βαθμίδες. Σκοπός του προγράμματος αυτού ήταν ή με ισούς όρους βαθμολογία των σπουδαστών του Ωδείου, ανεξάρτητα αν φοιτούν στο Κεντρικό ή στις δεκάδες παραρτήματα και ανεξάρτητα με ποιον καθηγητή παρακολουθούν μαθήματα. Περιττό να αναφέρουμε ότι ανάλογα προγράμματα ισχύουν και για τις βαθμίδες των άλλων οργάνων.

3. Ο καταρτισμός του Προγράμματος αντιπροσωπεύει απόλυτα τις γνώσεις, την πείρα και το καλλιτεχνικό κύρος των πάρα πάνω καθηγητών.

4. Οι σημερινοί Διευθυντές του Ωδείου κ. Χαρά Καλομοίρη και Βύρων Κολάσης, ενέκριναν και υπέγραψαν το πρόγραμμα αυτό τον Απρίλιο του 1983, αφού η αείμνηστη πρώην Διευθύντρια Κρινώς Καλομοίρη την εποχή που κατάρτιστηκε και δημοσιεύτηκε στο περιοδικό ΤΑΡ (Σεπτέμβρης του '82) δεν ήταν πια σε θέση να το υπογράψει.

5. Στις δύο εξεταστικές περιόδους (Δεκέμβρης - Ιούνιος) που μεσολάβησαν από τη δημοσίευσή του, έλαβαν μέρος και άριστοι

σαν ένας Διπλωματούχος, δύο Πτυχιούχοι, ένδεκα (11) μαθητές Δεξιοτεχνίας, δεκατρείς (13) της Μέσης και περισσότεροι από είκοσι (20) της Κατωτέρας. Προήχθησαν ωστόσο στις πάρα πάνω τάξεις (με το... «δύσκολο» αυτό πρόγραμμα —κατά την άποψη του επιστολογράφου—) περισσότεροι από πενήντα (50) μαθητές δηλαδή το 96% των σπουδαστών!

6. Για τις ίδιες εξεταστικές περιόδους, αρνούμαστε να σχολιάσουμε την επίδοση και το επίπεδο των μαθητών του επιστολογράφου σας. Αρνούμαστε ακόμη να σχολιάσουμε τα περί «κυκλωματικών ενεργειών» που αναφέρει ο κύριος αυτός. Τον χαρακτηρισμό αυτόν του τον επιστρέφουμε.

7. Το Εθνικό Ωδείο που ο επιστολογράφος σας υβρίζει σαν «κερδοσκοπική επιχείρηση» είναι το Ίδρυμα στις αίθουσες του οποίου εφοίτησε, αλλά και οι καθηγητές εναντίον των οποίων λασπολογεί, αυτοί που του έδωσαν τις δυνατότητες να χρησιμοποιεί την μουσική σήμερα σαν βιοποριστικό επάγγελμα. Ας κάνει λοιπόν έναν υπολογισμό των χρημάτων που εδαπάνησε κατά τη διάρκεια της φοίτησής του, για να καταλάβει πόσο «κερδοσκοπική επιχείρηση» είναι αυτό το Ίδρυμα.

8. Σε πείσμα των αριθμών του επιστολογράφου σας (περί πενταλέπτων και εικοσαλέπτων και 60 μαθητών και 4 ωρών κτλ. κτλ.) από το Εθνικό Ωδείο έχουν αποφοιτήσει εκατοντάδες αξιόλογοι Διπλωματούχοι όλων των οργάνων —πολλοί από τους οποίους πραγματοποίησαν μια καριέρα διεθνούς ακτινοβολίας— που πάντα με σεβασμό και εκτίμηση αναφέρονται στο Ίδρυμα και τους καθηγητές του.

9. Δυστυχώς ο κύριος αυτός δεν είχε το θάρρος να αναφέρει τα πραγματικά αίτια της δήθεν καταγγελίας του, που δεν υπήρξαν άλλα από την άρνηση της επιτροπής να μεροληπτήσει χαρακτηριστικά σε συγγενικό του πρόσωπο (Διπλωματικές εξετάσεις κλεισμένων θυρών, διαφορετικό πρόγραμμα κτλ.).

Αυτά για τους αναγνώστες του ANTI και λυπούμαστε που δεν θα ικανοποιήσουμε πλέον την επιθυμία του επιστολογράφου σας (για... δημόσιες συζητήσεις ή ανταπαντήσεις κτλ.). Έχουμε συνηθίσει για την προβολή μας να αγωνιζόμαστε στον καλλιτεχνικό στίβο και όχι στα περιοδικά και στις δημόσιες συζητήσεις.

Φίλικα
Δ. Φάμπας
Ε. Ασημακόπουλος
Λ. Ζώη
Ν. Μαυρουδής
Β. Μπουντούνης
Ν. Χαμηλοθώρης

■ **Αλλά και από τον Νότη Μαυρουδή πήραμε την ακόλουθη επιστολή:**

Δίλε διευθυντή,

Με έκπληξη διάβασα στο τεύχος 236, μια σελίδα σου αφιερωμένη στους καθηγητές κιθάρας του Εθνικού Ωδείου, όχι σαν ένα γράμμα κάποιου αναγνώστη που συνηθίζεις να περιλαμβάνεις στη στήλη «Διάλογος» αλλά σε άλλη στήλη, με τον εντυπωσιακό τίτλο «Εθνικό Ωδείο» μια καταγγελία που ζητά απάντηση.

Σαν «καταγγελία» λοιπόν θα έπρεπε να μας δώσεις το δικαίωμα μιας άμεσης απάντησης και να μας γνωστοποιήσεις το περιεχόμενο του κειμένου του αρθρογράφου σου έγκαιρα —όπως κάνεις με άλλους— και όχι σε διαφορετικό χρόνο.

Η φιλική διάθεση και η ιδεολογική εκτίμηση που έχω για το «Αντί» είναι αμέριστη αλλά εδώ —θέλεις δε θέλεις— παίρνεις επίσημα την θέση μιας κραυγαλέας καταγγελίας, που εκθέτει όχι μόνο τον αρθρογράφο σου αλλά και την αξιοπιστία σου, που σε άλλες περιπτώσεις δε σου λείπει!

Το να ασχοληθώ με όλα αυτά τα στοιχεία του αρθρογράφου σου, με φέρνει αντιμέτωπο με την αντιπαθητική φλυαρία των... ανταποδείξεων, γιατί μια σειρά από πονηρά ψεματάκια, συνθέτουν αυτήν την καταγγελία που εκθέτει τους καθηγητές του Εθν. Ωδείου, το περιοδικό ΤΑΡ, συνεπώς και μένα μια που το εκδίδω και το διευθύνω. Άκου τώρα πολυλογία που η ανάγκη της προκλήθηκε από τον αβασάνιστο τρόπο που παραχωρήθηκε ολόκληρη σελίδα από τη σύνταξη του «Αντί».

Θα 'ναι πολύ επίπονο για τους αναγνώστες του «Αντί» να αναπτύξω το σκεπτικό για την αναγκαιότητα ενός πλαισίου «Υποχρεωτικού Προγράμματος εξεταστικής ύλης» μέσα στο Ε. Ωδείο. Εγώ θα αναφερθώ κυρίως πάνω σ' αυτό το ουσιώδες θέμα.

Μια τέτοια πράξη λοιπόν είναι αντίθετη στα εμπορικά συμφέροντα μιας επιχείρησης, που χάνει μαθητές (βλέπε πελάτες) λόγω των δυσκολιών εκτέλεσης (από τους σπουδαστές), του ρεπερτορίου των εξετάσεων. Η παρελ-

θοντολογική ασυδοσία των μουσικών ιδρυμάτων από τη μια, αλλά και των τόσων σπουδαστών που η ανοχή των δασκάλων τους, τους επέτρεπε να παίρνουν χαρτιά και διπλώματα «απ' το παράθυρο», ήταν μία από τις πληγές της μουσικής μας... κακοδαιμονίας. Αυτομάτως το «Υποχρεωτικό πρόγραμμα εξετάσεων» που συντάξαμε οι καθηγητές κιθάρας του Ε. Ωδείου (και δημοσιεύσαμε στο ΤΑΡ), ήρθε σε άμεση σύγκρουση με τα συμφέροντα τόσο του Ωδείου, όσο και των αλεξιπτωτιστών δασκάλων της κιθάρας! Όμως έγινε κάτι το... θαυματοουργό!

Ενώ η διεύθυνση του Ε. Ωδείου (με καλλιτεχνικό διευθυντή τον Β. Κολάση) αποδέχτηκε αυτό το πρόγραμμα, αυτοί που εναντιώθηκαν ήσαν δάσκαλοι και οι έκτατοι καθηγητές (τύπου Κερτσόπουλου)!

Το «Υποχρεωτικό πρόγραμμα εξετάσεων» συντάχθηκε από τους καθηγητές που έχουν τόσα χρόνια στην πλάτη τους και συνεπώς μια εμπειρία που επιτρέπει μια μουσική διείσδυση στην κιθαριστική εκπαίδευση ενός μαθητή. Ένα παράδειγμα είναι ότι π.χ. ο Δ. Φάμπας έχει περίπου 30 χρόνια στο Ε. Ωδείο ενώ ο Κερτσόπουλος ήλθε πριν από ένα (!!!) χρόνο!!!

Ένα από τα σοβαρότερα ψέματα είναι και τα περί 60 μαθητών και πεντάλεπτων μαθημάτων. Όπως εύκολα δηλώνει περί του κ. Καμπαιά, δεν τολμάει να ονομάσει κάποιον που διδάσκει πεντάλεπτο. Έτσι για τη λασπολογία του δηλώνω πως έχω 25 μαθητές και δεν διδάξα ποτέ μου πεντάλεπτο μάθημα! η καταγγελία αυτή θα πρέπει να αποτελέσει σταθμό στο ήθος του αρθρογράφου. Εγώ με τη σειρά μου, δεν θα κάνω αντίποινα και να καταγγείλω τη (συναισθηματική) αιτία όλης αυτής της «επαναστατικής έξαρσης» του αρθρογράφου γιατί τότε θα γελάνε οι αναγνώστες για την τόση «σοβαρότητα» της υπόθεσης, και το «Αντί» θα τραβάει τα μαλλιά του για την ανεξέλεγκτη καταγγελία.

Για όλες τις άλλες λεπτομέρειες θα απαντήσω στο περιοδικό ΤΑΡ, μια που η περισσότερη φλυαρία μειώνει την αξιοπιστία όλων μας και κουράζει τον αναγνώστη. Επειδή το θέμα είναι εξειδικευμένο, είναι αναγκαία μια πιο διεξοδική παρέμβαση.

Τέλος παρακαλώ το «Αντί» να δείξει κατανόηση και να δημοσιεύσει το γράμμα μου αρτό στο τεύχος 237 για μια άμεση απάντηση στη λασπολογία! διαφορετικά δεν θα 'θελα να δημοσιευτεί σε άλλο τεύχος.

Ευχαριστώ
φιλικά Νότης Μαυρουδής
Καθηγητής κιθάρας του
Εθν. Ωδείου
εκδ. - διευθ. του ΤΑΡ

ΥΠΟΘΕΣΗ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗ

● **Ακόμα μια επιστολή για την υπεράσπιση του Ανδρέα Χριστοδουλίδη:**

Αγαπητό «ΑΝΤΙ»,

Αν και κάπως καθυστερημένα σας γράφω δύο λόγια για την βρωμερή σκευωρία που κατασκεύασαν, οι άνθρωποι του ΠΑΣΟΚ, οι θεωρητικοί του κινήματος εναντίον του Ανδρέα Χριστοδουλίδη.

Είναι ντροπή άνθρωποι που κατέχουν ανώτατα αξιώματα στην κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, οι θεωρητικοί μάλιστα αυτού, συνεργάστηκαν με χουντικά έντυπα, δια να φάνε τον ακέραιον μαχητήν Ανδρέα Χριστοδουλίδη.

Διότι τι άλλο ει μη συνεργασία δεν είναι ότι όλα όσα εγράφησαν περί Χριστοδουλίδη, τραβεστί κτλ., τα εδημοσίευσε πρώτα η χουντική «Ελεύθερη Ώρα».

Δηλαδή το ΠΑΣΟΚ για να εξοντώσει έναν αγωνιστή του που δεν εχώνευσε, χρησιμοποίησε μεθόδους χιτλερικές, σταλινικές και ζαχαριαδικές.

Η υπόθεση «η μεγάλη σκευωρία» εναντίον του Ανδρέα Χριστοδουλίδη δεν πρέπει να μείνει έτσι, πρέπει να χυθεί άπλετον φως. Διότι στη δημοκρατία όλα βγαίνουν στο φως και τίποτε δεν μένει στο σκότος.

Ο Ανδρέας Παπανδρέου έχει τον λόγον. Δεν πρέπει ως δημοκρατικός άνθρωπος αυτός να αφήνει να συνωμοτούν στο κόμμα του.

Οι συνωμότες δεν έχουν θέση μέσα στο κόμμα που επαγγέλεται τον σοσιαλιστικό μετασχηματισμό και την πλήρη δημοκρατία. Εμείς ο πολύς λαός αναμένουμε να χυθεί πλήρες φως στην υπόθεση Χριστοδουλίδη, οι δε συνωμότες να εκδιωχθούν.

Κλεομένης Μούσγας
Αλσούπολις Ν. Ιωνίας.

ΚΚΕ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

● **Σε επιστολή του για τη στάση του ΚΚΕ σχετικά με τις κοινωνικοποιήσεις, ο κ. Μάκης Γκολφινόπουλος αναρωτιέται: «Γιατί το ΚΚΕ αρνείται το σύνολο του νομοσχεδίου για τις κοινωνικοποιήσεις και όχι μόνο το 4 άρθρο»; Και μεταξύ άλλων τονίζει:**

Μήπως για να πάρει μια ρεβάνς για τα γεγονότα της Πολωνίας (Αλληλεγγύη, διεκδίκηση αυτόνομων συνδικάτων, απεργία κλπ.);

Είναι αλήθεια και από ιδεολογικής-θεωρητικής πλευράς και από τις αντιδράσεις του απέναντι στα πολωνικά, ότι ειθίγ το «άτρωτο» και το «αλάθητο» των Ανατολικών καθεστώτων και ως εκ τούτου οι ιδεολογικοπολιτικές αναφορές του ΚΚΕ για τη σοσιαλιστική προοπτική της οποίας θέλει να εμφανίζεται ο μόνος α-

ξιόπιστος εκφραστής στη χώρα μας.

Είναι φυσικό λοιπόν με την πρώτη ευκαιρία να αποπειραθεί να εξισορροπήσει τις εντυπώσεις και να εμφανίσει την «αιρετική» του σοσιαλισμού έκφανση, ως την πραγματική καταπατήτρια του δικαιώματος της απεργίας.

Αλλά ποιος είναι δυνατόν να πιστέψει τους απολογητές των κρατικών συνδικάτων και τους χειροκροτητές της κατάργησης της απεργίας στο Ανατολικό κομμάτι της Ευρώπης, στη βάση της πεποιθήσεως της «λαϊκής ιδιοκτησίας» και της «εργατικής εξουσίας».

Με ευχαριστίες
Μάκης Γκολφινόπουλος

ΓΙΑ ΤΗΝ «ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ»

● **Με τη διεθνιστική δραστηριότητα της «Αλληλεγγύης» ασχολείται το γράμμα που ακολουθεί: ο τόνος είναι βέβαια, έκδηλα, ειρωνικός:**

Αγαπητοί κύριοι,

Το ξέρατε ασφαλώς ότι μεταξύ της εκδόσεως του 231 και 232 τευχών σας, συνετελέσθη εν Κλήμα Δωρίδος το ετήσιον μνημόσυον, υπό εθνικών οργανώσεων γενόμενον, του 5/42 τάγματος, το σφαγόν υπό των κομμουνιστοσυμμοριτών. Εκεί πέρα λοιπόν η κ. Χριστίνα Μαβσέι, επήγε ως εκπρόσωπος του κ. Λεχ Βαλέσα, και κατέθεσε δάφνινον στέφανον. Οι παριστάμενοι - μέλη διαφόρων εθνικών οργανώσεων (ΕΝΕΚ, Εθνική σταυροφορία, 4η Αυγούστου, ΟΝΝΕΔ κ.ά.), την χειροκρότησαν θερμότατα, αναγνωρίζοντες ούτως και επιβραβεύοντες την πάλην της «Αλληλεγγύης» εν Πολωνία, δια «σοσιαλισμόν με ανθρώπινον πρόσωπον».

Κύριοι, προβλέπω ότι το εγχώριον παράρτημα της «αλληλεγγύης» εις την αλληλεγγύην» θα σας αποστείλει λίαν συντόμως επιστολήν παραπόνων δια την μη κάλυψιν εκδηλώσεων, των εδώ ευρισκομένων Πολωνών αγωνιστών. Τι θα τους απαντήσετε;

Φιλικώς
Σταμουλάκης Π.
Ν. Φιλαδέλφεια

ΕΚ ΤΟΥ «ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΥ» ΟΙ ΔΙΑΒΟΛΟΙ

● **Το γράμμα που ακολουθεί, περιγράφει τη σημερινή Πολωνία όπως την είδαν τα μάτια ενός ναυτικού.**

Αγαπητό ΑΝΤΙ,

Είμαι ναυτικός και έχω γυρίσει αρκετά κράτη του δυτικού και ανατολικού κόσμου της Αφρικής και της Ασίας. Αυτή τη στιγμή βρίσκομαι στην Πολωνία, στη

ΓΔΥΝΙΑ, απ' όπου και σου γράφω αυτό το γράμμα. Το γράμμα βέβαια θα σταλεί από άλλο κράτος, γιατί η λογοκρισία ποτέ δεν θα το επέτρεπε (μια πρώτη γεύση της ... Δημοκρατίας των ΚΚ). Δεν θέλω να απασχολήσω για πολύ, τον χώρο του περιοδικού, ήθελα μόνο να ρωτήσω τους οπαδούς του ΚΚΕ, αυτή τη... δημοκρατία θέλουν να μας επιβάλουν και στην Ελλάδα;

1. Όλα τα γράμματα που λάβαμε από τα σπίτια μας είχαν ανοιχθεί και προφανώς διαβαστεί.

2. Το νόμισμά τους (της Πολωνίας) έχει επίσημη τιμή 84 ζλότυ το 1 αμερικάνικο δολάριο, και ανεπίσημη (μαύρη αγορά) 500 ζλότυ, 700% κάτω της επίσημης.

3. Έξω από τον χώρο του λιμανιού υπάρχει κατάσταση τράνζιτ το λεγόμενο ΜΠΑΛΤΟΝΑ, απ' όπου μπορείς να ψωνίσεις ΜΟΝΟ με συνάλλαγμα. Δεδομένου ότι οι τιμές είναι κατά πολύ ανώτερες από αυτές της Δυτικής Ευρώπης πχ., οι ναυτικοί δεν ψωνίζουν από εκεί. Τότε ποιος ψωνίζει; Και ποιοι Πολωνοί διαθέτουν ξένο συνάλλαγμα;

4. Νομίσματα άλλων ανατολικών χωρών δεν περνούν καθόλου εδώ. Τι να τα κάνουν;

5. Στο πλοίο υπάρχουν τρεις στρατιώτες σκοποί, όπως και στη Ρωσία, για να μη φύγει κανένας Πολωνός.

7. Όλοι ανεξαιρέτως οι Πολωνοί που έχουν κρατικό σπίτι πληρώνουν ενοίκιο 4.000-5.000 ζλότυ, τη στιγμή που ο μισθός του εργάτη δεν ξεπερνά τα 20.000 ζλότυ, και τα σπίτια είναι σχεδόν άθλια, με μέσο όρο 45 m² εμβαδόν το καθένα για κάθε οικογένεια.

νεια.

8. Λείπουν πολλά βασικά είδη διατροφής (γάλα, κρέας, αυγά κτλ.) και όσα υπάρχουν αγοράζονται με δελτίο σε πολύ μικρές ποσότητες κατ' άτομο.

9. Οι Πολωνοί προτιμούν τα δυτικά προϊόντα και όχι τα ρωσικά πχ., γιατί άραγε;

10. Διαβατήρια έχουν ελάχιστοι, και οι περιορισμοί για ταξίδια στη Δύση, μεγάλοι.

11. Τέλος, οι Πολωνοί δεν φαίνεται να είναι και πολύ ευχαριστημένοι από την κατάσταση τους, και μερικοί θαρρετοί, μιλούν και για την Αλληλεγγύη (Solidarnosc) με κάποια πικρα.

Δεν εξετάζω πολιτικά θέματα, επιρροές, πράκτορες από τη Δύση κτλ., έγραψα μόνο για την κατάσταση που δείχνει πώς βρίσκεται το Πολωνικό κράτος σ' αυτή τη φάση του... Σοσιαλισμού, δεδομένου ότι η δικτατορία έγινε για να —προστατευτούν— τα επιτεύγματα του σοσιαλισμού, στα οποία, φυσικά, ανήκουν και τα παραπάνω 11 σημεία που επισημαίνω, και μερικά άλλα, πχ. κάθε μέρα επί 12 συνεχείς μέρες 2-3 τελωνειακοί του λιμανιού έρχονταν κάθε μεσημέρι, μέχρι σήμερα που γράφω, και έτρωγαν στο πλοίο, η τιμή ενός πακέτου τσιγάρα Marlboro είναι 500 ζλότυ, τηλέφωνο στην Ελλάδα δεν μπορούσαμε να κάνουμε γιατί δεν δίνανε γραμμή, και τα ίδια πράγματα συμβαίνουν λίγο-πολύ σε όλα τα κομμουνιστικά κράτη με μικρές παραλλαγές.

Φυσικά, η απάντηση είναι πως:

Α) Το κόμμα ξέρει τι κάνει.

Β) Αυτά θέλουν καιρό για να

διορθωθούν, και

Γ) Πριν τον κομμουνισμό δεν περνούσαν καλύτερα.

Για το Α έχουν δίκιο, φυσικά και το κόμμα ξέρει τι κάνει, δεν είναι δυνατόν το κόμμα να κάνει λάθος, αυτό αποδεικνύεται κάθε μέρα. Για το Β, αυτά μάλλον δεν διορθώνονται με τίποτα, απόδειξη η μαύρη αγορά που έχει επεκταθεί και στα παραμικρότερα πράγματα, ενώ στο εξωτερικό, το χρέος των κομμουνιστικών κρατών συνεχώς μεγαλώνει. Όσο για το Γ συμφωνώ και αλλιώς αν τώρα περνούσαν χειρότερα. Όμως οι κατηγορίες του τύπου: «Δυτικοί προβοκάτορες», και «πληρωμένοι κονδυλοφόροι της αντίδρασης» και «τόσα χρόνια θητεία στο ταμπουρί της αντεπαναστάσεως», καλύτερα να λείπουν γιατί υποτιμούν τη νοημοσύνη των αναγνωστών του περιοδικού.

Δεν μου αρέσει η Αμερική, ούτε οι διάφορες —αιματοβαμένες— μπανανίες τύπου Γουατεμάλας, Χιλής, Νοτίου Κορέας κτλ., αλλά όχι για τα χάλια των Ανατολικών κρατών να κατηγορούμε άπαντες τους δυτικούς, λες και τα κόμματα και οι ηγεσίες των ΚΚ προέρχονται εκ του Παραδείσου και έχουν να αντιμετωπίσουν τους διαβόλους. Άλλωστε σε περίπτωση πυρηνικού πολέμου οι Ρώσοι θα κάνουν διακρίσεις. Δεν θα χτυπήσουν τους δημοκράτες εργάτες και διαγοσούμενους της Δύσης, μόνο τους καπιταλιστές.

Τέλος για να μην μακρηγορούμε, νομίζω ότι και ο κομμουνισμός ήταν ένα όνειρο για την ανθρωπότητα που έσβησε και πάει

και τώρα πάμε για φρέσκα.

Αναρωτιέμαι μόνον, τι θα σκεφτόταν ο Μαρξ αν ζούσε σήμερα, και έβλεπε τις χώρες της εργατιάς, όπου ο εργάτης ψωνίζει με το δελτίο το κρέας, και παράγει πχ. τις φωτογραφικές Leica, που πρέπει να πληρώσει σε συνάλλαγμα, μέσα στην ίδια του τη χώρα για να τις αγοράσει, αν τις βρει φυσικά.

Πολύ ευχαρίστως θα περίμενα μια εμπεριστατωμένη απάντηση αν δημοσιευτεί το γράμμα μου, με αποδείξεις ότι έχω άδικο, σ' αυτά που αναφέρω πιο πάνω, και όχι ιστορίες για αγριούς κουφούς και τυφλούς.

Ευχαριστώ για τη φιλοξενία
Σ. Θεοδώρου

ΤΟ ΚΟΔΗΣΟ

● Στο άρθρο του τχ. 233 για το συνέδριο του ΚΟΔΗΣΟ αναφέρεται το γράμμα του καθηγητή Γ.Η. Κριμπά:

Αγαπητό Αντί,

Το άρθρο σου για το 2ο Συνέδριο του ΚΟΔΗΣΟ ήταν κάπως συγκινητικό όχι όμως πολύ αναλυτικό, πολιτικό χρώμα, όχι λόγος, που πέρναγε από επίθετα («μακροσκελέστατος» ο λόγος του Προέδρου —λιγότερο ενδιαφέρον τ' ότι μίλησε κοντά δυόμιση ώρες χωρίς χειρόγραφο;) ή υπονοούμενα (πχ. «ο Γεώργιος Πλυτάς συνιδρυτής με τον Ιωάννη Σοφιανόπουλο σοσιαλιστικού κόμματος— γιατί όχι;»). Μπορεί μεν ο συνάδελφος Πλυτάς να μη συμμερίζεται όλο το μένος των νεοτούρκων του ΚΟΔΗΣΟ, διότι βέβαια δεν απαρνείται τη ζωή του, που κρίνεται ολόκληρη και

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
«ΚΟΜΜΟΥΝΑ»

Σουλίου 9
Τηλ. 3602644

Ρ. ΚΟΥΡΤΣΙΟ - Α. ΝΕΓΚΡΙ
Ο. ΣΚΑΛΤΣΟΝΕ

Ιταλία, «αυτοκριτική
του αντάρτικου

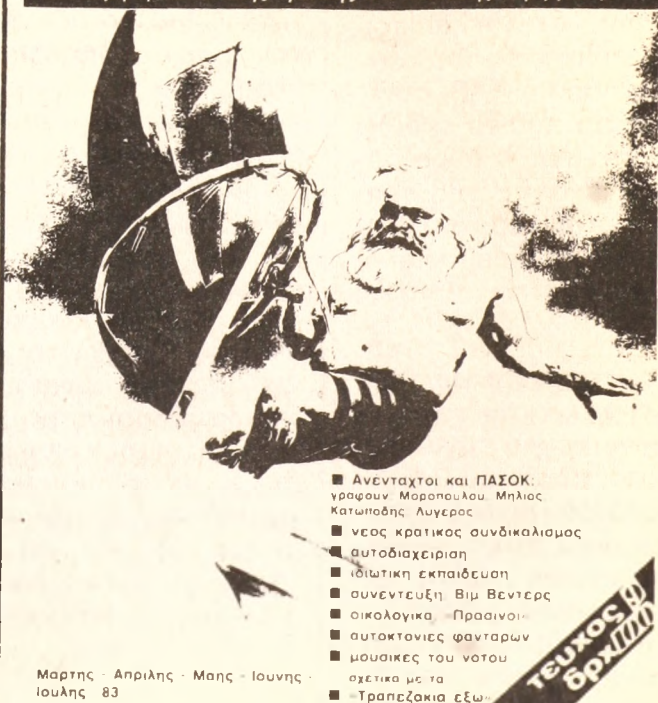

ΚΟΝ - ΜΠΕΝΤΙΤ, ΣΑΡΤΡ,
ΣΒΑΡΤΣΕΡ, ΡΟΤ,
ΜΠΑΡΜΠΙ κλπ.

Γερμανία, από τη RAF
στους πράσινους

πρ...πτική

Επιθεώρηση κοινωνικής κριτικής και πολιτικής παρέμβασης

■ Ανεκταχτοί και ΠΑΣΟΚ:
γράφουν Μοροπούλου, Μηλιός
Κατωπόδης, Λυγερός
■ νέος κρατικός συνδικαλισμός
■ αυτοδιαχείριση
■ ιδιωτική εκπαίδευση
■ συνέντευξη Βίμ Βεντσερ
■ οικολογικά «Πράσινοι»
■ αυτοκτονίες φαντασμών
■ μουσικές του νότου
■ σχετικά με τα
■ Τραπεζοκία εξω

Μάρτης - Απρίλης - Μάης - Ιούνιος
Ιουλίου 83

ντως χωρίς υπονοούμενα. Αν λi ο κ. Διαμαντόπουλος δεν νάντησε το ΚΟΔΗΣΟ στα οφράγματα των τριών ενδόξων ιερών του 1830, ούτε πάλι στα 48, κτλ., κτλ., είναι κρίμα.

Βενιζελισμός και Αντιβενιζελιός, ιδεολόγημα της αταξικότητας άρα αυτονόμηση του πολιού, αυτό είναι το πολιτικό σήρα όπως και το χτες, παρά την αρέξη του ΚΚΕ, παρά τους ξένους αρχιτέκτονες. Τι μπορεί να ρεύει ένα ΚΟΔΗΣΟ, μια σοαλδημοκρατία στην Ελλάδα; όλεις προχτές η σοσιαλδημοατική συμμαχία στην Αγγλία ιτάφεραν να πάρουν το 1/4 των ήφων κι ίσα ίσα βγήκαν στη υλή. Ίσως εκεί βρίσκεται το ιειδί του προβλήματος, το διμματος παχνίδι πως να σπάει, γιατί συγκαλύπτει, δεν εκράζει την κοινωνική πραγματικότητα —και δεν κυβερνά. Σοαλδημοκρατία λοιπόν, στελέχη α πολιτευτές, προγράμματα, γανώσεις— και λίγο μπαλκόνι. Στο Συνέδριο: τι τάσεις φάνηιν, ποιες προτάσεις ψηφίστηιν, ποιες όχι, ποιοι βγήκαν κερική επιτροπή και πολιτικό ραφείο, ποιοι δεν βγήκαν, γιατί; αντικειμενικές δυνατότητες α συμμαχίες υπάρχουν, πως τις ημιουργούμε, πως παρεμβαίουμε για ν' αλλάξουν οι συσχετιμοί ανάμεσα και μέσα στα άλλα όμματα; Πώς ετοιμαζόμαστε α τις επόμενες εκλογές; Πιο οντά: στις Ευρωεκλογές πως θα ιμμε; Στο εξάμηνο της Προερίας της ΕΟΚ πως θα λειτουργήσει ο Πρόεδρος; Πολιτικά εατήματα, που δεν μπήκαν στο ρθρο σου, έτσι αντι-ερωτήμαα.

Γ.Η. Κριμπάς

ΚΙ ΑΛΛΟ ΚΟΔΗΣΟ

Στο ίδιο άρθρο αναφέρεται κι ο ιστολογράφος μας Γιάννης Αιστασάκης:

Διάβασα στο έγκριτο περιοδιό σας το άρθρο του Θ. Διαματόπουλου «Η κρίση της πολιτικής αντιπροσώπευσης». Ενώ τις διαπιστώσεις που κάνει ο ρθρογράφος σας συμφωνώ απόα, τα συμπεράσματα στα ορία οδηγείται μπορούν να κρινύν ως απαράδεκτα.

Νομίζω ότι ο σκοπός του αρρογράφου σας συμπεριλαμβανει στη γενικότερη προσπάθεια ου γίνεται να εμφανιστεί ένας υγκεκριμένος πολιτικός φορέας (ΟΔΗΣΟ) σαν η εναλλακτική ση μεταξύ ΠΑΣΟΚ και ΝΔ.

Αλλά το σφάλμα της γενικότερης πολιτικής ανάλυσης του αρου έγκειται στο ότι ο λαός θέει κόμματα προοδευτικά σαφώς ροσανατολισμένα στο δρόμο ου σοσιαλισμού. Κάτι τέτοιο όως δεν συμβαίνει με την πολιτική σταδιοδρομία του ΚΟΔΗΣΟ ου στη συνείδηση του λαού έχει αταχωρηθεί σαν «εναλλακτική ση της Δεξιάς». Και πηγαίνο

ντας λίγα χρόνια πίσω, θα θυμηθούμε (ας μη ξεχνάμε) ότι το ΚΟΔΗΣΟ είναι δημιούργημα ενός εκ των μελών των ΝΕΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ. Και οι ΝΕΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ είναι γνωστό στο πόσο συνετέλεσαν στην διάσπαση ενός χώρου αντιδεξιού και προοδευτικού δηλ. της ΕΔΗΚ. Προς χάριν των δημοκρατικών δυνάμεων στον οριζόντιο άξονα; Όχι βέβαια... ».

Γιάννης Αναστασάκης

ΠΟΛΥ ΚΟΔΗΣΟ

● Το γράμμα που ακολουθεί αναφέρεται σε επιστολή που δημοσιεύτηκε στο διάλογο του τχ. 233.

Στο τελευταίο τεύχος του αξιόλογου περιοδικού σας, με αρκετή έκπληξη, διάβασα την επιστολή ενός αρχιτέκτονα σχετικά με την πληρωμένη καταχώριση του ΚΟΔΗΣΟ που δημοσιεύσατε πριν λίγο καιρό. Το γεγονός αυτό μ' έβαλε σε σκέψεις. Γνωρίζω ότι υπάρχουν πίθηκοι που με εντυπωσιακή ταχύτητα σκαφαλώνουν στα φοινικόδενδρα. Αγνοούσα όμως, ότι υπάρχουν και άνθρωποι αρχιτέκτονες, που με την ίδια ταχύτητα ανεβαίνουν τις σκαλωσιές της ανοησίας. Τι να γίνει όμως, γερνάμε «αεί διδασκόμενοι».

Γράφει ο επιστολογράφος σας ότι είναι γνωστή «η ύποπτη προέλευση» των πόρων του ΚΟΔΗΣΟ, γιατί αυτό γράφτηκε στον Τύπο. Ρωτάω: Πότε; Σε ποιον Τύπο; Από ποιους; Αν η μνήμη μου είναι καλή, αυτό που θυμάμαι ότι γράφτηκε στον Τύπο, είναι αίτημα του ΚΟΔΗΣΟ για την ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ και τη ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ των οικονομικών τους. Πώς γίνεται λοιπόν κι ένα κόμμα με «ύποπτους πόρους» να ζητάει τέτοια πράγματα;

Παρακάτω, ο επιστολογράφος σας, υπό το κράτος της τόσο προσφυλούς στους δαιμονολόγους «συνωμοσιολογίας», τονίζει τη συμμετοχή του κ. Γιάνκου Πεσματζόγλου στη γνωστή Λέσχη Μίντελμπέργκ. Αν αυτό είναι αλήθεια δεν το γνωρίζω, αλλ' ούτε και μ' ενδιαφέρει. Οφείλω ωστόσο να υπογραμμίσω ότι θα ήταν τιμητικό για τον κ. Γ. Πεσματζόγλου να συμμετέχει σε μια Λέσχη μέλη της οποίας είναι εκλεκτές ευρωπαϊκές προσωπικότητες όπως: ο ηγέτης του ΚΚ Ιταλίας κ. Μπερλίνγκουερ, ο Γάλλος πρωθυπουργός κ. Πιερ Μωρουά, ο πρώην πρόεδρος του Γαλλόφωνου Βελγικού Σοσιαλιστικού Κόμματος κ. Αντρέ Κόολς, ο πρώην Βέλγος σοσιαλιστής υπουργός εξωτερικών κ. Ανρί Σιμονέ, και άλλοι πολλοί.

Ευχαριστώ για τη φιλοξενία Κώστας Σακκάς

ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ ΚΟΔΗΣΟ

● Επιμένοντας στο ίδιο θέμα, ο επόμενος επιστολογράφος μας ριχνει ευθύνες και στο ΑΝΤΙ για την

δημοσίευση της επίμαχης επιστολής. Η απάντησή μας θα μπορούσε να είναι ανάλογη μ' αυτή που δώσαμε και στον ίδιο τον κ. Κουγιουμτζόγλου όταν θεωρούσε απαράδεκτη την καταχώριση του ΚΟΔΗΣΟ.

Σκοπός του σημειώματος αυτού είναι να αναφερθώ στην επιστολή του Στ. Κουγιουμτζόγλου που φιλοξενήσατε στο προηγούμενο τεύχος σας. Μια επιστολή πολιτικά απαράδεκτη και υβριστική, στην οποία ο συντάκτης της επιχειρούσε να λασπολογήσει σε βάρος του ΚΟΔΗΣΟ. Γι' αυτόν μάλιστα το σκοπό δεν διέτασε να παραποιήσει στοιχεία, να διαστρεβλώσει την αλήθεια και να χρησιμοποιήσει τη γλώσσα των πολιτικά υπανάπτυκτων. Πάνω σ' αυτή τη δημοσίευση έχω να κάνω τις εξής παρατηρήσεις. Οι δύο πρώτες αφορούν τη διεύθυνση σύνταξης του περιοδικού και η τρίτη τις πομφόλυγες του κ. Κουγιουμτζόγλου.

1. Παρά το σημείωμα που διευκρινίζει το γιατί δημοσιεύτηκε η επιστολή θεωρώ εκ μέρους σας απαράδεκτη την ενέργεια. Επιστολές του είδους δηλ. υβριστικές, ούτε τον διάλογο προάγουν ούτε αποτελούν αντικειμενική πληροφόρηση. Μια και το περιοδικό σας θεωρείται σοβαρό πιστεύω ότι η δημοσίευση του προηγούμενου τεύχους ήταν πλήγμα για τη σοβαρότητά του.

2. Κάθε δημοσιογραφικό επιτελείο, πλην όλων των άλλων, ενημερώνεται και για τα περιεχόμενα του περιοδικού και ημερήσιου Τύπου. Θα 'πρεπε λοιπόν να υποπέσει στην αντίληψή σας ότι ο εν λόγω κύριος είναι μόνιμος κατήγορος του ΚΟΔΗΣΟ στις στήλες των αναγνώστών στα «Πολιτικά Θέματα». Συνεπώς η βαρύτητα των εκτιμήσεων, και κατ' επέκταση και του εκτιμητή, είναι σαφώς μειωμένη. Ένας ακόμη λόγος που συνηγορεί στο ότι η δημοσίευση της επιστολής ήταν ολισθημα.

3. Όσο για σας κ. Κουγιουμτζόγλου για άλλη μια φορά διαπιστώνεται δημόσια ότι το πολιτικό σας επίπεδο συναγωνίζεται επάξια την αθλιότητα της «Αυριανής» πράγμα βέβαια που καθιστά άσκοπο να σας απαντήσω επί των επιμέρους θέσεών σας. Ο οποιοσδήποτε μπορεί να ζει με τις φαντασιώσεις του και ιδιαίτερα οι πολιτικά ασθενείς.

ΥΓ. Επειδή είναι σχεδόν σίγουρο ότι ο κ. Κουγιουμτζόγλου δεν θα χάσει την ευκαιρία και άλλης δημοσίευσης του ονόματός του, παραιτούμαι προκαταβολικά από μια δεύτερη επιστολή - απάντηση μια και ο χώρος του περιοδικού είναι λίγος και πολύτιμος και ο κ. Κουγιουμτζόγλου ανεξάντλητος σε ύβρεις.

Θρασύβουλος Κονταξής
Φοιτητής
Οπαδός του ΚΟΔΗΣΟ

ΗΠΑ κι ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΑ

● Η επιστολή που ακολουθεί αναφέρεται στο άρθρο του κ. Γεωργίου Κουρτάκη «Ο υπερεξοπλισμός της Τουρκίας και ο Ελληνισμός της Αφρικής». (ΑΝΤΙ, 225).

Συμφωνώ με τον κύριο Κουρτάκη ότι η απόφαση της κυβέρνησης Ρήγκαν να υπερεξοπλίσει την Τουρκία, δεν είναι παρά ένας τρόπος με τον οποίον οι ΗΠΑ προσπαθούν να εξασφαλίσουν τα Αμερικανικά συμφέροντα στην Μέση Ανατολή, δίνοντας τον ρόλο «χωροφυλάκων» στην Τουρκία, το Πακιστάν, και το Ισραήλ. Επίσης, η απόφαση είναι και ένας άλλος τρόπος με τον οποίον θα μπορέσουν οι ΗΠΑ να στρέψουν τις διαπραγματεύσεις που διεξάγονται στην Αθήνα για το μέλλον των βάσεων προς το μέρος τους, έτσι που να παραμείνουν οι βάσεις στην Ελλάδα, δίχως όμως να γίνουν δεκτοί οι όροι της κυβέρνησης.

Η στάση των ΗΠΑ και από παλιά, ήταν πάντα υπέρ της Τουρκίας, εφ' όσον οι ΗΠΑ θεωρούν την Τουρκία σαν το πιο στρατηγικά σπουδαίο κράτος της περιοχής.

Ας μην ξεχάσουμε ότι παρ' όλες τις προσπάθειες των Ελλήνων της Αμερικής, η «λόμπυ» Εβραίων, ή Τούρκων, για τα συμφερόντά των, στο τέλος, μόνο το συμφέρον της Αμερικής είναι αυτό που έχει την τελική και μεγαλύτερη σημασία.

Πάντα όμως, το καθήκον των Ελλήνων της Αμερικής είναι να κινητοποιηθεί και να πιέσει την ηγεσία των ΗΠΑ, και να φέρει μια λύση, διαφορετική από την απόφαση Ρήγκαν, μια λύση που θα φέρει την ειρήνη στην περιοχή!

Σας ευχαριστώ
Πηνελόπη Κατακαλίδου

ΕΛΛΗΝΕΣ ΣΤΗΝ ΑΛΒΑΝΙΑ

● Με το πόσοι είναι οι Έλληνες τις Αλβανίας προβληματίζεται ο επόμενος επιστολογράφος μας:

Αγαπητό «Αντί»

Χωρίς να έχω καμία σχέση με τον Ελληνοαλβανικό Σύνδεσμο ούτε με άλλες «φιλοαλβανικές» οργανώσεις θα 'θελα να κάνω στο γράμμα του Γ.Ν. Παπαδημητρίου με θέμα «ελληνοαλβανικά» που δημοσιεύθηκε στο τχ. 230, δύο παρατηρήσεις.

Διακόσιες χιλιάδες Έλληνες μας παρουσίαζε η ΟΝΝΕΔ μέχρι τώρα αυτούς τους συμπατριώτες μας που ζούσαν στην Αλβανία. Ο κ. Παπαδημητρίου τους υπερδιπλασίασε και τους έφτασε 500.000, πάντως στην «παγκόσμια Γεωγραφία - Άτλας» του Σ. Δημητράκου τόμος Γ' σελ. 133 αναφέρεται: «Εις διαφόρους περιοχές της Ν. Αλβανίας (Β. Ήπειρος) ζουν περί τις 45.000 Έλ-

ληνες» κ. Παπαδημητρίου έχετε καμιά αντίρρηση;

Γράφει επίσης ο κ. Παπαδημητρίου: «ούτε το καθεστώς των συνταγματαρχών τόλμησε να ενοχλήσει τον Χότζα» Δηλ. τι θέλετε να πείτε; Τι μαύρος τι κόκκινος το ίδιο είναι; Πολύ ύποπτο. Μα πάρα πολύ ύποπτο!

N.P. Μαθητής
Αθήνα

ΖΟΥΝ ΣΤΗΝ ΑΛΒΑΝΙΑ

● Ταλαιπωρούνται οι Έλληνες της Αλβανίας και οι αριστεροί τους ξεχνάνε. Αυτά ισχυρίζεται ο επιστολογράφος μας και συγκεκριμένα, αναφέρεται:

Αγαπητό «Αντί»,

Οι αριστεροί ξεχνάνε τη Β. Ήπειρο γιατί ζει στον κομμουνισμό, έστω και σταλινικό. Ξεχνάνε τι πέρασαν οι ίδιοι στα στρατόπεδα, εκεί (Ζάν-Τρίμα Μπουλκίζα). Ακόμα και τώρα, από τους 3.000 πολιτικούς κρατούμενους, το 10% είναι Β. Ηπειρώτες. Και τι να πούμε πρώτα για την Αλβανία την αστυνομική καταπίεση, την οικονομική και πνευματική φτώχεια, τη διπλή καταπίεση των Β. Ηπειρωτών; Τους αλλάζουν τα ονόματα σε αλβανικά όπως και τα χωριά τους. Όλα τα στελέχη στους νομούς Αργυρόκαστρου Αγίων Σαράντα είναι Αλβανοί, ενώ η πλειοψηφία των Β.Η. χωρικοί δουλεύουν για 80-120 Δρχ / μέρα (το κρέας 170Δ, ζάχαρη 80, ψωμί συνήθως μπομποτά 20Δ, κοστούμι 7.000 Δ, ποδήλατο 10.000, ρολόι ελληνικό 10.000 Δ.). Μόνο κρυφά, φοβισμένοι ακούουν ή βλέπουν την ΕΡΤ. Οι Αλβανοί τους λένε, όπως κι εμάς χαιδευτικά «σκατο-έλληνες» (gheku i mutit). Όσοι είχαν αντίρρηση γι' αυτό —ή γενικότερα— είναι στο στρατόπεδο συγκέντρωσης στο Μπαλς, ή στο άλλο το περίφημο Σπάτσι, (ορυχείο χρώμιου). Τους Β. Ηπειρώτες αφού έχουν αλβανική υπηκοότητα τους μεταχειρίζονται όπως θέλουν, αλλά και τους πολιτικούς πρόσφυγες το ίδιο (στο Μπαλς είναι οι Μήτσος Ευαγγελινός από το Πήλιο, Β. Τσατσάνης ηπειρώτης, Β. Δημητριάδης Φλώρινα, Π. Δάμος Γιάννενα κλπ. Οι δικοί τους θα χαρούν να μάθουν ότι ζούνε έστω κι αν καταδικάστηκαν σε 25 χρόνια (Μιχαλάς) γι «κατασκοπία»

Φιλικά Κ.Λ.Μ.

● Η Κ.Ε. της «Μαρξιστικής - Λενινιστικής Οργάνωσης ΣΑΚΕ» εξέδωσε ανακοίνωση Τύπου όπου «καταδικάζει με αποτροπιασμό την απροκάλυπτη φασιστική τρομοκρατική επίθεση των επαγγελματιών «βορείοηπειρωτών» ενάντια στην πρεσβεία της ΛΣΔ της Αλβανίας στην Αθήνα».

«ΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ»

● Σχετικά με το περιεχόμενο του βιβλίου «Οι Τρομοκράτες» που έγραψαν ο Κώστας Ζυρίνης και η Ελισάβετ Μπελτράν, τρεις συγκατηγορούμενες στη δίκη της «Λαϊκής Εξουσίας» μας έστειλαν το ακόλουθο γράμμα:

Με αφορμή το «βιβλίο» του Κώστα Ζυρίνη και της συζύγου του «Οι Τρομοκράτες», εμείς οι πρώην σύντροφοι του θέλουμε να του δώσουμε για πρώτη και τελευταία φορά μιαν απάντηση και να διαχωρίσουμε δημόσια τη θέση μας απ' αυτόν μια και δεν το κάναμε μέχρι τώρα.

Πιστεύαμε πως η αδιαφορία ήταν η καλύτερη απάντηση, αλλά ο Ζυρίνης —γνήσιος εκφραστής της σταλινικής αντίληψης— την παρεξήγησε και ξεπέρασε κάθε όριο θράσους και διαστρέβλωσης.

Δεν πρόκειται να σταθούμε στο «βιβλίο» —μυθιστόρημα αχαλίνωτης φαντασίας— αλλά σε ορισμένα πραγματικά γεγονότα που διαστρεβλώνει εκθέτοντας ορισμένους ανθρώπους.

Στο κάτω κάτω, δικαίωμά του να πιστεύει ότι είναι «χαρισματικός ηγέτης» και ο μόνος «άξιος αγωνιστής» και πρόβλημά του να βλέπει όλες τις γυναίκες σαν «ωραίους κώλους» η «φοραδίσια καπούλια».

Δεν αρνούμαστε το μερίδιο ευθύνης μας σ' όλη αυτή την ιστορία κι ούτε ποτέ το αρνηθήκαμε. Ζητάμε ευθύνες από το Ζυρίνη, όχι για λάθη, αλλά για συγκεκριμένες ενέργειές του, που σκοπό είχαν την εξυπηρέτηση των δικών του μεθοδεύσεων, ώστε να γίνει ντόρος γύρω απ' το όνομά του και ν' αναγνωριστούν οι «μεγάλες» ηγετικές του ικανότητες.

—Γιατί, σε κείνες τις συνθήκες που οι έρευνες και οι συλλήψεις ήταν καθημερινό φαινόμενο, που η «Λαϊκή Εξουσία» και η «Λαϊκή Μετωπική Πρωτοβουλία» είχαν βγάλει σε προκήρυξη τη γνωστή θέση τους για την «17 Νοέμβρη», που δύο από τους συντρόφους μας είχαν συλληφθεί για το μίσγισμα εφημερίδας με αυτή τη θέση και που ο ίδιος δήλωνε: «Τώρα τους περιμένω», είχε αφήσει όλα εκείνα τα χαρτιά που αποτέλεσαν τη βάση του κατηγορητηρίου μας πάνω στο γραφείο του;

—Γιατί «ξέχασε» να αναφέρει στο βιβλίο του, το σημείο της κατάθεσής του στην ασφάλεια για τη «17 Νοέμβρη» που την προτρέπει να ψάξει στη Δεξιά για τους «δολοφόνους», όταν η Οργάνωση στην οποία ανήκαμε και η Λαϊκή Μετωπική Πρωτοβουλία θεωρούσαν καθήκον τους την πολιτική κάλυψη της «17 Νοέμβρη», ανεξάρτητα από οποιεσδήποτε διαφωνίες;

—Γιατί ευθύνες που βαρύνουν αποκλειστικά τον ίδιο προσπαθεί να τις φορτώσει στις πλάτες άλλων διαστρεβλώνοντας κομμάτια από τις καταθέσεις τους;

—Ποιες άρρωστες φαντασιώσεις του καλύπτει όταν ισχυρίζεται τόσο στο βιβλίο του, όσο και σε γράμμα που έστειλε απ' τη φυλακή ότι όσοι είχαμε συλληφθεί αποτελούσαμε τη «μόστρα» της Λαϊκής Εξουσίας και ότι πίσω από μας κρύβεται παράνομη οργάνωση, που η ασφάλεια δεν κατάφερε να ξηλώσει;

Μιλά στο «βιβλίο» του για την «ηρωική» του απολογία - «καταπέλτη» κατά της αστικής δικαιοσύνης, ξεχνά όμως να προσθέσει ό,τι είπε στους δικαστές με σβησμένη φωνή λίγο πριν βγάλουν την απόφασή τους: «Έχω εμπιστοσύνη στην ακεραιότητα της ελληνικής δικαιοσύνης». Και δεν φτάνει η λάσπη που ρίχνει σ' όλους εμάς (με το δικό του ίσως, αφού δεν γίναμε τα καλά του προβατάκια), αλλά πιάνει στο στόμα του κοινωνικούς χώρους και πρόσωπα (όπως «γραφικοί εξωκοινοβουλευτικοί τύποι, Τσιρώνης, κτλ.» που αν μη τι άλλο έχουν επιδείξει μιαν αγωνιστική πραχτική. Συκοφαντεί τη μερίδα εκείνη της υπεράσπισης που μας συμπαραστάθηκε χωρίς βλέψεις σε πολιτικά ή άλλα οφέλη, ενώ αντίθετα εξυμνεί εκείνους που σήμερα είναι στελέχη του κρατικού μηχανισμού.

Και βέβαια, μετά από όλη αυτή την «ηρωική δράση» δεν μπορούσε να λείπει η απόδραση! Ή τουλάχιστον η απόπειρα ή ο σχεδιασμός της! Τα σχέδια απόδρασης έγιναν μ' έναν κρατούμενο που ο Ζυρίνης «ξέχασε» να του δώσει ψευδώνυμο, όπως σ' όλους τους άλλους και τον αναφέρει με το πραγματικό του όνομα. Γιατί τάχα; Από τότε και μέχρι σήμερα ο συγκεκριμένος κρατούμενος βρίσκεται μαντρωμένος στην Κέρκυρα.

Πάντως, αυτό που ήθελε ο Ζυρίνης το κατάφερε έως ένα βαθμό.

Υποψήφιος βουλευτής (όχι βέβαια με το ΠΑΣΟΚ, που του το είχε προτείνει —όπως διέδιδε στη φυλακή— αλλά με εκείνους που πρώτα τον έφτυναν και τώρα τον καλύπτουν για τα δικά τους πολιτικά κιντήρια συμφέροντα), δημοσιογράφος (;) και ψευτοσυγγραφέας.

Δεν πρόκειται να ανοίξουμε μαζί του, μέσω του Τύπου, κανένα διάλογο (αν και πολύ θα 'θελε μια μόνιμη στήλη αφιερωμένη στο «επαναστατικό του άστρο»).

Τον καλούμε να σταματήσει να εκμεταλλεύεται την αναγκαστική μας σιωπή για ορισμένα πράγματα, να πάψει να λέει παραμύθια...

Επιφυλασσόμαστε να τον αντιμετωπίσουμε και μ' άλλους τρόπους —όποιους εμείς αποφασίσουμε. Και μια συμβουλή:

Ζυρίνη, το «βιβλίο» σου κάντο και ταινία, μπορείς!

Μπέρκνερ Ροζίνα
Τάτση Γεωργία
Μπογιατζίδου Τέτη

αντί

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
115 21 Αθήνα
Τηλ. 72.32.713 — 72.32.819

- Εκδότης:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131
115 21 Αθήνα
- Υπεύθυνος τυπογραφείου:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΒΛΑΧΟΣ
Μιλτιάδου 23β
Χαλάνδρι
- Δημόσιες σχέσεις
Διαφημίσεις:
ΤΑΚΗΣ ΜΩΡΑΪΤΗΣ
- Καλλιτεχνική επιμέλεια:
ΜΠ. ΜΠΟΖΕΝΑ
- Μοντάζ:
ΤΑΣΙΑ ΛΕΒΟΝ
- Φωτοστοιχειοθεσία:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 72.29.237
- Αναπαραγωγή φιλμ:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 72.29.237
- Εκτύπωση:
«ΛΙΘΟΤΥΠ» Α.Ε.
Ιασιού 5 - Περιστερί
Τηλ. 57.22.201

- Κάθε ενυπόγραφο άρθρο εκφράζει την προσωπική άποψη του συγγραφέα του.
- Χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού

Εξάμ. 600 δρχ. - Ετήσια 1.200
Ετήσια Οργανισμών
Τραπεζών, κτλ.: 4.000 δρχ.
Φοιτητική έκπτωση 15%

Εξωτερικού

Ευρώπη - Μεσογ. χώρες:
εξάμηνη: απλή δολ. 11
" αεροπ. δολ. 13
ετήσια: απλή δολ. 22
" αεροπ. δολ. 26
Η.Π.Α. - Καναδάς - Αν. Ασία:
εξάμηνη: απλή δολ. 11
" αεροπ. δολ. 15
ετήσια: απλή δολ. 22
" αεροπ. δολ. 30
Αυστραλία - Ωκεανία:
εξάμηνη: απλή δολ. 11
" αεροπ. δολ. 20
ετήσια: απλή δολ. 22
" αεροπ. δολ. 40

- Εμβάσματα, επιταγές:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δημοχάρους 60,
115 21 ΑΘΗΝΑ

- ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: δρχ. 50
- ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: δρχ. 80

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

- Για τα βιβλιοπωλεία της Αθήνας:
Εκδόσεις «Νεφέλη»
Μαυρομιχάλη 9,
Τηλ. 36.07.744 - 36.39.962
- Για τα βιβλιοπωλεία Β. Ελλάδας: Βιβλιοπωλείο Μ. Κοτζιά και Σια Ο.Ε.
Τσιμισκή 78, τηλ. 279.720
546 22 Θεσσαλονίκη

Μέ την Εγγυημένη Επιταγή τῆς Εμπορικῆς Τράπεζας

**πληρώνετε στή στιγμή
τούς πάντες καί τά πάντα
καί τά λεφτά σας πιάνουν...τόκο!**

Τώρα ἡ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
ἐφαρμόζει στήν Ἑλλάδα τόν θεσμό τῆς Ἑγγυημένης Ἐπιταγῆς.
Εἶναι «χρήματα» μέ τά ὁποῖα πληρώνετε ἢ ἀγοράζετε ὅ,τιδήποτε, χωρίς νά τά ἔχετε
ἐπάνω σας. Κι' ἐπὶ πλέον, τά λεφτά σας πιάνουν... τόκο!

Ἀνοίξτε σήμερα ἓνα Τρεχούμενο Λογαριασμό Ἑγγυημένων Ἐπιταγῶν σ' ὁποιοδήποτε
Κατάστημα τῆς ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ καί θά πάρετε ἓνα καρνέ ἐπιταγῶν καί
τήν ΚΑΡΤΑ Ε. Μέ αὐτήν ἡ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ἐγγυᾶται κάθε ἐπιταγή σας στήν ὁποία
ἀναγράφεται ποσό μέχρι 5.000 δραχμές. Ἐτσι γίνεται δεκτὴ παντοῦ! Κι' ἀπ' τή στιγμή
πού θά καταθέσετε τά χρήματα γιά ν' ἀνοιχτεῖ ὁ λογαριασμός, ἀρχίζει νά μετράει
γιά σᾶς ὁ τόκος!

Μόνο ἡ Ἑγγυημένη Ἐπιταγή σᾶς προσφέρει εὐκολία, σιγουριά,
τόκο, πρόσθετο κύρος στίς συναλλαγές σας καί αὐξημένη
ἀγοραστική δυνατότητα, κάθε στιγμή.
Θά τό διαπιστώσετε καί οἱ ἴδιοι.

**ἄλλη μία ἐξυπηρέτηση
ἀπό τήν**

**ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**

ΑΘΗΝΑ
ΛΟΝΔΙΝΟ
ΠΑΡΙΣΙ
ΛΥΩΝ
ΜΑΔΡΙΤΗ
ΜΙΛΑΝΟ
ΖΥΡΙΧΗ
ΓΕΝΕΥΗ
ΡΩΜΗ
ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ
ΑΜΣΤΕΡΝΤΑΜ
ΝΤΥΣΣΕΛΑΝΤΟΦ
ΤΙΡΑΝΑ
ΦΡΑΝΚΦΟΥΡΤΗ
ΣΤΟΥΤΓΑΡΔΗ
ΒΙΕΝΝΗ
ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ
ΤΡΙΠΟΛΗ
ΚΑΪΡΟ
ΛΕΥΚΩΣΙΑ
ΤΕΛ ΑΒΙΒ
ΝΑΪΡΟΜΠΙ
ΓΙΟΧΑΝΝΕΣΜΠΟΥΡΓΚ
ΚΟΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ
ΤΖΕΝΤΑ
ΝΤΑΧΡΑΝ
ΝΤΟΥΜΠΑΪ
ΚΟΥΒΕΪΤ
ΑΜΓΙΟΥ ΝΤΑΜΠΙ

"Εχετε 28+1 λόγους νά ταξιδέψετε μέ τήν 'Ολυμπιακή στό έξωτερικό

Ἡ 'Ολυμπιακή Ἀεροπορία πετάει σέ 28 διεθνείς προορισμούς. Καί μαζί της, αἰσθάνεσθε σάν στό σπίτι σας, γιατί ἡ ἑλληνική φιλοξενία σᾶς συνοδεύει παντοῦ.

Ἐπί πλέον, οἱ περισσότερες πτήσεις τῆς 'Ολυμπιακῆς, γίνονται χωρίς ἐνδιάμεσους σταθμούς. Γιά παράδειγμα, ἡ 'Ολυμπιακή πετάει κατευθείαν γιά Νέα Ὑόρκη. Ἐτσι φθάνετε γρήγορα καί ξεκούραστα, μέ τά πιά σύγχρονα αεροσκάφη.

Ταξιδεύοντας στό έξωτερικό, γιά δουλειές ἢ διακοπές, ὁ καθένας ἀπό τοὺς 28 προορισμούς μας, εἶναι ἓνας λόγος γιά νά πετάξετε μέ τήν 'Ολυμπιακή Ἀεροπορία. Ἀλλά ὑπάρχει πάντα ἀκόμα ἓνας λόγος: ἡ εὐχαρίστηση ἀπό τό ταξίδι σας.

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ
ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ

Γιά περισσότερες πληροφορίες ἀποταθείτε σέ μῆς ἢ στόν ταξιδιό σας